

147686

M.K.Ü.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MASALLARIN TÜRKÇE EĞİTİMİNDEKİ İŞLEVİ VE
TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ YERİNİN İNCELENMESİ

147686

Emine ÖZDEMİR

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Bülent ARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATAY

Haziran, 2004

M. K. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından ..... Türke Eğitimi .....
.....Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Bulent AKI
Ünvanı, Adı SOYADI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hüseyin GÜFTA
Ünvanı, Adı SOYADI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Sevdâ ÇETİNKAYA
Ünvanı, Adı SOYADI

Üye : .....
Ünvanı, Adı SOYADI

Üye : .....
Ünvanı, Adı SOYADI

Kod No : 50

Yukarıdaki imzaların adı geçen Öğretim Üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Cemal YÜKSELEN
Sos. Bil. Enst. Müdürü
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

İnsanı diğer canlılardan ayıran temel unsur dildir. Ana dili, insanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde öğrendiği ilk dildir. Çocuk, çevresini, toplumunu ve bu toplumun koyduğu ve geliştirdiği kültürel birikimi ana diliyle algılayıp kavrar. Dil, toplumun değerler sistemini, dünya görüşünü yapısında barındırdığı için ana dili hem düşün evrenimizi hem de duygu evrenimizi oluşturur. Bu nedenle ana dili öğrenimi önem taşır. Ana dili öğrenimi Türkçe dersleri ile sağlanır. Türkçe öğretiminde araç olarak kullanılan Türkçe ders kitaplarında, öykü, şiir, biyografi , deneme gibi türlerin yanında masal türüne de yer verilmiştir. Bu çalışmada masal metinlerinin Türkçe öğretimindeki işlevi ve Türkçe ders kitaplarındaki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma dört bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde tezin konusu, amacı ve önemi üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde masalın tanımı ve başlıca özellikleri verilmiştir. Diğer bölümde Milli Eğitimin ve Türkçe öğretiminin amaçları ve ilkeleri belirtilmiş son bölümde de Türkçe ders kitaplarından alınan masallar incelenerek bu masalların Türkçe öğretimindeki işlevi bulunmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmayı hazırlarken incelemelerde bana yol gösterici olan ve manevi açıdan destekleyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Bülent ARI' ya ; yine manevi desteklerinden dolayı bölüm başkanımız Yrd. Doç. Dr. Hüseyin GÜFTA' ya , Yrd. Doç. Dr. Jale ÖZTÜRK'e ve Ar. Gör. Kemal Zeki ZORBAZ' 'a, tezin yazılması sırasında bana yardımcı olan ailem ve öğretmen arkadaşlarıma sabırları ve yardımları dolayısıyla teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	
ÖZET.....	VII
ABSTRACT.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XI
1. GİRİŞ.....	1
2. TEZİN ÖNEMİ VE AMACI.....	3
2.1.Yöntem.....	4
2.2. Kavramsal Çerçeve.....	4
2.3.Varsayımlar.....	6
2.4.Sınırlılıklar.....	6
2.5. Veri Toplama Tekniği.....	7
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	8
3.1. MASALIN TANIMI VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ.....	8
3.1.1. Masalın Tanımı.....	8
3.1.2. Masalların Kaynağı :.....	9
3.1.2.1. Mitoloji Okulu.....	9
3.1.2.2. Hindoloji Okulu.....	10
3.1.2.3. Antropoloji Okulu.....	10
3.1.3. Masal inceleme yöntemleri :.....	11
3.1.3.1. Tarihi-Coğrafi yöntem.....	11
3.1.3.2. Psikolojik Yöntem.....	11
3.1.3.3. Antropoloji yöntemi.....	11
3.1.3.4. Propp yöntemi.....	12
3.1.4. Masal Türleri.....	12
3.1.4.1. Halk Masalları.....	12
3.1.4.2. Edebî Masallar.....	14
3.1.5. Masal Sınıflandırmaları – Masallardaki Tip ve Motifler :.....	15
3.1.6. Çocuk Masallarında Aranan Nitelikler.....	18
3.1.7. Edebiyatımızda Masal.....	18
3.2. TÜRKÇE EĞİTİMİNDE MASALLARIN YERİ VE İŞLEVİ.....	21
3.2.1. Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Masal Metinlerinin Sıralaması.....	24

3.2.2. Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Masal Metinleri.....	33
3.2.2.1.1. Masal Tekerlemesi.....	33
3.2.2.1.2. Kuzgun İle Minik Fare.....	33
3.2.2.1.3. Kartal Olmak İsteyen Karga.....	34
3.2.2.1.4. Kent Faresi İle Kır Faresi.....	34
3.2.2.2.1. Horoz , Köpek Ve Tilki.....	35
3.2.2.2.2. At İle Kurt.....	35
3.2.2.2.3. Tilki İle Ördek.....	36
3.2.2.3.1. Yaramaz Kirpi.....	36
3.2.2.5.2. Kurtla Keçi Masalı.....	37
3.2.2.3.3. Akıllı Küçük Tavşan.....	37
3.2.2.3.4. At İle Eşek.....	38
3.2.2.4.1. Kardeş Payı.....	38
3.2.2.4.2. Çiftçinin Geçimsiz Oğulları.....	39
3.2.2.4.3. Tilki İle Leylek.....	39
3.2.2.4.4. Üç Gözlü Çocuk.....	40
3.2.2.4.5. Papatya.....	41
3.2.2.4.6. Aceleci Elma Ağacı.....	41
3.2.2.5.1. Tavşan İle Kaplumbağa.....	42
3.2.2.5.2. Beyaz Kuzu.....	43
3.2.2.5.3. Yaşasın Bahar.....	43
3.2.2.5.4. Rüzgar İle Güneş.....	44
3.2.2.5.5. İlbaharın Ayları.....	45
3.2.2.6.1. Tembel Guguk Kuşu.....	46
3.2.2.6.2. Horoz , Köpek Ve Tilki.....	47
3.2.2.6.3. Çam Ağacının Masalı.....	48
3.2.2.6.4. Çiftren.....	48
3.2.2.6.5. Saz İle Çınar.....	49
3.2.2.6.6. Poyraz İle Güneş.....	49
3.2.2.6.7. Güç Birliği.....	50
3.2.2.7.1. Tilki İle Leylek.....	51
3.2.2.7.2. Yol Arkadaşı.....	52

3.2.2.7.3. Anne Ayı.....	52
3.2.2.8.1. Aslan İle Fare.....	53
3.2.2.8.2. Mavi Bulut.....	53
3.2.2.9.1. Akılsız Horoz.....	54
3.2.2.9.2. Ağustos Böceği İle Karınca.....	55
3.2.2.9.3. Tavşanla Aslan.....	56
3.2.2.10.1. Her Karıncaya Bir İş.....	57
3.2.2.10.2. Aç Gözlü Kurt.....	58
3.2.2.10.3. Çiçek İle Çocuk.....	59
3.2.2.10.4. Masallara Ne Oldu?.....	59
3.2.2.11.1. Kendini Beğenmiş Balıkçıl.....	60
3.2.2.11.2. Haksever Aslan.....	61
3.2.2.12.1. Kestane Ağacı.....	62
3.2.2.12.2. Hey Güneş.....	63
3.2.2.13.1. Özgürlüğün Değeri.....	64
3.2.2.15.2. Tilki İle Keçi.....	65
3.2.2.14.1. Sadık Dost.....	66
3.2.2.15.1. Yalancı Keçi.....	67
3.2.2.15.2. Kurdun Bahanesi.....	69
3.2.2.15.3. Alakarganın Yaptıkları.....	70
3.2.2.16.1. Keklik İle Avcı.....	70
3.2.2.16.2. Güvercin İle Karınca.....	70
3.2.2.17.1. Güvercinler Beyi.....	71
3.2.2.17.2. Bremen Çalgıcıları.....	72
3.2.2.18.1. Tarla Kuşu İle Yavruları.....	74
3.2.2.19.1. Çiftçi İle Oğulları.....	74
3.2.2.20.1. Balıkçıl.....	75
3.2.2.22.1. Perili El.....	77
3.2.2.23.1. Eşek Yüklü At.....	78
3.2.2.25.1. Perili El.....	79
3.2.2.24.1. Güvercin, Tilki, Leylek.....	80
3.2.2.24.2. Çivi.....	82

3.2.2.24.3. Cimri İle Altınları	83
3.2.2.25.1. Perili El	83
3.2.2.25.2. Kaz Yolar mısın?	85
3.2.2.25.3. Güvercin, Tilki Ve Leylek	87
3.2.2.26.1. Keloğlan İle Anası	89
3.2.2.26.2. Dil	91
3.2.2.27.1. Tasa Kuşu	92
3.2.2.27.2. Çayır Kuşu Ve Papatya	94
3.2.2.28.1. Dil	96
3.2.2.28.2. İhtiyar Balıkçı	97
3.2.2.28.3. Ölüm Geldi Kuzuya	98
3.2.2.29.1. Akıllı Evlat	99
3.2.2.29.2. Aslan, Kurt, Tilki	101
3.2.2.30.1. Sedef Kız	102
3.2.2.31.1. Güvercinle Fare	105
3.2.2.31.2. Tanıklar Kayası	106
3.2.2.32.1. Tasa Kuşu	108
3.2.2.33.1. Balıkçıl Kuşu	109
3.2.2.34.1. Fil ile Çalıkuşu	111
3.2.2.34.2. Kedinin Tek Oyunu	112
3.2.2.35.1. Konuşan Kaval	112
3.2.2.35.2. Gülümden Ben Sorumluyum	115
3.2.2.36.1. Akıllı Evlat	116
3.2.2.36.2. Elmas Balta	119
3.2.2.37.1. Balıkçıl	122
3.2.2.39.1. Sarı Kız	123
3.2.2.40.1. Kavak Ağacı	125
3.2.2.40.2. Cennet Bursa	126
3.2.2.41.1. Ziyafet Sofrası	128
3.2.2.42.1. Horozla Tilki	129
3.2.2.42.2. Mor Dağlarda Korkusuz Köyü -1	130
3.2.2.42.3. Mor Dağlarda Korkusuz Köyü - 11	132

3.2.2.44.1. Yunus Bahğı Sırtındaki Çocuk	134
3.2.2.45.1. Gezgin Ve Kuyumcu	136
3.2.2.46.1. Deniz Niçin Tuzludur?.....	139
3.2.2.46.2. Kartalla Baykuş	140
3.2.2.47.1. Çınar Ağacı İle Saz.....	141
3.2.2.48.1. Oğuz Han	142
3.2.2.49.1. Bencil Dev.....	144
3.2.2.49.2. İdi İle Bıdı	146
3.2.2.50.1. Tasmalı Güvercin	147
3.2.2.51.1. Köse İle Ese	149
3.2.2.56.1. Masallarımız.....	152
3.2.2.56.2. Cici Semer.....	153
3.2.3. Konuları Bakımından Masal Sınıflandırmaları	156
3.2.3.1. Hayvan Masalları	156
3.2.3.2. Doğa İle İlgili Masallar.....	158
3.2.3.3. Olağanüstü Masallar.....	158
3.2.3.4. Gerçekçi Masallar	159
3.2.3.5. Efsane Niteliğindeki Masallar.....	159
3.2.4. Ortak Masallar	160
3.2.5. Masal İletileri.....	162
3.2.6. Dinleme - Okuma- Anlama - Anlatım.....	166
3.2.6.1. Dinleme.....	166
3.2.6.2. Okuma -Canlandırma	166
3.2.6.3. Anlama- Anlatım	167
3.2.7. Sözcük Çalışmaları.....	170
3.2.7.1. Sözcük Dağarcığı	170
3.2.7.2. Yazım (İmlâ) – Sözlük Kullanımı	188
3.2.7.3. Sözcükte Anlam	188
3.2.7.4. İkilemeler	190
3.2.7.5. Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Masal Metinlerinin Sözcük Sayısı ..	194
3.2.9. Hazırlık Çalışmaları	202
3.2.9.1. Araştırma Soruları:	202

3.2.9.2.Yorum Soruları:	204
3.2.9.3.Gözlem Soruları:	207
3.2.9.4.Uygulama Soruları	208
3.2.10. Metni Anlama Soruları	210
3.2.10.1. Bilgi / Ezber Soruları	211
3.2.10.2. Kavrama / Anlama Soruları	221
3.2.10.3. Analiz Soruları	230
3.2.10.4. Değerlendirme soruları	231
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	233
KAYNAKÇA:	236
EK - 1	242
1.TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI.....	242
1. Anayasada Türkçenin Yeri	242
2. Millî Eğitim Temel Kanunu	242
3.Türk Millî Eğitiminin Amaçları	242
3.1.Genel Amaçlar	242
3.2. Özel Amaçlar	243
4.Türk Millî Eğitiminin Temel ilkeleri	243
5. İlköğretim Kurumları Türkçe Eğitimi Programı	246
5.1.Genel Amaçlar	246
5.2.Özel Amaçlar	253
6.Türkçe Öğretiminin Temel İlkeleri.....	258
7.Türkçe Öğretiminde Yöntem Ve Teknikler	258
7.1. Anlatma Yöntemi	258
7.2.Soru - Cevap Yöntemi	258
7.3.Gezi, Gözlem ve İnceleme Yöntemi	259
7.4.Araştırma ve Keşfettirme Yöntemi	259
7.5.Oyunlaştırma (Dramatizasyon) Yöntemi	259
7.6.Gösterme Yöntemi	259
7.7.Problem Çözme Yöntemi	259

ÖZET
MASALLARIN TÜRKÇE EĞİTİMİNDEKİ İŞLEVİ VE TÜRKÇE DERS
KİTAPLARINDAKİ YERİNİN İNCELENMESİ

Emine ÖZDEMİR

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Bülent ARI

Haziran 2004, 259 sayfa

Bu çalışmada ilköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan masal metinleri incelenmiş ve masalların Türkçe eğitimindeki işlevi açıklanmaya çalışılmıştır.

Öncelikle bir edebi tür olan masal hakkında bilgi verilmiştir. Masalların kaynağı, masal inceleme yöntemleri, masal türleri, konularına göre masal sınıflandırmaları belirtilmiştir. Çocuk masallarında aranan nitelikler ve edebiyatımızda masal kitapları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra ek olarak Türkçe öğretimi hakkında bilgi verilerek Türk Milli Eğitiminin genel amaçları, Türkçe öğretiminin genel ve özel amaçları, Türkçe öğretiminin temel ilkeleri ve yöntemleri üzerinde durulmuştur.

Türkçe öğretimi hakkında verilen bilgilere dayalı olarak Türkçe eğitiminde masalların yeri ve işlevi açıklanmaya çalışılmıştır. Tebliğler dergisinde yayımlanan Türkçe ders kitapları içinden 3 adet 1.sınıf, 4 adet 2.sınıf, 4 adet 3.sınıf, 7 adet 4.sınıf, 3 adet 5.sınıf, 15 adet 6.sınıf, 13 adet 7.sınıf, ve 13 adet 8.sınıf olmak üzere 62 Türkçe ders kitabında yer alan 90 masal metni incelenmiştir. Masal metinleri sınıf sıralamasına göre dizilmiş, ders kitabında yer aldığı şekliyle kullanılmıştır.

Masal metinleri, konuları bakımından sınıflandırılmış; Türkçe ders kitaplarında ortak kullanılan masallar belirlenmiştir. Öğrencilere kazandırılması amaçlanan masal iletileri verilmiştir. Masalların işlenişinde bulunan "dinleme-okuma-anlama ve anlatım" bölümleri ile öğrencilere kazandırılacak bilgi ve beceriler ortaya konulmuştur.

Sözcük çalışmalarında verilen yeni sözcük, deyim ve masal metinlerinde kullanılan ikilemeler ele alınarak öğrencilerin sözcük dağarcığını zenginleştirmedeki fonksiyonu bulunmaya çalışıldı.

Masalların sözcük sayıları bulunarak seviyeye uygunluğu incelendi. Masal metinlerinin işlenişindeki “Hazırlık Çalışmaları” ve “Metni Anlama” bölümlerindeki sorular gruplandırılmıştır. Bu soruların öğrencilere kazandıracığı kavrama yetisi, araştırma, gözlem, değerlendirme yapabilme becerileri verilmeye çalışılmıştır.

Bu incelemelerle masalların Türkçe eğitiminde önemli bir işleve sahip olduğu sonucuna ulaşılmaya çalışıldı.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Masallar, Yazılı ve Sözlü Anlatım, Dil , Kültür.

ABSTRACT
THE FUNCTION OF THE TALES IN TURKISH EDUCATION AND
INVESTIGATION OF IT'S ROLE IN TURKISH COURSEBOOKS

Emine OZDEMIR

Turkish Education Department

Advisor: Asist.Prof. Bülent ARI

June, 2004 259 pages

In this research, elementary Turkish coursebooks that contain tale passages has been analysed. Moreover, the function of the tales in teaching Turkish has been defined.

First of all some information about tales has been given. The resources of tales, and its analysing techniques, its types are expressed with respect to its classification. Furthermore, some details are given about the qualities asked for the child tales and about the tale books. Afterwards, giving details about teaching Turkish, it has been tried to emphasize the general aims of Turkish National Education. Also, specific and general aims, the main principles and the methods of teaching Turkish were underlined.

In the last part, it has been tried to express the importance and fuction of tales. From the inside of the Turkish coursebooks, issued in the announcement paper, 90 tale passages have been analysed. These tale passages contain in 62 Turkish coursebooks: 3 coursebooks belong to 1. class, 4 coursebooks belong to 2.class, 4 coursebooks belong to 3.class, 7 coursebooks belong to 4.class, 3 coursebooks belong to 5.class, 15 coursebooks belong to 6.class, 13 coursebooks belong to 7. and 8.class. The tale passages have been arranged according to the classification, and used as it contains in the coursebook.

The Tale passages have been classified considering their topics; The tales, commonly used in Turkish coursebooks, have been determined. The tale messages, aimed to cause to obtain, were conveyed. Listening, reading, understanding

in the process of tale passages and “ Understanding the passage” parts were emphasized and the questions were classified.Comprehension, investigation and observation skills to be obtained by these questions have been given.

By this analysis,it was tried to come to a conclusion indicating the key role of the tales,the function of the tales in teaching Turkish.

Key Words: Turkish Instruction, The Tales, The Activity of Written and Verbal Comprehension, Language, The Culture

KISALTMALAR LİSTESİ

Ant. : Antoloji

Bkz : Bakınız

Çev. :Çeviren

Hzl. : Hazırlayan

s. : Sayfa

TDK : Türk Dil Kurumu

vb. : Ve benzeri

Kit. : Kitap

Bu araştırmada, “Konuları Bakımından Masal Sınıflandırmaları”, “ Ortak Masallar”, “Masal İletileri”, “Dinleme - Okuma- Anlama - Anlatım”, “Sözcük Çalışmaları”, “Hazırlık Çalışmaları”,“ Metni Anlama Soruları” bölümlerindeki incelemelerde kullanılan örnekler 3.2.2. bölümde verilen masal metinlerinden alınmış ve örneklere bu bölümün numarasına alındığı kitap ve bu kitaptaki metin sıralaması da verilerek kullanılmıştır.

Örn: “Anlamı verilen sözcüklerin ve deyimlerin öğrenilmesi için bunları günlük konuşmalarda kullanınız. (3.2.2.15.2.)” ifadesi, bu cümlenin 3.2.2. bölümde verilen 15. kitabın 2. masal metninden alındığını göstermektedir.

1. GİRİŞ

İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan dil, kültürün en önemli taşıyıcısıdır. Dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir. Ulusal kültürü de edinme olan dil öğretimi sosyal bir olgudur. Kültür dilin kurucusu ve geliştiricisidir. Aralarında sıkı bir ilişki olan kültürle dil, paralel bir gelişme ve değişme gösterir.

Ana dili öğretiminin bireylere; doğru, açık ve etkili bir iletişimi gerçekleştirebilecek dilsel beceri kazandırma; onların düşünme güçlerini geliştirme, yetkinleştirme ve toplumsallaşma süreçlerine katkıda bulunma gibi temel amaçları vardır.

Ana dili öğretiminin gerçekleştirildiği Türkçe derslerinde kullanılan araç, ders kitabıdır. Türkçe ders kitabında kullanılan metinler, öğrencilerin düzeylerine uygun olmalı; öğrencileri iyiye, güzele ve doğruya yöneltmelidir. Öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirmeli, hayal dünyalarını zenginleştirmeli, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmalıdır.

İçeriği önem taşıyan ve anlamlı metinlerin kullanıldığı öğrenme ortamlarında ve çeşitli etkinlikler yardımıyla gerçekleştirilen bir ders, öğrencinin kendi yaşamında karşılaştığı bazı durumlarda kendine güvenebilme, karşı karşıya kaldığı sorunu çözebilecek bilgi birikimine sahip olma ve sosyal olabilme yeteneğini de geliştirmelidir.

Türkçe ders kitaplarında kullanılan metinlerden bir kısmını masallar oluşturur. Masal; çocuk ruhunu besleyen, süsleyen, donatan, zenginleştiren, geleceğe hazırlayan, gerçeği dolaylı olarak anlatan bir türdür. Masal anlatıcılarının dilinde şekil bulan bir dil okulu olan masallar, çocukların meraklı kulaklarına heyecan üfler. Çocukluk çağının uzun ve bitmeyen hikayesi masallardır. Masal, çocuğun yaşadığı karmaşayı çözen, tılsımlı bir anahtardır. Rüya ile hayallerin yoğrulduğu masal, çocuk için daha çok yaşanacak olaylar yumağıdır.

Çocuğu eğlendirirken eğiten, güzellik duygusunu geliştiren masallar, çocuğa anadilinin nasıl kullanıldığını ilk öğretir, ona bu dilin türlü hünerlerini, kıvraklığını, zenginliğini inceliğini ilk gösterir ve aşılır.

Masal bir çok araştırmacının kabul ettiği gibi sadece çocukları eğlendirmek için anlatılan bir edebi tür değil, aynı zamanda okur yazar olmayan halk için okur yazar halkın romanı ve hikayesi olmaktadır. Masal, insanın hayatını aksettirir. İnsanlar

masal dinlerken diğer taraftan dşşler görüp, hayaller kurar. İnsanları dşşnmeye ve hayal kurmaya yönelten masallardaki bu zenginlik, şüphesiz, çocukların da ilgisini çeker ve onlarda dil öğretiminin temelini oluşturan anlama becerisinin gelişimine de katkı sağlar.

Bu çalışmada da kültürel öğelerle yoğrulan ve insanların hayal dünyalarını yansıtan masalların, Türkçe ders kitaplarındaki yeri ve dil eğitimindeki işlevi saptanmaya çalışılmıştır.

2. TEZİN ÖNEMİ VE AMACI

Günümüzün eğitim anlayışına göre masal, çocuk eğitiminde önemli bir araçtır. Eskiden beri çocukların ilgisini çeken masal, çocuk edebiyatının en ilginç ve renkli ürünleri arasında yer alır. Çocuğun duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirmesi yanında, ana dilinin öğretilmesi ve kullanılmasında da, masallar etkili bir araçtır.

Halk masalları bir millet için zengin hazinelerdir. Masal, dilcilerin yararlandıkları bir kaynaktır. Anlatıcıdan bütün deyimleri, kelimeleri ve hatta ağız özellikleriyle olduğu gibi derlenmiş bir masalda dil bilimci pek çok yeni kelimeye ve bazı kelimelerin kök ve parçalarına da rastlayabilir.

Küçük çocukların dikkatini ilgisini yalnız masallar çektiği için, folklor malzemesi olarak derlenen masalların, açık bir anlatım, basit ve kısa cümlelerle yazılması gerekmektedir. Edebi değer taşıyan, kötü unsurları içermeyen ve çocuk hayalini zenginleştiren masallar çocuk eğitimini olumlu etkiler.

Masallar, insanların tecrübe, arzu ve özlemlerini ifade eder. Çevremize dikkatle baktığımızda, masalların her an gerçek hayatta tekrar edildiğini görürüz. Onları cazip kılan, aslında gerçekçi oldukları halde, anlatımlarının fantastik oluşudur.

Öğrencinin dil hazinesini geliştiren masallar, edebi zevkin kazandırılmasında da önemli bir rol oynar. Kahramanı çocuk ve hayvan olan masallarla, hoş vakit geçiren ve hayal dünyasının gıdasını alan çocuk dinleme , okuma , anlama ve anlatma beceri ve davranışlarını gerçekleştirir.

Öğretmenin sınıfta yüksek sesle çocukların ilgi ve anlayış seviyelerine uygun masallar okuması, sonra bu masallar üzerinde birlikte tartışılması ve dramatizasyon etkinlikleri, öğrencilere dinleme zevk ve alışkanlığının kazandırılması bakımından son derece önemlidir

Bu tezde masalların Türkçe ders kitaplarında kullanımı ve Türkçe eğitime katkıları saptanmaya çalışılmıştır. Öncelikle masalın tanımı ve bazı özellikleri verilerek masal hakkında bir ön bilgi verilmiştir. Ekler bölümünde Türkçe Öğretiminin genel ve özel amaçları hakkında da bilgi verilerek masal metinleri burada verilen Türkçe öğretiminin genel ve özel amaçlarına göre incelmeye tabi tutulmuştur. Bu araştırma sonucunda Türkçe ders kitaplarında masal metinlerinin

kullanılmasının önemi ortaya çıkarılacak ve masal metinlerinin Türkçe eğitimi için önemli belirtilecektir.

2.1.Yöntem

Tebliğler dergisinde yayımlanan Türkçe ders kitaplarından 3 adet 1. sınıf; 4 adet 2. sınıf; 4 adet 3. sınıf; 7 adet 4. sınıf; 3 adet 5. sınıf; 15 adet 6. sınıf; 13 adet 7. sınıf; 23 adet 8. sınıf olmak üzere toplam 62 Türkçe ders kitabında yer alan 90 masal metni üzerinde inceleme yapılmıştır. Masal hakkında verilen bilgilerden hareketle konuları bakımından masallar sınıflandırılmış; Türkçe öğretiminin genel ve özel amaçlarından yararlanılarak masal metinlerinin Türkçe eğitimindeki işlevi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Metnin içeriği aynen verilerek içerik ve konu sınıflandırması yapılmıştır. Metinlerin hazırlık çalışmaları, sözcük çalışmaları, metni anlama çalışmaları kendi aralarında incelenmiş; Bu bölümler aracılığıyla öğrencilere kazandırılacak bilgi ve beceriler saptanmaya çalışılmıştır.

2.2. Kavramsal Çerçeve

Bu incelemede masal metinleri ve Türkçe eğitimi üzerinde durulmuştur. Ana dil önce anneden ve yakın çevreden öğrenilen daha sonra insanların içinde buldukları toplumun kültürel bağlarının güçlülüğü oranında değişen ve gelişen bir olgudur.

Dil Öğretiminde Hedef ve ihtiyaçlar

Toplumsal açıdan;

1. Gelişmiş ülkelerin kalkınmışlık düzeyini yakalamak ve aşmak
2. Başkalarının hukukunu koruyan bir toplumsal yaşama ortamı sağlamak.

Bireysel açıdan;

1. Bireylere başkalarından yardım almadan çevresinde olan biteni tam ve doğru anlayacak kadar dil öğretmek;
2. Bireye başkalarından yardım almadan duygu ve düşüncelerini doğru ve eksiksiz anlatacak kadar dil öğretmek
3. Başkalarından yardım almadan hakkını arayacak ve temel sosyal sorumluluklarını yerine getirecek kadar dil öğretmek.
4. Başkalarından yardım almadan seçme ve seçilme hakkını tam ve doğru kullanacak kadar dil öğretmek;
5. Bireyin yapacağı her işte dört aşamalı olarak (düşün, araştı, planla, uygula)

planlama becerisini sağlayacak kadar dil öğretmek.

Öğrettiğimiz dil, çocuğun çevresini kolayca algılamasına yardımcı olmalıdır. Çevreyle iletişim kurmasını sağlamalıdır. (Ünalın 2001: 2-3)

Ana dili Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinin Temel İlkeleri:

1. Dil öğretimi , öğrenme durumlarında gerçekleştirilmelidir.
2. Dil öğretimi, etkinlikler yardımıyla yapılmalıdır. Okuma konuşma, yazma, düşünme.
3. Dil öğretiminde kullanılan her malzeme anlamlı olmalıdır. İçerik önem taşır. Öğrenme ortamlarında ve etkinlikler yardımıyla gerçekleştirilen bir ders , öğrencinin kendi yaşamında karşılaştığı bazı durumlarda kendine güvenebilme, karşı karşıya kaldığı sorunu çözebilecek bilgi birikimine sahip olma ve sosyal olabilme yeteneğini de geliştirmelidir.
4. Dil doğal bir ortam içinde öğretilmelidir.
5. Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmelidir.
6. Türkçe öğretiminde bütün derslerden yararlanılmalıdır.
7. Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır.
8. Çeşitli ders araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır.

Ana dili öğretimi Türkçe dersleri ile gerçekleştirilir. Türkçe derslerinde belli başlı ve yaygın olarak kullanılan araç ders kitabıdır. Türkçe kitaplarındaki metinler sınıf düzeyine ve öğrencilerin ilgisine uygun; dil ve anlatım bakımından sağlam, açık ve anlaşılır olmalıdır. Metinler öğrencileri iyiye, güzele, doğruya yöneltmeli; onları hayata hazırlayıcı nitelikte olmalıdır.

Metin seçiminde öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirme, hayal dünyalarını zenginleştirme, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarma gibi hususlar da göz önünde bulundurulmalıdır. Edebî değer taşımayan, öğrencileri kötümserliğe sürükleyen, inançlarını sarsan metinlere yer verilmemelidir.

Dil öğretiminde kullanılacak metinlerden bir kısmını da masal metinleri oluşturur. Masal, Türkçe eğitiminde büyük önem taşır.

Masal dinleyen çocukların kazançları;

1. Masal anlatılırken, çocuk duyduğu ilgi sayesinde kendisine söylenenleri dikkatle dinlemeyi öğrenir.
2. İyi masallar çocuklara neşe, kuvvet kaynağı olur.

3. Çocuğun dil hazinesi gelişir.
4. Çocuğa edebi zevkin kazandırılmasında masal etkilidir. (tekerleme, canlandırma) (Demiray 1975: 5)

Masal çocuk ruhunu besleyen , süsleyen, donatan, zenginleştiren, geleceğe hazırlayan , gerçeği dolaylı olarak anlatan bir türdür. Çocukluk çağının uzun ve bitmeyen hikayesi masallardır. Masal, çocuğun yaşadığı karmaşayı çözen, tılsımlı bir anahtardır. Rüya ile hayallerin yoğrulduğu masal, çocuk için daha çok yaşanacak olaylar yumağıdır. Çocuğun dünyasına bu denli yakın bir tür olan masalların Türkçe eğitimindeki işlevi yadsınamaz. Masalların eğitimsel işlevleri üzerinde daha önce de araştırma ve inceleme yapılmıştır. Serdar DERMAN; “Anadil Öğretiminde Masal Metinlerinin Kullanılması(2002)”, Ali Fuat ARICI;” İlköğretim 3. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında ki Masalların Öğrenci Eğitimine Katkıları (2001)” Muhsine Helimoğlu YAVUZ; “Masallar ve Eğitimsel İşlevleri (2002)” çalışmalarını bunlara örnek gösterebiliriz.

2.3.Varsayımlar

Masalların Türkçe eğitiminde önemli bir yerinin olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki varsayımlar kabul edilmiştir.

- a) Aynı sınıftaki öğrenci seviyeleri birbirine yakındır.
- b) Türkçe öğretimi uygun öğrenim durumlarında gerçekleştirilir.
- c) Öğrenciler küçük yaşlardan itibaren masal dinleme fırsatı bulur.

2.4.Sınırlılıklar

Bu araştırma bazı sınırlılıklar dahilinde yapılmıştır. İlköğretim ders kitaplarının devlet tarafından dağıtılması nedeniyle sadece 62 Türkçe ders kitabı üzerinde inceleme yapılmıştır.Bunun yanında ele alınan masal metinlerinin kitaptaki kullanımının bütün yönleriyle incelenmesi çok fazla ayrıntı gerektirdiğinden, incelemede sadece masal metinlerinin işleniş bölümlerinden hazırlık çalışmaları, sözcük çalışmaları, dinleme-anlama-anlatım bölümleri ve metni anlama çalışmaları üzerinde durulmuştur.

2.5. Veri Toplama Tekniği

Araştırmaya kaynaklık edebilecek kaynaklar toplanarak belgesel veri tarama tekniği uygulanmıştır. Masallar ve Türkçe ğretimi ile ilgili kaynak taraması yapılarak gerekli bilgiler verilmiştir. İncelemede kullanılacak Türkçe ders kitapları toplanarak bu kitaplarda bulunan masal metinleri tespit edilmiştir. Masal metinlerinin içerik bölümleri sınıf sıralamasına göre verilmiş ve bunların Türkçe eğitimindeki işlevi saptanmaya çalışılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. MASALIN TANIMI VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

3.1.1. Masalın Tanımı

Dilimize "masal" olarak geçen ve Arapça bir sözcük olan "mesel" in İngilizcesi "tale", Fransızcası "conte", Almancası ise "maerchen" dir.

Divanü Lügat'it-Türk'te "ödkünç" diye geçer. "Çağatay Türkleri masala 'tumtak', Kerkük Türkleri 'masal', Azeriler 'nağıl', Teleüt Türkleri 'çerçok', Kırgızlar 'ezteg', Şor Türkleri 'libak', Balkan Türkleri, 'masal', Yarkent ve Kaçkar Türkleri de 'çöcek' derler. (Yavuz 2002 : 13)

Değişik bölgelerimizde metel, matal, metelok, mesel, misal, mesele, meselok, nağıl, çirok, hikkaye, hekat, sanık, sanıka olarak da söylenen masal, çeşitli sözlük ve ansiklopedilerde şöyle tanımlanıyor:

“Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen; çoğunlukla insanların ve tanrıların başından geçen olağan dışı olayları anlatan hikaye.” (TDK- Türkçe Sözlük C.II.,1998: 1510)

“Genellikle olağanüstü kahramanlara ve maceralara yer verilen, konusu hayali, kulaktan kulağa anlatılarak geçen halk hikayesi.” (Meydan Larousse C.8 :120)

“Olağanüstü öge, kahraman ve olaylara yer veren öykü.” (Ana Britannica, C.15: 402)

Masal için bizde ve yabancılarda çeşitli tanımlar yapılmıştır. Ahmet Vefik Paşa Lehçe-ı Osmânî’ de masal için Mesel, halâ hikâye, dâsîtân, menkabe ; Muallim Naci, Lügatinde mesel karşılığı "Dasitan, Kıssa-ı Meşhûre ; Şemseddin Sami, Kamûs-i Türkî’de "Adab ve ahlâk ve nasâyihe müteallik küçük hikâye", Hüseyin Kâzım Kadri, Türk Lügati’nde "Arapça mesel emsal muharrefi; hikâye; menkıbe, destan"; Ünlü Macar Türkologlarından İgnacz Kunoş ise masalları, hem eski çağların dinini ve bu dinlerin özelliklerini hem de geçmiş zamanlarda yaşayanların edebiyatını ve felsefelerini (dünya görüşlerini) yansıtan eserler biçiminde değerlendirmiştir. (Karadağ 1996 : 244)

“ Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük - inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçeğe ilgisi ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı.” (Boratav 1969: 80)

"Masal, bir çok araştırmacının kabul ettiği gibi sadece çocukları eğlendirmek için anlatılan bir edebî tür değil, aynı zamanda okur yazar olmayan halk için okur yazar halkın romanı ve hikâyesi olmaktadır." "Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiat üstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal ürünü olduğu halde dinleyenleri inandırabilen bir sözlü anlatım türü." olarak tanımlamıştır. (Yavuz 2002 : 13)

3.1.2. Masalların Kaynağı :

Masalda genellikle zaman ve yer kavramı yoktur. Bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir yerde, birisi tarafından söylenmiş, zamanla söyleyeni unutulmuş ve masal topumun malı olmuştur.

Zaman belli değildir. Bu nedenle de masallar "Zamanlardan bir zamanda", "Var olan olmayan zamanın birinde", "Evvel zaman içinde", "Bir zamanlar", "Ülkenin birinde", "Dünyanın bir yerinde", "Uzak ülkelerden birinde", "Zamanın birinde bir memlekette", "Zamanın birinde Kafdağı'nın ötesinde" gibi sözlerle başlarlar.

Kahramanları da yine çoğunlukla cin, peri, deve, ejderha, cadı-karı, keloğlan, arap, padişah, şehzade, vezir, yoksul kız, akıllı küçük oğlan gibi genel tipler olup, belirli kişilerle sınırlı değildir.

Bu üçlü belirsizlik (yer, zaman, kahraman belirsizliği) nedeniyle de masalın tarihi evrimini belirlemek, öteki edebî türlerin zaman içindeki evrimini belirlemekten daha zordur. Masalların kaynağı konusunda, ortaya çeşitli görüşler atılmıştır.

Folklor ürünü anonim masalların ilk çıkış yerleri olarak genellikle Hindistan, Çin ve Yunanistan gibi ülkelerden söz edilir. Masalların, ülke ve hattâ kıta sınırlarını aşan, birçok değişik kültürleri yansıtan ortak özellikleri varsa da her toplum bu masallara kurgu ve anlatım bakımından kendi ahlâk ve din anlayışı ile insan ilişkilerindeki tutumuna, eğitimine ve zevk seviyesine göre ulusal bir damga vurmuş durumdadır. Özellikle Asya ve Avrupa masalları arasında fark vardır. Türk masallarındaki tekerlemeleri yabancı masallarda bulmak mümkün değildir. Bu farkları oluşturan neden, masalların anlatıldığı ve kuşaktan kuşağa aktarıldığı toplumların veya kültürlerin ortam, düşünce ve duygu yönünden değişik özellikler taşımalarıdır.

3.1.2.1. Mitoloji Okulu

Max Müller tarafından ortaya atılan bu kuram, eski Hint ilah tabirleri üzerine kurulmuştur. Müller'in bu çalışmaları, Karşılaştırmalı Mitoloji biliminin

başlatıcısı olmuştur. Masal ile mitoloji arasındaki ortak noktalara, benzerliklere dikkat çeken araştırmacılar, masalın mitolojiden kaynaklanmış olduğunu ileri sürmüşlerdir. Müller, bu yöneme bağlı çalışmalarını sonucunda, masalların kaynağını Hindistan'a bağlar. Bu görüş, G. W. Cox tarafından geliştirilerek, masal incelemeleri için bir yöntem biçimine getirilmiştir. Masalları tek kaynağa bağlama çabaları gösteren Cox, Grek mitolojisinin, temelde diğer kültürlerdeki ürünlerle benzeşmesi üzerinde durur. Bu görüşe bağlı kuramcılara, Güneş-Tanrı mitleri üzerindeki kararlı çalışmalarından dolayı Güneş Mitolojistleri adı da verilmiştir.

3.1.2.2. Hindoloji Okulu

Bu görüşte olanların düşüncelerine göre masalların kaynağı, Hindistan'dır. İlk kez, Loiseleur Deslongehanus, Hindistan'ı kaynak olarak ilen sürer (1838). Daha sonra **Theodor Benfey**, 1859 yılında yayımladığı Pançatantra'nın önsözünde, bu görüşü sistemleştirerek Hindoloji okulunun temel kurallarını açıklar. Aesop masalları dışındakilerin Hint'ten kaynaklandığını öne süren Benfey, bu geçiş için üç kaynak öne sürmektedir .

A. X. yüzyıldan önceki masallar, sözlü gelenekle yayılmıştır.

B. Masallar, İslamik etkilerle X. yüzyıldan itibaren yazılı kaynaklardan Bizans, Roma ve İspanya'ya geçmiştir

C. Çin, Tibet yoluyla Moğollara geçen Budizme ait masallar, motifler, Moğollar aracılığıyla Avrupa'ya geçmiştir. Bu kuramın yerleşmesinden sonra Emanuel Cosquin, motif araştırmalarına dayanarak, Hint kaynağı hakkındaki görüşleri tartışmaya girişmiştir. Cosquin, Benfey'in görüşlerinde abartılı olduğu kanısına varmıştır. Ona göre, Avrupa'da masallarının yaygınlaşmasında bir kaç kaynak söz konusudur. Hindistan da, bu kaynaklar arasında önemli bir merkezdir.

3.1.2.3. Antropoloji Okulu

Edward Taylor tarafından ortaya konan kuram, Andrew Lang'ın çalışmalarıyla sistemleştirilmiştir. Bu görüşe göre; masallar ilkel hayatın kalıntılarıdır. Eski Mısır masallarında bulunan kimi motiflerin Herodot ve Homer'de bulunması, önemli bir kanıttır. Daha sonra James Frazer ve Mac Culloch gibi antropologlar Avrupa ve Asya masallarındaki birçok motifin, ilkel kültürlerde de bulunduğunu saptamışlardır. Bu ekole

bağlı kuramcılar, tüm insanların aynı kültür sahalarından geçerek, aynı gelişim sürecine sahip oldukları inancındadırlar. (Karadağ 1996: 251)

3.1.3. Masal inceleme yöntemleri :

Uygarlık ve kültür tarihine de çeşitli malzemeler vermesi dolayısıyla masalın inceleme yöntemleri de, ayrı bir önem kazanmaktadır. Halk kültürlerinin birbirleriyle ilişkileri, etki ve etkilenmeleri konusu da, bu araştırmaların değerini arttırmaktadır. Uzak kültürlerin ilkel kimi motifleri ortaklaşa kullanmaları, insanlık tarihinin bazı gelişimlerini sergilemesi bakımından, önemli ipuçları vermektedir. Bu nedenlerle masalların incelenmesi konusunda, çeşitli yöntemler geliştirilmiştir Bunların önemlileri şu başlıklar altında toplanabilir :

1. Tarihî-Coğrafi yöntem (veya Tarihî-Coğrafi Fin Yöntemi),
2. Psikoloji yöntemi,
- 3 Antropoloji yöntemi,
4. Propp yöntemi (ya da masalın biçimbilimi)

3.1.3.1. Tarihî-Coğrafi yöntem

Halk edebiyatı ürünü epizotlarına ve motiflerine ayrılarak, dünya folklorundaki benzerleri ile karşılaştırılır. Bunlar içinde saptanan en eski veriler, varyantlara bağlı olarak incelenir, ilgili kültürlerle bağlantılı sonuçlara varılır. Yöntem, sosyal yapıya önem verilmediği için eleştirilere uğramıştır. " Tarihî-coğrafi metodun başlıca tenkit konusu olan tarafı, bu metotta değişme ve istikrarın insan faktörleriyle manalı bir şekilde ilgili olmadığıdır. Masalların yayılışı ve unsurların kaybolması süper organik olarak ele alınmaktadır. Bu sebeple antropolog folklorcular, bu metodu kullanmaktan kaçınırlar."

3.1.3.2.Psikolojik Yöntem

Psikolojinin çeşitli görüş ve kuramlarından yola çıkılarak oluşturulan bu yöntemde,tüm bir masalın veya masala ait epizot ve varyantların psikolojik incelenmesi amaçlanmaktadır. Ana yöntem,Freud psikolojisidir.

3.1.3.3.Antropoloji yöntemi

Antropolojinin yöntemlerinden yararlanan halkbilimciler masalı; a- anlatıcının kişiliği, eğitimi, yetişmesi ve çevresini göz önünde tutarak, b- Masal geleneğinin nasıl

doğup geliştiğini inceleyerek, c- Masal dinleyen çevrenin masalın doğuşu, gelişmesi üzerindeki etkilerini irdeleyerek incelerler. Burada dikkati çeken yön, araştırmanın ölü metne değil, sosyal çevreye yönelik olarak düzenlenmesidir.

3.1.3.4. Propp yöntemi

Daha önceki yapısal incelemeleri de göz önüne alan Rus halkbilimcisi Vladimir Propp, 100 masal üzerinde çalışmalar yaparak, karakterlerin ortak işlevlerine dayalı yeni bir inceleme yöntemi geliştirmiştir. Bu değişmeyen işlevler, 30'u geçmemektedir. Onun Masalın Biçimbilimi (Türkçe'de yayımı : 1985- Bilim Felsefe Sanat Yayınları İstanbul.) adlı eserinde, işlevlere dayalı gözlemler sonucunda varılan yargılar şöyle aktarılmaktadır :

1. Kişiler kim olursa olsun ve işlevler nasıl gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin, masalın değişmez, sürekli öğeleri, kişilerin işlevleridir. İşlevler masalın temelini oluşturan bölümlerdir.
2. Olağanüstü masalın içerdiği işlevlerin sayısı sınırlıdır.
3. İşlevlerin dizilişi her zaman aynıdır.
4. Bütün olağanüstü masallar yapıları açısından aynı türe bağlanırlar. (Karadağ 1996:255)

3.1.4. Masal Türleri

Masallar gelişme özelliklerine göre ikiye ayrılır: (a) Halk masalları, (b) Edebi masallar (edebi peri masalları, sanat masalları).

3.1.4.1. Halk Masalları

Bu kategoriye giren masallar, önce halk arasında anlatılmaya başlamış, zamanla gelişmiş ve sonradan bazı meraklı araştırmacılar veya masal yazarlarınca yazılı hale getirilmiş olan masallardır. Halk masalları, ilgili oldukları toplumun tarihi özelliklerini yansıtır ve bu nitelikleriyle sosyoloji ve antropolojiye de üzerinde işlenecek malzeme sağlamış olurlar. Belli bir kültür ortamını en canlı biçimde dile getiren; bazı geleneklerin günümüze değin sürmesine yardımcı olan eserlerdir.

Halk masallarının konuları genellikle yalındır ve anlatım bakımından birtakım acemiliklerle doludur. Bu tür masalarda "olay" önemlidir. "Masal anası" veya "masal ninesi" adı verilen kimseler yüz, el ve kol hareketleriyle masalların bu kusurlarını

gidermeye, masalları canlı ve renkli kılmaya çalışırlar. Masal geleneğinin devamında bu sözlü anlatımın şüphesiz etkisi büyüktür. Bağlı kalınacak bir metin olmadığı için halk masalları değişik yerlerde, değişik zamanlarda ve değişik kişiler tarafından ayrı ayrı biçimde söylenir

Halk masallarının bir kısmı ya masal konusu üzerinde çalışan bilginler ya da bu masalları çağdaş okurlara, özellikle çocuklara sunmak isteyen yazarlar tarafından yazılı dile aktarılmıştır. Bizde bu tür masalların derlenmesi ve yazıya geçirilmesi işine Cumhuriyetin ilanından sonra ağırlık verilmiştir. Eski Türk uygarlığına ve edebiyatına karşı büyük bir ilgi duyan Ziya Gökalp'ın (1878-1924) bu konuda da öncü çalışmalara giriştiği bilinmektedir.

Dil, anlatım ve bütünlük yönlerinden üzerlerinde çalışılan, işlenen halk masallarını çocuklar zevkle okurlar ve dinlerler. Alman folklor ürünlerini titizlikle ele alıp işleyen Grimm Kardeşlerin masalları yalnız Alman çocuklarınca değil, hemen hemen bütün dünya çocuklarınca ilgiyle okunan eserler arasında yer almıştır. Dilimize çevrilen birçok Asya, Avrupa ve Afrika halk masallarını da, dil ve anlatım bakımından bu tür eserler arasında sayabilirsiniz (Karadağ 1996 : 244-245)

3.4.1.1.Halk Masallarının Bölümleri

Tipik bir halk masalında başlıca şu üç bölüm bulunur: Döşeme, gövde ve sonuç.

Döşeme masalın giriş bölümüdür. Bu bölüme "masal başı" veya "tekerleme" adı da verilir. Tekerleme, sözcük oyunlarına dayalı, zaman zaman anlamsız gibi görülen; ama dinleyiciyi keyiflendiren bağımsız anlatıdır. Usta masal anlatıcıları, tekerleme kullanmadan, masal anlatmaya başlamazlar. Türk masallarındaki tekerlemenin bir işlevi de, dinleyiciye (okuyucuya) anlatılanların gerçekle ilgisi olmadığını vurgulamaktır. Türk halk masallarında bu bölüm oldukça uzundur. Çok ustaca ve zekice geliştirilmiş olan döşeme bölümü, Türk halk masallarının en ilginç bölümleridir. Aynı zamanda çocukların da dinlerken veya okurken çok zevk duydukları bir bölümdür.

Gövde, masalın, olayları, tasvirleri ve konuşmaları ile geliştiği ana bölümdür. Bu bölüme genellikle "bir varmış bir yokmuş", "günlerden bir gün" vb. sözlerle geçilir.

Sonuç, masalın bitiş bölümüdür. Bu bölüme "üç elma" adı da verilir. Döşeme bölümüne göre çok kısa olan bu bölümde masalcı dua ederek sözlerine son verir. Bazı masalarda sonuç bölümünün bir efsane veya bir "kıssadan hisse" ile bağlandığı da görülür. (Oğuzkan 2001 : 20)

3.4.1.2. Halk Masallarında İşlenen Başlıca Temalar

Bu tür masalarda birtakım insan ilişkilerine değinildiği, çok değişik insan tiplerinin canlandırıldığı ve bu insanların başlarından geçen ilginç olayların anlatıldığı görülür. Halk masallarının bir başka özelliği de oldukça evrensel nitelik taşıyan durum ve sorunları ele almış olmalarıdır. Bununla birlikte halk masallarında işlenen genel ve sürekli temalar şöylece özetlenebilir: Çocukların karşılaştığı güçlükler, üvey ana kıskançlıkları, aile üyelerinin birbirlerine karşı gösterdikleri özveriler, kardeşler içinde en küçük ve saf olanının başarısı, anne-baba-kardeş sevgisi, insan aklını kurcalayan olayların nedenleriyle ilgili soruların açıklanması ve hayatın gülünç yönlerinin dile getirilmesi. (Oğuzkan 2001 : 21)

3.4.1.2. Edebî Masallar

Yazarların kişisel hayal güçlerine dayanarak yazdıkları ve halk masallarına göre sanat açısından daha değerli sayılan masallara "edebî masal" adı verilir.

Bu tür masalların kahramanları çoğu kez perilerdir. Konular gerçek üstü olup, olaylar da hayal ürünü yerlerde (Çin, Maçın vb. ülkelerde) geçer. Kahramanlar daima olağanüstü durumlarla karşı karşıya gelirler. Olayların düğümlemesi ve çözülmesinde, tılsım, fal, kehanet (gaipten haber verme) gibi olağanüstü ve esrarlı güçlerin büyük payı görülür. Bazen korkunç ve acıktı durumların da anlatıldığı bu masalların zaman zaman çocukları tedirgin ettiği, onları kaygı ve tasalara sürüklediği doğrudur.

Edebî masalarda yazarlar birtakım ahlâki amaçlar güderler veya bir düşüncenin telkinine çalışırlar; kimi hallerde de toplumun gülünç yönlerini ele alırlar. Halk masallarının yalın, somut ve basit anlatım özelliklerine karşı, edebî masallar, yazarlarının kalem ustalıklarını yansıtan ve sanatça özen gösterilen eserlerdir. Bu masalarda daha modern yaşayış görünümlerine, ruhsal yönden daha karmaşık insan

tiplerine, yer yer süslü tasvirlerle, cinaslı ve imalı görüşmelere rastlanır. (Yalçın- Aytas 2002:54-55)

3.1.5. Masal Sınıflandırmaları – Masallardaki Tip ve Motifler :

Ortak ürünlerin çoğunda görüldüğü gibi, masallarımızda da, tip ve motif bakımından bazı geleneksel izleri bulmak mümkündür. Masallardaki tipler masal sınıflandırmalarına bağlıdır. Masalların sınıflandırılması konusu, bilimsel çalışmaların başlamasıyla birlikte gündeme gelmiş, bu alanda değişik denemeler, öneriler söz konusu olmuştur.

Türk halk masalları üslup, iç yapı ve kullanılan konular bakımından şu kümelerde toplanmıştır.

3.1.5.1. Hayvan masalları ; olağanüstü ve gerçekçi masallara göre daha kısadır. Masalların giriş formelleri ile diğer klasik unsurlarını kullanmazlar. Atasözü gibi, yeri geldikçe bir ders vermek, uyarıda bulunmak için anlatılırlar, genellikle hayvanlar, insanların sembolleşmiş biçimleri olarak kullanılır.

3.1.5.2. Olağanüstü masallar : Bu masallarda kimi zaman hayvan tiplere rastlanır, ancak bunlarla, birinci gruptakiler, işlev bakımından oldukça farklıdır. Türk masallarının olağanüstülük özellikleri, diğer kültürlerle göre, çok değildir. Kırsal kesim masallarında, yabancı kültürlerle irak kalınmanın bir sonucu olarak, olağanüstülükler daha da azalır. Bu gruptaki masallarda, ejderha, dev (veya dev karısı) önemli bir yere sahiptir. Kahraman, masal boyunca bu devlerle uğraşmak zorundadır. Periler, masala göre yapı değiştiren, kimi zaman tıpkı insanlar gibi davranan masal tipleridir. " Türk masallarında aranan olağan dışılık, korkunçluk, canavarlık değil, daha çok aşırı eylemler, büyütülmüş varlıklar, abartılmış yeteneklerdir."

3.5.3. Gerçekçi masallar : Bu masallardaki tiplerle, olağanüstü masalların tipleri pek farklı değildir. Bu grubun en önemli tipi, çok değişik karakterler altında sunulan "hükümdar" dır. Masallarda, sultanlara, beylere yöneltilen eleştiri, diğer kültürlerde görülmeyecek boyutlarda ağırdır. Kadılar, hocalar, şeyhler ve kamu yöneticileri de, bu ağır yergilerden paylarını alırlar. Bu kümenin önemli bir tipi olan Keloğlan ; sıradan insanın, zorluklar ve baskılarla dolu masal dünyasında çeşitli yetenekleri ve aklıyla başarıya ulaşmasının tipik bir sembolüdür. Onun yöntemleri, davranışları, kötü duruma düştüklerinde beyler, şehzadeler tarafından çıkış, kurtuluş yolu olarak kullanılır. Keloğlan'ın zekâsı, mahareti, başarıları, aşağı bir toplum katından gelişini, çirkinliğini, hatta kelliğini bile

unutturur. Masalları dinleyenlere sevimli ve cana yakın görüldüğü kadar, padişahın kızına bile sonunda kendisi sevdirecektir.

Gerçekçi masalların kadın tipleri, hemcinslerinin haklarını almak için mücadele eden insanlardır. Sorunlar karşısında yılmayan, çatışmalardan üstün çıkmak için sürekli çabalayan genç kızlar, kadınlar cesaretin sembolleri olarak da karşımıza çıkarlar. Koşulların zorluğu, elverişsizliği göz önüne alındığında, onların daha zor konumlarda buldukları görülecektir .

Keloğlan masallarında değindiğimiz Köse tipi de, halk kültürümüz içindeki hilebazlığı, şirretliği temsil eder. Diğer Türk lehçelerinin masallarında da köse ortak bir tiptir. Boratav, diğer gerçekçi masal tiplerini şöyle sıralamakta;

1. Bir daire oluşturan deli kişilerin masalları,
2. Yankesici, haydut masalları,
3. Düzenbaz ve kötü kadınların ya da kendilerini elde etmek isteyen erkeklere karşı zalimce oynayan sevimli kadınların masalları,
4. Fakir halli erkek, kadın veya genç kızları, varlıklı ve güçlü kişilerle karşılaştıran ve birincilerin zekâları ve sağduyuları ile üstün çıkmalarını anlatan masallar.

3.1.5.4. Yalanlamalar ve zincirleme masallar : Bu gruptakiler tekerlemelerle de ilgilidir. Zincirlemeli masallardaki tiplerin çoğu hayvandır. Asıl hayvan masallarından anlatım biçimi ve içerikleri yönünden ayrılırlar. Bunların asıl amacı, garip serüvenlerle kurulu, şaşırtıcı durumları aktarmaktır.

Yalanlamalar da, benzer özelliklere sahiptir. Mantığın almayacağı türlü yalanların ritmik ve şaşırtıcı üsluplarla anlatılmasıyla ortaya çıkarlar. Anlatıcı durumunda olan kahramanın başından geçen olamayacak şeyler, gerçekmiş gibi yansıtır. Bunlar çocukların en çok sevdikleri masal tipleridir.

3.1.5.5. Fıkralar ve latifeler :Türk kültüründe önemli bir birikime sahip olan ve yeri geldikçe anlatılan, bazı amaçlara yönelik ürünlerdir. Ancak bu grup içinde de yer alabileceği düşünülen yaygın halk fıkralarımızı ve Nasreddin Hoca, İncili Çavuş, Bekri Mustafa gibi belli tiplere bağlı fıkra türleri, bunlardan ayrı bir grupta incelenir.

Türk masallarındaki önemli bir tip grubunu da Cadı karılar oluşturmaktadır. Masal kahramanına ya da diğer kişilere yönelik kötülüklerin, tuzakların, hilelerin kaynaklarıdır. Asıl silahları, büyüdür Büyülerini, kimi zaman maddî karşılık için, kimi zaman da kıskançlıklarından ya da yaradılışlarının özelliklerinden ötürü yaparlar.

Masalların zenci tipleri ise, genellikle yardımcı tipler olarak sunulurlar Bazı büyüsel uygulamalarla ve nesnelere (örneğin pirin verdiği iki kılın birbirine sürtülmesi, sihirli yüzük, şapkanın kullanılmasıyla, sihirli , lambalarla) ortaya çıkarlar. Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte gibi olağanüstü fiziksel yapıları ile, şaşırtıcı görünümlere sahiptirler. Kahramanları kötülüklerden korur, sorunlarına çözümler getirirler

Türk masallarında, olağanüstü motifler çok fazla değildir. Bu motifler, kent ve kasaba merkezlerinden, kırsal kesimlere gittikçe azalır. Masalarda önemli bir yer tutan hayvanlarla ilgili motifler, yardımcı olan, insan gibi davranan, şükran duyan, olağanüstü yetenekleri olan, konuşan, suda yürüyen, olanaksız işleri gerçekleştiren hayvanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Büyü ile ilgili motifler, şekil değiştiren insanlar, taş kesilme, büyüün bozulması, büyülü nesne, meyve, ilaç ve sular, değişen kafalar, sihirle meydana gelen oluşumlar ağırlıktadır. Masala tipik yapısını veren olağanüstü motiflerin başlıcaları: Olağanüstü yerler, iyilik ve kötülük perileri, olağanüstü çocuklar, yardımcıları, devleri, orduları yenen kahramanlar, güçlü kadınlar, rüya, olağanüstü güzellikler. Yine masalın asıl unsurlarından devler - canavarlarla ilgili motifler, sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Masalarda bir işi başarmak, bir şeye kavuşmak için sık sık sınamalar, sınavlar yapılır. Evlenme sınavları, sihirli objeyi getirme, tanıma işaretleri, sabır sınavı, bilmeceler vb. bunlar arasındadır.

Akıllular - aptallar, şans ve kader, kaderin değişmesi, geleceğin belirlenmesi, ödül ve cezalar, toplumla ilgili motiflerin yanında cinsellik motifi (kız istemek, rüyada âşık olma ve tabir sonucu evlenme, iki kadınla evlenme, doğmadan evlenmeleri kararlaştırılan çocuklar, babasını evlendiren çocuklar, evlenme törenleri, bir kadına âşık olan üç kardeş, aşk hastalığı, elma yiyerek hamile kalma, dua ile çocuk sahibi olma,

doğum merasimi, çocuğa isim "koyma..vd.) ile "gökten üç elma düştü" gibi bitirme formelleri, formulistik sayılar da masallarımızın ortak motif gruplarından önde gelenlerdir. (Karadağ 1996: 275)

3.1.6. Çocuk Masallarında Aranılan Nitelikler

Çocuklar için masal yazmak kolay bir iş değildir. Hele ileri toplum şartları altında ve gerçekçi bir ortamda büyüyen çağımız çocuklarına seslenen eserler meydana getirmek daha da güçtür. Çocuklara anlatılacak veya onların kendi kendilerine okuyacakları masalları seçerken öğretmenlerin, ana-babaların ve kütüphanecilerin göz önünde bulundurmaları gereken nitelikler şöylece sıralanabilir.

- a. Masalı oluşturan olaylar canlı ve hareketli olmalıdır.
- b. Masalın dili sade, anlatımı akıcı olmalıdır.
- c. Masalda düğüm noktası ustaca işlenmiş olmalı, olaylar beklenmedik biçimde sonuçlanmalıdır.
- d. Tasvirler, kahramanların davranışları ve beğenileri çocuklarda iyilik ve güzellik duygusunun gelişmesine yardımcı olmalıdır.
- e. Masalda anlatılanlar zaman zaman çocukları neşelendirmeli, güldürmeli ve eğlendirmelidir.
- f. Masal, konusu ve kahramanları bakımından, çocukları korkutmaktan ve üzmekten uzak olmalıdır.
- g. Masalda çocukları uyuşukluğa, boş inançlara ve kaderciliğe yönelten telkinler bulunmamalıdır. (Oğuzkan 2001 : 26)

3.1.7. Edebiyatımızda Masal

Türk masallarını derleme, yayınlama ve inceleme çalışmaları, Cumhuriyet Dönemi'nde yoğunlaşmış. Ziya Gökalp, Eflatun Cem Güney, Tahir Alangu ve Naki Tezel derledikleri masalları, edebi bir biçim vererek yayınlamışlardır. Başta Pertev Naili Boratav olmak üzere Mehmet Tuğrul, Warren Walker, Barbara Walker ve Ahmet Edip Uysal gibi yazar ve araştırmacılar da Türk masalları üzerine derleme ve incelemeler yapmışlardır. Boratav, W. Eberhard'la birlikte hazırladığı Typen Türkischer Volksmärchen (1953, Türk Halk Masallarının Tipleri) adlı çalışmada, 2500 Türk masalını inceleyerek, 378 masal tipine yer verir.

Saim Sakaoglu "Gümüşhane Masalları", Bilge Seyidoğlu "Erzurum Halk Masalları" üzerinde araştırmalar yapmışlar , bu çalışmalarında masal metinlerinin yanı sıra çeşitli açıklama ve tahlillere de yer vermişlerdir. Umay Gönay ise "Elazığ Masalları" üzerine yaptığı çalışmasında, yetmiş masalı inceleyip, tahlil etmiştir. (Karadağ;1996: 273)

Türk halk masallarından birçoğunu yazarlarımız çocuklar için yeniden yazmaya çalışmışlardır. Ömeğin, Orhan şaik Gökyay, XIV. yy. Anadolu Türkçesiyle yazılan Dede Korkut Hikâyelerini günümüz Türkçe'sine çevirerek önce "Bugünkü Dille Dede Korkut Masalları" (1939) ve "Bugünkü Dille Dede Korkut" (1963) adlarıyla yayımlamış, sonra Dedem Korkud'un Kitabı (1973) adında bir eser daha yazmıştır. Adnan Binyazar'ın "Dedem Korkut'tan Öyküler" (1972) ve Erdal Öz'ün "Dedem Korkut" (Masallar) adlı kitapları da aynı kaynaktan yararlanılarak yazılmıştır.

Ziya Gökbalp, Altın Işık adıyla halk masallarını toplamış; Türkçülük prensiplerini işlediği manzum masallarını da, Kızıl Elma adlı eserinde toplamıştır

Kimi yazarlarımız ise Anadolu'nun değişik bölgelerinde söylenegelen masallarımızı yazı dilimize kazandırmışlar ve böylece çocuk edebiyatımızı da zenginleştirmişlerdir. Bu konuda en yoğun çabayı Eflatun Cem Güney (1896-1981) göstermiştir. Güney'in başlıca eserleri şunlardır: "Dertli Kaval (1945), Nar Tanesi (1946), Karayılan ve Karagölmez (1946), Zümrütanka (1948) En Güzel Türk Masalları-1948, Açıl Sofram Açıl (1949), Açık Garip (1950), Akıl Kutusu (1953), Bir Varmış Bir Yokmuş (1956), Evvel Zaman İçinde (1957), Gökten Üç Elma Düştü (1960), Az Gittim Uz Gittim (1961); Güney'in "Açıl Sofram Açıl" adlı eseri 1956 yılında Hans Christfan Andersen Masal Kurumu'nun düzenlediği "Uluslar Arası Çocuk Kitapları şeref Listesi"nde yer almıştır.

Yurdumuz masallarını bugünkü dille yeniden yazma konusunda sürekli bir çaba gösteren bir başka yazar ise Oğuz Tansel'dir (d. 1915). Tansel'in bugüne değin yayımlanan masal kitapları şunlardır: "Altı Kardeşler (1959), Yedi Devler (1960), Üç Kızlar (1963), Mavi Gelin (1966) ve Allı ile Fırfır (1976)". Yazar, son eseriyle Türk Dil Kurumu'nun 1978 En iyi Çocuk Kitabı ödölünü kazanmıştır.

Uzun yıllardan beri Türk masalları üzerinde çalışan ve yayımladığı kitaplarla çocukların ilgisini çeken bir yazar da Naki Tezel' dir (d. 1915). Tezel'in bir kısmı "Tezel Amca" adı altında yayımlanan başlıca eserleri şunlardır: "Keloğlan Masalları (1936),

Beyb yrek (1942), Alabalık (1944), Altın Araba (1944), Yeşil Kuş (1945), Peri Kızı (1945), Konuşan Kaval (1946), Şamdan Kız (1946), Talih Kuşu (1960) ve Kayıp Sultan (1962), İstanbul Masalları (1938), Türk Masalları (1985)(II. cilt).

Son yıllarda daha başka yazarlarımız da çocuklar için masal yazmaya başlamışlardır. Bunlar arasında “Nar Güzeli (1963), Dileği Gerçekleşmeyen Kız (1963), Güllü Padişah (1963) ve Mavi Pullu Balık adlı eserleriyle İbrahim Zeki Burdurlu'yu (d. 1922)”, “Deve Tellâl Pire Berber İken” (1975) adlı kitabıyla Tanık Dursun Kalkınç'ı (d. 1931), “Şeytanın Altınları (1976)” adlı eseriyle Ülkü Tamer'i (d. 1937) ve” Mavi Orman (1976)” adlı masal kitabıyla Güngör Dilmen'i (d. 1930) sayabiliriz.

Edebî masal alanında dünyaca ün kazanmış ve eserleri çocuk edebiyatının klâsikleri arasında yer almış olan başlıca yazarlar şunlardır: Danimarkalı Hans Christian Andersen (1805-1875), İrlandalı Oscar Wilde (1854-1900) ile Jonathan Swift (1667-1745), İngiliz Lewis Carroll (1832-1898), İsveçli Selma Lagerlöf (1850-1940), Fransız Alphonse Daudet (1840-1897) ile Charles Perrault (1628-1703) ve Alman Jacob-Wilhelm Grimm (1785-1863 / 1786-1859) kardeşler. (Oğuzkan 2001 : 22)

3.2. TÜRKÇE EĞİTİMİNDE MASALLARIN YERİ VE İŞLEVİ

Ana dili , başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkide bulunulan çevreden öğrenilir. İnsanın bilinç altına inerek bireyin toplumda en güçlü bağlarını oluşturur. (Aksan 1975:430) İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan dil, kültürün en önemli taşıyıcısıdır. Dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir. Ulusal kültürü de edinme olan dil öğretimi, sosyal bir olgudur. Kültür, dilin kurucusu ve geliştiricisidir. Kültürdeki zenginlikler dile yansır ve kültürle dil paralel bir gelişim ve değişim gösterirler. (Cemiloğlu 2001: 15)

Ana dili öğretimi Türkçe dersleri ile gerçekleştirilir. Türkçe derslerinde belli başlı ve yaygın olarak kullanılan araç ders kitabıdır. Türkçe kitaplarındaki metinlerin seçiminde, sınıf düzeyine ve öğrencilerin ilgisine, dil ve anlatımın açık ve anlaşılabilirliğine dikkat edilir. Dil öğretiminde kullanılan her malzemenin anlamlı olması , içeriğinin önem taşıması gerektiğinden; Türkçe ders kitaplarına seçilen metinler öğrencileri iyiye, güzele, doğruya yöneltmeli; onları hayata hazırlayıcı nitelikte olmalıdır. (Yıldız 2003: 9) Öğretilen dil, çocuğun çevresini kolayca algılamasına yardımcı olmalı, çevreyle iletişim kurmasını sağlamalıdır. Çocuk edebiyatında kullanılan dilin çocuğun içinde doğduğu toplumun kültürel değerlerini de yaşatıcı olması gerekmektedir. (Ünalın 2001: 2)

Çocuklara dil öğretiminde masalların önemli bir yeri vardır. Çocukların ilgilerini canlı tutacakları, kendilerini içinde bulacakları bir tür olan masallar daha küçük yaştan itibaren çocukların eğitim aracıdır. Onlara anlatılan veya okumaları istenen masalları adeta ezberler gibi okumaları, anlambilim açısından dil becerilerinin gelişmesinde önemli rol oynar. (Yalçın- Aytaş 2002:42)

Masallar toplumun hayal gücüyle yaratılmış sözlü ürünlerdir. İnsanların istediği hayal ettiği şeylere ulaşma çabasından doğmuştur. (Yardımcı – Tuncer 2000:78) Kültürel öğelerin, deyimlerin, atasözlerinin ve hatta yeni kelimelerin yer aldığı masal metinleri, Türkçe öğretiminin en önemli araçlarıdır. Masal, bir çok araştırmacının kabul ettiği gibi sadece çocukları eğlendirmek için anlatılan bir edebi tür değil , aynı zamanda okur yazar olmayan halk için okur yazar halkın romanı ve hikayesi olmaktadır. Masal, insanın hayatını yansıtır. İnsanlar bir taraftan da düşler görür, hayaller kurar. İnsanların gerçek hayatlarıyla düşleri masallarda birleşmiştir. Olağan olaylar ile olağanüstü olaylar masallarda gerçek gibi anlatılır. Masallardaki bu

zenginlik şüphesiz çocukların da ilgisini çeker ve onlarda dil öğretiminin temelini oluşturan anlama becerisinin gelişimine de katkı sağlar. (Türklük Bilimi Araştırmaları 2003:164)

Çocuk masalda kendini bulur. Masalla kolayca özdeşleşir. Masalı yaşar. Masal kahramanlarını kendine yakın hisseder. Kendisini masaldaki serüvene katmaktan hoşlanır. Büyüme ve gelişme çağındaki çocukların özlemleri en zengin olarak masalarda yer alır. Masal, bu yüzden çocuğa yakındır. Çocuk ve masal, çocuk dünyasının özeti gibidir. Çocuğun masala ilgisi ilk yaşlarda başlar. Küçükler buldukları kitapları açıp kapamaktan büyük zevk duyarlar. Yaşı ilerleyen ve dili gereği kadar gelişen çocuk, masal dinlemeye karşı ilgi duyar. Anlatılan masalları hayranlıkla takip eder ve tekrar edilmesini ister. Çocuk masalı zevk alarak dinlerken olayların ve şahısların etkisinden kendisini kurtaramaz. İyi ve kötü ne gibi hareketler, şahıslar varsa onları benimser, hayat olayları karşısında bunları kendisine örnek tutar. Bu nedenle çocuklara anlatılacak masallar zevk ve neşe verecek nitelikte olmalı, hayali çalıştırmalı, zihni beslemelidir. Kahramanları çocuk veya hayvan olan masallar çocukların daha çok ilgisini çeker. Çocuğa edebi zevk kazandırmada etkili olan masal, çocuğun duygu ve düşünce dünyasının zenginleştirilmesi yanında, ana dilin öğretilmesi ve kullanılmasında da önemli bir yere sahiptir. (Demiray 1975: 1-5)

Küçük çocukların dikkatini, ilgisini yalnız masallar çektiği için , kültür hazinesini içeren, çocuk hayalini yansıtan , açık bir anlatım, basit ve kısa cümlelerle yazılan masallar, çocukların dil öğrenimini olumlu yönde etkiler. (Tezel 1985:17)

Masalların, çocuklara okuma becerisini kazandırmada önemli bir katkısı vardır. Okuma, gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerinden ve zihnin anlama ve kavrama çabasından oluşan karmaşık bir etkinliktir. İyi bir okuma, bu hareketlerin uyumlu olmasına bağlıdır. Çocukların zevkle okuyacakları ve canlandıracakları masallar, bu hareketlerin uyumunu da sağlar

Konuşma, duygu ve düşüncelerin, edinilen bilgilerin dil aracılığıyla aktarılmasına denir. İnsanlar arasında iletişimin ve etkileşimin en önemli yolu da yine konuşmadır. Konuşma, bir yönüyle insan için hayatî önem taşırken, bir taraftan da Türkçe öğretiminin temelini oluşturur. Konuşma, okuma ve yazma gibi iki önemli faaliyetin de çıkış noktasıdır.Çocuğa seslenen bir masal metni, doğru ve anlamlı

konuşmanın malzemesi olur. Çünkü, doğru ve düzgün konuşma, doğru örneklerle kazanılır.

Bir konuşmayı ya da bir okuma parçasını anlamak, metni oluşturan kelimelerin anlamını, cümle içindeki işlevini bilmek ve kavramakla olabilir. Okunan parçanın öğrencilerin anlamlarını bilmedikleri her kelimeyi birer birer açıklamaları yerine, bütünün kavranmasına önem verilmelidir. Öğrenci seviyesine uygun olarak hazırlanan masal metinlerinde metnin tümünü anlama gerçekleşeceğinden yeni kelimelerin öğretilmesi ve kavratılması da kolay olacaktır.

Düşünceyi iletme aracı olan yazı, Türkçe öğretiminin temel araçlarından birisidir. Sözlü anlatım çalışmalarının başarılı geçmesi yazılı anlatım becerisinin de başarısını etkiler. Çocuklar , hayal dünyalarını yansıtan ve anlayarak okuyabildikleri masallara dair duygu ve düşüncelerini hem sözlü hem de yazılı olarak kolaylıkla ifade edebilirler.

Masal metinleri, öğrencilerin dinleme , okuma, anlama, yazılı ve sözlü anlatım becerilerini kazanmalarında önemli ve etkili bir araçtır. Masal metinleri çocuğun hem ruh dünyasını geliştirir hem de dil öğrenimini sağlar. Türkçe ders kitaplarında kullanılan masal metinlerinin içeriği, konuları, iletileri, sözcük çalışmaları , dinleme, okuma ve anlamaya yönelik bölümleri, hazırlık çalışmaları ve metni anlama soruları incelenerek Türkçe öğretimine katkısı ortaya çıkarılabilir.

3.2.1. Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Masal Metinlerinin Sıralaması

Bu bölümde incelenen Türkçe ders kitapları ile bu kitaplarda yer alan masal metinleri, bunların yazarları ve sayfa numaraları sıralanmıştır. “Masal Tekerlemesi 3.2.2.1.1., Balıkçıl 3.2.2.20.1., Balıkçıl 3.2.2.37.1. , Horozla Tilki 3.2.2.42.1.” gibi metinler, Türkçe ders kitaplarında manzum hayvan masalları olarak belirtildiği için onlar da incelenmiştir. Bunun yanında efsane niteliğinde olan ancak ders kitaplarında masal adı altında verilen “ Tanıklar Kayası 3.2.2.31.2.”, “Cennet Bursa 3.2.2.40.2.” , “Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk 3.2.2.44.1.”, “Oğuz Han 3.2.2.48.1.” metinlerine de bu çalışmada yer verilmiştir.

3.2.1.1. Kitap :1.Sınıf; Rasim Bakırcıoğlu–Güner Yalçın /Özgün Yay. Ankara 2001

- ❖ Masal Tekerlemesi – Çocuk Edebiyatı Antolojisi (Haz. Kemal Demiray) : 22 (serbest)
- ❖ Kuzgun İle Minik Fare - Remzi ÖZYÜREK : 36 (serbest)
- ❖ Kartal Olmak İsteyen Karga - La FONTAINE (La FONTEN) : 82
- ❖ Kent Faresi İle Kır Faresi - La FONTAINE (La FONTEN) :130

3.2.1.2. Kitap : 1. Sınıf ; M. Aksakal – A. Çetin – S. Demir / Başarı Yay.- İstanbul 2000

- ❖ Horoz, Köpek ve Tilki – Tarık Dursun KALKINÇ (EZOP) :40
- ❖ At ile Kurt – Sabahattin EYUBOĞLU (La FONTAINE) : 46
- ❖ Tilki ile Ördek - Tarık Dursun KALKINÇ (EZOP) : 74

3.2.1.3.Kitap :1. Sınıf; Aliyar Karaca–Ahmet Kapulu / Koza Yay.Dağ.–Ankara 2000

- ❖ Yaramaz Kirpi - Remzi ÖZYÜREK :26
- ❖ Kurtla Keçi Masalı –La FONTAINE (La FONTEN) :46
- ❖ Akıllı Küçük Tavşan - İsmail TUNÇ : 57
- ❖ At ile Eşek – Aisopos (Ezop) Ezop Masalları :102 (serbest)

3.2.1.4. Kitap : 2. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekşük / Tekşük Yayıncılık – Ankara 2000

- ❖ Kardeş Payı – Tarık Dursun K. (Bir Küçük Aslancık Varmış) : 21
- ❖ Çiftçinin Geçimsiz Oğulları – Ezop Masalları : 37
- ❖ Tilki ile Leylek – La Fontain (La FONTEN) : 107
- ❖ Üç Gözlü Çocuk – Aytül Akal (Masalları Arayan Çocuk) : 127
- ❖ Papatya – Andersen Masalları :135
- ❖ Aceleci Elma Ağacı – Permyak (Pörmiyak) :139

3.2.1.5. Kitap : 2. Sınıf ; Ali Tunç / Metro Yay. – İstanbul 2002

- ❖ Tavşan ile Kaplumbağa – Aisopos (Ezop) Ezop Masalları : 95
(Serbest)
- ❖ Beyaz Kuzu – İsmail Hardal (Küçük Kırmızı Balık) : 102
- ❖ Yaşasın Bahar - Kerim YUND (Çocuklara Tabiat Hikayeleri): 118
- ❖ Rüzgar İle Güneş - Aisopos (Ezop) Ezop Masalları : 127 serbest
- ❖ İlkbaharın Ayları - Yavuz KESKİN : 136

3.2.1.6. Kitap : 2. Sınıf ;N.Çolak – S. Ülgen – E. Çırak / Berk Yayıncılık – İstanbul 2002

- ❖ Tembel Guguk Kuşu – Anonim : 33
- ❖ Horoz , Köpek ve Tilki – Aisopos (Ezop) : 47
- ❖ Çam Ağacının Masalı – Anonim : 80
- ❖ Çuf Çuf Tren - Tarık Dursun K. :97
- ❖ Saz ile Çınar - Tarık Dursun K. : 100
- ❖ Güneş ile Poyraz – Güner Hatipoğlu : 111
- ❖ Güç Birliği - Süleyman Dedeman

3.2.1.7. Kitap : 2. Sınıf ; Emin Özdemir – Nesrin Baraz / Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Yayınları 1999

- ❖ Tilki ile Leylek - La Fontain (La Fonten) :24
- ❖ Yol Arkadaşı – Güven Demir : 105
- ❖ Anne Ayı - Mehmet Seyda (Bir Gün Büyüyeceksin) : 117

3.2.1.8. Kitap : 3. Sınıf ; H.Özkan – H. Gürsoy – M.E. Vardar / Milli Eğt. Yay. – Eskişehir 1999

- ❖ Aslan ile Fare – Şükrü Aydoğan (La Fontaine) : 52
- ❖ Mavi Bulut – Özer Arabal : 125

3.2.1.9. Kitap : 3. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekişik / Tekişik Yayıncılık – Ankara 2001

- ❖ Akılsız Horoz - PERMYAK (Pörmiyak) : 120
- ❖ Ağustos Böceği ile Karınca - La Fontaine (La Fonten) : 140
- ❖ Tavşanla Aslan - Mehmet Önder :152

3.2.1.10. Kitap : 3. Sınıf ; R. Bakırcıoğlu- G. Yalçın /Özgün Matbaa–Ankara 2003

- ❖ Her Karıncaya Bir İş - İsmail Sivri : 64
- ❖ Aç Gözlü Kurt - Grimm (Grim) Kardeşler : 89
- ❖ Çiçek İle Çocuk - Çetin Öner : 113
- ❖ Masallara Ne Oldu ? - Marcello Argilli (Marcello Arcilli) : 149

3.2.1. 11. Kitap : 3. Sınıf ; Ali Tunç / Metro Yayınları - Ankara 2002

- ❖ Kendini Beğenmiş Balıkçıl - La Fontaine (La Fonten) : 56 (serbest)
- ❖ Haksever Aslan - Aisopos (Ezop) :92 (serbest)

3.2.1.12. Kitap : 4. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekişik /Tekişik Yayıncılık–Ankara 1999

- ❖ Kestane Ağacı – Ahmet Uysal : 26
- ❖ Hey Güneş – Elvan Pektaş Deniz :54

3.2.1.13. Kitap : 4. Sınıf ; Z. Sırmatel – A. Topaloğlu / Yıldırım Yay.–Ankara 2001

- ❖ Özgürlüğün Değeri - Haldun Taner : 67
- ❖ Tilki İle Keçi - Aisopos (Ezop) : 119

3.2.1.14. Kitap : 4. Sınıf ; Dr. M. Hengirmen – B.K. Aydoğan – N. Yılmaz– P.Çınar – Ö. Güngör / Engin Yayıncılık - Ankara 2001

- ❖ Sadık Dost - Tarık Demirkan : 58

- 3.2.1.15. Kitap : 4. Sınıf ; R. Bakırcıoğlu – G. Yalçın /Özgün Matbaa–Ankara 2003**
- ❖ Yalancı Keçi – Grimm (Grim) Masalları : 99
  - ❖ Kurdun Bahanesi – Aisopos (Ezop) Masalları : 115
  - ❖ Alakarganın Yaptıkları – Aisopos (Ezop) Masalları : 126 (test)
- 3.2.1.16. Kitap : 4.Sınıf ; M. Aksakal - A. Çetin / Başarı Yayıncılık – İstanbul 2001**
- ❖ Keklik İle Avcı - Aisopos (Ezop) : 94 (test)
  - ❖ Güvercin İle Karınca - Aisopos (Ezop) : 99
- 3.2.1.17. Kitap : 4. Sınıf ; Aliyar Karaca - Ahmet Kapulu / Koza Yay.–Ankara 2000**
- ❖ Güvercinler Beyi – Beydaba (Kelile ve Dimne) : 36
  - ❖ Bremen Çalgıcıları – Jakop – Wilhem Grimm : 111
- 3.2.1.18. Kitap : 4. Sınıf ; H. Anaç - M.T. Tuncel - S. Çalışkan – M. Öz/ Delta Yayıncılık- Ankara 2000**
- ❖ Tarla Kuşu ve Yavruları – Ezop Masalları : 15
- 3.2.1.19. Kitap : 5. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekışık / Tekışık Yayıncılık – Ankara 2000**
- ❖ Çiftçi ile Oğulları – La Fontaine (hızl. Şükrü Elçin) : 164 (fabl)
- 3.2.1.20. Kitap : 5. Sınıf ; Dr. M. Hengirmen – B.K. Aydoğan – N. Yılmaz– P.Çınar – Ö. Güngör / Engin Yayıncılık - İstanbul 2002**
- ❖ Baltıkçıl – Jean de la Fontaine (çev. Oğuz Saruhan) : 66 (fabl)
- 3.2.1.21. Kitap : 5. Sınıf ; R. Bakırcıoğlu- G. Yalçın / Özgün Matbaa –Ankara 2003**
- ❖ Masal metnine rastlanmadı.
- 3.2.1.22. Kitap : 6. Sınıf ; Meb. M. Ünal – M.Y. Öner – N. Bayrak Ankara 2002**

❖ Perili El – Eflâton Cem Güney : 95

3.2.1.23. Kitap : 6. Sınıf ; M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş / Düzgün Yayıncılık – İstanbul 2000

- ❖ Eşek Yüklü At - Aisopos (EZOP) : 23
- ❖ Perili El – Eflatun Cem GÜNEY :54

3.2.1.24. Kitap : 6. Sınıf ; Salih Sarıca – Mustafa Gündüz / Fil Yay – İstanbul 1999

- ❖ Güvercin, Tilki, Leylek – Beydaba (çev. Ömer Rıza Doğrul) : 94
- ❖ Çivi - Grimm Kardeşler (çev. Kemal Kaya) :124
- ❖ Cimri İle Altınları – Aisopos (EZOP) (hzl. Kemal Demiray): 178

3.2.1.25. Kitap : 6. Sınıf ;Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu / Tutibay Yayınları - Ankara 2001

- ❖ Perili El - Eflatun Cem GÜNEY : 17
- ❖ Kaz Yollar mısın ? – Saim SAKAOĞLU : 32
- ❖ Güvercin, Tilki, Leylek – Beydaba (hzi. Turgut GÜNAY) : 48

3.2.1.26. Kitap : 6. Sınıf ; Nezihe Yıldız / Mahir Yayınları - İstanbul 2001

- ❖ Keloğlan İle Anası - Eflatun Cem GÜNEY : 110
- ❖ Dil - Aisopos (EZOP) :162

3.2.1.27. Kitap : 6. Sınıf ; Y. Yörük – A.İ. Mihçı – S. Başer – S. Yörük / Serhat Yayınları - İstanbul 2001

- ❖ Tasa Kuşu - Eflatun Cem GÜNEY : 98
- ❖ Çayır Kuşu Ve Papatya - Hans Christian ANDERSEN (Andersen Masalları) (çev. Zeynep Menemenci) : 187

3.2.1.28. Kitap : 6. Sınıf ; Metin Gül – Muhsin Köktürk / Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

- ❖ Dil - Tarık Dursun K. (Ezop Masalları) : 1
- ❖ İhtiyar Balıkçı - Derleyen Hüseyin KAYA : 96

❖ Ölüm Geldi Kuzuya - Tarık Dursun K. (Ezop Masalları) :145

3.2.1.29. Kitap : 6. Sınıf ;Suat Batur - Cafer Yıldırım / Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

❖ Akıllı Evlat – Naki TEZEL : 61

❖ Aslan , Kurt, Tilki - Aisopos (EZOP) :247

3.2.1.30. Kitap : 6. Sınıf ; Ahmet Gümüş / Altın Kitap - İstanbul 2002

❖ Sedef Kız – Eflatun Cem GÜNEY

3.2.1.31. Kitap : 6. Sınıf ; Ahmet Kapulu / Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2002

❖ Güvercinle Fare - BEYDABA (Kelile ve Dimne) : 26

❖ Tanıklar Kayası - Eflatun Cem GÜNEY : 45

3.2.1.32. Kitap : 6. Sınıf ; Erol Öz – Sevim Öz / Ders Kitapları A.Ş. İstanbul 2002

❖ Tasa Kuşu - Eflatun Cem GÜNEY : 135

3.2.1.33. Kitap : 6. Sınıf ; Mehmet Ali Külekçi / Dörtel Yayıncılık – Ankara 1999

❖ Balıkçıl Kuşu - BEYDABA (Kelile ve Dimne) : 32

3.2.1.34. Kitap : 6. Sınıf ;Asım Onat / Metinler Yayıncılık- İstanbul 1999

❖ Fil İle Çalı Kuşu - BEYDABA (Kelile ve Dimne) : 142

❖ Kedinin Tek Oyunu - Ezop Masalları : 147 (serbest)

3.2.1.35. Kitap : 6. Sınıf ; Ş. Aktaş – O. Gündüz – Yakup. Çelik – H. Alacath / Akçağ Basım Yayın Pazarlama - Ankara 2000

❖ Konuşan Kaval – Naki TEZEL : 81

❖ Gülümden Ben Sorumluyum - Antonie de Saint Aexupery (çev. Tomris Uyar):184

3.2.1.36. Kitap : 6. Sınıf ; S. Özaltun – H.H. Tekışık / Tekışık Yay. Ankara 1997

❖ Akıllı Evlât - Naki Tezel : 119

❖ Elmas Balta – Ahmet Köklügiller : 199

3.2.1.37. Kitap : 7. Sınıf ; S.Doğruel – S. Kurter – M. Gündoğdu / Milli Eğt. Yay. İstanbul 2000

❖ Balıkçıl – La Fontaine (çev. Orhan Veli Kanık) : 64

3.2.1.38. Kitap : 7. Sınıf ; Asım Onat / Metinler Matbaa - İstanbul 1999

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.39. Kitap : 7. Sınıf ; M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş / Düzgün Yayıncılık – İstanbul 2003

❖ Sarı Kız – Eflâton Cem GÜNEY : 24

3.2.1.40. Kitap : 7. Sınıf ; Nezihe Yıldız / Mahir Yayınları - İstanbul 2001

❖ Kavak Ağacı - Haldun TANER : 59

❖ Cennet Bursa - Eflatun Cem GÜNEY : 169 (serbest)

3.2.1.41. Kitap : 7. Sınıf ; Metin Gül – Muhsin Köktürk / Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

❖ Ziyafet Sofrası - La Fontaine (La Fontaine'den Masallar) : 153

3.2.1.42. Kitap : 7. Sınıf ; Ahmet Gümüş / Altın Kit. – İstanbul 2001

❖ Horozla Tilki - La Fontaine :117

❖ Mor Dağlarda Korkusuz Köyü I – Mehmet Başaran : 152 (serbest)

❖ Mor Dağlarda Korkusuz Köyü II– Mehmet Başaran : 154

3.2.1.43. Kitap : 7. Sınıf ; Y. Yörük – A.İ. Mıhçı – S. Başer – S. Yörük / Serhat Yayınları - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.44. Kitap : 7. Sınıf ; Suat Batur - Cafer Yıldırım / Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

❖ Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk - Ali PÜSKÜLLÜOĞLU

3.2.1.45. Kitap : 7. Sınıf ; Salih Sarıca – Mustafa Gündüz / Fil Yay – İstanbul 1999

❖ Gezgin ve Kuyumcu - BEYDEBA (Kelile ve Dimne) :206

3.2.1.46. Kitap : 7. Sınıf ; Veysi Yıldırım / Elit Yay – Ankara

❖ Deniz Niçin Tuzludur – Norveç Halk Masalı : 37

❖ Kartalla Baykuş - La Fontaine : 51

3.2.1.47. Kitap : 7. Sınıf ; Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu / Tutibay Yayınları - Ankara 2001

❖ Çınar Ağacı İle Saz - La Fontaine :156

3.2.1.48. Kitap : 7. Sınıf ; Erol Öz – Sevim Öz / Ders Kitapları A.Ş. İstanbul 2002

❖ Oğuz Han - Eflatun Cem GÜNEY (Dede Korkut Masalları) :133

3.2.1.49. Kitap : 7. Sınıf ; Ahmet Kapulu / Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2002

❖ Bencil Dev -Oscar VİLDE (çev. Nurettin Sevin) :21

❖ İdi ile Bıdı - Eflatun Cem GÜNEY : 56

3.2.1.50. Kitap : 8. Sınıf ; A. Saraçoğlu – C. Çimen – Y.Güzel / Milli Eğt. Yay. 2000

❖ Tasmalı Güvercin - Beydaba (Kelile ve Dimne) : 129

3.2.1.51. Kitap : 8. Sınıf ; Asım Onat / Metinler Yayıncılık- İstanbul 1999

❖ Köse ile Ese – Eflatun Cem GÜNEY : 233

3.2.1.52. Kitap : 8. Sınıf ; Mehmet Ali Külekçi / Dörtel Yayıncılık – Ankara 1999

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.53. Kitap : 8. Sınıf ; M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş / Düzgün Yayıncılık – İstanbul 2000

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.54. Kitap : 8. Sınıf ; Nezihe Yıldız / Mahir Yayınları - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.55. Kitap : 8. Sınıf ; Metin Gül – Muhsin Köktürk / Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.56. Kitap : 8. Sınıf ; Ahmet Kapulu / Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2001

❖ Masallarımız - Eflatun Cem GÜNEY : 62

❖ Cici Semer – Muzaffer İZGÜ :135

3.2.1.57. Kitap : 8. Sınıf ; Suat Batur - Cafer Yıldırım / Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.58. Kitap : 8. Sınıf ; Y. Yörük – A.İ. Mihçı – S. Başer – S. Yörük / Serhat Yayınları - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.59. Kitap : 8. Sınıf ; Veysi Yıldırım / Elit Yay – Ankara 2000

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.60. Kitap : 8. Sınıf ; Ahmet Gümüş / Altın Kit. – İstanbul 2000

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.61. Kitap : 8. Sınıf ; Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu / Tutibay Yayınları - Ankara 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.1.62. Kitap : 8. Sınıf ; Salih Sarıca – Mustafa Gündüz / Fil Yay – İstanbul-1999

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2. Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Masal Metinleri

3.2.2.1.Kitap : 1. Sınıf; Rasim Bakırcıoğlu – Güner Yalçın / Özgün Yay.

- ❖ Masal Tekerlemesi – Çocuk Edebiyatı Antolojisi (Haz. Kemal DEMİRAY) : 22 (serbest)
- ❖ Kuzgun İle Minik Fare - Remzi ÖZYÜREK : 36 (serbest)
- ❖ Kartal Olmak İsteyen Karga - La FONTAİNE (La FONTEN) : 82
- ❖ Kent Faresi İle Kır Faresi - La FONTAİNE (La FONTEN) :130

3.2.2.1.1. Masal Tekerlemesi

Bir varmış,
 Bir yokmuş.
 Evvel zaman içinde,
 Deve tellâl iken,
 Pire hamal iken,
 Ben annemin beşiğini, tıngır mıngır sallar iken,
 Annem düştü beşikten,
 Babam düştü eşikten.
 Biri kaptı maşayı,
 Biri aldı meşeyi,
 Dolandım dört köşeyi,
 Nasılsa bir delikten atladım dışarı,
 Mahallenin çocukları, haşarı mı haşarı.

Çocuk Edebiyatı Antolojisi
 (Hazırlayan : Kemal DEMİRAY)

3.2.2.1.2. Kuzgun İle Minik Fare

Bir varmış, bir yokmuş... Obur bir kedi varmış. Adı Kuzgun'muş. Kuzgun'un karnı hiç doymazmış. Yine bir gün av aramaya çıkmış. Bir şey bulamamış. "Bari minik farenin yuvasına gideyim. Orada karnımı doyururum." demiş. Minik fare, Kuzgun'u görünce hemen kapıyı kapamış.

Kuzgun, kapıyı vurmuş:

-Tak! Tak! Tak! Fare kardeş, kapıyı aç. Çok üşüdüm, biraz ısınayım, demiş.

Minik fare:

-Olmaz Kuzgun. Sonra beni yersin.

-Korkma fare kardeş. Artık ihtiyarladım. Dişlerim döküldü. Fareleri yiyemiyorum.

-Kuzgun kardeş, sen kardeşimi de aldatıp yemiştin. Sana inanmam.

Kuzgun öyle çok yalvarmış ki... Minik fare Kuzgun'a acımış.

Remzi ÖZYÜREK

Pamuk Hanım

3.2.2.1.3. Kartal Olmak İsteyen Karga

Bir kartal, bir kuzuyu kapıp havalanmıştı. Karga bunu gördü. Aynı işi yapmak istedi. Sürünün üstünde dolandı. Bir kuzuyu beğendi.

-Tam ağzıma göre, diye söylendi.

Hemen saldırdı. Ama, onu yerinden kıvıldatamadı. Bırakmak istedi, bırakamadı.

Kuzunun yünü ayaklarına dolanmıştı. Çoban koşup onu yakaladı. Bir kafese koydu.

Kafesi bir ağaca astı. Ona şu sözleri söyledi:

Boyundan büyük işe kalkışma, yetmez gücün. Üstelik de kendine, herkesi güldürürsün.

La FONTAİNE (La FONTEN)

La Fonten Masalları

3.2.2.1.4. Kent Faresi İle Kır Faresi

Kent faresi ile kır faresi arkadaş olmuşlar. Bir gün kent faresi arkadaşını yemeğe çağırmış. "Gel de miden bayram yapısın. Tatlısıyla, tuzlusuyla sana bir ziyafet çekeyim." demiş.

Yoksul kır faresi, bu çağrıya çok sevinmiş. Ziyafete koşa koşa gitmiş. Tam yemeğe başlayacakları sırada bir gürültü duyulmasın mı? Kent faresi kısık bir sesle:

"Şşşşt, aman!" demiş. "Çabuk kaçalım!" soluk soluğa bir kovuğa girmişler.

"Kedi mi?" demiş kır faresi, "Yoksa insanoğlu mu?"

"İkisi de olabilir." demiş kent faresi.

Korkudan yürekleri güm güm ederek beklemişler. Sonunda çıkmışlar ortaya. Kent faresi, “Hadi, buyur kardeş, soğutmayalım yemeklerimizi.” demiş.

Kır faresi, bir arkadaşına bakmış, bir yemeklere...

“İstemem, eksik olsun.” demiş. “Ben bu korkuyla yiyemem. İyisi mi sen bize yemeğe gel. Gerçi senin gibi bir sofraya kuramam. Ama ne kedi, ne de insanoğlu korkusu duyarsın.”

La FONTAINE (La FONTEN)

La Fonten'den Masallar

3.2.2.2. Kitap : 1. Sınıf ; M. Aksakal – A. Çetin – S. Demir / Başarı Yay.- İstanbul

- ❖ Horoz Köpek ve Tilki – **Tarık Dursun KALKINÇ (Ezop) :40**
- ❖ At ile Kurt – **Sabahattin EYUBOĞLU (La FONTAINE) : 46**
- ❖ Tilki ile Ördek - **Tarık Dursun KALKINÇ (Ezop) : 74**

3.2.2.2.1.Horoz , Köpek Ve Tilki

Bir köpekle bir horoz dost olmuşlar. Beraber gezmeye karar vermişler. Yola çıkmışlar.

Akşam olmuş. Bir ağaç bulmuşlar. Horoz ağacın dallarına tünemiş. Köpek de ağacın kovuğuna girmiş. Daha güneş doğmadan horoz ötmeye başlamış.

Uzaklarda bir tilki horozun sesini duymuş.

- Tamam, avım ayağıma geldi, deyip sevinmiş. Ağacın altından horoza seslenmiş.

- Horoz kardeş, o ne güzel ses ! Gel de seni bir kucaklayayım, demiş.

Horoz tilkinin niyetini anlamış.

A, Tabi, ne demek ! Aşağıda kapıcım var. Ona söyle kapıyı açsın. Ben de şimdi iniyorum, demiş.

Kovuktaki köpek, bunları duyunca fırlamış. Tilki kendini zor kurtarmış.

Horoz aklını kullanarak tilkinin tuzağına düşmemiş.

Tarık Dursun KALKINÇ (Ezop)

3.2.2.2.2. At İle Kurt

Kurt, çok acıkmış. Kırılarda gezinirken bir at görmüş. “ Al sana güzel bir yiyecek.” Demiş. Sonra atın yanına yaklaşmış:

- At kardeş sen hastaya benziyorsun. Ben doktorum. Her şeyden anlarım, demiş.

At, kurdun niyetini anlamış.

- Arka ayağımda bir yaram var, demiş.

Kurt:

- Aman at kardeş, ayak şakaya gelmez. Bir bakayım, demiş. Kurt, atın arka ayağına yaklaşmış. Atın neresinden kapsam diye düşünüyormuş.

At da yan gözle kurdu izliyormuş. Kurt arkasına sokulur sokulmaz basmış çiftiyi.

Kurdun ne dişi kalmış ne de çenesi.

Kurt, inleye inleye ormanın yolunu tutarken :

- Oh olsun bana ! Doktorluk senin neyine , demiş.

Sabahattin EYUBOĞLU (La Fontaine)

3.2.2.2.3. Tilki İle Ördek

Tilki çok acıkmıştı. Derede yüzen bir ördek gördü. Kurnaz tilki, ördeğe seslendi:

-Senin adın ne?

-Benim adım Paytak.

-Nereye gidiyorsun?

-Göle gidiyorum.

-Bak, burası çok güzel. Gel, oynayalım. Ağaçların arasından koşarız.

-Canım yüzmek istiyor. Sen buraya gel. Birlikte yüzeriz. Bak, su çok güzel.

Tilki, ördeği kandıramadı. Ümidini kesti. Kuyruğunu sallaya sallaya uzaklaştı.

Tarık Dursun KALKINÇ (Ezop)

3.2.2.3.Kitap : 1. Sınıf; Aliyar Karaca – Ahmet Kapulu / Koza Yayın Dağıtım

❖ Yaramaz Kirpi - Remzi ÖZYÜREK :26

❖ Kurtla Keçi Masalı –La Fontaine (La Fonten) :46

❖ Akıllı Küçük Tavşan - İsmail TUNÇ :57

❖ At ile Eşek – Aisopos (Ezop) Ezop Masalları :102 (serbest)

3.2.2.3.1. Yaramaz Kirpi

Bir varmış, bir yokmuş. Üç yavru tavşan varmış. Bir gün anne tavşan, kıra gitmiş. Minik tavşanlar da evlerinin önünde oynamaya başlamışlar.

İsmail TUNÇ
Korkak Tavşanlar

3.2.2.3.4. At İle Eşek

Ali dayının bir atı ile bir eşiği varmış. Bir gün pazara gidiyorlarmış. Eşek pek yorulmuş. Ata dönmüş:

- Ne olursun, şu yükün birazını sen taşı. Ben yorgunluktan öleceğim, demiş.

At, bu sözleri duymamış gibi yapmış. Yola devam etmiş. Biraz sonra olan olmuş. Zavallı eşek daha çok dayanmış. Yolun ortasına düşmüş, ölüvermiş.

Ali dayı eşiğin yükünü de ata yüklemiş. Üstelik pazarda satarım diye , eşiğin derisini yüzmüş. Onu da atın sırtına atıvermiş.

At, yaptığına pişman olmuş. İçini çekerek:

- Gördün mü başıma gelenleri, demiş. Eşeğe birazcık yardım etmedim. Şimdi yükün tümünü ben taşıyorum. Üstelik eşiğin derisi bile sırtıma bindi.

AİSOPOS (Ezop) Masallar

3.2.2.4. Kitap : 2. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekişik / Tekişik Yayıncılık

- ❖ Kardeş Payı – Tarık Dursun K. (Bir Küçük Aslancık Varmış) : 21
- ❖ Çiftçinin Geçimsiz Oğulları – Ezop Masalları : 37
- ❖ Tilki ile Leylek – La Fontain (La Fonten) : 107
- ❖ Üç Gözlü Çocuk – Aytül Akal (Masalları Arayan Çocuk) : 127
- ❖ Papatya – Andersen Masalları :135
- ❖ Aceleci Elma Ağacı – Permyak (Pörmiyak) :139

3.2.2.4.1. Kardeş Payı

Hop hop tavşan, ağacın dalında kalmış bir elma görmüş. “Şununla karnımı doyurayım.” demiş. Demiş ama, tavşan ağaca çıkamaz ki! Bu sırada ağaçtaki kargayı görmüş. “Karga kardeş, şu elmayı gagala da yere düşsün. Ben de alayım.” demiş.

Karga, gagasını vura vura, elmayı düşürmüş. Elma yere düştüğünde, kirpinin dikenlerine saplanmasını mı?

Tavşan koşmuş ama kirpi:

“Bu, benim elmam. Benim sırtıma düştü.” demiş.

Tavşan ile kirpi kavga ederken karga söze karışmış:

“Elmayı ağaçtan düşüren kim? Ben! Demek ki elma benim.” demiş.

Kavga devam ederken, ayı gelmiş. “Ne oluyor burada?” diye sormuş.

Tavşan, olayı anlatmış. Ayı gülmüş. “Elmayı aranızda üç eşit parçaya bölün, sorunu halledin.” demiş.

Tavşan, “Elmayı üçe değil dörde bölelim. Hem daha eşit hem de ayıyı ödüllendirmiş oluruz.” demiş.

Elmayı dörde bölmüşler. Kardeş kardeş yemişler.

Tarik DURSUN K.

Bir Küçük Aslancık Varmış

3.2.2.4.2. Çiftçinin Geçimsiz Oğulları

Bir çiftçinin oğulları birbiriyle geçinemez, durmadan kavga ederlermiş. Babaları ne söylediyse, onları bu alışkanlıklarından bir türlü vazgeçirememiş.

Çiftçi, sözlerinin işe yaramadığını anlayınca, bir örnek göstereyim demiş. Oğullarını çağırıp onlardan bir yığın çubuk istemiş. Çubukları bir araya bağlamış, oğullarına vermiş:

-Bu çubukları kırın, demiş.

Çiftçinin oğulları tek tek denemişler, ancak bir türlü çubukları kıramamışlar. Bunun üzerine çiftçi, demeti çözmüş. Çubukları, oğullarına birer birer verip kırmalarını istemiş. Oğullar, ellerine birer tane verilen çubukları kırıvermişler. Bunun üzerine babaları:

-Birlik olmanın gücünü şimdi gördünüz mü evlatlarım? Siz de birleşerseniz, iyi geçinirseniz kimse size bir şey yapamaz. Birlikten kuvvet doğar, demiş.

Ezop Masalları

Çev. Nurullah ATAÇ

3.2.2.4.3. Tilki İle Leylek

Bir zamanlar tilki ile leylek, arkadaş olmuşlar. Tilki, bir gün leyleği yemeğe davet etmiş.

Tilki ile leylek, sofraya oturmuşlar. Masada iki tane yassı tabak varmış. Tilki, bu tabaklara çorba koymuş. Daha sonra da diliyle tabağını yalayarak çorbasını bitirmiş. Leylek ise, gagasını tabağın üzerinde gezdirmiş durmuş. Hiçbir şey yiyemeyen leylek,

sofradan aç kalkmış. Ancak tilkiye iyi bir ders vermeyi tasarlamış. Ayrılırken, tilkiyi yemeğe davet etmiş.

Kararlaştırılan günde, tilki eline bir demet çiçek alıp leyleğin evine gitmiş. Leylek, arkadaşını nezaketle karşılayıp buyur etmiş. Biraz sonra yemek , dar boğazlı bir kabın içinde sofraya gelmiş. Tilkinin ağzı, kabın içine sığmadığından yemeği koklamakla yetinmiş. Böylece iştahı çoğalan hayvan, yalanmış durmuş. Leylek ise , uzun gagasını dar boğazlı kabın içine kolaylıkla daldırılmış. Lezzetli et parçalarını midesine indirmiş. misafiri de aç ve üzüntülü bakışlarla onu seyretmiş. Böylece leylek, tilkiye güzel bir ders vermiş.

Lafonten

(La Fontaine. Çeviren: Doğan Özbay

3.2.2.4.4. Üç Gözlü Çocuk

Bir varmış bir yokmuş... Evlerden birinde, her şeyden şikâyet eden bir çocuk yaşarmış. Bu çocuk, bir gün:

- Keşke üç gözüm olsaydı. O zaman ders çalışırken, televizyon da izleyebilirdim, demiş.

O sırada bir ses:

- Benim adım Keşke Perisi... Dile benden ne diler sen, demiş.

Çocuk:

- Üç gözüm olsun istiyorum, demiş.

Keşke Perisi:

- Peki, artık üç gözün var, demiş ve ortadan kaybolmuş.

Çocuk artık ders yaparken, üçüncü gözüyle televizyon da izleyebiliyormuş. Ama kendini derslerine veremediğinden giderek başarısız olmaya başlamış.

Üç gözlü çocuk, bir gün aynada kendini incelemiş:

- Ne kadar aç gözlü davranmışım!... Ne vardı üç göz isteyecek ? İyi ki bunun yanlış olduğunu anladım, demiş.

Bu sırada tatlı bir ses :

- Benim adım İyi ki Perisi... Dile benden ne diler sen! Demiş.

Çocuk :

- İyi ki geldin. Ben eski hâlime dönmek istiyorum, demiş.

İyi ki Perisi , değneğini sallamış :

- Artık eski hâline döndün. Bundan böyle benim adımlı çok kullan, demiş.

Çocuk, perinin adını hiçbir zaman unutmamış. O günden sonra de hep “ İyi ki” ile başlayan cümleler kurmuş.

Aytül Akal

(Masalları Arayan Çocuk)

3.2.2.4.5. Papatya

Şehir dışında güzel bir kır evi varmış. Evin bahçesinin etrafı yemyeşil otlarla örtülmüş. Bu otların arasında bir papatya yaşıyormuş.

Parmaklıkla çevrili bahçenin içinde de bir çok çiçek varmış. Bu çiçekler çok kibirliymiş.

Bahçedeki çiçeklerin içinde, rengi en güzel olanlar lâlelermiş. Lâleler, kendilerini göstermek için durmadan başlarını havaya kaldırıyormuş. Papatyayı hiçbiri görmüyormuş bile. Papatya ise , “Ne güzel çiçekler! Bütün kuşlar onlara gelir.” Diye düşünüyormuş. Onlara bu kadar yakın olduğu için mutlu oluyormuş.

Papatya bunları düşünürken, bir tarla kuşu “cik cik” diye öterek papatyanın yanına gelmiş. “ İyi yürekli papatya ne güzel !” demiş. Papatya, tarla kuşunun bu sözlerini duyunca çok mutlu olmuş.

Bahçedeki çiçekler, tarla kuşunun papatyaya gösterdiği ilgiyi kıskanmış. Lâlelerin rengi öfkeden kıpkırmızı olmuş. Ellerinden gelse papatyayı koparıp atacaklarmış. Papatya ise onların neşelerinin kaçtığına çok üzülmüş.

Papatya, akşam olunca yapraklarını büzüp uyumuş. Rüyasında tarla kuşunu görmüş.

Andersen Masalları

Çev. Erol Ünal KARABIYIK

3.2.2.4.6. Aceleci Elma Ağacı

Çok eskiden büyük bir bahçede , birçok elma ağacı vardı. İlbaharın başlarında , bu ağaçlardan biri çiçek açtı.

Aceleci elma ağacı, yaşından fazla görünmek için erken açmıştı.

İyi yürekli, yaşlı bir ağaç:

Yavrucuğum, şu incecik kollarına bir bak! Biraz büyü, güçlen! Köklerin biraz gelişsin, öyle çiçek açarsın, dedi.

Oysa küçük elma ağacı:

- Her şeyime karışmasanıza ! diyerek yaşlı ağaca bir güzel çıktı.

Acelecı elma ağacı inadını sürdürdü. Giderek çiçeklerin arasında görünmez oldu.

Derken ilkbahar bitti. Küçük elmanın beyaz çiçekleri, ondan ayrılıp çevreye savruldu.

Arkadan yaz ayları bastırdı.

Şimdi ağacımızda beyaz çiçekler yerine, küçük elmacıklar görünüyordu. Fakat, o ne?

Elmalar büyüdükçe , incecik dallar meyvelerin ağırlığına dayanamayıp birer birer kırılıyordu.

Oysa yaşlı elma ağaçları, hâlâ büyüüp geliyordu. Büyüklerinin sözünü dinlemeyen elma ağacının yanında dev gibi duruyorlardı. Küçük ağaca baktıkça ona acıyorlardı. Çünkü, küçük ağacın sağlam kalan dalları da artık kurumaya başlamıştı.

PERMYAK (Pörmiyak)

Çev. Faruk ÜNLÜTÜRK

Erken Çiçeklenen Elma Ağacı

3.2.2.5. Kitap : 2. Sınıf ; Ali Tunç / Metro Yay. İstanbul 2002

- ❖ **Tavşan ile Kaplumbağa – Aisopos (Ezop) Ezop Masalları : 95 (Serbest)**
- ❖ **Beyaz Kuzu – İsmail Hardal (Küçük Kırmızı Balık) : 102**
- ❖ **Yaşasın Bahar - Kerim YUND (Çocuklara Tabiat Hikayeleri): 118**
- ❖ **Rüzgar İle Güneş - Aisopos (Ezop) Ezop Masalları : 127 serbest**
- ❖ **İlkbaharın Ayları - Yavuz KESKİN : 136**

3.2.2.5.1. Tavşan İle Kaplumbağa

Tavşanın biri, bir kaplumbağayla alay etmiş. “Bu kısacık bacaklarınla nasıl da ağır ağır gidiyorsun” demiş. Kaplumbağa da gülerek, “Tamam, sen rüzgar kadar hızlısın. Ama yarışta ben seni geçirim.” demiş.

“Peki, demiş tavşan. Yarışalım da bunu söylediğine pişman edeyim seni.”

Tilkinin hakemliğini kabul etmişler. Yarış başlamış. Kaplumbağa ağır ağır koyulmuş yola. Tavşan ise ok gibi fırlayıp onu arkada bırakmış. Yarı yola gelince

durmuş. Biraz yaprak yedikten sonra; “Hava çok sıcak. Şuracıkta biraz kestireyim.” demiş. “Kaplumbağa beni geçse bile, nasıl olsa onu yakalar, yarışı kazanırım.”

O uyuyadursun, kaplumbağa yürüye yürüye yarışı bitirmiş. Tavşan uyanıp ok gibi fırlamış yine. Ama neye yarar! Bir de bakmış ki, kaplumbağa bitiş çizgisini çoktan geçmiş. Oturmuş, onu bekliyor.

Ezop Masalları

3.2.2.5.2. Beyaz Kuzu

Bir varmış bir yokmuş. Ormanın kenarında bir ev varmış. Evin bahçesindeki kulübede bir koyun yaşarmış. Günlerden bir gün koyunun beyaz tüylü, kara gözlü bir yavrusu olmuş.

Annesi yavrusunu hep beyaz tüylü diye çağırırmış. Beyaz tüylü, annesi ile birlikte ormanın kenarındaki çimenlikte otlarmış. Anne koyun, yavrusunun hoplayıp zıplayarak oynayışını zevkle seyredermiş.

Beyaz tüylü, annesi ne derse onu yaparmış. Böylece anne ve kuzusu mutlu yaşıyorlarmış.

Bir gün anne koyun, başka yiyecekler bulmak üzere kayalıklara götürmek istemiş. Tehlikeli olacağından yavrusunu götürmek istememiş. Yavrusuna evlerinin bahçesinde beklemesini, özellikle ormana gitmemesini söylemiş.

Küçük kuzu oyuna dalmış. Annesine verdiği sözü unutmuş. Hoplayıp zıplayarak ormana doğru gitmiş.

Beyaz tüylü ormanda oynarken annesi dönmüş. Anne koyun, yavrusunu bulamayınca çok üzölmüş. Ormanda epey aramadan sonra yavrusunu bulmuş. Beyaz tüylü, annesini görünce çok sevinmiş. Ormanda yolunu kaybettiğini ve çok korktuğunu anlatmış. Bir daha annesinin sözlerini unutmayacağına söz vermiş.

İsmail HARDAL

Küçük Kırmızı Balık

3.2.2.5.3. Yaşasın Bahar

Bir lale soğanı, toprağın altında yaşıyordu. Sessizliğe ve karanlığa alışmıştı. Bir gün, kapısı vuruldu: “Tak, tak !”

Lale:

-Kim o, diye sordu.

Dışarıdan bir ses şöyle dedi:

-Ben Yağmur'um. Yanınıza gelmek istiyorum.

Lale:

-Hayır, buraya giremezsiniz, dedi.

Aradan günler geçti. Lale, pencereden bir ses duydu: "Tık, tık!"

Lale sordu:

-Kim o?

Penceredeki ses:

-Ben Güneş'im. İçeriye girmek istiyorum, dedi.

Lale:

-Hayır, hayır, giremezsiniz, dedi.

Birkaç gün sonra, küçük Lale'nin kapısı yeniden vuruldu: "Tak, tak!"

Pencereden bir tıkırtı duyuldu: "Tık, tık!"

Lale sordu:

-Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?

Dışarıdakiler şöyle cevap verdi:

-Birimiz Yağmur, birimiz Güneş'iz.

Lale:

-Bir arada gelmeniz ne güzel, dedi. Yağmur ve Güneş, küçük Lale'nin evine girdi.

Lale'nin bir elinden Yağmur, öteki elinden Güneş tuttu.

-Haydi, başını kaldır. Yeryüzüne çık, dediler.

Lale, kendini güzel bir bahçede buldu. Çocuklar, Lale'yi gördüler:

-Bahar geldi, yaşasın bahar, diye bağıştılar.

Kerim YUND

Çocuklara Tabiat Hikayeleri

3.2.2.5.4. Rüzgar İle Güneş

Rüzgar ile Güneş, "Hangimiz daha güçlü." diye tartışmaya başlamışlar. Sonunda aralarında bir yarışma düzenlemeyi kararlaştırmışlar. "Şu aşağıda yürüyen yolcunun paltosunu kim daha önce çıkarttırabilirse, o daha güçlüdür." demişler.

Rüzgar olanca gücüyle esmeye başlamış; buz gibi solğunu üfledikçe üflemiş. Ama o estikçe yolcu paltosuna daha sıkı sarılıyormuş.

Sonra güneş çıkmış ortaya. Bütün bulutları dağıtmış, soğuğu gidermiş. Yolcu hava ısınca terlemiş; paltosunu çıkardığı gibi yere atmış.

Böylece yarışmayı güneş kazanmış. O günden sonra yumuşak davranmanın güç kullanmaktan daha etkili olduğuna inanılmış. Gerçekten de tatlı bir gün ışığı insanların yüreklerini, sert davranışlardan daha çok etkiler.

Ezop Masalları

3.2.2.5.5. İlkbaharın Ayları

Bir gün, ilkbaharın üç ayı toplanmış. Aralarında bir tartışma başlamış.

Mart, arkadaşlarına:

-Yılın aylarından hiçbiri benimle boy ölçüşemez. Ben yılın en güzel ayıyım, demiş.

Nisan karşılık vermiş:

-Sen her şeyi alt üst edersin. İnsanlar seni sevmezler. Yılın en güzel ayı benim.

Mayıs arkadaşlarına şöyle demiş:

-Benim ikinizden de değerli olduğumu unutuyorsunuz.

Güneş, bulutların arkasından çıkmış. Onlara şöyle seslenmiş:

-Boşuna tartışıyorsunuz.. Üçünüz de ilkbaharın sevimli ve faydalı aylarısınız.

Sizler tek başınıza dünyaya ve insanlara faydalı olamazsınız. Mart toprağı hazırlar.

Nisan bereketli yağmurlar getirir. Mayıs çiçekleri açtırır. Mart, Nisan ve Mayıs,

Güneş'in sözlerini doğru bulmuşlar. O günden sonra aralarında hiç tartışmamışlar.

Yavuz KESKİN

Çocuklara Öyküler

3.2.2.6. Kitap : 2. Sınıf ;N.Çolak – S. Ülgen – E. Çırak / Berk Yayıncılık

- ❖ Tembel Guguk Kuşu – Anonim : 33
- ❖ Horoz , Köpek ve Tilki – Aisopos (Ezop) : 47
- ❖ Çam Ağacının Masalı – Anonim : 80
- ❖ Çuf Çuf Tren - Tarık Dursun K. :97
- ❖ Saz ile Çınar - Tarık Dursun K. : 100
- ❖ Güneş ile Poyraz – Güner Hatipoğlu : 111
- ❖ Güç Birliği - Süleyman Dedeman

3.2.2.6.1. Tembel Guguk Kuşu

Guguk kuşu çok tembel bir hayvanmış. Kendi için yuva yapmayı sevmez, başkalarının yuvalarını kullanırmış. Yumurtalarını bile başka kuşların yuvalarına bırakırmış. Böylece kendi yuvalarını büyütme işini de başkalarına yüklemeye çalışırmış.

Günün birinde havalar iyice soğumuş. Guguk kuşu üşümeye başlamış. Akşam serçenin yuvasına yaklaşmış:

- Sevgili serçe kardeş, bu akşam beni yuvanda misafir eder misin ?

Serçe:

- Olur elbette, demiş.

Ertesi sabah guguk kuşu teşekkür edip uçmuş. Havalar biraz düzelmiş. Guguk kuşu yine eğlenceye dalmış, yuva yapmamış. Yine soğuk bir günün akşamı serçenin evine dayanmış :

- Canım komşu. Yine ben geldim. Sende kalabilir miyim ?

- Kalabilirsin ama bu hep böyle gitmez. Sen kendi yuvanı yapmalısın.

Guguk kuşu :

- Tabi tabi, demiş. O akşam da orada kalmış. Ertesi sabah yine gitmiş. Fakat serçe de artık kızmaya başlamış.

“ Ben çalıştım , yuvamı yaptım. O eğleniyor ve benim emeğimle yarattığım şeylerden yararlanıyor.” Diye düşünmüş.

Havaların artık çok soğuduğu yağmurlu bir akşam, guguk kuşu yine çıkagelmiş :

- Bilsen ne kadar şanssızım serçe kardeş. Tam ev yapacaktım sorunlar çıktı. Ertelemek zorunda kaldım. Sende kalsam olur mu ?

Serçe:

- Olmaz, bende kalamazsın. Ben sana yuva yapman gerektiğini defalarca söyledim. Beni dinlemedin.

Guguk kuşu son kez kalacağını söylemiş, serçe kabul etmemiş.

Sonunda guguk kuşu o geceyi yağmurun altında geçirmiş. Bütün gece yağın yağmur, guguk kuşunun derisine kadar işlemiş. Buz gibi rüzgarda donmuş.

Sabah ilk işi ne olmuş dersiniz ? Evet , bildiniz, guguk kuşu yuvasını yapmaya başlamış.

Her Güne Bir Masal

3.2.2.6.2. Horoz , Köpek Ve Tilki

Bir çiftlikte yaşayan yaşlı bir horoz varmış. Yaşlandığı için, sabahları vaktinde ötemiyormuş. O yüzden, sahibi onu kovmuş.

Yolda giderken bir köpek ile karşılaşmış. Köpek de yaşlandığı için sahibinin kendisini istemediğini anlatmış.

Böylece horozla köpek arkadaş olmuşlar. Bundan sonra birbirlerinden ayrılmamaya ve birlikte yolculuk yapmaya karar vermişler. Böylece iki arkadaş yola koyulmuşlar. Bir yandan da karınlarını doyuracak bir şeyler arıyorlarmış. İki arkadaş uzun süre yürümüşler. Fakat ağızlarına koyacak bir lokma bir şey bulamamışlar. Hava kararmaya başlamış. Karanlıkta yolculuk yapmak istemeyen iki arkadaş, bir ağacın altında durmuşlar.

-Geceyi burada geçirebiliriz, demişler.

Horoz yüksek dallardan birine tünemiş. Köpekse ağacın gövdesindeki geniş bir kovuğa yerleşmiş.

Sabah, horoz açmış gözlerini ve uzun uzun ötmüş.

-Üürü, üü! Üürü, üü!

Çevrede aklıktan gözleri kararmış bir tilki dolanıp duruyormuş. Tilki, horozun sesini duyunca hemen ağaca yaklaşmış.

Başlamış horozu yağ çekmeye:

-Günaydın horoz kardeş. Ne güzel sesin var senin böyle. Koşup geldim bu güzel sesin sahibini tanımak için. Haydi aşağıya in de seni kutlayayım, demiş. Horoz, tilkinin kendisini kandırmaya çalıştığını anlamış. Ona:

-Olur tilki kardeş, demiş. Hemen geliyorum aşağıya.

Köpek gizlendiği kovuktan konuşmaları duymuş. Tilki yakına gelince köpek, kovuktan öyle fırlamış ki tilki neye uğradığını şaşırılmış. Sonra can havliyle tabanları yağlayıp oradan uzaklaşmış.

İki arkadaş, birbirlerine destek olarak yolculuklarını sürdürmüşler.

Aisopos (Ezop)

Ezop Masalları

3.2.2.6.3. Çam Ağacının Masalı

Kış yaklaşmış, havalar soğumuştü. Göçmen kuşlar sıcak yerlere gitmişlerdi. Yalnız biri kalmıştı. Kanadı kırık olduğu için uçamıyordu. Ormandaki büyük ağaçlara giderek onlara sığınmak istedi:

- Havalar iyileşinceye kadar, beni dallarınızın arasında saklar mısınız ?

Kayın ağacı şu cevabı verdi :

- Ben kendi dallarımı korumak için çalışacağım. Bir de seninle mi uğraşayım ?

Haydi git buradan !

Meşe ağacı da.

- Ben yabancıları evime almam. Haydi savul, dedi.

Zavallı kuş nereye başvuracağını bilmiyordu. Kendisini, çam ağacı gördü. Ona sordu.

- Nereye gidiyorsun, küçük kuş?

- Bilmiyorum. Ağaçlar beni barındırmak istemediler. Benim de kanadım kırık, uçamıyorum.

- Gel bana, hangi dalımı beğenirsen orada otur.

Küçük kuş, en büyük dalın , en kuytu yerini seçti. Oraya yerleşti.

O gece yel esti; kayının, meşenin, söğüdün yapraklarını döktü. Yalnız küçük kuşa iyilik ettiği için çam ağacının yapraklarına dokunmadı.

Belirli Günler ve Haftalar
Vedat OKTAY

3.2.2.6.4. Çuftren

Bir zamanlar küçük bir tren varmış. Bir şehirden ötekine mektup taşır durmuş. "Çuf çuf!" diye ses çıkarır, düdüğünü sevinçle öttürürmüş.

"Benim adım çuf çuf tren. Benden küçük olmaz tren!" diye türkü söylemiş. Ama öbür büyük trenler onu gördüklerinde dudak bükerlermiş.

Karlı bir kış günü küçük tren bir yokuşu tırmanıyormuş. İleride gözüne bir kalabalık ilişmiş. Bir de ne görsün! O kocaman trenlerden birisi, kara saplanıp kalmış. Yolcular kar üstünde geziniyor, çocuklar ağlaşıyorlarmış.

Uzun katarlı tren, küçük treni görünce sevinmiş. "Aman çuf çuf tren, ne olur, yardım et bana!" diye yalvarmış. Çuf çuf tren:

"Elbette size yardım edeceğim. Siz bir mektup yazın, bana verin. Şehre iletayım. Size yardıma koşarlar." demiş.

Mektubu alır almaz yola koyulmuş. Koşmuş, koşmuş, şehre ulaşmış. Yardımcılar hemen yola çıkmışlar. O günden sonra bütün trenler, çuf çuf trenin görevinin önemini anlamışlar.

Tarik Dursun K.

Çocuklara Her Gece Bir Masal

3.2.2.6.5. Saz İle Çınar

Çok büyük bir çınar ağacı varmış. İncecik, narin bir sazla komşuymuş. Bir gün aralarında konuşuyorlarmış. Çınar ağacı, saza tepeden bakarak:

- Hafif bir rüzgâr esse beliniz bükülür. Üzerinize bir kuş konsa iki büküm olursunuz. Su dalgalansa ürperirsiniz. Doğru mu dediklerim? Saz içini çekerek:
- Doğru, demiş.

Çınar:

- Bir de bana bak. Dallarım, gövdem ne kadar güçlü. Dallarımın sıklığından güneş neredeyse yere varamayacak. Çeşitli kuşlar bende barınıyor. Rüzgâr ne kadar hızlı eserse essin beni eğemiyor. İstersen gel, benim gölgeme sığın, birlikte yaşayalım.
- Saz, çınar ağacının bu dediklerine kıkır kıkır gülmüş:
- Söylediklerinden asıl sen korkmalısın. Ben inceciğim. Rüzgârdan, ağırlıktan bükülürüm ama kırılmam.

Ama sen...

O sırada beklenmedik bir fırtına çıkmış. Ortalık karışmış. Rüzgâr çınarı toprağından sökmüş. Ulu çınar ağacının kökleri havada kalmış.

Tarik Dursun K.

La Fonten Masalları

3.2.2.6.6. Poyraz İle Güneş

Bir gün Poyraz ile Güneş, çekişmeye başlamışlar.

Poyraz:

- Ben çok güçlüyüm, demiş.

Güneş, buna karşı çıkmış:

- Hayır! Ben daha güçlüyüm.

O sırada yolda yürüyen bir yolcu görmüşler. Poyraz'ın aklına bir düşünce gelmiş.

- Şu yolcunun sırtından giysilerini kim çıkarırsa en güçlü odur, demiş.

Güneş, bu öneriyi kabul etmiş. İşe önce Poyraz girişmiş. Poyraz, daha hızlı esmiş. Ama adam daha çok üşümüş. Paltosunu giymiş. Sonunda Poyraz pes etmiş. Sıra Güneş'e gelmiş. Güneş, önce yavaştan almış. Yolcuya az bir ısı göndermiş. Yolcu ısınmış, rahatlamış.

- Çok sıcak oldu, demiş.

Yolcu; paltosunu, ceketini çıkarmış. Güneş, ısısını iyice artırmış. Yolcu sıcaktan bunalmış. Üstünde nesi varsa, hepsini atmış. Serinlemek için ırmağa koşmuş.

Çekişmeyi, aklıyla hareket eden Güneş kazanmış.

Güner HATİPOĞLU
Seçme Çocuk Masalları

3.2.2.6.7. Güç Birliği

Çevre çok güzeldi. Her taraf yemyeşildi. Karınca:

- Bugün pazar, dedi. Biraz dolaşayım.

Çevreyi gezerken yağmur yağmaya başladı. Yağmur suları onu göle sürükledi. Bir yaprağın üstüne düştü.

- İmdat, imdat, diye bağırdı.

Sesini gezgin arı duydu. Arı, duyduklarını karıncalara haber verdi. Karıncalar da kelebek ve arılardan yardım istediler.

Arı ve kelebekler:

- Severek yardım ederiz, dediler.

Karıncalar, arıların ve kelebeklerin sırtına bindiler. Kaybolan karıncayı gün boyu aradılar.

Akşama doğru bir kelebek:

- İşte, işte, diye bağırdı.

Karıncaya, yaprağın üstünde akıntıyla sürükleniyordu.

- Korkma, dedi karınca başkanı. Seni kurtaracağız!

Arılar ve kelebekler; yaprakları, ağaç dallarını, saman çöplerini getirdiler. Gölün ağzına bıraktılar. Karıncalar da kum yığdılar. Yaprığın sürüklenişini durdurdular. Bir arı, pike yaparak karıncayı yaprağın üstünden aldı.

Karıncı, güç birliği sayesinde ölümden kurtulmuştu.

Süleyman DEDEMAN

Seçme Çocuk Masalları

3.2.2.7. Kitap : 2. Sınıf ; Emin Özdemir – Nesrin Baraz / Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Yayınları

- ❖ Tilki ile Leylek - La Fontain (La Fonten) :24
- ❖ Yol Arkadaşı – Güven Demir : 105
- ❖ Anne Ayı - Mehmet Seyda (Bir Gün Büyüyeceksin) : 117

3.2.2.7.1. Tilki İle Leylek

Bir tilki ile bir leylek arkadaş olmuş. Birlikte geziyorlarmış. Bir gün tilki, arkadaşına şöyle demiş:

-Leylek kardeş, seni yemeğe çağırmak istiyorum. Gelirsen çok sevinirim.

Leylek bu daveti kabul etmiş. Ertesi akşam, doğru tilkinin evine gitmiş.

Tilki:

-Hoş geldin leylek kardeş, buyur. Soframız hazır. Tilki, sofraya düz tabaklar koymuşmuş. Leylek bir şey yiyemesin diye.

Leylek sofraya oturmuş. Oturmuş ya aç kalmış. Düz tabaktan gagasına çok az yemek geliyormuş. Tilkiyse kocaman diliyle tabaktaki yemeği silip süpürmüş.

Leylek buna kızmış. Ama belli etmemiş. Şöyle demiş:

-Teşekkür ederim. Yarın akşam da sen bana yemeğe gel.

Leylek, çok güzel bir çorba hazırlamış. Bunu ağzı dar bir sürahinin içine doldurmuş. Tilki gelince de:

-Buyur tilki kardeş çorbamızı içelim, demiş.

Leylek rahatça çorbayı içerken tilki hiçbir şey yiyememiş. Çorbanın kokusunu aldıkça ağzı sulanmış da sulanmış. O gün aç kalmış.

Bu olaydan sonra tilki hiçbir arkadaşını aldatmaya kalkmamış.

Lafonten

(La Fontaine. Çeviren: Orhan Veli Kanık)

3.2.2.7.2. Yol Arkadaşı

Bir atla bir eşek arkadaş olmuşlardı. Birlikte bir adamın yüklerini taşıyorlardı. Eşeğin yükü çok ağırdı. Atın yükü hafifti. Eşek iyice yorulmuştu. Ata yalvardı:

-Şu benim yükümden biraz al. Yoksa taşıyamayacağım. Gücüm tükendi. Öleceğim.

At, hiç oralı olmadı. Eşeğin söylediklerini duymamış gibi yaptı.

Biraz daha gittiler. Eşek:

-Artık gücüm hepten tükendi. Ne olur, sırtımdaki yükün birazını al. Öleceğim, diye yalvardı.

At aldırmadı. Yardım etmedi. Yürümeye devam etti. Biraz daha yürüdüler. Bir yokuşa geldiler. Eşek bir adım attı, durdu. İkinci adımı atamadı. Oraya yıkıldı ve yükün altında öldü. Sahibi, eşeğin sırtındaki bütün yükü ata yükledi. O zaman at:

-Keşke eşeğin dediğini yapsaydım. Niye böyle yaptım? Yardım etseydim zavallı arkadaşım ölmezdi. Ben de bu kadar yükü taşımazdım, dedi. Çok pişman oldu.

Güven Demir

Yaşasın Cumhuriyet

3.2.2.7.3. Anne Ayı

Anne ayı iki yavrusuyla birlikte ormanda yaşamış. Akşamları yavrularını alıp, bir dere kenarına su içmeye indirirmiş.

Bir gün üç avcı bu ayıya pusu kurmuş. Güneş batmış. Sular kararmış. Tam bu sırada boz renkli anne ayı gelmiş. Salına salına dere kıyısına inmiş.

Avcılardan en keskin nişancı olanı, tüfeğini doğrultmuş. Nişan almış. Ateş etmek üzereyken anne ayı tehlikeyi anlamış. Hemen oraya sinmiş, hiç kıyılamamış.

Avcılar ayıya biraz daha yaklaşmışlar. Tam o sırada beklenmedik bir olay olmuş.

Anne ayı çalılıkların arasındaki yavrularını çağırması. Minik ayıları enselerinden yakalamış. Onları havaya kaldırmış, avcılara göstermiş. Sanki avcılara şöyle demiş: "Beni vurmayın! Yavrularım var. Ben ölürsem onlar küçüktür, aç kalırlar."

Avcılar şaşırılmışlar. Anne ayı, bu davranışıyla onlara güzel bir ders vermiş. O günden sonra avcılar avlanmayı bırakmışlar.

Mehmet Seyda

Bir Gün Büyüyeceksin

3.2.2.8. Kitap : 3. Sınıf ; H.Özkan – H. Gürsoy – M.E. Vardar / Milli Eğt. Yay.

❖ Aslan ile Fare – Şükrü Aydoğan (La Fontaine) : 52

❖ Mavi Bulut – Özer Arabul : 125

3.2.2.8.1. Aslan İle Fare

Ormanların kralı aslan, tüm görkemiyle yatmış, uyuyordu. Korkusuz bir fare bu fırsattan yararlanarak aslanın yanına yaklaştı. Çevresinde dolaşarak onu merakla inceledi.

Aslan, farenin çıkardığı sestten uyandı. Uyandırılmasına öfkelenen bu koca hayvan hemen fareyi yakaladı. Tam öldürmek üzereyken fare:

-Yüce kralımız! Ne olur beni bağışlayınız. Ben, sizin vücudunuzda bir yara bere var mı, diye baktım. Gördüklerimi size haber verecektim. Beni özgür bırakırsanız bir gün ben de size bir iyilik yapabilirim.

Bu sözler, aslanın tuhafına gitti. “Ufacık bir fare bana ne iyilik yapabilir?” diye düşündü. Gülererek fareyi bıraktı.

Aradan günler geçti.

Günün birinde aslan, tuzağa yakalanmıştı. Üzerine ağ örtülmüştü.

Küçük fare, aslanın durumunu gördü. Hemen yanına giderek ipleri kemirmeye başladı. Biraz sonra, aslan kurtulmuştu, fareye bakarak:

-Aaa! Tanıdım, sen o faresin, sağ ol, dedi.

Şükrü AYDOĞAN

La Fontaine (La Fonten)

3.2.2.8.2. Mavi Bulut

Gökyüzünde yalnız başına dolaşan küçük mavi bir bulut varmış. Öyle kendini beğenmiş bir bulutmuş ki kimseleri beğenmezmiş. Hele esmer bulutları görmesin, başlarmış alaya.

Bir gün bizim mavi bulutu, rüzgâr önüne katmış. Onu kocaman bir vadinin üstüne getirmiş. Orada ekin tarlaları , gelincikler, ağaçlar varmış. Hepsi kollarını açmışlar, ağlaşıyorlarmış. Mavi bulut merak etmiş, aşağıya: “ Ne bekliyorsunuz ?” diye sormuş. “ Su ...” diye bütün bitkiler bağırılmış. Küçük mavi bulut kendisinin su damlacıklarından

meydana geldiğini biliyormuş. Kendisini zorlamış, zorlamış, ancak bir damlacık su çıkarmış. Çıkarmış çıkarmasına ama, o da güneşte buhar olup uçuvermesin mi . Ne yapacağını şaşırılmış. Gücü, kuvveti kalmamış. Bir ağacın dalına halsizce kendinin bırakıvermiş.

Biraz sonra rüzgâr, koyu renkli bulutları önüne katmış, vadiye getirmiş. Eh, işte o zaman manzara görülmeye değermiş. Bir yağmur başlamış ki ne yağmur, hiç sormayın. Ağaçlar, ekinler, çiçekler, türkülerle suyu kana kana boşaltmışlar.

Küçük mavi bulut bir kendi haline bakmış, bir esmer bulutlara. Yavaşça toparlanıp onların arasına karışmış. Bir daha da onlardan hiç ayrılmamaya karar vermiş.

O günden sonra da kendini beğenmişliğin ne kadar yararsız olduğunu herkese anlatmış, durmuş.

Özer Arabul

3.2.2.9. Kitap : 3. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekışık / Tekışık Yayıncılık

- ❖ Akılsız Horoz - **PERMYAK (Pörmiyak) : 120**
- ❖ Ağustos Böceği ile Karınca - **La Fontaine (La Fonten) : 140**
- ❖ Tavşanla Aslan - **Mehmet Önder :152**

3.2.2.9.1. Akılsız Horoz

Evvel zaman içinde, bir çiftlikte kendini beğenmiş bir horoz yaşarmış. Horozun adı diğer hayvanlar arasında akılsıza çıkmış. Akılsız horoz ötede beride övünürken:

- Ben horoz değil, ben büyük bir kuşum, dermiş. Bu yüzden tüm kümes hayvanlarını gücendirmiş. Hindiler, tavuklar, ördekler, kazlar onunla konuşmaz olmuşlar.

Akılsız horoz ikide bir :

- Tüm güç benim sesimde. İstersem erken öter, güneşi de erken uyandırırım. İstersem hiç ötmem, güneş de doğmaz. O zaman at ve öküz, karanlık ağlarında pinekleyip dururlar, dermiş.

Bunları duyan at ve öküz, korkudan tir tir titrermiş.

Olup bitenleri izleyen bir baykuş daha fazla dayanamamış. Bir gün horoza :

- Bana bak, akılsız horoz ! Sen yalancının birisin ! Sen ötmesen de güneş doğar, demiş.

Bu sözleri duyan akılsız horoz süklüm püklüm kümese gitmiş. Başından geçenleri hindiye anlatmış. Hindi:

- Sen baykuşun söylediklerine ne bakıyorsun ? Biz senin ne güçlü bir kuş olduğunu biliyoruz. Yarın ötme de güneş doğmasın, diyerek horozu kışkırtmış.

Akılsız horoz, hindiye inanmış ve ertesi gün hiç ötmemiş. O ötmemiş ama, sabaha doğru ortalık ışımaya başlamış. Bu kez hindi :

- Horoz kardeş, bak neredeyse güneş doğacak. Sen şu güneşe bir güzel dersini versene! Demiş.

Hâlâ hindiye inanan akılsız horoz, güneşe:

- Sen ne söz dinlemez şeymişsin ! Sana doğma diyorum! Diye avazı çıktığı kadar bağırmış.

Güneş, horozu duymuyormuş bile. Altın ışıklarını saçıyor ve gittikçe yükseliyormuş.

Bu olayları izleyen tüm çiftlik hayvanları, sevinçlerinden ne yapacaklarını şaşırılmışlar.

Hindi, kanatları düşmüş horozu kovaladıkça, zavalılık girecek delik arıyormuş.

Siz de çocuklar, boyundan büyük işlere kalkışan arkadaşlarınıza bu masalı anlatın. Anlatın ki, onun bunun sözüne kanıp sonunda gülünç olmasınlar.

3.2.2.9.2. Ağustos Böceği İle Karınca

Karıncayı bilirsiniz.; yaz demez, kış demez çalışır. Bir an boş durduğunu ne gören vardır, ne duyan...

Ağustos böceği ise şen şakrak bir hayvandır. Yaz gelince ortaya çıkar, başlar cır cır ötmeye.. Bir söyler, iki çalar, üç oynar. Çalışmak ona göre değildir.

Dünyamız döndükçe mevsimler de döner. Yaz biter, kış kapıya dayanır. Mevsimler içinde en zoru kıştır. Soğuk, kar, yağmur, fırtına hep kışın marifetidir.

İşte böyle bir kışta bizim ağustos böceği yiyeceksiz, içeceksiz kalmış. Kilerinde bir kırıntı bile yokmuş. Eh, açlıktan ölecek değil ya!... “Gideyim, karıncadan kışı çıkartacak bir iki lokma bir şey isteyeyim.” demiş. Karıncanın evine varmış, kapıyı çalmış.

“Kim o?” demiş karınca içerden.

“Benim, ben!” demiş ağustos böceği.

Karınca kapıyı aralamış:

“ Hele buyur, derdin ne ağustos böceği kardeş ?” demiş.

Ağustos böceği :

“Yiyeceğim kalmadı da!... Senden ödünç istemeye geldim. Yaz gelsin fazlasıyla veririm.” Demiş.

Karınca ağustos böceğini şöyle tepeden tırnağa bir süzmüş:

“Peki, sen koca bir yaz ne yaptın?”

“Ne mi yaptım?” demiş ağustos böceği. “ Ağaçtan ağaca gezip türkü söyledim. Kötü mü ettim yani?”

“ Çok güzel etmişsin. Yalnız, madem yazın çalıp söyledin, kışın da oyna bakalım... Yazın çalan kışın oynar.” Demiş.

La Fontaine (La Fonten)

L a Fonten Masalları

3.2.2.9.3. Tavşanla Aslan

Büyük bir ormanda azılı bir aslan yaşamaktadır. Ormandaki tüm hayvanlar, korku içindedir. Böyle yaşamaktansa bir çare ararlar. Düşünür taşınır, bir heyet seçerek aslana gönderirler:

-Ey ormanların kralı aslan! Her gün içimizden birini yakalıyor, yiyorsun... Buna bir diyeceğimiz yok, fakat bu zahmet niye? Sen tahtında otur, biz sana her gün içimizden birini yollarız. Sen de rahatça yersin, derler.

Bu teklif aslanın hoşuna gider. Artık her sabah bir hayvan aslana teslim olmaktadır. Günlerden bir gün, sıra tavşana gelir. Hayvanlar:

-Çoğumuzun rahatı için birimizin ölmesi gerek. Haydi, vakit geçirmeden yola düş. Aslanı kızdırmayalım, derler.

Tavşan, seke oynaya aslanın huzuruna gelir. Ancak, vakit de hayli ilerlemiştir. Açlıktan ateş püsküren aslan kükrer:

-Nerede kaldın? Bu gecikmene sebep ne?

Tavşan, boynunu bükür:

-Aman efendim, ben sabah erkenden yola çıktım. Ancak başka bir aslan yolumu kesti. Elinden kurtuluncaya kadar neler çektiğimi bilemezsiniz!...

Aslan büsbütün öfkelenir:

-Düş önüme, göster bu alçağı! der. Yola düşerler. Tavşan, aslanı bir kuyunun başına getirir:

-İşte sultanım, yolumu kesen o aslan, bu kuyunun içinde...

Aslan, hırsıyla kuyunun içine bakar, suda aksini görür. Hırlamaya başlar, kuyudaki aksi de hırlar. Tavşan fırsatı kaçırmaz:

-Görüyor musunuz efendim? Size nasıl meydan okuyor...

Aslan büsbütün hiddetlenir. "Bir diyarda iki sultan olamaz, parçalamalıyım onu..." diye mırıldanır. Ardından da kuyuya atlar.

Her şey bitmiştir artık... tavşan, yemyeşil çayırlarda seke seke hayvanlara kurtuluşu müjdeliler.

Mehmet ÖNDER

Çocuklara Mevlana'dan Hikayeler

3.2.2.10. Kitap : 3. Sınıf ; R. Bakırcıoğlu- G. Yalçın / Özgün Matbaa

- ❖ Her Karıncaya Bir İş - İsmail Sivri : 64
- ❖ Aç Gözlü Kurt - Grimm (Grim) Kardeşler : 89
- ❖ Çiçek İle Çocuk - Çetin Öner : 113
- ❖ Masallara Ne Oldu ? - Marcello Argilli (Marcello Arcilli) : 149

3.2.2.10.1. Her Karıncaya Bir İş

Küçük karınca o sabah uyandığında bütün kardeşleri gitmişti. Yattığı yerden doğruldu, gerindi. Bir süre esnedi. Kalkıp kendine bir çeki düzen verdi. Artık günlük hayatına başlamaya hazırdı. O gün okul yoktu. Bu yüzden yuva içinde tek başına dolaşacaktı.

Evinden çıktığında işlerinin başına giden karıncalara rastladı. Bir süre, trafik akışını izledi. Sonra yola çıktı.

Önce, küçük karıncaların oynadığı çocuk bahçesine yöneldi. Kardeşleriyle birlikte oyuna daldı. Oldukça eğlenmişti.

Sonra, aşağıda büyük cadde üzerindeki yeni yapıyı ve çalışan karıncaları seyretmeye daldı. Bu sırada bir büyük karınca, gülerek yanına geldi ve sordu:

-Sen de çalışmak ister misin?

Küçük karınca birden heyecanlandı:

-Evet.

Büyük karınca ile aralarında şu konuşma geçti:

-Okulunu bitirince sana da bir iş verilecek.

-Ben, yeryüzünde çalışmak isterim.

-Her karınca, isteğine ve yeteneklerine göre iş almaktadır. Karıncalar arasında büyük bir iş bölümü vardır.

-Anladım, dedi küçük karınca.

-Yeryüzüne çıktığında daha iyi anlarsın. İnsanlar da karıncalar gibi çeşitli işlerde çalışmaktadırlar. Bu iş bölümü, işlerin aksamadan sürmesini sağlamaktadır.

İsmail SİVRİ

(*Karınca Dostlar*)

3.2.2.10.2. Aç Gözlü Kurt

Evvel zaman içinde, kurdun biri, bir tilkiyi yakaladı ve:

-Çabuk bana yiyecek bul, dedi, yoksa seni yerim.

Yakınlarda bir çiftçi oturuyordu. Bir dana kesip, etini tavan arasına saklamıştı. Tilki bunu kurda söyledi. İsterse gidip birlikte yiyebileceklerini belirtti.

Kurt:

-Olur, dedi. Yalnız hem eve giderken hem de eti yedikten sonra kaçarken bana yardım edeceksin.

İkisi birlikte adamın çiftçinin evine gidip, sessizce tavan arasına çıktılar. Oradaki etlerin bolluğu ve güzelliği, kurdu sanki büyülemişti. Sevinçten ne yapacağını bilemiyordu. Tilki, bir yandan yiyor, bir yandan da ikide bir, girdiği deliğe koşuyordu. Oradan rahatça çıkıp çıkamayacağını ölçüyordu.

Kurt:

- Neden rahat rahat yemiyorsun, diye sordu.

- Gelen var mı diye bakıyorum, dedi. Sana da öneririm, çok yeme.

Çok geçmeden, çiftçi, tavan arasındaki patırtıyı duyup koştu. Tilki, ayak seslerini işitince, hemen, geldikleri delikten kaçıp gitti. Kurt da onun arkasından gitmek istedi; fakat o kadar çok yemişti ki deliğin ortasında sıkışıp kaldı.

Çiftçi pek kızmıştı. Eline sopayı alıp, aç gözlü kurdu dövdü. Akıllı tilki ise hem karnını doyurdu hem de güle oynaya ormana kaçtı. Çünkü, aç gözlü kurttan kurtulduğuna çok seviniyordu.

Grimm KARDEŞLER

(Çeviren: Orhan Şevket Yüksel)

(Haz. Ferhan Oğuzkan)

3.2.2.10.3. Çiçek İle Çocuk

Küçük bir çocuk, bütün harçlığını verip çiçekçiden, köklü bir çiçek almış. Mendilini ıslatıp çiçeği onun içine koymuş. Koşup bir solukta çiçeği avluya dikmiş. Toprağını kabartmış, su vermiş.

Bütün gece, çiçekli düşler görmüş çocuk. Uyanır uyanmaz bakmış ki çiçeğin yaprakları kuruyup dibine dökülmüş. Yeniden kabartmış çiçeğin toprağını, yeniden sulamış çiçeği. Ama, çiçekte hiçbir kıpırtı olmamış.

Çocuk, bu işlemleri günlerce sürdürmüştü. Ne çiçek burnunu çıkarmış topraktan, ne de çocuk usanmış ona bakmaktan.

Bir sabah çocuk, onu sulamaya indiğinde çiçek, kıpkırmızı burnunu çıkartıp gülümsemiş ona:

“Günaydın.” demiş.

Gözlerine, kulaklarına inanamamış çocuk. Çiçeğinin kırmızı yapraklarını görünce öylesine sevinmiş ki...

“Çok beklettin beni.” demiş. “Üstelik, ne çok özen gösterdim. Oysa sen, günlerce yüzünü bile göstermedin bana.”

“Doğru.” diye karşılık vermiş çiçek. “Ama, şunu bilmeni isterim: Kolaylıkla elde edilen mutluluklar, sürekli olamazlar. Mutluluk, uğruna, uzun süre emek vermeyi gerektirir.”

Çetin ÖNER

Mavi Kuşu Gören Var mı?

3.2.2.10.4. Masallara Ne Oldu?

Bir ülkede masallar gitgide azalıyordu. Her gün bir yada birkaç masal yok oluyordu. Anneler, babalar çocuklarına, nineler, dedeler torunlarına anlatacak masal bulmakta güçlük çekiyorlardı.

Masallara ne olduğunu kimse bir türlü anlayamıyordu. Herkes çok üzgündü. Sonunda, belediye başkanı halkı topladı:

“Bayanlar, baylar!” diye söze başladı. “Masallarımıza neler olduğunu bilen varsa elini kaldırsın.”

Kimseden çıt çıkmıyordu, kimse ne diyeceğini bilemiyordu. O sırada küçük bir kız elini kaldırdı.

“Söyle bakalım Pina, ne diyeceksin?” dedi, belediye başkanı.

“Bana kalırsa masallar göçtüler. Onları çizgi filmlerle karşılaştırmayan insanların yaşadığı başka bir ülkeye göçtüler!”

Pina’dan başka konuşmak isteyen yoktu. Pina konuşmasına devam etti.

“Belki de tatile çıkmışlardır. Belki de gençler evlenmiş, yaşlılar emekliye ayrılmışlardır!”

Pina konuştuğu insanlar, küçük kızın aklına bunca düşüncenin nasıl geldiğine şaşıyorlardı...

“Sakin masalları film yapmak için senaryo hâline getirmiş olmasınlar!... Ya da biri kötü anlattığı için masallar güvenmiş olmasın!...”

İnsanlar, “Bu kadarı da fazla ama...” diye düşünmeye başladılar. Böylesine bir hayal gücü de çok oluyordu doğrusu...

Sonra ne mi oldu? Sonrasını birlikte bulalım...

Marcello ARGİLLİ (Marçello ARCİLLİ)

Kırmızı Fare (çev.: Aslı ÖZER)

3.2.2.11. Kitap : 3. Sınıf ; Ali Tunç / Metro Yayınları

- ❖ Kendini Beğenmiş Balıkçıl - La Fontaine (La Fonten) : 56 (serbest)
- ❖ Haksever Aslan - Aisopos (Ezop) :92 (serbest)

3.2.2.11.1. Kendini Beğenmiş Balıkçıl

Bir gün balıkçıl uzun bacakları üzerinde, bir su kenarında dolaşıyordu. Beklemesi gerekliydi. Bu da hiç hoşuna gitmemişti. Nedense pek hoşnut değildi.

Ortalıkta sadece sazan balığı görünüyordu. Oysa balıkçıl beğenmezdi öyle basit yemekleri. Kendi kendine:

“Sazana mı kaldı benim gibi kuşların beyi?” diye düşünüyordu. O böyle düşünürken, sazan da ortalıktan kayboldu. Bir kaya balığı belirdi suda. Balıkçıl burun büktü.

“Bu adi balığa mı kaldım? Onunla nasıl doyarım? Allah korusun, yerimden bile kıpırdamam.” dedi.

Kaya balığı da süzülüp gitti. Suda tek balık bile kalmamıştı. Balıkçıl da iyice acıkmıştı. Artık ne bulsa yiyecekti. Sonunda bir sümüklü böcek buldu. Onunla karnını doyurdu.

LA FONTAINE (La FONTEN)

La Fontaine, Ezop Masalları

3.2.2.11.2. Haksever Aslan

Haktan, eşitlikten, adaletten yana bir aslan, kral olmuş. Hayvanları başına toplamış. Onlara bir söylev vermiş:

-Benim yönetimimde kimsenin burnu kanamayacak, demiş. Kimse kimseye takılmayacak, hiç kimse kavga etmeyecek. Kavga yok. Vurgun yok. Çalıp çırpma yok. Herkes hakkını alacak. Başkasının hakkına saldıran, karşısında beni bulacak bundan sonra.

Hayvanlar bu sözlere çok sevinmişler. Özellikle güçsüz hayvanlar aslanın bu sözlerini çok beğenmişler.

Aslan konuşmasını sürdürmüştü:

-Şimdi tüm düşmanlar, tüm küsler birbirleriyle barışsın, kucaklaşsın, sarmaş dolaş olsun. Kim kime yan bakarsa karışmam ha, demiş aslan.

Kurtla kuzuyu, sansarla horozu, kediyle sıçanı, sinekle örümceği, keçiyle parısı, kaplanla ceylânı barıştırmış. Hepsi birbiriyle kucaklaşmış. Düşmanlık kalmamış.

Bu işe en çok tavşan sevinmiş. Gözyaşlarını tutamamış, ağlamış. Oradakilere:

-İşte benim özlediğim gün geldi, demiş. Hep bugünü bekledim şimdiye dek. Bundan sonra gücü yetene yok. Bundan böyle güçlüler de güçsüzlere saygı gösterecek, onlardan çekinecek, onları sevecek. Bundan sonra güçsüzler de adamdan sayılacak. Ne iyi bir dünya! Bize bunu sağlayan kral aslan çok yaşasın...

EZOP

Ezop Masalları

3.2.2.12. Kitap : 4. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekışık / Tekışık Yayıncılık

- ❖ Kestane Ağacı – Ahmet Uysal : 26
- ❖ Hey Güneş – Elvan Pektaş Deniz :54

3.2.2.12.1. Kestane Ağacı

Bir zamanlar , dalları bulutlara el sallayan bir kestane ağacı vardı. Her yıl, güz mevsimi geldiğinde iri kestaneler verirdi. Kestanelerin kabukları açılmaya başlar; her açılan kabuk, içindeki kestaneleri uzaklara fırlatmak isterdi. Ancak, bu kestanelerin hiçbirisi toprağa tutunup kök salamazdı.

Kestane ağaç yıldan yıla yaşlandı. Bulutlara el sallayan dalları kurudu. Yaprakları iyiden iyiye azaldı. Yaşlı ağaç, durumundan dolayı iyice umutsuzluğa kapıldı. “Bunca yıl yaşadım, güzel günler gördüm. Acılara göğüs gerdim. Şimdi arkamda bir fidan bırakmadan gitmek ve unutulmak düşüncesi, Kalan dallarımı da kırıyor.” Diye günlerce sayıkladı.

Karlı bir kış gecesi idi. Yaşlı ağaç ,birden bir çılgınlıkla irkildi. Yaralı bir yavru ceylân, aç kurtların gözünden gizlenecek bir yer arıyordu. Adım atacak gücü tükenen ceylân, yaşlı ağacın altına yıkıldı kaldı.

Kestane ağacı, uzun dallarını eğerek yaralı ceylânın çevresini kapattı. Ceylân, yaşlı ağacın gövdesindeki oyukta günlerce saklandı. Giderek eski gücüne kavuştu.

Bir sabah erkenden uyanan ceylân:

- Sevgili kestane ağacı, bana yaptığın iyiliği ömrümce unutamam. Senin de benden bir isteğin olursa seve seve yerine getirebilirim, dedi.

Kestane ağacı:

- Bu güzel ormanda çok uzun yıllar yaşadım. Ne yazık ki ardımda bir fidan bile bırakmadan gideceğim. Bana yardım etmek istiyorsan güz mevsiminde gel, kestanelerimi uzaklara, verimli topraklara taşı. Oralarda kök salmasını sağla onların, diye cevap verdi.

Ceylân yaşlı ağaca söz verdi. Güz mevsimi gelince de yere dökülen kestaneleri verimli topraklara taşıdı. Onu çalışırken gören dağ keçisi, tilki ve sincap:

Toprağa gizlediğin nedir, diye sordular.

Ceylân övünerek şöyle dedi :

- Bir dostuma yardım ediyorum. Onun bana verdiği kestaneleri ekiyorum. Gelecek yıl buralarda da kestane ağaçları yeşerecek. Bu ağaçlar büyüyecek. O günleri bizler göremeyeceğiz belki; ama, çocuklarımız mutlaka görecek.

Ahmet Uysal

Çöpçü Martı

3.2.2.12.2. Hey Güneş

O, bembeyaz tüylü bir martıydı. En sevdiği şey, karnını denize değdire değdire uçmaktı. Acıktığında , suya yakın yüzen balıkları yakalamaksa çok kolaydı.

Bir gün annesine, “Bu deniz olmasaydı ne olurdu ?” diye sordu. Annesini yanıtı kısa ve netti : “Biz de olmazdık.”

Martı, “İyi ki deniz var,” diye düşündü. Yine denizde oynadığı bir gün, gözüne kumsalda duran bir yıldız ilişti. Yıldızlar ya gökte olur ya da denizde olurdu. O zaman bu yıldız ya gökten düşmüştü ya da denizden çıkmıştı. Hangisinin doğru olduğunu sormak için yıldızın yanına gitti. Yıldız, martının sorusunu duyunca :

“ Tabii ki denizyıldızıyım. Kıyıya çok yakın yüzüyordum, uyuyakalmışım. Uyandığında sular çekilmiş olmalı ki kendimi kumsalda buldum.” Dedi.

Martı: “Suların çekilmesi ne demek ?” diye sordu:

Denizyıldızı: “Tam bilmiyorum... Benim tahminim, şu günlerde sıcaklar dolayısıyla buharlaşma çok oluyor. Deniz suları buharlaşınca da çekiliyor...”

Martı, çaresiz bir tavırla devam etti: “Çekiliyor mu? Bak bunu sevmedim hiç. Buharlaşa buharlaşa ya biterse deniz?” Deniz biterse bizler de yaşayamayız.” Bunun üzerine

denizyıldızı: “Bunu bana değil, güneşe söyle o zaman. Bu ısıyı dünyamıza gönderip denizin buharlaşmasına neden olan o.” Dedi.

“Güneş” diye mırıldandı martı. “Tabii ya güneş !”

Bunu der demez de uçmaya hazırlandı. Denizyıldızı, arkasından seslendi: “Hey, nereye ? Güneşe mi ? Peki o zaman, bu uzun yolculuğa çıkmadan, lütfen denize dönmeme yardım et.” Martı kendisinden istenileni yaptı, sonra da kararlı bir şekilde güneşe doğru uçmaya başladı. Kanatlarını güneşin önüne gererse , güneş ışınlarının deniz suyuna değmesine engel olabilirdi belki. Ama güneş öyle büyüktü ki, ne yapsa bir türlü önünü kapayamıyordu. Üzgün bir tavırla denize bata çıka uçtu. Denizden biraz su içti. Tam suyu yutarken birden:

“Ne yapıyorum ben?” dedi kendi kendine. “ Denizin suyunu eksiltiyorum.” Denizin suyunu içmemeliydi. Sırf o mu, kimse içmemeliydi.

Acele ile kıyıya uçtu. Orada üstüne tüneyebileceği yüksekçe bir kum tepesi buldu.

Oradan, hem deniz suyunu içen martılara hem de güneşe şöyle seslendi:

“Hey, siz martılar! Denizin suyunu içmeyiniz. Hey güneş! Sen de ışınlarını buraya gönderme.”

Elvan Pektaş Deniz

Kuşlara Masallar

3.2.2.13. Kitap : 4. Sınıf ; Z. Sırmatel – A. Topaloğlu / Yıldırım Yay.

❖ Özgürlüğün Değeri - Haldun Taner : 67

❖ Tilki İle Keçi - Aisopos (Ezop) : 119

3.2.2.13.1. Özgürlüğün Değeri

Bir kurt, köye yakın bir tepede bir köpekle karşılaştı. Köpeğin gövdesi iri, derisi gergin, tüyleri parlak, bakışı canlıydı.

Kurt hiç öyle değildi. O, bir deri bir kemikti. Kaburgalarını uzaktan sayabilirdiniz.

Kurt, köpeğin bu durumuna özenerek sordu:

- Arkadaş, bu ne rahatlık böyle? Ne yaptın, ne ile beslendin de bu kadar şişmanladın?

Köpek cevap verdi:

- Ne mi yaptım? İyi bir ev sahibim var. Bana sabah akşam bol yiyecek veriyor. İşim de evin bahçesinde yan gelip yatarak eve bekçilik etmek. İstersen sana da öyle bir yer bulayım.

Kurt bu işi pek beğendi. O da bir eve girebilse ne iyi olurdu. Bu arada gözleri köpeğin boynundaki tasmaya ilişti:

- O boynundaki şey ne öyle?

- Boynumdaki şey mi? Ne olacak, tasma.

- Niye taktın onu boynuna?

- Ben takmadım, taktılar.

- Neden?

- Hiç canım, önemsiz bir şey. Tasmanın halkasına zinciri takarlar. Zincirin ucunu da bir ağaca bağlarlar.

- Desene ki seni zincirle bağlarlar.

- İşte öyle bir şey.

Bu söz üzerine kurt, köpeği kızgın bir bakışla süzdükten sonra:

- O hâlde arkadaş; yediğin, içtiğin rahatın, keyfin hep senin olsun. Sen artık zincirden kurtulamazsın. Ben kırk yıl yarı aç gezerim de bir saat zincirde bağlı kalamam. Besili bir köle olmaktansa, zayıf bir efendi kalır, özgür yaşarım. Hoşça kal! dedi ve yürüyüp gidi verdi.

Haldun TANER

Aile Ansiklopedisi

3.2.2.15.2. Tilki İle Keçi

Tilki, günün birinde, içinde su bulunan bir kuyuya düşmüş. Kuyunun içinde oraya buraya sıçramış; ama bir türlü yukarı çıkamamış.

Bir süre sonra orada bir keçi görünmüş. Susadığı için hemen kuyunun başına gelmiş. Eğilip kuyunun içine bakmış. Bir de ne görsün? Aşağıda bir tilki duruyor. Keçi çok şaşırılmış. Aşağıya seslenmiş:

-Orada ne yapıyorsun tilki kardeş?

Tilki serin kanlılıkla:

-Ne yapacağım? Su içiyorum, demiş.

Keçi, kuyuda su olduğunu duyunca çok sevinmiş. Tilkiye:

- Su soğuk mu? diye sormuş.

Kurnaz tilki:

- Hem de buz gibi, demiş.

Keçi:

- Nasıl içebilirim bu sudan? diye sormuş.

- Ondan kolay ne var? demiş tilki. Hop de, aşağıya atla.

Keçi, tilkinin bu sözlerine kanıp kendini aşağıya atmış. Kuyudaki sudan kana kana içmiş. Susuzluğu geçince, tilkiye:

- Buradan nasıl çıkacağız? diye sormuş.

- Kolay, demiş tilki. Sen ön ayaklarını kuyunun duvarına dayayıp arka ayaklarının üzerine dikil. Ben, sırtına basarak kolayca dışarı çıkarım. Sonra da seni yukarı çekerim. Böylece ikimiz de kurtulmuş oluruz.

Keçi, tilkinin dediğini yapmış. Tilki, onun omzuna basarak bir sıçrayışta kuyudan çıkmış. Hemen ormana doğru koşmaya başlamış.

Keçi, tilkinin hile yaptığını anlamış. Ardından acı acı bağırması.

- Ben senin kuyudan çıkmana yardım ettim; ama sen beni bırakıp gidiyorsun. Olur mu böyle? demiş.

Bu sözleri duyan tilki, geri dönerek keçiye:

- Sen aklını yitirmişsin ey keçi! Eğer bir gram aklın olsaydı, kuyuya atlamadan önce nasıl çıkacağını düşünürdün, demiş. Sonra da hızla oradan uzaklaşmış.

Aisopos (Ezop)

Ezop Masalları

3.2.2.14. Kitap : 4. Sınıf ; Dr. M. Hengirmen – B.K. Aydoğan – N. Yılmaz– P.Çınar – Ö. Güngör / Engin Yayıncılık

❖ Sadık Dost - Tarık Demirkan : 58

3.2.2.14.1. Sadık Dost

Bir zamanlar bir köpek, tek başına bir ormanda yaşamış; ama bir gün, yalnızlık canına tak etmiş. Bir dost sahibi olmak için yola çıkmış. Ancak köpek, dost olacağı kişinin dünyada en güçlü olmasını, kimseden korkmamasını istiyormuş. En güçlü canlının da kurt olduğunu düşünüyormuş. Böylece kurdun yanına gitmiş:

- Kurt kardeş, bundan böyle biz beraber yaşayalım. Ne dersin?

- Tamam, demiş kurt.

O günden itibaren ikisi beraber dolaşmaya başlamışlar.

Bir gece köpek bazı sesler duymuş ve havlamaya başlamış. Kurt sinirlenmiş:

- Sakin ol! demiş. Böyle ulumaya devam edersen ayı izimizi bulur, o zaman görürsün başına ne geleceğini!

“Demek ki ayı daha güçlü.” diye geçirmiş içinden köpek “Kurt bile korkuyor ondan.”

Ertesi sabah erkenden uyanıp ayıyı bulmuş:

- Ayı kardeş, bundan böyle biz beraber yaşayalım. Ne dersin?

- Tamam, neden olmasın, demiş ayı.

O günden itibaren köpek ve ayı birlikte dolaşmaya başlamışlar.

Bir gece köpek, yine ormanda bir çıtırtı duymuş ve havlamaya başlamış.

- Bana bak köpek, böyle bağırma! Aslan duyarsa seni de beni de yer, demiş ayı.

“Demek ki aslan daha güçlü.” diye düşünmüş köpek. “Ayı bile nasıl titriyor aslan gelecek korkusuyla! Demek ki bu dünyada en güçlü aslan...”

Köpek, sabahı zor etmiş ve hemen aslanın yanına koşmuş:

- Aslan kardeş, bundan böyle beraber yaşayalım mı?

- Tabi, neden olmasın, demiş aslan.

Bir süre sonra köpek havlamaya başlamış.

- Aman! demiş aslan, çok bağırma. Yoksa insanoğlu duyar ve patlayan sopasıyla seni de beni de kan içinde bırakır!

“Demek ki en güçlü aslan da değilmiş.” diye hayıflanmış köpek. “İnsanoğlunu bulmam gerek.”

Sabah insanoğlunu bulmuş. Onun yanından ayrılmamış. Akşam, insanoğlu onu kulübesine götürmüş. Gece, köpek sesler duymuş ve havlamaya başlamış. İnsanoğlu uyanmış ama köpeği susturmak şöyle dursun:

- Havla benim güzel köpeğim, demiş. Daha yüksek sesle havla!

Köpek o an dünyada en güçlü canlının insanoğlu olduğunu anlamış ve bir daha da insanoğlunu hiç terk etmemiş. Onun en sadık yardımcısı ve dostu olmuş.

Tarık DEMİRKAN

Dünya Hayvan Masalları

3.2.2.15. Kitap : 4. Sınıf ; R. Bakırcıoğlu – G. Yalçın / Özgün Matbaa

❖ Yalancı Keçi – Grimm (Gırim) Masalları : 99 (serbest)

❖ Kurdun Bahanesi – Aisopos (Ezop) Masalları : 115

❖ Alakarganın Yaptıkları – Aisopos (Ezop) Masalları : 126 (serbest)

3.2.2.15.1. Yalancı Keçi

Evvel zaman içinde bir terzinin üç oğluyla bir keçisi varmış. Hepsi onun sütüyle beslenirlermiş. Keçiyi de sırayla otlamaya götürürlermiş.

Bir gün büyük oğul keçiyi otlamaya götürmüştü. Akşam üzeri sormuş:

“Keçi, karnın doydu mu?”

Keçi:

“Yedim, içtim, karnım tok;

Tek yaprak yiyelim yok.

Me... me... me...” demiş.

Oğlan, keçiyi eve getirmiş. Babasına da “Keçi, bir güzel doydu.” demiş.

İhtiyar terzi sormuş:

“Keçi, sahiden karnın doydu mu?”

Keçi:

“Atladım, bütün gün sade dağ, dere;

Tok olur mu keçi böyle boş yere?

Ağzıma koymadım tek yaprak bile...

Me... me... me...” demiş.

İhtiyar terzi oğluna kızmış. Ertesi gün ikinci oğlunu göndermiş. Akşam olunca keçi yine aynı şeyleri söylemiş. Terzi, ikinci oğluna da kızmış. Sıra üçüncüye gelmiş. Gelmiş ama keçi yine doymadığını söylemiş.

Oğullarına inanmayan terzi, ertesi gün keçiyi kendisi otlamaya götürmüş. Elleriyle beslemiş. Akşam olunca sormuş:

“Keçi, karnın doydu mu?”

Keçi, cevap vermiş:

“Yedim, içtim, karnım tok;

Tek yaprak yiyelim yok.

Me... me... me...”

Eve gelmişler. Terzi keçiyi ağıla bağlamış. Çıkarken de bir kez daha sormuş:

“E, keçi, bugün karnın doymuştur, değil mi?”

Keçi:

“Atladım bütün gün dağ, dere;

Tok olur mu keçi böyle boş yere?

Ağzıma koymadım tek yaprak bile...

Me... me... me...” demesin mi!

Bu sözleri duyunca terzinin aklı başından gitmiş. Çocuklarına boş yere kızdığını anlamış. Hemen keçiyi kovmayı düşünmüş ama yalancıya da insan içine çıkamasın diye

bir ders vermek istemiş. Keçinin kafasını sabunlamış, usturayla bir güzel tıraş etmiş. Sonra da keçiyi kırlara salmış. O günden sonra üç oğluyla birlikte rahatça yaşamış.

Grimm (Gırim) Kardeşler

Çocuk Edebiyatı Antolojisi

(çev.: Kemal KAYA)(hızl.: Kemal DEMİRAY)

3.2.2.15.2. Kurdun Bahanesi

Kurt, suya geldiğinde ne görsün? Az aşağıda bir yerde bir kuzucuk suya eğilmiş; içtim, içiyor. Karnı da açmış kurdun, kuzucuğu o saat gözüne kestirmiş.

“Hey, baksana bana kuzucuk!” diye seslenmiş. “N’apıyorsun öyle orada? Sıkılmıyor musun benim suyumu bulandırmaya? Çamurlu su mu içeyim istiyorsun?”

Kuzucuk bakmış: Kurt yukarıda, kendi aşağıda. Su aşağıdan yukarıya akmadığına göre, kurdunki olsa olsa, bahane.

“Sizin suyunuzu bulandırmak ne mümkün bayım?” demiş. “Ben aşağıdayım, siz yukarıda. Su, sizden bana akıyor; benden size değil ki...”

Doğrudan doğruya üzerine atılıp kuzucuğu yemeyi, şanına yakıştıramamış kurt. Birinci bahanenin sökmediğini görünce, ikincisine girişmiş:

“Geçen yıl kuzucuğun biri benim anama babama sövmüştü acı acı. O kuzucuk sen değil miydin bakayım?”

Kuzucuk hemen bu yalanı da engellemiş:

“Ne mümkün sayın bayım?” demiş. “Ben, geçen yıl daha anamın karnında bile değildim. Ben, bu martta doğdum.”

Kurt, sonunda dayanamamış, oyunu moyunu bırakmış:

“Ben seni nasıl olsa şuracıkta yiyecektim. Ancak, işi kitabına uydurayım da kimsenin itirazı olmasın, diyordum. Sen ise uzattıkça uzattın. Gel bakayım buraya. Bir güzel yiyeyim seni de aklın başına gelsin.”

Kötüleri, kararlarından çevirmek zordur. Siz, istediğiniz kadar gerçeği gösterin, bana mısın demezler.

AISOPOS (EZOP) (*Ezop Masalları, 1991*)

(Çeviren: Tarık Dursun K.)

3.2.2.15.3. Alakarganın Yaptıkları

Alakarganın biri, bakmış ki bir güvercinlikte besili güvercinler var. Onların durumuna imrenmiş, hemen üstünü başını temizlemiş. “Ben de güvercinim.” diye aralarına girmiş. İlk günlerde ötmeye kalkmamış. Güvercinler de onu kendilerinden sanmışlar.

Bir gün, alakarga yanılmış, “Bir bağırayım.” demiş. Foyası, o zaman ortaya çıkmış. Güvercinler:

- Güvercinin böyle bağıranı olmaz, demişler ve onu aralarından kovmuşlar.

Alakarga, kendi türlerinin arasına gitmiş. Bu kez de onlara ayak uyduramamış; oradan da kovulmuş.

AISOPOS (EZOP) Masallar

(çev.: Nurullah ATAÇ)

3.2.2.16. Kitap : 4.Sınıf ; M. Aksakal - A. Çetin / Başarı Yayıncılık

❖ Keklik İle Avcı - Aisopos (Ezop) : 94 Test

❖ Güvercin İle Karınca - Aisopos (Ezop) : 99

3.2.2.16.1. Keklik İle Avcı

Avcının biri, bir keklik yakalamış, öldürecekmiş. Kuş başlamış yalvarmaya : “ Kıyma bana ! Ben sana nice keklikler yakalatırım.” demiş. Bunun üzerine avcı: “ Ben seni öldürmeyeyim de kimi öldüreyim ? Bak, sen kendi dostlarına, kardeşlerine kötülük etmeye kalkıyorsun!” demiş.

Aisopos (Ezop) Masalları

Nurullah Ataç

3.2.2.16.2. Güvercin İle Karınca

Su içmeye inen karıncanın ayağı kaymış. Cumburlop suda bulmuş kendini. Bağırp çağırmaya, yardım istemeye başlamış. O sırada gökyüzünden bir güvercin geçiyormuş:

- Şu zavallıcığa yardım edeyim, kurtulsun, demiş.

Yerden bir saman çöpünü gagasına alıp suya bırakmış.

Karınca saman çöpüne tutunmuş, kıyıya çıkmış.

- Sağ ol güvercin kardeş, demiş. Ben de bu iyiliğin altında kalmam.

Güvercin gülmüş:

- Sen küçücük bir hayvansın, demiş. Sen kim, bana iyilik etmek kim!

O sırada avcının biri, güvercini gözler dururmuş. Tüfeğini doğrultmuş. Nişan almış. Güvercini ha vurdu, ha vuracak.

Karınca avcının üzerine yürümüş. Topuğunu bir ısırmış, bir ısırmış ki, avcı sendelemiş. Hedefini şaşırılmış. Tüfeği boş yere patlamış.

Güvercin de durumu anlayıp “Pırrr!...” diye uçmuş. Gökyüzünde kaybolmuş, karıncanın sayesinde canını kurtarmış.

Tarık Dursun KAKINÇ

Fontaine (La Fonten) Masalları

3.2.2.17. Kitap : 4. Sınıf ; Aliyar Karaca - Ahmet Kapulu / Koza Yay.

❖ Güvercinler Beyi – Beydaba (Kelile ve Dimne) : 36

❖ Bremen Çalgıcıları – Jakop – Wilhem Grimm : 111

3.2.2.17.1. Güvercinler Beyi

Akıllı bir kimse, dostu ve dostluğu her şeyin üstünde tutar. Dostlar, iyi günde mutluluklarını; kötü günlerde üzüntülerini ve sıkıntılarını paylaşırlar. Okuyacağımız öykü, işte bunu anlatıyor.

Eski Hindistan kentlerinden birinde avcıların sık sık avlandıkları, avı bol bir yer varmış. Günün birinde avcının biri gelip burada tuzak kurmuş. Sonra da gizlenip kuşları beklemeye başlamış.

Az sonra, içlerinde beyleri olduğu hâlde bir sürü güvercin süzülüp gelmiş. Kurulan tuzağın farkına varamamışlar. Avcının yere döktüğü yemleri yemeye başlamışlar. Karınlarını iyice doyurmuşlar; ama tuzağa da yakalanmışlar. Avcının ağzı sevinçten kulaklarına varıyormuş.

Güvercinler, tuzağa düştüklerini anlayınca kurtulmak için çırpınmaya başlamışlar. Beyleri:

- Bu tuzaktan kurtulmanın tek yolu var, demiş. Ağzımızdaki birliği bozmayalım. Aynı anda, hep birlikte tek kuş gibi kanat çırpıp aynı yöne uçalım. Sizi dostum farenin yanına götürürüm. O da dişleriyle ağı keser, böylece kurtuluruz.

Güvercinler, beylerinin sözünü dinlemişler. Hep birlikte kanat çırpıp ağla birlikte havalanmışlar. Avcı, bir süre onları izlemiş; fakat yakalayamayacağını anlayınca geri dönmüş.

Güvercinler uça uça gitmişler, farenin bulunduğu yere konmuşlar. Fare, ilk önce güvercinlerin beyini kurtarmak için harekete geçmiş.

Güvercinlerin beyi, fareye:

- Önce beni değil, arkadaşlarımı kurtar, demiş. Bu ağı dişlerinle parçalaman kolay değil. Ötekileri kurtarıırken yorulsan bile, dostun olduğum için beni ağın içinde bırakmak istemezsin.

Fare, beyin bu tutumundan çok hoşlanmıştı. Onun dediği gibi yapmış. Güvercinlerin hepsini birden kurtarmış.

Güvercinler, ağdan kurtulunca sevinçle havalanıp yurtlarına dönmüşler.

BEYDABA

Kelile ve Dimne

3.2.2.17.2. Bremen Çalgıcıları

Kış gelmiş. Havalar iyice soğumuş. Hayvanların çoğu yiyecek bulamaz olmuş. İnsanlar da yakacak ve yiyecek sıkıntısı çekiyormuş.

Yaşlı bir çiftçi, hanımına seslenmiş:

- Hanım şu bizim horozu bugün keselim. Evde yiyecek kalmadı. Az az yersek, bir hafta onunla yetiniriz.

Horoz bu sözleri duymuş. Acı acı ötmüş. Kesilmekten çok korkmuş. Hemen evden kaçmış. Niyeti Bremen şehrine gidip orada çalgıcılık yapmak, böylece karnını doyurabilmekmiş. Yolda yaşlı bir kediye rastlamış. Horoz:

- Kedi kardeş nereye gidiyorsun? Senin bir evin yok mu? demiş.

Kedi üzgün üzgün cevap vermiş:

- Evim vardı ama, sahibim artık beni istemiyor. Yaşlandığım için fare tutamıyorum diye beni kapıya attı.

Horozla kedi, arkadaş olmuşlar. Horoz kediyi de Bremen'e gelmesi için ikna etmiş. Biraz ileride derisi kemiklerine yapışmış bir köpek görmüşler. Köpek, yanlarına yaklaşıp:

- Nereye gidiyorsunuz böyle? diye sormuş.

Durumu anlatmışlar. Köpek de:

- Beni de sahibim istemiyor. Sana verecek yiyeceğim yok, diye kovdu beni, demiş. Ben de sizinle geleyim.

Yolda, evden kovulan yaşlı bir eşek de onlara katılmış. Böylece bizim çalgıcıların sayısı dörde çıkmış.

Gece ormanda yatmaya karar vermişler. Horoz, bir ağacın tepesine çıkmış. Ötekiler, kendilerine bir yer bulup yatmışlar. Sabaha karşı horoz:

-Kalkın, kalkın, karşıda bir ışık görüyorum, diye seslenmiş.

Hepsi uyanmış. Işığa doğru yola çıkmışlar. Bakmışlar ileride bir kulübe... Eşek:

-Pencereden bakalım, içerde kim var? demiş.

Köpek, eşeğin sırtına binmiş. Horoz da onun üstüne atlamış, pencereden bakmış. Aşağıya atlamış. Gördüklerini anlatmış:

- İçerde dört kişi oturmuş, yemek yiyorlar. Sofrada neler yok neler... Bunları bir kaçırabilirsek hepsi bize kalır.

Hepsi düşünmüşler. Sonunda eşek, köpek, kedi, horoz üst üste dizilmişler. Sonra hep bir ağızdan pencereden içeri doğru bağırırmaya başlamışlar.

İçerde oturanlar hırsızmış. Çaldıkları malları ormandaki bu kulübeye saklıyorlarmış. Pencereden gelen sesleri duyunca hep birden ayağa kalkmışlar. “Aman bizi yakalamaya geldiler.” diye kaçmaya başlamışlar.

Az sonra kulübede kimsecikler kalmamış. Eşek, köpek, kedi, horoz içeri dalmışlar. Bir şeyler bulup yemişler. Sonra sıcacık odada uykuya dalmışlar. Bremen’e gitmekten vazgeçip yaza kadar burada yaşamaya karar vermişler. Çünkü kulübe yiyecek doluymuş.

Jakop-Wilhelm GRİMM (Yakop, Vilhelm Gırım)

Çağdaş Okul Ansiklopedisi

(Hazırlayanlar: Leyla Kıyafet, Hasan Kıyafet)

3.2.2.18. Kitap : 4. Sınıf ; H. Anaç - M.T. Tuncel - S. Çalışkan – M. Öz/ Delta Yayıncılık

Tarla Kuşu ve Yavruları – Ezop Masalları : 15

3.2.2.18.1. Tarla Kuşu İle Yavruları

Tarla kuşunun biri, bir mısır tarlasına yuva yapmış. Yavrularıyla birlikte orada yaşıyormuş. Her sabah onları doyurmak için yuvadan ayrılıyormuş. Giderken de “Aman!” diyormuş. “Çevrenizde ne konuşuluyorsa dikkatle dinleyin, sonra bana anlatırsınız.”

Bir gün yine yem aramaya gitmiş tarla kuşu. Tarla sahibi de ürününü denetlemek için çıkagelmiş:

-Komşuları çağırıp, mısırları toplamanın zamanı geldi artık, demiş.

Tarla kuşu yuvaya dönünce, yavruları duyduklarını anlatmışlar. “Başka bir yere taşınalım.” diye yalvar yakar olmuşlar.

“Acele etmeyin.” demiş anneleri. “Komşularına güveniyorsa daha çok bekler, onların da mısırları var.”

Ertesi gün tarla sahibi yine gelmiş. “Zamanımız kalmadı.” demiş. “komşulara güvenemeyeceğime göre, akrabalarımı çağırayım.”

Yavrular o akşam, daha da büyük bir korkuyla, duyduklarını annelerine anlatmışlar.

“Merak etmeyin.” demiş anneleri. “Akrabaları önce kendi ürünlerini toplayacaklar. Siz yine de kulağınızı dört açın. Olur mu?”

Daha sonraki gün tarla sahibi gelince mısırın çürümeye yüz tuttuğunu görmüş. “Artık akrabaları da dostları da beklemeyiz. Yarı mısır kendimiz toplarız.” demiş.

O akşam yavrular duyduklarını annelerine anlatınca, tarla kuşu: “Toparlanın.” demiş. “yarından tezi yok, buradan gidiyoruz. İnsan işini başkalarına bırakmayıp kendi yapmaya kalkışır, o zaman korkun.”

Ezop Masalları

3.2.2.19. Kitap : 5. Sınıf ; Hüseyin Hüsnü Tekışık / Tekışık Yayıncılık – Ankara 2000

❖ Çiftçi ile Oğulları – La Fontaine (hzi. Şükrü Elçin) : 164 (fabl)

3.2.2.19.1. Çiftçi İle Oğulları

Zengin bir çiftçi, bakmış ölümü yakın;

Çağırılmış oğullarını, demiş ki gizlice:

Bu toprakları satmayın, sakın!
 Bir define var tarlanın birinde,
 Atalarımızdan kalma,
 Tam yerini söyleyemem ama,
 İsterseniz arar bulursunuz,
 Er geç de zengin olursunuz.
 Orak biter bitmez başlayın kazmaya;
 Sürün, belleyin, arayın, tarayın,
 Elden geçirmedik yer bırakmayın.
 Baba ölünce,
 Oğullar doğru definenin peşinde.
 Ha şurda, ha burda derken,
 Bütün topraklar geçmiş elden.
 Öyle kazmışlar ki her yeri,
 Eskisinden bol vermiş ekinleri.
 Akıllı adammış baba:
 Anlatmış ki giderayak.
 Define bulmanın yolu çalışmak.

La Fontaine (La Fonten)

Çocuklarımıza Şiirler (hızl. Şükrü Elçin)

3.2.2.20. Kitap : 5. Sınıf ; Dr. M. Hengirmen – B.K. Aydoğan – N. Yılmaz– P.Çınar – Ö. Güngör / Engin Yayıncılık - İstanbul 2002

❖ **Balıkçıl – Jean de la Fontaine (çev. Oğuz Saruhan) : 66 (fabl)**

3.2.2.20.1. Balıkçıl

Upuzun bacaklı bir balıkçıl,
 Upuzun boynunda, upuzun bir gaga taşıyordu.
 Bir dere boyunda dolaşıyordu.
 Su, güneşli günlerdeki gibi ıslıl ıslıl.
 Turna balığı da ahababı sazanla beraber,
 Dönüyordu suyun içinde fırl fırl.

Balıkçıl, suya şöyle bir uzanıverse eğer,
 Onları indirecekti gövdeye.
 Fakat o, biraz daha iştahı gelsin diye.
 Uygun buldu beklemeyi
 Çünkü düzenli yaşıyor saatle yiyordu yemeği
 Açıldı iştahı da biraz sonra.
 Yaklaştı kıyıya, baktı sulara:
 Bu sefer de yüzüyordu yeşil sazanlar.
 Beğenmedi, zevkine/göre değildi onlar
 Zevkine pek titizdi bizimki.
 "Ben balıkçıl olayım da, yeşil sazan yiyeyim.
 İmkânı mı var." dedi. "Beni kim sandınız?
 Sazanlar da akıp gitti, bir kaya balığı
 Bu sefer de bizimki: "Buna mı kaldı
 Ben gagamı açar mıyım bu kadarcık
 Gagasını daha azı için açacaktı, ama
 Kalmamıştı artık suda balık malık,
 İcini de kazıyordu açlık
 Neyse, rastladı da bir sümüklüböcek
 Sevindi kavuşmuş gibi en tatlı yeme
 Pek öyle güç beğenir olmayın.
 Kârlı çıkar oluruyla yetinenler,
 Çok kazanayım diyen çok kaybeder.
 Hiçbir şeyi hor görmeyin sakın:
 Hele seçip almak imkânınız değilse eğer.

Jean de la FONTAINE (Jan do la FONTEN)

Les Fables (Le Fabl) (çev.: Ahmet Oğuz SARUHAN)

3.2.2.21. Kitap : 5. Sınıf ; R. Bakırcioğlu- G. Yalçın / Özgün Matbaa –Ankara 2003

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.22. Kitap : 6. Sınıf ; Meb. M. Ünal – M.Y. Öner – N. Bayrak Ankara 2002

❖ Perili El – Eflâtun Cem Güney : 95

3.2.2.22.1. Perili El

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynar iken eski hamam içinde ... Varlı vakitli bir evin yarlı yakışıklı bir kızı varmış. Günün birinde hayırlı bir kısmet çıkmış da Gül Kız allı pullu gelin olmuş ancak Gül Kız el üstünde büyütüldüğü için ömründe ne ocak başı görmüş, ne tandır aşısı... ne elleri işe yarıyormuş ne parmakları dikişe...

Bir gün nur yüzlü bir hatuncuk çıkıp : "A Gül Kız'ım, güllü kızım, demiş. Ne diye gözlerini sele veriyorsun? Yaratan yaratırken senin de her parmağına bir hüner vererek yaratmış ama, demir bile paslanır işlemeye işlemeye." Demeye kalmamış peri kızları dizim dizim dizilmişler yamacına. Gül Kız da bunları bir görmüş, ayılmış. Bir görmüş, bayılmış... Bunun üstüne yine sözü o nur yüzlü hatuncuk alıp:

- Gördün ya bunları kızım; bu on perinin onu da birbirinden işgüzar Bir var ki ele güne görünmeğe gelmez bunlar. Ben şimdi okuyup üfleyip her birini bir parmağına saklayacağım senin... Hangi vakit istersen o parmağını şöyle bir kımldat, dahasına karışma! Doğrusu hamarat mı dedin hamaratır bunlar. Öyle işsiz gece gündüz deme çalıştır onları , bu perilerin neyin nesi olduğunu o zaman anlayacaksın..."

Nur yüzlü hatuncuk, bunu böyle, dedikten geri, Gül Kız'ın parmaklarını birer birer avucuna alarak "Yum gözünü!" demiş, yummuş gözünü kızcağız. "Aç gözünü!" demiş, açmış gözünü kızcağız. Ve böylesine " Yum gözünü, aç gözünü, yum gözünü, aç gözünü ! diye diye sözde her parmağına bir peri saklamış. ancak son bir daha "Aç gözünü !" dediği zaman Gül Kız gözünü açmış ki ne görsün! Ne o nur yüzlü peri var, ne de başka biri...

Gül Kız neye uğradığını bilememiş. Ne gördüklerine inanabilmiş, ne duyduklarına... Neden sonra:

"Ne diye oyalanıp duruyorum sanki. Sınamayı kurt yemez ya. Gerçekten o Perili Ana, bunları parmaklarıma sakladıysa ya işten belli olur, ya aştan." deyip, bağlamış önlüğü beline, almış alacağı işi eline... O nur yüzlü hatuncuğun dediği gibi, şöyle bir kımldatmış parmaklarını, o kadar!... On parmağındaki on peri, her işi yapıp, yakıştırmış! Her aş pişirip taşırılmış. Gayrı inanmaz olur mu? Sevincinden deli divane olası gelmiş. Akşam olup da kocası dönünce görmüş ki ne görsün! Evin şekli, tabiatı değişmiş; Gül Kız, gül gibi yapmış her tarafı. Adamcağızın gözü gönü açılıp baktıkça bakası gelmiş... Hele o yemekler, mis gibi, ömründe tatmadığı şeyler... Yedikçe yiyesi gelmiş.

“Elin kolun dert görmesin. İki cihanda yüzün ak olsun. Gayrı evimiz eve benzeyip ocağımızın tadı tuzu yerine geldi!..”

İşte o günden beri, güler yüz, tatlı dil ile gönül hoşluğu içinde yaşamışlar, saadeleri dillere destan olmuş. Onlar ermiş muradına, biz çikalım kerevetine. Gökten üç elma düştü; evini, ocağını cennete çevirenlerin başına!...

Eflâtun Cem Güney

Evvel Zaman İçinde

3.2.2.23. Kitap : 6. Sınıf ; M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş / Düzgün Yayıncılık – İstanbul

❖ Eşek Yüklü At - Aisopos (EZOP) : 23

❖ Perili El – Eflatun Cem GÜNEY :54

3.2.2.23.1. Eşek Yüklü At

Bir köylünün, bir atı ve bir de eşeği vardı. Yükünü onlara taşıyordu. Fakat yükü eşit parçaya böleceği yerde, zavallı eşeğe taşıyamayacağı kadar yüklüyor; at ise, sırtındaki hafif yükle, hopluya zıplaya gidiyordu.

Yine böyle bir gün, kasabadan köye dönerlerken, zaten birkaç gündür hasta olan eşek, yanında rahat rahat yürüyen ata dedi ki:

"Ne olur, sırtındaki yükün bir kısmını aliver. Hastayım, sağlıksızım, bu yük beni öldürecek."

At, böyle şeylerle rahatsız edilmemesini söyledi ve eşeğin yanından uzaklaştı. Birkaç yüz metre daha ancak yürüyebilen eşek de, derin bir ah çekerek yol kenarına düştü ve öldü.

Bu sırada eşeğin efendisi de yetişmişti. Hemen, eşeğin yükünü ata aktardığı gibi, ölü hayvanı da atın sırtına koydu. Sırtındaki yükün birdenbire çok ağırlaştığını gören at, kendi kendine dedi ki:

"Ben bunu hak ettim. Kötü huylu olmanın cezasını çekiyorum. Yol arkadaşımın sırtındaki yükün bir kısmını reddettim; ama şimdi sadece onun yükünü değil, leşini de sırtımda taşımaya mecbur kaldım."

AİSOPOS (EZOP) Ezop Masalları

3.2.2.25.1. Perili El

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirrit oynarken eski hamam içinde, varlıklı bir ailenin yakışıklı bir kızı varmış, dil ile tarif edilmez ki edeyim. Anası, babası gözlerini gözlerinden ayırmaz, ellerini sıcaktan soğuğa vurdurmazlarmış. Gün gelmiş, anası ile babası ölmüş. Kız üzülmüş, ama elden ne gelir? Allah sabır versin.

Hayırlı bir kısmet çıkmış, kız gelin olmuş. Talihinden kocası da iyi bir adammış.

Gel gelelim, Gül Kız, el üstünde büyütüldüğü için ne elleri işe yarıyormuş, ne parmakları dikişe... Ev, kir toz içinde kalmış. Kocası, evin dirliği bozulmasın diye hiç ağzını açmaz, bu duruma katlanırmış.

Fakat Gül Kız, işin farkında olduğu için üzülür, Allah'a yalvarırmış:

"Hey Allah'ım, iki elim, on parmağım var, ama işe güce yaramıyor. Bu gidişle evim başıma yıkılacak." diye söylenirken evin içinde nur yüzlü bir kadın görünmüş.

"A Gül Kız'ım, ne diye gözlerini sele veriyorsun? Yaratan, yaratırken senin de her parmağına bir hüner vererek yaratmış, ama demir bile paslanır işlemeye işlemeye... Anan rahmetli, önüne iş verip parmaklarını işletseydi, ellerin her işe yarardı şimdi. Bereket versin ki sağlığında yetim görse yedirir, yoksul görse giydirirdi. Onların hayrına on peri getirdim sana."

Peri kızları, dizilmişler Gül Kız'ın yanına. Bunun üzerine o nur yüzlü kadın:

"Gördün ya bunları kızım, bu on perinin onu da birbirinden işgüzdür. Ne var ki bunlar kimseye görünmezler. Ben, şimdi her birini bir parmağına bağlayacağım. Ne zaman, hangisine bir iş yaptırmak istersen, o parmağını şöyle bir kımldat. Bunlar çalışkandırlar, öyle işsiz güçsüz dururlarsa, can sıkıntısından çekilip giderler de haberin bile olmaz."

Nur yüzlü kadın, bunu böyle dedikten sonra, Gül Kız'ın parmaklarını birer birer avucuna alarak "Yum gözünü!" demiş; yummuş görünüşü kızcağız. "Aç gözünü!" demiş; açmış gözünü kızcağız ve böyle böyle her parmağına bir peri saklamış. Gül Kız, gözünü açmış ki ne görsün ! Ne o nur yüzlü kadın var, ne peri, ne de başka biri...

Gül Kız, neye uğradığını bilememiş. Ne gördüklerine inanabilmiş, ne duyduklarına...

"Ne diye oyalanıp duruyorum sanki! Sınamadan zarar gelmez ya, gerçekten o perili ana, bunları parmaklarına sakladıysa, ya işten belli olur, ya aştan!" deyip bağlamış

önlüğü beline, almış alacağı işi eline... O nur yüzlü kadının dediği gibi, şöyle bir kımıldatmış parmaklarını, o kadar!...

Akşam olup da kocası dönünce görmüş ki ne görsün! Evin şekli değişmiş. Gül Kız, gül gibi yapmış her tarafı... Adamcağızın gözü gönü açılıp baktıkça bakası gelmiş... Hele yemekler, mis gibi...

"İlâhî, evimin gülü, ocağımın bülbülü!" demiş, "Elin kolun dert görmesin, iki cihanda yüzün ak olsun."

İşte o günden beri, güler yüz, tatlı dil ile gönül hoşluğu içinde yaşayıp saadetleri dillere destan olmuş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma daha düştü; darısı bu masalı okuyanlarla, evini, ocağını cennete çevirenlerin başına!...

Eflâtun Cem GÜNEY

Evvel Zaman İçinde

3.2.2.24. Kitap : 6. Sınıf ; Salih Sarıca – Mustafa Gündüz / Fil Yay – İstanbul-1999

- ❖ Güvercin, Tilki, Leylek – Beydaba (çev. Ömer Rıza Doğrul) : 94
- ❖ Çivi - Grimm Kardeşler (çev. Kemal Kaya) : 124
- ❖ Cimri İle Altınları – Aisopos (EZOP) (hızl. Kemal Demiray) : 178

3.2.2.24.1. Güvercin, Tilki, Leylek

Debşelim, Beydeba'ya dedi ki: "Şimdi bana başkasına akıl öğrettiği hâlde kendisine akıl öğretmeyen kimseyi temsil eden bir hikâye anlat."

Filozof anlattı:

Derler ki: Güvercinin biri, başı gökyüzüne uzamış hurma ağacının tepesinde yuva kurar, yumurtlar ve yavrulardı. Fakat bu ağacın yüksekliği yüzünden yuvayı kurmak hayli güç işti. Güvercin, bu güçlüğü göze alıyor burada yumurtluyor, yavrularını yetiştiriyordu. Fakat yavrularını yetiştirir yetiştirmez bir tilki geliyor, ağacın dibinde durarak güvercini korkutuyor:

"Yavrularını hemen atmazsan ağacın tepesine tırmanır, seni de, onları da öldürürüm!" diyordu.

Güvercin de fena hâlde korkarak yavrularını feda etmek zorunda kalıyordu.

Güvercin yine yumurtlamış, bir çift yavru yetiştirmiş, yine tilkinin şerrinden korka korka yuvasında büzülmüştü. Derken bir leylek ağacın tepesine kondu ve güvercinin son derece üzgün olduğuna bakarak hatırlı sordu:

"Neden, pek üzgünsün?" dedi.

Güvercin anlattı:

"Tilkinin biri başıma musallat oldu. Ben yavru yetiştirdikçe ağacın dibine gelerek bağırp çağırıyor, beni korkutuyor, ben de yavrularımı ona atmak zorunda kalıyorum."

Leylek dedi ki: "Tilki tekrar gelir de seni korkutmaya kalkarsa Yavrularımı atmayacağım. Gelirsen gel, kendin al. Ağaca tırmanabilirsen, ben uçar giderim ve yavrularım sana kalır! dersin."

Leylek uçup gitti, bir nehrin kenarına kondu. Tilki de ağacın altına gelerek her vakit yaptığı gibi bağırp çağırdı. Fakat güvercin aldırmadı:

"Geleceksen gel!" dedi.

Tilki sordu: "Bu aklı sana kim öğretti?"

Güvercin: "Leylek!" dedi.

Tilki, hemen leyleği aradı, onu nehrin kenarında bularak şöyle konuştu:

"Ey leylek, rüzgâr sağından estiği zaman başını nereye çevirirsin?"

Leylek: "Soluma çeviririm." dedi.

"Solundan eserse?"

"Sağıma alırım ya da arkamı dönerim."

"Peki, rüzgâr her taraftan eserse?"

"Başımı kanatlarımın altına alırım."

"Güzel ama, başını kanatlarının altına nasıl alırsın? Buna imkân var mı?"

"Elbet vardır."

"Şunu bana gösterir misin? Siz kuşlar bize nispetle gerçekten kat kat üstünsünüz. Bizim bir yılda öğrenmediğimizi siz bir saatte öğreniyorsunuz. Ne mutlu size!"

Tilkinin bu sözleri leyleği hoşnut etti. Leylek, başını kanadının içine aldı. Bunu yapar yapmaz, tilki onun üzerine atıldı, bir hamlede boynunu kırdı, sonra:

"Ey nefsimin düşmanı! Güvercine akıl öğretmeyi, çare göstermeyi biliyorsun. Kendine niçin öğretmiyorsun, kendini düşmana teslim ediyorsun!" dedi. Tilki böylece leyleği öldürdü ve etini yedi.

Beydeba Kelile ve Dimne

(çev. Ömer Rıza Doğrul)

3.2.2.24.2. Çivi

Bir tacir panayırda iyi alış veriş yapmış. Elindeki malların hepsini satmış. Para kemerini altınla, gümüşle sucuk gibi şişirmiş. Gece bastırılmadan evine dönmek istiyormuş. Para dolu heybesini atın sırtına koymuş, yola çıkmış. Öğle üzeri bir şehirde mola vermiş. Tekrar yola koyulacağı sırada uşağı hayvanı getirmiş:

- Bay, demiş; sol arka ayağın nalında bir çivi noksan!

Tacir:

- Varsın olsun! demiş. Zaten altı saatlik yolum kaldı... Nasıl olsa o vakte kadar nal yerinde durur. Acele etmeliyim.

İkinci üzeri tekrar attan inip hayvana yem verdiği sırada uşak odaya girmiş:

- Bay, demiş; hayvanınızın sol arka ayağının nalı yok. Nalbanda götüreyim mi?

Adam:

- Olsun, demiş. Şurada birkaç saat kaldı... O vakte kadar at nasıl olsa dayanır. Acele etmeliyim.

Adam yola çıkmış. Fakat çok geçmeden at aksamaya başlamış. Bu aksama çok sürmemiş; hayvan topallamaya başlamış. Bu topallama da uzun sürmemiş. Hayvan yere yıkılmış, bir ayağı kırılmış.

Tacir, atı olduğu yere bırakmaktan, heybeyi sırtına vurup yaya olarak yola çıkmaktan başka çare bulamamış. Kendi kendine de:

- Bütün bu felâketlere sebep o uğursuz çividir! diye söylenmiş.

İnsan acele etmeli, ama önce tedbirini almalı.

Grimin Kardeşler Grimin Masalları

(çev. Kemal Kaya)

3.2.2.4.3. Cimri İle Altınları

Cimrinin biri elinde ne malı varsa satıp "altın"a çevirerek, bahçesindeki ağaçlardan birinin dibine gömdü. Sık sık gidiyor, altınlarının yerinde durup durmadığına bakıyordu. Toprağı kazıyor, altınları avucuna alıyor, evirip çeviriyor, sayıp tekrar gömüyordu. Onun bu hâlini hırsızlardan biri sezdi. Cimri dönünce, hırsız geldi, gömüyü kazdı, altınları alıp sıvıştı.

Cimri, son gelişinde, altınlarının yerinde yeller estiğini gördü. Dövünmeye, saçlarını yolmaya, bağırıp çağırmaya başladı. Onun bu feryadını duyan komşuları başına toplandılar. Cimri, komşularına bütün olup bitenleri anlattı. Komşulardan biri:

- Sen, bu altınları zaman zaman alıp işlerinde kullanır mıydın? diye sordu.

Cimri:

- Hayır, ben sadece onlara bakmak ve onları saymak için gelirdim, dedi.

Aynı komşu:

- O hâlde kendini niye boşu boşuna üzüp duruyorsun? Al bir taş, koy altınların yerine. Düşün ki o taş senin altınlarındır, dedi.

"Bir işte kullanılmayan altınların bir taştan farkı yoktur."

Aisopos (Ezop)

(Çocuk Edebiyatı Antolojisi)

(hızl. Kemal Demiray)

3.2.2.25. Kitap : 6. Sınıf ;Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu / Tutibay Yayınları - Ankara 2001

❖ Perili El - Eflatun Cem GÜNEY : 17

❖ Kaz Yollar mısın ? – Saim SAKAOĞLU : 32

❖ Güvercin, Tilki, Leylek – Beydaba (hızl. Turgut GÜNAY) : 48

3.2.2.25.1. Perili El

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde(...) varlı vakitli bir evin yarlı yakışıklı bir kızı varmış. Dil ile tarif edilmez ki edelim. Güle benziyormuş allar içinde; serviye benziyormuş dallar içinde... Anası, babası gözlerini gözünden ayırmaz, ellerini sıcaktan soğuğa vurdurmazlarmış. Ama feleğin gözü kör olsun, daha bir bülbül gelip de dalına konmadan ecel gelip kapılarını

çalmış. Ocaklardan ırak, ikisini bir tahtada alıp gidince dünya bu Gül Kız'ın başına yıkılmış.

Bereket versin, günün birinde hayırlı bir kısmet çıkmış da Gül Kız, allı pullu gelin olup kurtulmuş. Talihinden, kocası da ağzı var, dili yok; kuzu gibi bir adammış. Ancak, alınının teriyle geçindiği için, evin bütün işi Gül Kız'a bakıyormuş. Gel gelelim, Gül Kız el üstünde büyütüldüğü için, ömründe ne ocak başı görmüş, ne tandır aşısı...

"Hey Allah'ım, iki elim, on parmağım var. Var ama işe güce yaramıyor. Ya kaş yapayım derken göz çıkarıyorum. Ya da yaptığım işi ağzıma yüzüme bulaştırıyorum. Bu gidişle evim ocağım başıma yıkılacak. Görüp güvendiğim sensin. Sen bana bir çare halk et Allah'ım!" diye bir gün yine böyle yakınırken evin içinde nur yüzlü bir hatuncuk peyda olmuş.

-A Gül Kız'ım, güllü kızım, demiş. Ne diye gözlerini sele veriyorsun? Yaratan yaratırken senin de her parmağına bir hüner vererek yaratmış ama, demir bile paslanır işlemeye işlemeye. Anan rahmetli, seni gül yerine koyup da göğsünde taşıyacağına, önüne iş verip de parmaklarını işletseydi, ellerin her işe yatarı şimdi... Bununla beraber ne malûm olmaz ki analara? Bugün şu başına gelenler, onu da rahat uyutmuyor kabrinde. Bereket versin ki sağlığında yetim görse yedirir, yoksul görse giydirirdi de onların yüzü suyu hürmetine on peri getirdim sana.

Demeye kalmamış peri kızları dizim dizim dizilmişler yamacına. Gül Kız da bunları bir görmüş, ayılmış. Bir görmüş, bayılmış... Bunun üstüne yine sözü o nur yüzlü hatuncuk alıp:

- Gördün ya bunları kızım; bu on perinin onu da birbirinden işgüzarıdır. Ben şimdi okuyup üfleyip her birini bir parmağına saklayacağım senin...Hangi vakit istersen o parmağımı şöyle bir kımlıdat, dahasına karışma! Doğrusu hamarat mı dedin hamarattır bunlar. Öyle işsiz güçsüz durup dururlarsa, can sıkıntısından çekilip giderler de haberin olmaz. İyisi mi, parmaklarını avucunun içinde hapsedeceğine, gece gündüz deme çalıştır onları...

Nur yüzlü hatuncuk, bunu böyle, dedikten geri, Gül Kız'ın parmaklarını birer birer avucuna alarak "Yum gözünü!" demiş, yummuş gözünü kızcağzı. "Aç gözünü!" demiş, açmış gözünü kızcağzı. Açmış ki ne görsün! Ne o nur yüzlü peri var, ne de başka biri...

Gül Kız neye uğradığını bilememiş. Ne gördüklerine inanabilmiş, ne duyduklarına...

Neden sonra:

"Ne diye oyalanıp duruyorum sanki. Sinamayı kurt yemez ya. Gerçekten o Perili Ana, bunları parmaklarıma sakladıysa ya işten belli olur, ya aştan." deyip, bağlamış önlüğü beline, almış alacağı işi eline... O nur yüzlü hatuncuğun dediği gibi, şöyle bir kımlatmış parmaklarını, o kadar!... On parmağındaki on peri, her işi yapıp, yakıştırmış! Her aşu pişirip taşırılmış. Gayrı inanmaz olur mu? Sevincinden deli divane olası gelmiş. Akşam olup da kocası dönünce görmüş ki ne görsün! Evin şekli, tabiatı değişmiş; Gül Kız, gül gibi yapmış her tarafı. Adamcağızın gözü gönü açılıp baktıkça bakası gelmiş... Hele o yemekler, mis gibi, ömründe tatmadığı şeyler... Yedikçe yiyesi gelmiş.

- ...Elin kolun dert görmesin. İki cihanda yüzün ak olsun. Gayrı evimiz eve benzeyip ocağımızın tadı tuzu yerine geldi...

İşte o günden beri, güler yüz, tatlı dil ile gönül hoşluğu içinde yaşamışlar, saadetleri dillere destan olmuş. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düştü; evini, ocağını cennete çevirenlerin başına!...

Eflâtun Cem GÜNEY

Evvel Zaman İçinde

3.2.2.25.2. Kaz Yolar mısın?

Bir varmış, bir yokmuş; memleketin birinde bir padişah varmış. Bu padişah vatandaşlarının dertleriyle yakından ilgilenir, çarelerini ararmış. Bu sebepten halkı da padişahlarını çok severmiş.

Bir gün padişah, yanına vezirini de alarak, memleketini dolaşmaya çıkmış. Kimseler kendilerini tanımasın diye de kıyafetlerini değiştirmişler. Böylece hem tanınmayacak hem de rahat rahat hareket edebileceklermiş. Gide gide yolları bir kulübeye rast gelir. Kulübenin önünde on üç on dört yaşlarında bir kız çocuğu görürler. Yanına yaklaşan padişah sorar:

- Kızım, baban nerede?
- Azı çok etmeye gitti.
- Ya annen?
- O da biri iki etmeye gitti.

- Eviniz güzel görünüyor ama bacası eğri.
- Siz bakmayın ona, dumanı doğru çıkar.
- Sana bir kaz yollasam yolar mısın?
- Hem de nasıl.

Padişah kıza veda edip oradan ayrılır. Bu konuşmaları dikkatlice dinleyen veziri hiçbir şey anlamaz. Yolda giderlerken vezir dayanamayıp padişaha sorar:

- Sultanım, o kızla neler konuştunuz? Ben hiçbir şey anlamadım.
- Nasıl anlamazsın canım? Sen ki koskoca bir vezirsin. Saraya döndükten sonra sana bir hafta zaman veriyorum. Bu konuşmanın ne demek olduğunu anlayıp söyleyeceksin. Yoksa seni cellâda veririm.

Aradan az zaman uz zaman geçer, padişahla veziri saraya dönerler. Vezir hemen sultanından izin alıp yola koyulur. Az gider uz gider dere tepe düz gider, altı ay bir güz gider, bir de dönüp bakar ki bir arpa boyu yol gitmiş. Nihayet bir öğle vakti köylü kızının kulübesine varır. Hemen kızı çağırıp kendisini tanıtır. Kendisinin konuştuğu kişinin padişah olduğunu kıza söyler, daha sonra da geliş sebebini anlatır.

- O gün padişahla konuştuğunuz şeyler ne idi? Bana söyle.
- Söylerim ama para ile.
- Olsun, kaç para istersen vereceğim.
- Yüz altına söylerim.

Vezir kesesinden çıkardığı yüz altını köylü kızına sayar. Çil çil altınları alan kız vezirin sorusunu cevaplandırmaya başlar:

- Padişah bana sordu ki "Baban nerede?" Ben de dedim ki "Azı çok etmeye gitti." Yani, babam tarlaya tohum atmaya gitti. Böylece bir taneden on beş yirmi tane alacak.

Vezir, bu cevabı işitince kızın anlayışına hayran kalır. Kız devam eder:

- Padişahın ikinci sorusu annemin nereye gittiği idi. Ben, "Biri iki etmeye gitti." dedim. Yani, ebe olan annem doğum yaptırmaya gitti. Bir anneye bir de yavru ilâve edilecek.
- Ya o, "Eviniz güzel ama, bacası eğri görünüyor." Ne demektir ?
- Benim gözüm şehlâdır. Padişah bunu kastetti. Ben de "Dumanı doğru çıkar ." diyerek her şeyi olduğu gibi gördüğümü söyledim.
- Hepsi hoş, güzel ama bir de kaz yolma meselesi vardı. O ne demek ?

- Ne olacak , sana ahmak bir adam yollasam , kaz yolar gibi paralarını alır mısın demek istedi; ben de kabul ettim. İşte sen ayağınla geldin, senin altıncıklarını aldım. Senden daha iyi kazı ben nerede bulabilirim?

Vezir bu son sözlere biraz kırılmış ama , hak ettiği için de kızı bir şey söyleyememiş. Bu akıllı kıza bir elli altın da kendisi hediye verip saraya dönmüş. Başına gelenleri bir bir padişaha anlatmış. Padişah kıs kıs gülererek vezirine takılmış:

- Bak vezirim dünyada ne akıllı insanlar var. Bir köylü kıza neler biliyor, nasıl cevaplar veriyor?

Atalarımızın güzel bir sözü vardır, derler ki: El elden üstündür.

Dr. Saim Sakaoğlu

Türk Çocuklarına Masallar

3.2.2.25.3.Güvercin, Tilki Ve Leylek

Güvercinin biri, ulu bir ağacın üst dallarına yuva kurmuş; her yıl yumurtlar, yumurtalarının üstüne kuluçkaya yatar ve yavru çıkarır. Gel gelelim, yavrular biraz tüylenip serpilmeye başladığında ağacın altına bir tilki gelir ve güvercini tehdit eder:

- Yavrularını hemen bana atmazsan, ağacın tepesine tırmanır, onları da seni de öldürürüm!

Güvercin de tilkinin bu sözlerinden korkarak yavrularını feda etmek zorunda kalmış. Bu böyle yıllarca sürüp gitmiş. Güvercin, o yıl gene yumurtlamış ve bir çift yavru yetiştirmiş. Tilkinin gelmesi yakın olduğu için korku ve üzüntü içerisinde yuvasına büzülmüş otururken ağacın tepesine konan bir leylek, onun üzüntüsünü sezerek hatırlarını sormuş:

- Neden böyle üzüntülü, kaygılı görünüyorsun?

Güvercin ağlayarak anlatmış:

- Hiç sorma leylek kardeş, ben üzülmeiyim de kimler üzülün? Tilkinin biri şaşımaya musallat oldu. Ben yavru yetiştirdikçe ağacın altına geliyor, bağırıp çağırıp, beni korkutuyor. Ben de canımı kurtarabilmek için yavrularımı ona atmak zorunda kalıyorum.

Bu sözler üzerine leylek, katıla katıla gülererek şöyle demiş:

- Üzüldüğün şeye bak. A benim saf dostum, hiç tilki ağaca çıkabilir mi? Gene gelir de seni tehdit ederse: "Yavrularımı atmayacağım, gücün yetiyorsa gel de kendin al!" de. Göreceksin, bir daha semtine uğrayacak mı.

Bunları söyledikten sonra, leylek uçup gitmiş ve ırmak kıyısına konmuş. Tilki de ağacın altına gelerek her zaman olduğu gibi bağırp çağırarak güvercinden yavrularını aşağı atmasını istemiş.

Ancak, güvercin bu sefer ne korkmuş ne ürkmüş. Gagasını kıvrarak şöyle demiş:

- Gücün yetiyorsa gel de kendin al!

Tilki, başını aşağı yukarı sallayarak sormuş:

- Sana bu aklı kim öğretti bakayım?

Güvercin cevap vermiş:

- Leylek.

Tilki, yeri koklaya koklaya oradan uzaklaşmış ve leyleği aramaya koyulmuş. Onu ırmak kıyısında solucan avlarken bulmuş ve yaklaşp sormuş:

- Leylek kardeş, rüzgâr sağından estiği zaman başını ne yana çevirirsin?

- Soluma çeviririm.

- Solundan eserse ne yana çevirirsin?

- Sağıma çeviririm.

- Ya önünden eserse?

- Arkamı dönerim.

- Pekâlâ, dört yandan birden eserse ne yaparsın?

O zaman başımı kanatlarımin arasına alırım.

Tilki, biraz daha yaklaşp yalancı bir şaşkınlıkla sormuş:

-Allah Allah! Başımı kanatlarımin arasına nasıl alırsın? Buna dünyada inanmam.

- Ondan kolay ne var ki?

- Leylek kardeş, merakımı bağışla. Şu işi nasıl yaptığını bana gösterir misin?

Gerçekten siz kuşlar bize göre çok üstün yaratıklarsınız. Bizim bir ömür boyu öğrenemediğimizi siz daha doğuştan öğreniyorsunuz. Soğuğa, rüzgâra karşı nasıl tedbir alınacağını çok iyi biliyorsunuz. Ne mutlu size. Gel gör ki şu demin söz ettiğın marifeti görmeden içim rahat etmeyecek. Ne olur, göster bana da bütün cihana anlatayım...

Leylek, tilkinin bu sözlerinden pek gururlanmış ve kasıla kasıla başını kanadının arasına sokmuş. Nicedir onun böyle yapmasını bekleyen tilki, birden üzerine atlayarak boynunu yakalamış ve onu yemeden önce şu kısa konuşmayı yapmış:

- Be hey gafil hayvan! Ellere dağıttığın akli niye kendin için kullanmıyorsun? Senin gibi gururunu aklının önüne perde edenlerin sonu budur işte.

Beydeba (Kelile ve Dinme)

(İz. Dr. Turgut GÜNAY Balıkçıl ile Yengeç)

3.2.2.26. Kitap : 6. Sınıf ;Nezihe Yıldız / Mahir Yayınları - İstanbul 2001

❖ Keloğlan İle Anası - Eflatun Cem GÜNEY : 110

❖ Dil - Aisopos (EZOP) :162

3.2.2.26.1. Keloğlan İle Anası

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çökmüş. Develer tellâl iken, pireler berber iken bir Keloğlan ile anası varmış.

Günlerden bir gün Keloğlan bu sokak benim, şu sokak senin dolaşırken iki taşın arasında bir on para bulur. Bununla kendisine leblebi alır, tekrar düşer yola. Yine şura senin, bura benim derken varır bir kuyu başına. "Acep ne kuyudur bu kuyu, içilir mi ki suyu?" diye eğilir bakar. Derken yarım leblebisi suya düşmesin mi? Keloğlan'ın da akli başından gider.

Keloğlan leblebisini ararken Arap Bacı çıkar kuyudan: "Ne istiyorsun Keloğlan?" diye sorar. Keloğlan da "Ne isteyecekmişim, leblebimi istiyorum!" der Arap Bacı da "A Keloğlan, yarım leblebin su perisinin düğününe çerez oldu.

Onun yerine sana bir sofraya getirdim. Açıl sofram dersin, açılır." der. Keloğlan sofrayı omzuna koyup eve döner.

Anası: "Ne o yine Keloğlan, ağzın kulağına varıyor?" diye sorar. Keloğlan anasının sözünü ağzında kor: "Açıl Sofram açıl!" der demez, önlerine öyle bir sofraya açılır, öyle bir sofraya açılır ki... Çeşit çeşit yemekler, baklavalar, börekler... Bu defa da anasının ağzı kulaklarına varır, yerler, yerler bitmez; içerler, içerler tükenmez. Sonra "Kapan sofram, kapan!" der Keloğlan, kapanır sofraya!

Bir gün böyle, beş gün böyle, "Açıl sofram açıl! Kapan sofram kapan!" Ne od istiyor, ne ocak; ne kaşık istiyor, ne çanak...

Günlerden bir gün Keloğlan, anasının karşısına dikilir:

"Ana ana, canım ana! Şu konu komşuyu bir yemeğe çağırırsak nasıl olur?" diye sorar. Anası da:

"Aman deyim oğul, herkesin gözü götürmez, ya şu hâlimize göz değerse? Gene de sen bilirsin. Sen kendi başını kayır, öyle de olur, böyle de olur. Ben yarım ekmeğin aç, yarım ekmeğin tokuyum!" der, der ama Keloğlan bu söze omuz silker:

"Bak hele, şu düşünüp kurduğun şey!" der. Gidip yedi mahalleye birden haber eyle ki nimetimi yesinler, devletimi görsünler de kadir, kıymetimi bilsinler!" Akşama varmaz, bu haber koca bir memlekete dağılır.

Gelgelelim, sür sürelim; bu davet günü, Keloğlan'ın başına gelen, pişmiş tavuğun başına gelmez. Ne olur, nasıl olur? O gün, bu sofracak sırta kadem basar! Anası başını bir sallar, iki sallar da: "Demedim mi oğul, herkesin gözü götürmez diye. Korktuğumuza uğradık işte! Şimdi yerde ara ki gökte bulasın!...

Keloğlan, sihirli kuyunun yolunu tutar. Az gider, uz gider, dere tepe düz gider, altı ay bir gün gider. Arap Bacıyı bulur. Başından geçenleri anlatır. Arap Bacı, bu sefer ona bir değirmen verir.

Keloğlan "Demek, kismette bu da varmış." der, değirmeni yüklenip eve döner. Soyunup dokunur; değirmenin başına geçer! Sağa çevirir, altın akar; sola çevirir, gümüş akar. Keloğlan'ın anası bir türlü gözlerine inanamaz.

Ama gel gelelim Keloğlan, gelgeç akıllının biri. Bir gün olur, kel başında yine kavak yelleri esmeye başlar. Gece gezip, gündüz tozar; böylece haftalar, aylar geçer. Değirmen paslanır. Keloğlan, değirmenin koluna yapışır; ama sağa çevirmek ister, çevrilmez; sola çevirmek ister çevrilmez! Paslı pasaklı değirmen çevrilir mi ya, çevrilmez vesselam!

Anası ağzını açıp da "he, yok" demez, ama Keloğlan neye uğradığını bilmez. Yine yollara düşüp Arap Bacıyı bulur. Arap Bacı bu sefer ona bir tahta tokmak verir.

Keloğlan eve geldiğinde "Kudur tokmağım, kudur!" diyerek anasına tokmağı göstermek ister. Vay sen misin diyen! Kara tokmak Keloğlan'ın başına inip kalkmaya başlar. Keloğlan "Dur tokmağım, dur!" der, tokmak bu "vay, vuy" arasında "dur"u "vur" anlar. Vurur da vurur.

Anası ocak başında oğlunun bu akıbetini görür. "Gülsem mi ki, ağlasam mı ki!" diye düşünür; ama ne güler, ne ağlar; sadece "Bu akılsız başa bu tokmak bile az!" diye söylenir. O zaman Keloğlan hanyayı konyayı anlar; ama iş işten geçmiş olur. Öyle ya, suçun büyüğü kendinde. O sofracığı çaldıran da kendi, el değirmenini paslandıran da. Ettiğine, edeceğine bin pişman olup anasının eline, eteğine varır:

"Ana, ana, canım ana, hanımlardan hanım ana; ben ettim, sen eyleme!" diye yalvarıp yakarır. Derler ki ana gibi yâr, vatan gibi diyar olmaz. Kel olsun, kötürüm olsun; ciğerparesini atar, ama başı darda kalınca da koşup tutar.

"A kel oğlum, keleş oğlum; yılan, yılan iken toprağı bile kanaatle yalar. Bundan örnek alacak yerde gösterişe düşüp de el âlemi başına toplamasaydın, o sofracık ne yiter, ne biterdi. O güne de yeter, bugüne de yeterdi."

Öğüt olur da kim tutmaz ki, Keloğlan tutmasın! Ana öğüdü, öğütlerin anasıdır der; ekmeğini tuza batırıp oturacak yerde varır, bir zorlu işe koşulur. Gece demez, gündüz demez yorulur mu yorulur. Evlerine altın oluk gibi akmaz; ama alın terinden öyle bir pırlanta yapar, öyle bir pırlanta yapar ki görenler parmağını ısırır. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

Eflâatun Cem GÜNEY (Açıl Sofram Açıl)

3.2.2.26.2. Dil

Dil masalını bilir misiniz? Ezop başlangıçta bir köleymiş. Yani satın alınmış parası verilmiş; soylu beylere uşaklık, hizmetçilik etsin diye tutulmuş insanlardan. Efendisi Bilge Ksantus (Santus), bir gün dostlarına, tanışlarına bir şölen vermeyi kararlaştırdığında kölesi Ezop'u çağırıp buyurmuş:

"Çarşıya çık, yiyeceklerin içeceklerin en güzelini, en iyisini al; parlak bir şölen hazırla ki gelenlerin hepsi yediklerine şaşıp parmak ısırınsınlar..."

Ezop denileni yapmış, buyruğu yerine getirmiş. Bilgenin dostları, tanışla" şölen sofrasına oturmuşlar; bir de ne görsünler? Bütün yemekler, çerezler, tatlılar hep dilden yapılmı değil mi? Kızmışlar, Bilge Ksantus'a çıkışmışlar:

"Sen bizimle alay mı ediyorsun? Nedir bu senin yaptığın? Hani bizi şölene çağırmıştın, bu mu şölen dediğin senin?" demişler.

Doğrusu, Bilge Ksantus da bozulmuş bu işe. Ezop'u çağırılmış:

"Nedir bu olanlar?" demiş. "Sen aklını mı kaçırdın? Bir iş emanet ettik sana, bak n'oldu? Beni durup dururken bunca insana karalattın."

Ezop:

"Siz bana çarşıdan dünyanın en tatlı, en güzel şeyini al; getir dememiş miydiniz? Ben de dediğinizi yaptım işte... Dil, dünyada var olan en güzel, en tatlı şeydir. Bütün bilimlerin

anahtarı dildir. İnsanlar onunla anlaşılır, tanrılara onunla yakarız; sevgimizi, düşmanlığımızı dilimizle anlatırız. O olmasaydı hâlimiz kim bilir nice olurdu!..."

Hem tanışları, hem Bilge Ksantus, Ezop'un dediklerini doğrulamışlar.

"Evet," demişler. "Ezop haklı. Dil gibi var mı?"

Bu masal, Ezop'un kendi masalı. Hemen bitmiyor. Aradan zaman geçmiş. Bilge Ksantus, yine bir şölen vermeye kalkmış:

"Bu kez de en kötü yiyecekleri al getir, onlarla bir şölen hazırla bize Ezop." demiş.

Akşam sofrada çağrılılar toplanmışlar. Önlerine yine dil ile dil çeşitlemeleri gelmez mi?

"Bre Ezop, yine mi senin oyununa geldik?" diye çığıştıklarında, Ezop söze girmiş:

"Değil," demiş. "Dünyada en güzel, en tatlı şey, dildir; ama yine en kötü, en acı şey de dildir.

Neden dersiniz, insanları birbirine katan dildir; kötü sözler söyleten, işi dövüşe kadar götüren, çatışmaları doğuran hep, hep bu dildir. İnsanlar ne çekerse, dilleri belâsına çekerler.

Doğru mu, eğri mi bu sözüm?"

Düşünmüşler. Ezop haklı.

"Doğrusun!" demişler.

Diline sahip olmak da bir marifettir insan için. Yeri geldi mi keskin, vurucu bir silâhtan beter olur.

AISOPOS (EZOP)

Ezop Masalları (Çeviren: Tarık Dursun K.)

3.2.2.27. Kitap : 6. Sınıf ; Y. Yörük – A.İ. Mıhçı – S. Başer – S. Yörük / Serhat Yayınları - İstanbul 2001

❖ Tasa Kuşu - Eflatun Cem GÜNEY : 98

❖ Çayır Kuşu Ve Papatya - Hans Christian ANDERSEN (Andersen Masalları) (çev. Zeynep Menemenci) : 187

3.2.2.27.1. Tasa Kuşu

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit atarken eski hamam içinde.. Üşüdüm Allah üşüdüm, daldan armut düşürdüm. Armudumu yemişler, bana çirkin demişler. Çirkin değil güzelim, inci mercan dizerim...

Memleketin birinde Sülün Kız derler, bir kız varmış. Ne kimsenin bir tüyüne dokunur ne de yerdeki karıncayı incitirmiş. Günün birinde babasını kaybedince bir korku gelip dalına

binmiş: "Ne bir dağda yağmurumuz var, ne bir bağda yaprağımız var. Sönen ocağımızı ne ile yakacağız?" diye düşündükçe düşünür, ömrünü, gününü tüketirmiş. Anası bu korkuyu yüzünde okuyunca; "A Sülün kızım!" demiş. "Ne diye kara kara düşünüp durursun? İki el bir baş içindir; geçinemeyecek ne başımız var? Ben çuha dokurum; sen gergef işlersin. Gül gibi geçinip gideriz."

Bu söz üstüne, korkuyu dallarından atıp işlerinin başına geçmişler. Gece dememişler, gündüz dememişler; dokuyacaklarını dokuyup, işleyeceklerini işlemişler. Kararan ocaklarını yeniden yakıp bir güne bir gün kimselere avuç açmamışlar. Üstelik dışlerinden, tumaklarından artırdıklarıyla köyün üstünde bir dağ, dağın üstünde de bir bağ kurmuşlar. Kurmuşlar; ama bu kez de kızın yüreğine bir kuruntu düşmüş: "Ya dağımızı sel alırsa, ya bağımızı yel alırsa? Bütün emeğimiz suya gider, yorulduğumuz yanımıza kalır." diye korktukça kurar, kendi kendini yiyip tüketirmiş. Anası bu kuruntuyu da yüzünden okuyunca: "Yapma kızım, etme kızım; yağmur yağmadan sele gitme kızım. Ağzını hayra aç ki hayır gelsin işine. Yoksa böyle ağrımayan başa yağlık bağlarsan, başını deritten kurtaramazsın sonra." demiş. Daha ne diller dökmüş; ama Sülün Kız hangi şeytana uymuşsa, bu öğüdü kulağının ardına atıp kendini avareliğe vermiş.

Tasa kuşunun da gözlediği bu değil mi? Kaşla göz arasında varıp kanatları arasına almış onu. Sülün Kız, bir de gözünü açıp bakmış ki ne görsün; eşi benzeri olmayan bir bahçe! Bir yanında kuşlar şakıyor yanık yanık. Bir yanında sular akıyor oluk oluk. Ağaçlarında türlü meyve, türlü koruk... O kuşlara kumru mu desem, kanarya mı desem, ne desem? O sulara şeker mi desem, şerbet mi desem, ne desem? Meyvesini de ne siz sorun ne ben söyleyim; bulunsa bulunsa eren bağlarında bulunur belki.

Böyle bir yerde kimin gözü gönlü açılmaz; ama Sülün Kız o cıvılcıvıl ötüşen kuşlara bakmış: "Ah bin gözüm, bin kulağım olsa da bin bir sesi birden duyup dimlesem!" diye tasa çekmeye başlamış.

Sen misin yok yere tasaya düşen? O anda bütün kuşların ağız, dili tutulmuş; kumrular da susmuş, kanaryalar da. Bir serçe bile kanadını kıpırdatmamış.

O zaman Tasa kuşu yaprakların arasından seslenmiş ona: "Avare kız, avare kız! Tasa dediğin öyle olmaz, böyle olur. Geçti gül, geçti bülbül. İster ağla, ister gül."

Sülün Kız boyunca karalara batmış. Bu tasa yetmiyormuş gibi bir de açlık gelip kapısını çalmasın mı? Sülün Kız dal dal meyvelere bakmış: "Ah şu ağaçlar Tuba olsa! Eğil desem,

eğilse; doğrul desem, doğrulsa!" diye hayıflana hayıflana meyvelere uzanmış; ama ağaçlar el atıp tutmaya dal vermemiş, uzandıkça onlar da başını yukarı kaldırmış.

Bu sırada Sülün Kız bir hışırtı işitmiş. Bir de dönüp bakmış ki Tasa kuşu ağaçların arasında kanat vura vura geçip gidiyor, kim bilir hangi avarenin başına konmaya.

O zaman yüreğine öyle bir su serpilmiş, öyle bir su serpilmiş ki Sülün kızın. Rahat bir nefes alıp: "Oh!" demiş. "Oh" deyince de ak saçlı biri peyda olmuş: "Oh Dede benim, dile benden dileğini. Güler yüz mü istersin, tatlı dil mi?" diye sormuş.

Sülün Kız da "Oh Dede oh! Güler yüz de isterim, tatlı dil de.

İlle hepsinden üstün anamı isterim, anamı!" deyince: "Yum gözünü!" demiş dede. Yummuş gözünü kız. "Aç gözünü!" demiş dede. Açmış gözünü kız. Bir de görmüş ki ne görsün? Anasının dizinin dibinde. Oh dedenin yerinde yeller esiyormuş. Güldükçe güller açıyormuş Sülün kızın yanağında. Söyledikçe bülbüller şakıyormuş dudağında. Gayri Tasa kuşu gelip de dalına konabilir mi?

O günden beri güler yüz, tatlı dil ile günlerini gün etmişler. Gel zaman, git zaman kısmeti de açılmış kızın. Kırk gün, kırk gece toy düğün etmişler. Balı kaymağa katıp yemiş içmiş, muratlarına ermişler. Darısı yurdumuzun güzelleri başına!

Eflâatun Cem GÜNEY

3.2.2.27.2. Çayır Kuşu Ve Papatya

Kırda, büyük yolun kenarındaki sevimli evi sizler de görmüş olacaksınız. Önünde geniş bahçesi, yeşil tahta parmaklığı vardır. İşte onun biraz ötesinde, hendek kenarında yemyeşil çimenlerin arasında küçücük bir papatya açmıştı. Saatten saate gelişip güzelleşiyordu. "Çayırdaki görürler, anlamsız bir kır çiçeği derler bana." diye hiç tasalanmıyordu. Mutluydu. Güneşin sıcaklığını zevkle içine çekiyor, çayır kuşunun yükselen türküsünü dinliyordu.

Tam o sırada çayır kuşu havalandı. Bahçedeki şakayıklara, lâlelere değil de sevincinden ürküp aklı başından giden papatyaya doğru uçtu. Küçük çiçeğin mutluluğu anlatılır gibi değildi. Kuş, gagasıyla onu öptükten ve önünde öttükten sonra mavi gökyüzüne yükselmişti.

Papatyacık, ertesi sabah, yapraklarını havaya ve ışığa açınca, kuşun sesini tanıdı. Ama ötüşü dertliydi. Zavallı çayır kuşunun üzüntüsü yersiz değildi. Onu yakalayıp açık

pencerenin önünde asılı duran bir kafese tıkmışlardı. Özgür yaşamının mutluluğunu, yeşermiş tarlaların güzelliğini, havalarda uçmanın özlemini söylüyordu kuş.

Papatya, yardımına koşmak için can atıyordu ama eli ermez, gücü yetmez. Nasıl koşsun? Zavallı kuşa öyle içi yandı ki dört yanını çeviren güzellikleri, güneşin tatlı sıcaklığını, hatta kendi yapraklarının beyazlığını bile gözü görmüyordu.

Az sonra, iki çocuk bahçeye daldı. Büyüğünün elinde keskin ve parlak bir bıçak vardı. Papatyaya doğru ilerlediler. Çocuklardan biri: "Çayır kuşuna buradan güzel bir parça kesebiliriz." diyerek çiçeğin dört yanından dörtgen biçiminde bir çimen parçası kesmeye başladı. Öbürü: "Çiçeği koparsana!" dedi.

Bu sözleri işiten papatya, korkusundan yere kapandı. Koparılmak, canından olmaktı. Oysa çimenle birlikte, hapisteki kuşun kafesine gireceğini umduğu andaki kadar hayatından memnun kaldığı olmamıştı. Büyük çocuk: "Hayır, varsın kalsın. Yerine pek yakışmış." diye cevapladı.

Böylelikle hem canı bağışlanmış, hem de kafese girmiş oldu.

Zavallı kuş, esirlikten acı acı dert yanıyor, kanatlarını demir tellere çarpıyordu. Papatyacık, olanca isteğine rağmen ona bir tek avutucu söz olsun söyleyemiyordu.

Sabah böyle geçti. Çayır kuşu: "Su yok." diye dert yanmaya başladı. "Bana bir yudum su bile bırakmadan çekip gittiler. Gırtlığım kupkuru, kor gibi yanıyor. Müthiş ateşim var, tıkanıyorum. Yazıklar olsun! Güneşten uzak, serin çayırlardan, dünyanın bunca göz kamaştırıcı güzelliklerinden uzak, can vereceğim demek!..."

Sonra biraz serinleyebilmek için gagasını serin çimenlere daldırdı. Gözü papatyaya ilişmişti. Başı ile dostça bir işaret yaparak şunları söyledi: "Sen de burada kuruyup gideceksin, zavallı nazlı çiçek! Ah! Sen bütün kaybettiklerimi hatırlatıyorsun bana."

Akşam oldu, sular karardı. Zavallı çayır kuşuna bir yudum su getirecek biri çıkmadı. Çırpınarak silkindi, kanatlarını gerdi, kara sevdalı bir sesle öttü. Ufacık başı çiçeğe doğru düştü. İstek ve acı dolu yüreği duruverdi. Bu acıklı görüntüyü izleyen papatya, bir gece önceki gibi uyumak için yapraklarını örtmedi. Üzüntüyle yere serildi.

Çocuklar ancak ertesi sabah geldiler. Ölü kuşu görünce gözyaşları dökerek; mezar kazdılar. Güzel, küçük, yuvarlak kırmızı bir kutuya konan kuş, krallara yaraşır bir törenle gömüldü. Kapanan mezarın üstüne gül yaprakları serpildi.

Zavallı kuş! Sağken, öterken kafesinde unutulmuş, yokluk içinde can vermişti. Ölümünden sonra, gözyaşları dökülüyor, türlü saygı gösteriliyordu.

Çimenle papatyaya gelince, onları da büyük yolun tozu toprağı içine fırlatıp attılar. Küçük kuşu candan sevmiş olan papatyanın yüzüne, kimse dönüp de bakmadı bile.

Hans Christian ANDERSEN

(Andersen Masalları) Çev.: Zeynep Menemenci

3.2.2.28. Kitap : 6. Sınıf ; Metin Gül – Muhsin Köktürk / Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

- ❖ Dil - Tarık Dursun K. (Ezop Masalları) : 1
- ❖ İhtiyar Balıkçı - Derleyen Hüseyin KAYA : 96
- ❖ Ölüm Geldi Kuzuya - Tarık Dursun K. (Ezop Masalları) :145 serbest

3.2.2.28.1. Dil

Aisopos (Ezop) başlangıçta bir köleymiş. Yani satın alınmış, parası verilmiş; soylu baylara uşaklık, hizmetçilik etsin diye tutulmuş insanlardan. Efendisi de Bilge Ksantus'muş. Bilge Ksantus, bir gün dostlarına, tanışlarına bir şölen vermeyi kararlaştırdığında kölesi Aisopos'u çağırıp buyurmuş:

"Çarşıya çık, yiyeceklerin, içeceklerin en güzelini, en tatlısını al; parlak bir şölen hazırla ki, gelenlerin hepsi yediklerine şaşıp parmak ısırınsınlar..."

Aisopos denileni yapmış, buyruğı yerine getirmiş. Bilgenin dostları, tanışları şölen sofrasına oturmuşlar, bir de ne görsünler? Bütün yemekler, çerezler, tatlılar hep dilden yapılmı değil mi? Kızmışlar, bilge Ksantus'a çıkmışlar:

"Sen bizimle alay mı ediyorsun? Nedir bu senin yaptığın, hani bizi şölene çağırmıştın, bu mu şölen şölen dediğin senin?" demişler.

Doğrusu, bilge Ksantus da bozulmuş bu işe. Aisopos'u çağırılmış:

- "Nedir bu olanlar?" demiş. "Sen aklını mı kaçırdın? Bir iş emanet ettik sana bak n' oldu? Beni durup dururken bunca insana karalattın."

Aisopos:

"Siz bana çarşıdan dünyanın en güzel, en tatlı şeyini al, getir dememiş miydiniz? Ben de dediğinizi yaptım işte..." demiş. "Dil dünyada var olan en güzel, en tatlı şeydir. Bütün bilimlerin anahtarı dildir, insanlar onunla anlaşılır; sevgimizi, düşmanlığımızı dilimizle anlatırız. O olmasaydı hâlimiz kim bilir nice olurdu..."

Hem tanışları, hem bilge Ksantus, Aisopos'un dediklerini doğrulamışlar.

"Evet..." demişler. "Aisopos haklı. Dil gibi var mı?"

Aradan zaman geçmiş. Bilge Ksantus yine bir şölen vermeye kalkmış. Bu kez de "En kötü yiyecekleri al getir, onlarla bir şölen hazırla bize Aisopos..." demiş. Akşam sofrada çağrılılar toplaşmışlar. Önlerine yine dil ile dil çeşitlemeleri gelmez mi? "Bre Aisopos, yine mi senin oyununa geldik?" diye çıkıştıklarında, Aisopos söze girmiş: "Değil..." demiş. "Dünyada en güzel, en tatlı şey dildir; ama yine de en kötü, en acı şey de dildir. Neden dersiniz, insanları birbirine katan dildir; sövüp saydıran, işi dövüşe kadar götüren, çatışmaları doğuran hep, hep bu dildir. İnsanlar ne çekerse dilleri belâsına çekerler. Doğru mu eğri mi bu sözüm?"

Düşünmüşler: Aisopos haklı.

"Doğrusun!" demişler.

Diline sahip olmak da bir marifettir insan için . Dil, yeri geldi mi keskin, vurucu bir silâhtan beter olur.

Tarık DURSUN K. (Ezop Masalları, 1986)

3.2.2.28.2. İhtiyar Balıkçı

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellâl iken pireler berber iken, ben ninemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken, zamanın birinde, bir köyde, iki çocuğu ve karısıyla birlikte ihtiyar bir balıkçı yaşarmış. Çocuklarının biri kız, biri erkekmiş. İhtiyar adam günlerini hep nehirde geçirerek, balık tutup evinin geçimini sağlamaya çalışmış. Kansı da evdeki iki keçiyi alıp, dağa olatmaya götürürmüş. Çocuklar da sokakta yaşlılarıyla oynarlarmış.

Günler böyle geçip giderken, ihtiyar balıkçı yine bir gün teknesine binip balığa çıkmış ve farkına varmadan bir hayli uzaklaşmış. Oltasını sulara atan balıkçı, balıkların gelip ona takılmasını bekliyormuş. Bir hayli bekledikten sonra oltanın kıpırdadığını görmüş ve sevinçle çekmiş,. Oltanın ucunda altın saçlı, güzeller güzeli bir peri kızı duruyormuş. Peri kızı balıkçıya seslenerek, "Benden korkma, sana yardım etmek için oltana takıldım." demiş. Ama, balıkçı korkudan ne yapacağını şaşırarak, hızla kürekleri çekip oradan uzaklaşmış. Eve gidince karısına bu olanları anlatmış. Karısı sevinçle ona,

bunun Allah'ın bir ödülü olduğunu, yarın yine oraya giderek peri kızını beklemesini söylemiş.

Karısının sözünü dinleyen balıkçı ertesi gün yine aynı yere gidip oltasını atmış ve beklemeye başlamış. Bir zaman sonra, ihtiyarın yanına gelen peri kızı, ona ne dilerse yerine getireceğini söylemiş. Adam biraz düşündükten sonra, "Ailemle birlikte yiyebileceğim güzel bir yemek isterim." demiş. Peri de ona, akşam evine gittiğinde yemeği hazır bulacağını söylemiş. Gerçekten de evine dönen balıkçı, çok zengin bir sofranın başında, karısını ve çocuklarını kendisini bekler bulmuş. Yemeklerini sevinç içinde yedikten sonra, periden daha başka neler isteyecekleri konusunda konuşmuşlar.

Ertesi sabah balıkçı yine aynı yere gidip, peri kızından bir saray istemiş. Dileğinin olacağını söyleyen peri ortadan kaybolunca da hemen evinin yolunu tutmuş. Evinin yerinde, kralları bile hayran bırakacak güzellikte bir sarayın durduğunu görüp, sevinçle içeriye giren balıkçıya karısı, periden daha başka şeyler de istemesini söylemiş. Bunun üzerine ertesi gün ihtiyar, peri kızından köyün efendisi olmayı ve herkese hükmetmeyi istemiş, işte o zaman, bu adamın başkalarını düşünmeyen, bencil, aç gözlü birisi olduğunu anlayan peri kızı, önceki verdiklerini de adamın elinden geri alıp, onu yine eski yoksul hayatına göndermiş; sonra da, "Şimdi dersini aldın mı, senin gibi gözü doymayan, bencil bir insan ancak kötü şeylere lâyıktır." diyerek, ortadan kaybolmuş.

Derleyen Hüseyyin KAYA (Salihli - MANİSA)

3.2.2.28.3. Ölüm Geldi Kuzuya

Kurt suya geldiğinde ne görsün? Az aşağıda bir yerde, bir kuzucuk suya eğilmiş, içti içiyor. Karnı da açmış kurdun. Kuzucuğu o saat gözüne kesmiş:

"Hey , baksana bana kuzucuk!" diye seslenmiş, "N'apıyorsun? öyle orada? Sıkılmıyor musun benim suyumu bulandırmaya, çamurlu su mu içeyim istiyorsun?"

Kuzucuk bakmış, kurt yukarıda kendi aşağıda. Su aşağıdan yukarıya akmadığına göre , kurdunki olsa olsa hıra güre bahane.

"Sizin suyunuzu bulandırmak ne mümkün bayım? " demiş. "Ben aşağıdayım, siz yukarıda. Su, sizden bana akıyor, benden size değil ki!...."

Doğrudan doğruya üzerine atılıp kuzucuğu yemeyi şanına yakıştıramayan kurt, birinci bahanenin sökmediğini görünce , ikincisine girişmiş:

"Geçen yıl kuzucuğun biri benim anama, babama sövmüştü acı acı. O kuzucuk sen değil miydin bakayım?" demiş, sormuş .

Kuzucuk hemen bu yalanı da engellemiş:

"Ne mümkün sayın bayım?" demiş. "Ben geçen yıl daha anamın karnında bile değildim. Ben bu martta doğdum!"

Kurt sonunda dayanamamış, oyunu bırakmış:

"Seni kaynana dilli kuzucuk seni!" demiş. "Ben seni nasıl olsa şuracıkta yiyecektim ya; işi kitabına, kuralına uydurayım da kimsenin bir itirazı olmasın diyordum. Sen ise uzattıkça uzattın. Gel bakayım buraya, bir güzel yiyeyim seni de aklın başına gelsin."

Kötüler yapacaklarını yapmaya karar verdiler mi, onları bu yollarından çevirmek zordur. Siz istediğiniz kadar savunun, istediğiniz kadar doğruyu, gerçeği gösterin, bana mısın demezler.

Derleyen: Tarık Dursun K.

Aisopos (Ezop'tan) Masallar

3.2.2.29. Kitap : 6. Sınıf ;Suat Batur - Cafer Yıldırım / Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

❖ Akıllı Evlat – Naki TEZEL : 61

❖ Aslan , Kurt, Tilki - Aisopos (EZOP) :247

3.2.2.29.1. Akıllı Evlat

Bir varmış, bir yokmuş. Tanrının kulu pek çokmuş. Çok demesi, çok yemesi ayıpmış. Evvel zaman içinde, zenginlerden zengin bir adam varmış. Zengin adam, bir gün üç oğlunu da yanına çağırarak demiş ki:

- Sevgili yavrularım... Bakın artık saçım sakalım iyiden iyiye aklaştı. Yüzüm ellerim adamakıllı buruştu. Ölmeden önce mallarımı aranızda bölüştürmek istiyorum. Ne olur ne olmaz, belki ben öldükten sonra aranızda anlaşamaz, kavga edersiniz. Halbuki ben, sizin kardeş kardeş, birbirinizi severek yaşamanızı istiyorum. Zaten kardeşlere yakışan da budur.

İhtiyar adam, sözlerinin burasında biraz duraklamış... Arka arkaya birkaç defa öksürdükten sonra sözlerine şöyle devam etmiş:

- Şimdi her birinize birer kese altın vereceğim. İsteddiğiniz yere gidin. Üç yıl dolmadan buraya dönmeyin. Döndüğünüz zaman, her biriniz bana bu üç yıl içinde neler

yaptığımızı, altınları nerelere harcadığımızı anlatacağız. Hanginizin yaptığı işleri daha çok beğenirsem; mallarımı, paralarımı ona vereceğim. Çocuklar hemen hazırlığa başlamışlar. İşlerini bitirdikleri zaman gelip babalarının elini öpmüşler. Atlarına binip yola çıkmışlar.

Üçü birlikte bir zaman gittikten sonra, önlerine üç yol çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş de soldaki yola yürümüş, uzaklaşmışlar.

Günler günlerle birleşiverip aylar olmuş. Aylar aylarla birleşiverip yıl olmuş da kimse farkına varamamış. Yel esmiş, sel gelmiş, üç yıl gelip çatmış.

İhtiyar babanın da artık sabrı tükenmişmiş. Çocukları burnunda tütüyormuş. Onları o kadar göreceği gelmiş...

- Artık, demiş, çocuklarım nerede ise gelirler. Hasretlik çöktü içime... Daha sözünü bitirmemiş ki, adamlarından biri gün doğusunu göstererek:

- Gelenler var, demiş, her hâlde sizin çocuklardır...

Hep birden o tarafa bakmaya başlamışlar. Tozu dumana katarak bir şeydir geliyor... Gele gele büyük oğlan çıkagelmiş. Arkasında da birbirinden babayiğit kırk atlı varmış. Hemencecik koşup babasının elini öpmüş.

Derken arkadan ortanca oğlan görünmüş. Onun yanında da yüz tane deve varmış. O da gelip babasının elini öpmüş.

En sonra küçük oğlan gelmiş. O da kırk katırın üzerinde kırk çocuk getirmiş. Babasının elini öpmüş, çocuklar da ihtiyarın elini öpmüşler.

İhtiyar zengin, yanındaki adamlara:

- İzin vererseniz, demiş, oğullarım bugüne kadar neler yaptıklarını anlatsınlar!..

Önce büyük oğlan söze başlamış:

- Az gittim uz gittim, dere tepe düz gittim, altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere vardım ki her taraf ormanlık... Pınarlardan buz gibi sular akıyor, insanların yüzlerinden de kan damlıyor. Şu kırk babayiğidi oradan aldım. Bana vereceğin malları, paraları bunlar koruyacaklar.

İhtiyar baba, büyük oğluna hiçbir şey söylememiş. Ortanca oğlan sıranın kendisine geldiğini anlayıp konuşmaya başlamış:

- Az gittim, uz gittim... Öyle bir yere geldim ki, insan hiç iş görmese aç kalmaz. Altınlarla şu yüz deveyi aldım. Burada onları satarak zengin olacağım. Fazla mal göz çıkarmaz ya...

İhtiyar baba ona da bir şey söylememiş. Sıra küçük kardeşe gelmiş:

- Az gittim, uz gittim... Bir ulu su başına vardım... Öyle bir su ki, kızıl akar, boz akar, durmaz yatağını yıkar. Öğrendim ki bu su nice yiğitleri almış, nice gelin duvakları yutmuş da nice çocukları yetim bırakmış... Ustalar getirttim. Kayalar kırdırıp suyun üzerine köprü kurdurdum. O suyun yetim bıraktığı çocukları da toplayıp buraya getirdim. Mallarını kime verirsen, bu çocuklar onun evlâtları olacak... O, bu çocukları büyütüp yetiştirecek. Hem iyilik yapmış, hem de memlekete faydalı insanlar kazandırmış olacak...

Küçük oğlan sözlerini bitirdiği zaman, ihtiyar babanın yüzü gülüyormuş.

- Aferin sana, demiş, üçünüzün içinde ben yalnız senin yaptığın işi beğendim. Paralarımın, mallarımın hepsi senindir! Bu yetimlere sen babalık edeceksin. Büyük ağabeyin adamlarıyla seni koruyacak. Küçük ağabeyin de develeriyle senin vereceğin işleri görecektir. Sen de hepsine baş olacaksın. Onlar ermiş muradına... Darısı dostlar başına...

Naki TEZEL Türk Masalları 2

3.2.2.29.2. Aslan, Kurt, Tilki

Aslan kocamış, hastalanmış, ininden çıkamaz olmuştu. Bütün hayvanlar birer birer gelip efendilerinin hatırını sordular, ama tilki gözükmedi. Kurt, fırsat fırsattır diyerek aslanın katında tilkiyi kötölemeye kalktı:

- Sen bizim hepimizin efendisiyken, onun sana bile saygısı yok; olsaydı bir kere gelir, hatırını sorardı, dedi.

O sırada tilki de kapıdan gözükte, kurdun dediklerini işitti. Aslan tilkiyi görünce öyle bir kükredi ki yer gök titredi. Ama tilki kendini çıkarmanın yolunu buldu:

- Evet, hepsi sana hatır sormaya gelmiş, gelmiş ama bir tanesi de iyileştirmeye çalışmış mı? Ben gelmedim; nasıl gelirim? Kapı kapı dolaşıyor, hekimden bir ilâç soruyordum. En sonunda öğrendim ilâcı, öyle geldim, dedi.

Aslan:

- Neymiş ilâcı? diye sordu. Tilki:

- Bir kurdu diri diri yüzüp postuna bürünmeliymişsin, hekim öyle söylüyor, dedi.

Aslan bunu duyar da durur mu? Kurdun derisini yüzdürüp postuna sarındı. Tilki gülerek:

- Efendimize yavuzluk ettirip de ne olacak? Asıl onu yumuşatmaya bakmalı, dedi.

Başkalarına tuzak kurmaya kalkanların çoğu o tuzağa kendi düşer, bu masal onu gösteriyor.

AİSOPOS (Ezop)

Masallar (çev. Nurullah ATAÇ)

3.2.2.30. Kitap : 6. Sınıf ; Ahmet Gümüş / Altın Kitap - İstanbul 2002

❖ Sedef Kız – Eflatun Cem GÜNEY

3.2.2.30.1. Sedef Kız

Bir varmış, bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Develer tellâl, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken bir padişah varmış;padişahın da üç oğlu, bir kızı varmış. Babaları dünyayı verseler vermez. Tacından tahtından üstün tutarmış onları, doymadan gitmiş yoksa hatuncuk. Koca saray karalara boyanmış ama , kara vezir:

“A devletlim! Kara gün kararıp kalmaz ya, gayri on parmağını kandil edip yakacak bir ana lazım bunlara!” demiş ve allayıp pullayıp Karakız'ını padişaha vermiş ama, hangi parmağını kandil edip yakacak, kara vezir kızının on parmağında on kara! Padişahı avucunun içine alıncaya kadar cariyelerinin bile yüzüne gülmüş; velakin yavaş yavaş saman altından su yürüterek karasını bulaştırmadık birini bırakmamış; ille üvey kızına, ille üvey kızına..Öyle bir yağlı kara sürmüş, öyle bir yağlı kara sürmüş ki,kırk dereden su getirmişler de,yine çıkaramamışlar. Babasının bile gözünden düşüp ocak başına attırmış onu.

Meğer kara vezir kızının sade on parmağı on kara değil, büyücülük de geliyormuş elinden...Önce, nasıl büyülemişse büyülemiş onları...Sabah sabah üç şehzadenin üçü de birer kuş olup kanatlanmasın mı? Kara yazılı bacıları neye uğradığını bilememiş. Bir gözü havada bekleyip durmuş ama, ne bir kanat sesi, ne bir kardeş nefesi...Cümle kuşlar yuvalarına dönmüş, onlar dönmemiş. Gayri, saray başına zindan olup:

Sihir bu ya! Meğer üvey anaları bunları öyle bir kuşa benzetmiş, öyle bir kuşa benzetmiş ki,gün batıp da sular karardı mı ete, kemiğe bürünüyor; insan olup görünüyörlarmış. Gün doğup da ortalık ağardı mı tüye, teleğe geliyor; kanatlanıp uçuyörlarmış.

Ha işte o gün,döne döne yorulan,yorula yorula dönen bu üç kuş, ortalık kararınca üç kardeş olup bacılarının etrafını almış; başlamışlar birbirlerinin yüzünü gözünü öpmeye ve başlamışlar başlarına gelenleri sayıp dökmeye,gayri gözlerine uyku girer mi?

Şafak sökerken:

“Bacı,demişler,bu kuş uçmaz,kervan geçmez yerlerde mesken tutup da ne yapacağız. Bu dağın ötesinde bir göl, gölün ortasında bir ada, adanın ortasında da bir oda var, çam kokularıyla örülmüş, kuş sesleriyle döşenmiş bir oda; insan, değme saraylara değişmez onu. Gün doğunca seni kanatlarımıza alıp oraya götürsek nasıl olur. Dağda, belde seni bir yardan atarız diye korkma sakın; bindiğin kanat, kardeş kanadıdır, üvey ana parmağı değil!”

Sabah sabah üç kardeş üç kuş olup kanat kanada vermiş; o da uçak misali,bu kanatların üstüne binmiş,süzülmüşler göğe doğru... Doğrusu cennet gibi bir yermiş ama, kızcağız ne dal dal ağaçlara elini uzatmış, ne bal bal meyvelere...Meğer,bu gölün suları her derde deva, her hastalığa şifa imiş. Sedef Kız , “Arılık duruluk!” deyip de dalınca bir,ne alınının karası kalmış, ne yüzün karası!

İnsan,ne hülya ile yatarsa,o rüya ile uyanır derler...Önce yedilerden mi, kırklardan mı biri görünmüş, Sedef Kız’ın gözüne :

“ Kızım demiş; ayrık otundan birer gömlek örer de giydirirsen kardeşlerine , evvelallah büyüleri bozulur, yine insan olup insan içine çıkarlar ama, bir var ki bunları örüp bitirinceye kadar kimseyle dünya kelamı etmeyeceksin. Haydi şimdi, anla , dinle güveniyorsan başla !”

Sedef Kız uyanmış, rüyasına inanmış; gayri vakit fırsat fevteder mi ! Kardeşleri uçup gidince, o da tutam tutam ayrık otu toplayıp , birim birim gömlekler örmeye başlamış. Akşam üstü kardeşleri dönüp de onu öyle ağızsız, dilsiz örgü örer görünce bunu bir mânaya yormayarak:

Bir gün bir padişahın oğlu , o taraflarda salınıp seyran ederken , yamaçtan yamaca Sedef Kız'ı görmüş, gözlerine inanamamış. “ Hangi dağın gülü, hangi bağın bülbülü” olduğunu sorup sorduşturmuş ama , ağzından bir çift söz alamamış. Bir bakmış: “ Peridir bu!” demiş; bir bakmış “ Dil bilmez biridir bu” demiş. Ama , ne olursa olsun padişah oğlu , Sedef Kız'a öyle bir vurulmuş ki , hemen toy düğün etmeyi kurup, kendi elleriyle bindirmiş atına. Yolda üç kuş peyda olup başının üstünde uçmaya başlamış; gündün güneşten korunmak ister gibi... Bu üç kuşun üç kardeş olduğunu bildiği yok ya , padişah oğlunun garibine gitmiş bu... Neyse, az gitmişler , uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler gün akşam olmadan varıp saraya yetmişler.

Padişah oğlunun bir dediğini iki eder mi, hele böyle mürüvvet görecektense olduktan geri... Daha o akşam davullar dövülmüş, düğünleri kurulmuş ama , gelgelelim Sedef Kız, ne allar giymiş, yeşil üstüne; ne kınalar koymuş sedef üstüne. İlmek üstüne ilmek atıp , gömlek üstüne gömlek örmüş, bir gün olur, rüyalarım çıkarsa diye...

Meğer gözdelelerden biri, onu göz altına almış, her halini yazıp defter ediyormuş. Akşamın bir vaktinde padişah oğlunun yanına çıkıp :

“A benim şehzadem demiş; şu senin nişanlın olacak kız ne bir peri, ne de dil bilmez biri... lamı, cimi yok , ya büyücü, ya sihirbaz! Gündüzleri üç kuş gelip pencereye “ tık” diyor; geceleri has bahçeye “ çık” diyor; o da, o saatte çıkıp neden sonra ayrık otu toplayıp dönüyor, dönüyor ama, kim bilir başımıza ne çoraplar örüyor.”

Padişah oğlu , Sedef Kız'ın üstüne bir toz kondurmak istememiş ama, üç gün üç gece kollayıp da söylenenlerin harfi harfine doğru olduğunu görünce, neye uğradığını bilememiş. Hemen çağırıp sorgu suale çekmişler, ama, biçare kız , ne örgüsünü bırakmış elinden , ne de bir kelam çıkmış dilinden; her sorulan , bir damla yaş olmuş gözünde... Velâkin onun gözüne, gözyaşına kim bakar gayrı... “ Sükut ikrardır!” deyip büyücülüğüne hükmetmişler; “ Böylesi güzelin, güzelliği başını yesin” deyip başını istemişler cellattan!

Cellat başı, son vasiyetini sormuş kızın, yine bir ses çıkmamış dilden. Derken derken üç kuş gelip başının üstünde dönmeye başlamış. Cellat başı akı karayı yitirip ne yapıp yakıştıracığını düşünür dururken Sedef Kız da gömleklerini örüp bitirmiş ve tutup bunları bir bir kuşların üstüne atmış. Hikmeti hüda, bu üç kuşun üçü de filiz gibi

birer delikanlı olup bacılarının boynuna sarılmış. Görenler bunu da büyü mü sanmış, ne sanmışlarsa, parmakları ağızlarında kalmış.

Ha işte o zaman Sedef Kız'ın ağız dili açılmış; gidip üvey ananın yüzünden çektiklerini iki göz, iki pınar anlatmış padişaha.

Padişah, Sedef Kız'ın sedeften de arı bir kız olduğunu anlayıp kendi oğluna almış. Üstelik üç kızını da , Sedef Kız'ın üç kardeşine vermiş. Bunlar kırk gün kırk gece düğün eylerken , öte yandan da üvey anaları olacak kara vezir kızının kırk katıra mı , kırk satıra mı verildiği haberi gelmesin mi! Eee , eden bulur, etmeyenler erer muradına, biz çikalım kerevetine. Gökten üç elma daha düştü; başkalarının alınına kara sürmeyenlerin başına!

3.2.2.31. Kitap : 6. Sınıf ; Ahmet Kapulu / Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2002

❖ Güvercinle Fare - BEYDABA (Kelile ve Dimne) : 26

❖ Tanıklar Kayası - Eflatun Cem GÜNEY : 45

3.2.2.31.1. Güvercinle Fare

Eski Hint kentlerinden birinde, avcıların sık sık avlandıkları avı bol bir yer varmış. Buradaki bir ağacın dallarından birine de bir karga yuva kurmuş. Günlerden bir gün karga, suratsız bir avcının yuvasına doğru gelmekte olduğunu görmüş. Ana karga, kendi kendine şöyle söylenmiş: "Hımm... Avcının elinde bir ökse bir de baston var... Bu, ya beni ya da başka bir hayvanı yakalayacak herhalde... Hele bir gizleneyim, bakalım ne yapacak?"

Avcı, iyiden iyiye yaklaşmış. Gizlene gizlene ökse ağının üstüne tohum serpmeye başlamış. Az sonra da başlarında beyleri olduğu hâlde, bir sürü güvercin süzülüp gelmişler. Öksenin farkına varmadan ağların üstüne konmaya başlamışlar. Yemleri gagalayıp karınlarını iyice doyurmuşlar. Ama tuzağa da yakalanmışlar. Avcının ağız, sevincinden kulaklarına varıyormuş...

Güvercinler, bir süre sonra tuzağa düştüklerini anlamışlar. Kurtulmak için çırpınmaya başlamışlar. Beyleri onlara demiş ki:

- Tuzaktan kurtulmak için hep birlikte hareket edelim. Aramızdaki birliği bozmayalım. Kendi öz canımızı düşünmenin sırası değil şimdi. Toptan kurtulmamız gerek. Birlikte çaba gösterirsek, tek bir kuş gibi hareket edersek hepimiz kurtuluruz.

Güvercinler, beylerinin sözünü dinlemişler. Hep birden: "Hoop!" demişler ve ağla birlikte havalandıkları gibi uçup gitmişler.

Avcının arkalarından geldiğini gören güvercinlerin beyi, arkadaşlarına şöyle demiş:

- Arkadaşlar, tehlike henüz geçmiş değil. Avcı peşimize düştü. Alçaktan uçmaya devam edelim... Çünkü avcı gittiğimiz yeri göremez. Yüksekten uçarsak nereye konacağımızı anlar. Belki o zaman avcıdan kurtuluruz. Tanıdığım bir fare var. Onun yanına gideriz. O, ağı dişleriyle keser, hepimiz kurtuluruz.

Olup biteni izleyen karga, işin sonunu merak etmiş. Güvercinlerin ardından o da havalanmış. Güvercinler, hep birlikte alçaktan uça uça avcıdan uzaklaşmışlar.

Sonunda farenin bulunduğu yere varmışlar. Fare, dostu olan güvercinlerin beyini görünce koşmuş. Önce onu kurtarmak istemiş. Bey, fareye:

-Önce beni değil, arkadaşlarımı kurtarmalısın, demiş. Bu ağı, dişlerinle parçalaman kolay değil. Önce beni kurtarmaya çalışırsan yorulursun ve arkadaşlarımı kurtaramazsın.

Oysa önce onları kurtarsan, yorulsan bile beni böyle bırakmak istemezsin...

Fare, güvercin beyinin bu tutumundan çok hoşlanmış. Beyin dediğini yapmış.

Güvercinlerin hepsini teker teker kurtarmış.

Olup biteni gözleriyle gören karga, fareyi kutlamış ve ona demiş ki:

- Güvercinleri kurtarman gerçekten çok güzel bir davranış... İyi bir arkadaşmışsın. Ben de seninle dost olmak isterdim. Bu benim için övünülecek bir şey olurdu.

BEYDEBA Kelile ve Dinme

Hazırlayan : Enver Gökçe

3.2.2.31.2. Tanıklar Kayası

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; şu dağın eteğinde bir köy, köyün deli dolu bir çobanı varmış. Çobanlığına diyecek yokmuş ama bir var ki huyunu suyunu beğenmediklerinin ineğini, danasını gütmezmiş. Yamacına dikilip de ille diye ayak dirediler mi;

- Bre sakalı ağarasıca, ben beni bildim bileli bu dağların çobanıyım. Her yaylayı yayladım, her türlüşünü yaydım. Saklayacak değilim ya ben senin işini, gidişini beğenmiyorum. Suyunu, samanını senin ellerinden alan bu ineğin de sana çektiyse vay hâlimize! Bir bayırda, bir çayırda tutabilirsen tut! Şu benimkiler "ot" dediğim yerde otluyor, "Yat!" dediğim yerde

yatıyor. Şimdi senin yüzünden bu ağızsız, dilsizlerin huyunu suyunu değiştiremem doğrusu der, başından savarmış onları

(Yıllardan bir yıl köyün tüm sürülerine bir hastalık bulaşır. Birçok hayvan ölür. Deli çobanın sürüsüne hiçbir şey olmaz. Ancak günlerden bir gün yoksul birisi olan Gülsüm adlı bir kadının ineği buzağıladıktan sonra ölür. Çoban, Gülsüm'e çok acır. Ona buzağıyı özenle büyütme sözü verir. Ama buzağı yaramaz bir hayvandır.)

Günlerden bir gün, buzağı takılır bir ineğin ardına; tırmanır dağa doğru. Çoban uyanınca bunu görür, yerinden fırlar ama o varıncaya kadar buzağı ne yapar, ne eder ineği huylandırır. Bu insafsız ineğin, boynuzlarına takmasıyla dağdan aşağı yuvarlaması bir olur onu.. Çoban, yarı yerde yetişir, ölümü boylamaktan kurtarır buzağıyı ama buzağının bir ayağı kırılır.

Mintanını yırtar, kırılan ayağını sarıp sarmalar ama Gülsüm Aba ne diyecek diye düşünür durur. Ne diyecek Gülsüm Aba, gün görmüş, görmediği kalmamış bir hatuncuk! Üzülür ama üzüldüğünü belli etmez. Gel gelelim ağzı kara oğlu, hiç de anasına çekmemiş! Hani çobanın, şu huyunu suyunu beğenmedikleri yok mu? Onlar da bunu fırsat bilir. Gülsüm Abanın oğlunu fitleyip üstüne gönderirler. Bu ağzı kara da el demez, ar demez; ağzına geleni söyler çobana.

- Yok inek vurduydu, yok dağdan yuvarlandıydı, sen bu kavalı kavaklara çal. Bu masalı başkalarına oku. Beni kandıramazsın. Mutlaka deliliğin tutmuş, bir taş atıp sen kırmışsındır hayvanın ayağını. Kim gördü? Hani tanığın, diye bar bar bağıır. Kahve dövücünün "hnk!" deycileri de "Hani tanıkların?" diye tutturamazlar mı? Deli çobanın başı darda kalır, ne dediğini, ne diyeceğini şaşırır.

- Be hey zalimler! Dağın başında kim var ki kimi tanık göstereyim? Yalana borcum ne? Dağ, taş buna tanık, der. Sonra başını köyün tepesine doğru dikilen koca dağa kaldırarak:

- Hey dağlar, taşlar! Siz söyleyin, bu böyle olmadı mı? Sarı buzağının ayağını kara inek kırmadı mı, diye seslenir.

Olacak olur ya o anda iki kaya parçası, dağdan koparak köyün üstüne doğru yuvarlanmaya başlamaz mı! Çoban, olduğu yerde göğsünü gere gere tanıklarını karşılar ama ötekileri koydunsa bul yerinde. Pabucunu bırakıp kaçan kaçana, kanadını kaldırıp uçan uçana...

O günden sonra bu dağın adı, "Tanıklar Kayası" kalır. Şimdi o köyün yerinde yeller esiyor ama Tanıklar Kayası'nın dibindeki "Çoban Çeşmesi" geçen yolculara bu masalı söyleyip duruyor.

Eflâatun Cem GÜNEY

En Güzel Türk Masalları

3.2.2.32. Kitap : 6. Sınıf ; Erol Öz – Sevim Öz / Ders Kitapları A.Ş. İstanbul – 2002

❖ **Tasa Kuşu - Eflatun Cem GÜNEY : 135**

3.2.2.32.1. Tasa Kuşu

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; deve tellâl iken, fare berber iken, ben on beş yaşında iken, annemin babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken. Emmim oğlu Musacık, eli kolu kısacık. Çık çıkalım çardağa, taş atalım çaylağa. Çaylak başını kaldırmış, ayvaları çaldırmış.

Ülkenin birinde "Sülün Kız" derler bir kız varmış. Ne kimsenin bir tüyüne dokunur ne de yerdeki karıncayı incitirmiş. Günün birinde babasını yitirince:

"Ne bir dağda yağmurumuz var ne bir bağda yaprağımız var. Sönen ocağımızı ne ile yakacağız?" diye düşünür, gününü tüketirmiş. Anası da:

"A Sülün Kız'ım, demiş. Ne diye kara kara düşünüp durursun? Ben çul dokurum, sen gergef işlersin; gül gibi geçinip gideriz."

Bu sözden sonra gece gündüz çalışmışlar, kimseye muhtaç olmamışlar. Üstelik, dişlerinden tırnaklarından artırdıklarıyla köyün üstünde bir dağ, dağın üstünde bir bağ kurmuşlar; ama kızın yüreğine bir kuruntu düşmüş:

"Ya dağımızı sel alırsa ya bağımızı yel alırsa!" diye kendi kendini yiyip tüketirmiş. Anası:

"Yapma kızım, etme kızım. Yağmur yağmadan sele gitme kızım. Ağzını hayra aç ki hayır gelsin işine." diye öğüt vermiş.

Sülün Kız, bu kuruntuyu yüreğinden atıp işe koyulmuş. Öyle çalışmışlar ki dağda dağ olmuş, bağ da bağ. Ama Sülün Kız, kendini bir tasaya daha kaptırmasın mı:

"Ya asmada üzüm olmazsa... Ben bu dağa dağ mı derim, ben bu bağa bağ mı derim!" diye dövünmeye başlamış. Anası:

"Aman kızım, ne diye olur olmaz şeylerin tasasına düşüyorsun? Tasa dediğin bir kuştur. Avareleri bulur, dünyayı başına zindan eder adamın." demiş. Demiş ama Sülün Kız, bu öğüdü kulağının ardına atıp kendini avareliğe vermiş. Tasa Kuşu'nun gözlediği de bu değil mi? Kaşla göz arasında kanatları arasına almış onu...

Sülün Kız gözlerini açtığında kendini bir bahçenin ortasında bulmuş. Bir yanında kuşlar şakıyor yanık yanık, bir yanında sular akıyor oluk oluk. Ağaçlarında da türlü meyve, türlü koruk... O kuşlara kumru mu desem, kanarya mı desem. O sulara şeker mi desem, şerbet mi desem... Sülün Kız burada da:

" Ah bin gözüm, bin kulağım olsa da bin bir sesi birden duyup dinlesem." diye tasa çekmeye başlamış.

Sen misin yok yere tasaya düşen! Bütün kuşların ağız dili tutulmuş. Sülün Kız meyvelere uzanmış; ama ağaçlar dal vermemiş. O uzandıkça dallar başını yukarı kaldırmış. Sulara eğilmiş içmek için; ama sular da kuruyup çekilmiş. Sülün Kız:

" Ah anamın aş, kuyunun başı. Ye tuzlu tuzlu, iç buzlu buzlu. Ya evde otur, gergef işle ya bağa git toprağı avuçla." demeye başlamış. İşte tam o sırada Tasa Kuşu uçup gitmiş. Sülün Kız da rahat bir nefes alıp "Ooh!" deyince ak saçlı biri görünmüş:

"Oh Dede benim. Dile benden ne dilersen. Güler yüz mü istersin, tatlı dil mi?" diye sormuş. Sülün Kız:

"Güler yüz de isterim, tatlı dil de. Hepsinden çok anamı isterim, anamı!" deyince "Yum gözünü." demiş dede; yummuş gözünü kız. "Aç gözünü." demiş dede, açmış gözünü kız. Bir de ne görsün, anasının dizi dibinde... Güldükçe güller açıyormuş yanağında. Söyledikçe bülbüller şakıyormuş dudağında.

O günden sonra güler yüz, tatlı dille günlerini gün etmişler.

Eflâatun Cem Güney

Az Gittim Uz Gittim

3.2.2.33. Kitap : 6. Sınıf ; Mehmet Ali Külekçi / Dörtel Yayıncılık – Ankara 1999

❖ Balıkçıl Kuşu - BEYDABA (Kelile ve Dimne) : 32

3.2.2.33.1. Balıkçıl Kuşu

Bir balıkçıl kuşu, göl kenarında her gün tutabildiği birkaç balıkla geçinirmiş. Zamanla ihtiyarlayarak balık tutamayacak duruma gelmiş. Bu gidişle açlıktan öleceğini anlayınca,

avlanmayı kolaylaştırmak için bir plân kurmuş ve gölde bulunan bir yengece demiş ki: "Geçen gün buraya avcılar geldi. Göle ağlarını atarak ne kadar balık varsa hepsini tutacaklarını söylediler. Zavallı balıklara yüreğim acıdı. Şu gölde nesilleri kuruyacak."

Yengeç, balıklarla beraber kendisinin de avlanacağını anlayınca telâşla bu tehlikeyi balıklara anlatmış. Hepsinin akılları başlarından gitmiş. Kendilerini kurtarmak için bir çare aramaya başlamışlar, bulamamışlar. Sonunda yine düşmanları balıkçıl kuşunun yanına gelip kendilerini bu belâdan kurtarması için ricada bulunmuşlar, fikrini sormuşlar.

Balıkçılın "Şurada büyük bir nehir var. Oraya taşınırsanız kurtulursunuz." demesi üzerine, geniş nehirde enine boyuna kaçıp avcıların ağlarından kurtulabileceklerine balıkların akli yatmış. Ama oraya nasıl geçecekleri meselesinde şaşırıp kalmışlar. Buna da bir çare bulmasını yine düşman balıkçıdan istemişler.

Balıkçıl kuşu, "Ah! Ben genç olsaydım, sizi oraya pek kolay taşırdım. Şimdi ihtiyarladım. Ne kadar çalışsam, günde birkaçınızı gagama alarak taşıyabilirim." deyince hepsi sevinmiş. Bundan sonra balıkçıl, birkaç balığı alıp nehre diye bir ormana götürüp onları afiyetle yemeye başlamış.

Böylece bir hayli zaman geçmiş. Göldeki balıklar, giden arkadaşlarının o büyük nehirde enine boyuna dolaştıkları haberini alarak seviniyorlar, kendilerinin de bir an önce oraya varmalarını sabırsızlıkla bekliyorlarmış.

Nihayet bir gün yengeç de yer değiştirmeye özenerek kuşun boğazına çengelleriyle sarılıp yola çıkmış.

Balıkçıl, yemek çeşnisinin değiştiğinden memnun olarak gidiyormuş. Ancak yengeç ormana yaklaşınca balık kemiklerini görmüş ve işin iç yüzünü anlamış. Karşılaştığı tehlikeyi sabırla beklemektense, kendisini kurtarmaya çalışmış. Kurtaramayınca çengelleriyle balıkçılın boğazını sıkmaya başlamış, sık sık onu boğup öldürmüştü. Böylece hem kendisini hem de gölde kalan balıkları yok olmaktan kurtarmış..

BEYDEBA Kelile ve Dimne

3.2.2.34. Kitap : 6. Sınıf ;Asım Onat / Metinler Yayıncılık- İstanbul 1999

- ❖ Fil İle Çalı Kuşu - **BEYDABA (Kelile ve Dimne) : 142**
- ❖ Kedinin Tek Oyunu - **Ezop Masalları : 147 (serbest)**

3.2.2.34.1. Fil ile Çalıkuşu

Çalıkuşunun biri bir yere yuva yapmış. Burada yumurtlamış ve yavru çıkarmış. Bu yuva, bir filin yolu üzerindeymiş. Fil, su içmek için hep bu yoldan geçermiş. Günlerden bir gün, fil yine su içmeye giderken çalıkuşunun yuvasına basmış, çiğnemiş. Yumurtaları kırıp ezmiş ve yavruları öldürmüştü. Yuvasına dönen çalıkuşu, bu ürkünç yıkımı gözleriyle görünce, işin fil tarafından yapıldığını anlamış. Durmamış, ağlaya sızlaya doğru fili bulmuş. Ona:

- Ulu fil, bu yerlerde hükümdarlık eden sensin... Ben de senin sayende şu çalı dibinde sığınmış yaşıyordum. Neden yuvamı çiğnedin? Daha gözleri açılmadık yavrularımı ne diye öldürdün? Bunu, beni küçük gördüğünden mi yaptın yoksa? demiş.

Fil şu cevabı vermiş:

- Evet, çok iyi anlamışsın. Bunu bilmeyecek ne var? Sen haddini bil bakayım! Sen kim oluyorsun hem? Hadi çek git buradan!...

Çalıkuşu üzgün üzgün filden ayrılmış. Kendi gibi küçücük kuşlara dert yanmış.

Olanı biteni anlatmış. Kuşlar:

- İyi ama demişler, bizler bir lokmacık kuşlarız. Elimizden ne gelir? Koca file ne yapabiliriz?

Çalıkuşu bu kez saksığanla kargaya gitmiş:

- Ne olur, benimle birlikte gelin, şu filin gözlerini bir oyuverin, ondan sonrası kolay, demiş.

Karga ile saksığan gidip filin gözlerini oymuşlar. Arkadan çalıkuşu dereye gitmiş.

Derenin içi kurbağa doluymuş. Kurbağalar:

- Anlattın, durumu öğrendik ama bizler minnacık yaratıklarız. Koca bir file ne yapabiliriz ki! demişler.

Çalıkuşu:

- Yapacağımız şey çok önemsiz, ama benim için çok değerli... Filin bulunduğu yere yakın büyük uçurum var. Onun gözleri kör olduğu için artık göremiyor. Bu ırmak oralardan da geçiyor. Siz oraya gidip vıraklarsanız, fil burada su var sanıp gelir. Gözü görmediği için uçuruma yuvarlanıp ölür, demiş.

Gerçekten de susuzluktan yanan fil, kurbağaların sesinin geldiği yere doğru yönelmiş, uçuruma yuvarlanarak ölmüş. Çalıkuşu filin üzerinde kanat çırparak şöyle demiş:

- Ey büyüklüğüne güvenen fil, beni küçük gördün! "Zayıfları aşağılama." diye ünlü bir söz vardır. Sen kocamansın, ben mini minnacık. Ama sende beyin yok. Benim ise kafam var ve aklım çalışıyor. Bak sonuç ne oldu?

BEYDEBA Kelile ve Dimne
(Çeviren: Enver Gökçe)

3.2.2.34.2. Kedinin Tek Oyunu

Bir tilki ile bir kedi ormanda karşılaşmışlar, birbirleriyle lâflamağa dalmışlardı. İlk konuşan tilki oldu: "İşler ne kadar kötü giderse gitsin bunların hiçbirine aldırış etme." diye söze başladı ve sonra devam etti: "Düşmanlarımla elinden kurtulmak için binlerce usulüm vardır." Buna kedi karşılık verdi:

- Benim ise bir tek yolum vardır. Eğer bunda muvaffak olamazsam mahvoldum demektir.

Bu açık itiraf karşısında tilki:

- Sana acıyorum kedi kardeş. Demek bir tehlike olursa kurtuluş için bir tek yolun var ha! O hâlde gel de sana benim usullerimden birkaçını öğreteyim, dediği sırada etrafta birden av köpekleri görüldü. Kedi hemen bir cambaz hızıyla ağaca tırmanıp köpeklere yem olmaktan kurtuldu. Halbuki tilki övündüğü hileyi kullanmasına rağmen köpeklerden kaçamadı. Köpekler de onu bir güzel parçalayıp afiyetle yediler.

Aisopos (Ezop) Masalları

(Çeviren: Orhan Vedat Sevinçli)

3.2.2.35. Kitap : 6. Sınıf ; Ş. Aktaş – O. Gündüz – Yakup. Çelik – H. Alacath / Akçağ Basım Yayım Pazarlama - Ankara

❖ Konuşan Kaval – Naki TEZEL : 81

❖ Gülümden Ben Sorumluyum - Antonie de Saint Aexupery (çev. Tomris Uyar):184

3.2.2.35.1. Konuşan Kaval

Bir varmış, bir yokmuş... Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir padişahın iki kızı varmış. Büyük kızın adı Yaprak, küçük kızın adı da Fidan'mış.

Yaprak'la Fidan henüz pek küçük yaşta iken anneleri hastalanarak ölüvermiş.

Padişah, "çocuklarım anne yokluğu duymasınlar" diye, çok geçmeden bir kadınla evlenmiş.

Üvey anneleri, Yaprak'la Fidan'a kendi öz çocukları gibi bakar, onları sever, okşarmış.

Her iki çocuk da, gittikçe büyümüşler. Fidan yedi, Yaprak da sekiz yaşına gelmiş. Ama, gel gelelim, her iki çocuk da çirkinmiş. Sadece yüzleri çirkin olsa neyse... Doğrusu, ahlâkları da pek iyi değilmiş.

Üvey anneleri de, babaları da kendilerini pek çok sevdikleri, çocuklarının her isteğini hemencecik yerine getirdikleri hâlde, onlar, hiç söz dinlemezlermiş. Yemek yemezler, vakit gelince yatmazlar, çağıldıkları zaman gelmezler, hatta birbirleriyle sık sık kavga ederlermiş...

Bir gün padişahın bir kızı daha olmuş. Sarayın içini bir sevinçtir kaplamış. Ama, Yaprak ile Fidan, bu işe de sevinmemişler. Suratlarını asmışlar; ortalarda görünmez olmuşlar.

Yıllar el ele verdikçe, Dal da büyümüş. Güzel yüzünden başka ahlâkı da güzel olan Dal'ı herkes seviyor, hele onun terbiyesine, iyi kalpliliğine bütün saraydakiler hayran kalıyormuş.

Padişah da, sultan anneleri de, çocuklarının üçüne eşit muamele yapıyorlar, birine bir şey alsalar, ötekilere de aynı şeyi getiriyorlarmış. Fakat Yaprakla Fidan, bu işe hiç de memnun olmuyorlarmış.

(Bir gün padişah davetli olarak bir süre uzak bir ülkeye gider ve döner. İstek üzerine *Yaprak'a bir top hint kumaşı, Fidan'a altın bilezik, Dal'a ise gümüş tas getirmiştir. Ne var ki Dal, oyun sırasında, tasını civardaki bir göle düşürmüştü ve onu kurtarayım derken boğulmuş; Yaprak ile Fidan ise kıskançlıklarından dolayı, onun boğulmasını seyretmekle yetinmişler.*)

Yaprakla Fidan, hiçbir şey olmamış gibi saraya dönerlerken, Dal'ın suya gömüldüğü yerde küçük dalgalar meydana gelmiş. Bu dalgacıklar, kıyıya vurmaya başlamış. Birkaç küçük dalga kıyıya vurduğu sırada, oracıkta, birdenbire bir kavak ağacı meydana gelivermiş.

Dal ortadan kaybolunca padişah da, Dal'ın annesi de son derece üzülmüşler... Yaprakla Fidan, Dal'ın gölde boğulduğunu korkudan söyleyemiyorlarmış. O yüzden, padişah da kızının ne olduğunu bir türlü anlayamamış. İhtiyar hâlinde, durmadan göz yaşları döküyor, yemeden, içmeden günlerini hep üzüntü içinde geçiriyormuş.

Onlar böyle böyle üzüledursunlar... Sarayın çobanı, bir gün korulukta koyunları otlatırken gelip göl kenarındaki o kavak ağacının altına oturmuş. Ağaçtan kestigi bir dalı kendisine güzel bir kaval yapmış, ağzına getirip öttürmeye başlamış.

Fakat, o da ne?! Bu, öteki kavallara hiç de benzemiyor... Çok güzel ötüyor, sesi pek uzaklara kadar gidiyor, hem de, âdeta insan gibi konuşuyormuş:

- Düttürü düüüt. Ben küçük Dalım!

Çoban:

- Allah Allah, diyormuş, bu nasıl şey böyle? Elbette dal bu... Biraz önce kavaktan kopardım ya... Dal tabî... Yaprak değil ya... Halbuki, o kavak, padişahın küçük kızı Dal'mış. Gümüş tas sihirli olduğu için, onu göle düşünce boğulmaktan kurtarmış, kıyıda kavak ağacı seklene sokuvermiş.

Çoban bu tuhaf sesler çıkaran kavalını öttüre öttüre dolaşırken, korulukta gezinen padişaha rastlamış. Kavalın çıkardığı sesler, padişahın da dikkatini çekmiş. Çobanı yanına çağırarak kavalı elinden almış, öttürmüştü.

Kaval:

- Düttürü düüüt... Ben küçük Dal im ! Düttürü düüt... Ben küçük Dalım! diye seslenince, birdenbire, kaybolan sevgili kızı Dal'ın ince sesini tanımış. O anda, heyecandan ve sevincinden kaval elinden düşmüş. Düşer düşmez de iki parça olmuş, küçük kızı Dal karşısına çıkıvermiş...

Bu bir anda olanlar karşısında, padişah önce ne yapacağını şaşırılmış. Sonra küçük kızına sarılmış, sevinç göz yaşları içinde onu doya doya öpmüş.

Kaval parçalarını eline alan padişah, kızı ile birlikte sarayın yolunu tutmuş. Yaprakla Fidan oralarda imişler. Babalarının yanında Dal'ı görünce şaşkına dönmüşler. Sonra Dal 'a soğuk bir şekilde sarılmışlar, onu yalancılıktan öpmüşler.

Birlikte içeriye girmişler, sultan da, anne de Yaprakla Fidan'ın kıskançlık yüzünden kardeşlerini kurtarmadıklarını anlamışlar. Padişah:

- Yaptığınızı beğendiniz mi?! diyerek kavalın bir parçasını Yaprak'ın, öteki parçasını da Fidan'ın yüzüne fırlatmış.

Kaval parçaları, yüzlerine değer değmez, her iki kıskanç kız da o kadar çirkinleşmişler, o kadar çirkinleşmişler ki, yüzlerine bakılacak hâlleri kalmamış. Böylece kötü kalpliliklerinin cezasını almışlar, başlarını önlerine eğerek, saraydan çıkıp gitmekten başka çare bulamamışlar.

Naki Tezel (Türk Masalları)

3.2.2.35.2. Gülümden Ben Sorumluyum

(Küçük Prens, biri sönmüş iki yanardağı ile, güzel ve gururlu biri olan küçük bir gezegende yaşamaktadır. Çiçeği ile arasında çok yakın dostluk kurulmuştur. Kendi gezegenine benzer birçok mini gezegen dolaştıktan sonra her şeyin sayısız denecek kadar çok olduğu Dünya'ya , Ancak insanlar, bütün bu zenginliklere sahip olmalarına rağmen, sevgiyi ve paylaşmayı unuttuklarından mutsuzdurlar.)

Okuyacağımız parçada, Küçük Prens'in Dünya ile ilgili ilk izlenimleri anlatılmaktadır.

Küçük Prens uzun süre kumlar, kayalar, karlar arasında düşe kalka yürüdüktan sonra bir yola ulaştı. Yollar eninde sonunda insanların oturduğu yerlere çıkar.

- Gün aydın, dedi.

Baştan başa gül açmış bir bahçenin önünde duruyordu. Güller bir ağızdan:

- Gün aydın, dediler.

Küçük Prens onlara baktı. Hepsi de kendi çiçeğine benzeyordu:

- Kimsiniz? diye sordu; şaşırmişti.

- Biz gülleriz, dediler güller.

- Ah! dedi Küçük Prens. Yüreği üzüntüyle doldu. Çiçeği, evrende bir eşi daha bulunmadığını söylemişti. Oysa işte bir tek bahçede bile ona tıpatıp benzeyen beş bin çiçek vardı!

"Görse ne kızardı," dedi kendi kendine. "Kim bilir nasıl öksürür kendine gülünmesin diye ölüyormuş gibi yapardı. Ben de ölmemesi için seve seve ona bakıyordum gibi yapardım. Çünkü aşağıdan almazsam, gerçekten ölmeye kalkardı."

Sonra da şunlar geldi aklına: "Eşsiz bir çiçeğim var diye kendimi zengin sanırdım. Oysa sıradan bir güle sahipmişim. Sıradan bir gül, ancak dizlerime yükselen, biri belki hepten sönmüş üç yanardağ... Demek hiç de büyük bir prens değilmişim.

(Küçük Prens, bu sırada tilki ile karşılaşır. Ona, dost aradığını, yeni şeyler tanımak istediğini anlatır. Tilki kendisiyle dost olmaya hazır olduğunu, ama önce kendisini evcilleştirmesi gerektiğini söyler. Küçük Prens, onu evcilleştirir ve onunla dost olur.)

Küçük Prens, güllere bir daha bakmaya gitti:

- Siz benim gülüme hiç benzemiyorsunuz. Şimdilik değersizsiniz. Ne sizi evcilleştiren olmuş, ne de siz kimseyi evcilleştirmişsiniz. Tilkim eskiden nasıldı, öylesiniz. O da önceleri tilkilerden bir tilkiydi. Ama ben onu dost edindim, şimdi dünyada bir tane.

Güller güç duruma düşmüşlerdi.

Güzelsiniz ama boşsunuz, diye ekledi. Kimse sizin için canını vermez. Buradan geçen herhangi bir yolcu benim gülümün size benzediğini sansa bile, o tek başına topunuzdan önemlidir. Çünkü üstünü fanusla örttüğüm odur, rüzgârdan koruduğum odur, kelebek olsunlar diye bıraktığımız birkaç tanenin dışında bütün tırtılları öldürdüğüm odur. Yakınmasına, böbürlenmesine, hatta susmasına kulak verdiğim odur. Çünkü benim gülümdür o. Sonra tilkiyle konuşmaya gitti:

Hoşça kal, dedi.

- Hoşça git, dedi tilki. Vereceğim sır çok basit: İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir. Gerçeğin mayası gözle görülmez. Küçük Prens unutmamak için tekrarladı:

- Gerçeğin mayası gözle görülmez.

- Gülünü bunca önemli kılan, uğruna harcadığı zamandır. Küçük Prens unutmamak için tekrarladı:

- Uğruna harcadığın zamandır.

- İnsanlar bu gerçeği unuttular, sen unutmamalısın. Evcilleştirdiğin şeyden her zaman sen sorumlusun. Gülünden sen sorumlusun... Küçük Prens unutmamak için tekrarladı:

-Gülümden ben sorumluyum...

Antoine de Saint Exupery

(Antuvan do Seneksuperi) Küçük Prens,

(Çev. Tomris Uyar), İstanbul, 1992

3.2.2.36. Kitap : 6. Sınıf ; S. Özaltun – H.H. Tekışık / Tekışık Yay. Ankara 1997

❖ Akıllı Evlât - Naki Tezel : 119

❖ Elmas Balta – Ahmet Köklügiller : 199

3.2.2.36.1. Akıllı Evlat

Bir varmış, bir yokmuş... Evveli evvelken., Develer tellâl iken... Kediler berber, horozlar imam iken... Annem eşikte, babam beşikteyken... Ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken... Annem kaptı sopayı, babam kaptı maşayı...

Karıncaya vurdum palanı... Kırk yerinden bağladım kolanı,.. Evvel zaman içinde ben öyle bir kabadayı idim ki, karıncaya biner, deveyi kucağıma alırdım.., Tophane güllerini leblebi diye yutar, minareleri boru diye belime sokardım...

Bir gün bitpazarından geçiyordum. Baktım, bir tarafı tozluk dumanlık, bir tarafı sazlık samanlık.., Bir tarafta demirciler demir dövüyor denk ile, bir tarafta boyacılar boya boyuyor renk ile... Bir tarafta da düşman düşmana harp ediyor top ile, tüfek ile...

Masaldır bunun adı... Dinlemekle çıkar tadı... Her kim bu masalı dinlemezse, gece rüyasına girsin kör kedi...

Evvel zaman içinde, zenginlerden zengin bir adam varmış.

Zengin adam, bir gün üç oğlunu da yanına çağırarak demiş ki:

- Sevgili yavrularım.., Bakın artık saçım sakalım iyiden iyiye aklaştı... Yüzüm, ellerim adamakıllı buruştu... Gözlerim her şeyi seçemez, ellerim her şeyi tutamaz, bacaklarım da beni uzaklara götüremez oldu.., Daha ne kadar yaşayacağım belli değil ama, her halde günlerim sayılı... Ölmeden önce mallarımı aranızda bölmek istiyorum. Ne olur ne olmaz, belki ben öldükten sonra aranızda anlaşamaz, kavga edersiniz... Halbuki ben, sizin kardeş kardeş, birbirinizi severek yaşamanızı istiyorum. Zaten kardeşlere yakışan da budur... Şimdi her birinize birer kese altın vereceğim... İstedığınız yere gidin. Üç yıl dolmadan buraya dönmeyin. Üç yıldan sonra döndüğünüz zaman, her biriniz bana üç yıl içinde neler yaptığınızı, altınları nerelere harcadığınızı anlatacağız... Hanginizin yaptığı işleri daha çok beğenirsem, mallarımı, paralarını ona vereceğim. Üçünüz de beni memnun ederseniz, mallarımı aranızda eşit olarak paylaşırım... Haydi yolunuz açık olsun evlâtlarım!...

Çocuklar hemen hazırlığa başlamışlar. İşlerini bitirdikleri zaman gelip babalarının elini öpmüşler. Atlarına binip yola çıkmışlar.

Üçü birlikte bir zaman gittikten sonra, önlerine üç yol çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş de soldaki yola yürümüş, uzaklaşmışlar.

Günler günlerle birleşiverip aylar olmuş. Aylar aylarla birleşiverip yıl olmuş da kimse farkına varamamış. Derken efendim, baharlar yazları, yazlar da kışları kovalamış... Yel esmiş, sel gelmiş, üç yıl gelip çatmış...

İhtiyar babanın da artık sabrı tükenmişmiş... Çocukları burnunda tütüyormuş. Onları o kadar göreceği gelmiş...

Zenginler zengini ihtiyar, etrafındaki adamlara:

- Artık, demiş, çocuklarım nerede ise gelirler... Hasretlik çöktü içime...

Daha sözünü bitirmemiş ki, adamlardan biri gün doğusunu göstererek:

- Gelenler var, demiş, her halde sizin çocuklardır...

Hep birden o tarafa bakmağa başlamışlar. Tozu dumana katarak bir şeydir geliyor... Gele gele büyük oğlan çıkagelmiş. Arkasında da birbirinden babayiğit kırk atlı varmış. Hemencecik koşup babasının elini öpmüş.

Derken, arkadan ortanca oğlan görünmüş. Onun yanında da yüz tane deve varmış. O da gelip babasının elini öpmüş.

En sonra küçük oğlan gelmiş. O da kırk katırın üzerinde kırk erkek çocuk getirmiş. Çocukları yere indirdikten sonra gelip babasının elini öpmüş. Katırlardan inen çocuklar da gelip ihtiyar adamın elini öperek bir kenara çekilmişler. İhtiyar zengin, yanındaki adamlara:

- İzin verirsiniz, demiş, oğullarım bu güne kadar neler yaptıklarını anlatsınlar!...

Orada bulunanlar :

- Hay hay demişler, biz de merak ediyorduk zaten...

Önce büyük oğlan söze başlamış:

- Az gittim, uz gittim. Öyle bir yere vardım ki her taraf ormanlık...

- Pmarlardan buz gibi sular akıyor... Kayalıklarda keklıklar sekiyor... Yaylalarında geyikler, ceylanlar dolaşiyor... İnsanların yüzlerinden de kan damlıyor... Şu kırk babayiğidi oradan aldım. Onlara ata binmeyi, kılıç kuşanmayı öğrettim. Bana vereceğin malları bu adamlar koruyacaklar... İhtiyar baba büyük oğluna bir şey söylememiş. Dönüp ortanca oğluna bakmış. Ortanca oğlan, sıranın kendisine geldiğini anlayarak konuşmaya başlamış:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere geldim ki, insan ayağını uzatıp otursa hiçbir iş görmese, aç kalmaz. Giderken bana verdiği altınlarla şu yüz deveyi aldım. Ama görüyorsunuz, öyle develer ki her biri bir kese altın eder. Burada onları satarak zengin olacağım. Fazla mal göz çıkarmaz ya...

Ortanca oğlan sözlerini bitirince ihtiyar baba ona da bir şey söylememiş. Sıra küçük kardeşe gelmiş.

O, demiş ki:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Bir ulu su başına vardım... Öyle bir su ki, kızıl akar boz akar. Durmaz yatağını yıkar. Sordum, araştırdım, öğrendim ki bu su nice yiğitleri almış, nice duvaklı gelinleri yutmuş da nice çocukları yetim bırakmış... Dört bir tarafa haberci gönderip ustalar getirttim. Kayaları kırdırıp suyun üzerine köprü kurdurdum. O suyun yetim bıraktığı çocukları da toplayıp buraya getirdim. Mallarını kime verirsen bu çocuklar onun evlatları olacak... O , bu çocukları büyütüp yetiştirecek . Hem iyilik yapmış hem de memlekete faydalı insanlar kazandırmış olacak...

Küçük oğlan sözlerini bitirdiği zaman , ihtiyar babanın yüzü gülüyormuş.

Öteki kardeşler babanın bu halinden bir şey anlayamamışlar. Fakat o, bastonuna dayanarak ayağa kalkmış, eliyle işaret ederek küçük oğlunu yanına çağırması. Eğilip onu alnından öptükten sonra :

- Aferin sana, demiş. Üçünüzün içinde ben yalnız senin yaptığın işi beğendim. Paralarımın ; mallarımın hepsi de senindir! Bu yetimlere sen babalık edeceksin... Büyük ağabeyin adamları ile seni koruyacak... Küçük ağabeyin de develeriyle senin vereceğin işleri görecektir... Sen de hepsine baş olacaksın...

Bunu hak ettin..!

Onlar ermiş muradına... Darısı dostlar başına...

Naki Tezel

Türk Masalları

3.2.2.36.2. Elmas Balta

Yoksulun biri , ırmak kenarında odun kesiyormuş. Bir ara ne olduysa baltanın sapı mı gevşemiş ne ? Birden balta , vınn! Diye sapından fırladığı gibi köpüklü sulara gömülmüş.

İrmak da az buz derin değilmiş hani. Adam boyunca sopalar yığsan , sopayı sopaya eklesen , uzun mu uzun bir sopa elde etsen , yine de derinliğini ölçemezmişsin. Üstelik öyle bir akışı varmış ki sormayın. Değil dalıp baltayı çıkarmaya çalışmak, yanına yanaşmaya bile korkarmış insan.

Eee, adamcağz baltası elinden gidecek de, sevincinden zil takıp oynayacak değil ya, başlamış dövünmeye. Görseniz ağlamaktan gözleri kan çanağına dönmüş.

Hem ağlıyor hem de dizlerini döver döver yakınıyormuş:

- Hay uğursuz şeytan ! Bu da mı gelecekti başıma? Vay bana vaylar bana! Bir baltam vardı, onu da sular aldı, şimdi ne yapayım ben onsuz ? Çoluğumun çocuğumun karnını neyle doyururum?

O böyle ağlarken , birden önce dallar çatırdamış, sonra yapraklar hışırdamış. Top top, hop hop diye bir ayak sesi duyulmuş ve yaşlı bir adam çıkagelmiş ormandan. Ak yosun sakallı, bıyıkları çal iğneden, burnu çam kozalağından bir adammış bu. Ayağının biri de topalmış.

- Ne ağlıyorsun evlâdım ? Bu sızlanmaların niye ? demiş.

- Ben ağlamayayım da kimler ağlasın, diye içini çekmiş oduncu. Baltam suya düştü. O balta benim evimin direği, gözümün bebeği idi. Onunla odun kesiyor, çoluk çocuğumun karnını doyuruyordum. Şimdi ne yapacağım, neyle doyuracağım çocuklarımın karnını ?

- Sıkma canını, demiş yaşlı adam. Her derdin bir dermanı vardır elbet.

Sırtından paltosunu, ayağından çarıklarını çıkarmış. Cump ! diye ırmağa atlamış.

Dalmasıyla çıkması bir olmuş. Elindeki altın baltayı adama uzatmış.

- Al bakalım , demiş. Bu muydu baltan ?

- -İh! diye omuz silkmiş oduncu.

Yaşlı adam yeniden dalmış. Az sonra elinde gümüş bir balta yeniden su yüzüne çıkmış.

- Bu muydu ? demiş.

- İh diye diye başını sallamış beriki.

Yaşlı adam yeniden dalmış,, demir bir balta çıkarmış.

- Peki , bu muydu? Demiş.

- Evet evet ! diye atılmış oduncu.

Baltayı yaşlı adamın elinden kapmış, apar topar eve dönmeye hazırlanıyormuş ki, yaşlı adam kolundan yakalamış.

- Bir dakika demiş. Şunları da al. Aç gözlü değilsin . Ben aç gözlülerden oldu bitti hoşlanmam.

- Eh, madem istiyorsun, alayım, demiş oduncu. Çok sağ ol. Ömrümce dua ederim artık.

Altın, gümüş ve demir baltalar omuzunda evin yolunu tutmuş oduncu.

Kıskanç insan mı ararsın, çok. Para babası komşularından biri, paranın kokusunu almış hemen. Adamın ağzını arayıp durumu enine boyuna öğrenmiş. Sonra da kendi kendine;

“ Gideyim bakayım,bakarsın bize de şans güler. Gerçi yoksul değilim ya olsun. Fazla mal göz çıkarmaz ya...”

düşmüş yola. Omzunda sapı lıkır lıkır oynayan bir külüstür balta, yürümüş yürümüş. Sonunda ırmak kıyısındaki o yere varmış. Daha baltayı havalandırmasıyla , demir, saptan fırlayıp ırmağın derinliklerini boylamış. Başlamış yalandan dövünmeye:

- Vay bana, vaylar bana ! Ne yaparım ben şimdi ? Çoluk çocuğumun karnını neyle doyururum? Bir baltam vardı, onu da sular aldı...

O böyle diye diye ağlarken birden önce dal çıtırtıları, arkasından da yaprak hışırtıları duyulmuş. Top top, hop hop diye bir ayak sesi duyulmuş ve yaşlı bir adam çıkagelmiş ormandan. Ak yosun sakallı, bıyıkları çal içneden, burnu çam kozalağından bir adammış bu. Ayağının biri de topalmış.

- Ne var insanoğlu ? demiş adam. Ormanımdan ne kötülük gördün ki, böyle dövünüp duruyorsun ?

Ben dövünmeyeyim de kimler dövünsün ? diye atılmış para babası. Başıma neler geldi sormayın. Odun kesiyordum, birden vınn etti, sapından fırladığı gibi sulara gömüldü baltam. Şimdi ne yapacağım ben ? Çoluk çocuğumun geçimini neyle sağlayacağım ?

- Sıkma canını, demiş yaşlı adam. Her derdin bir dermanı bulunur elbet. Sırtından paltosunu, ayağından çarığı çıkarılmış, cump diye suya atlamış. Daha suyun dalgaları kaybolmadan , elinde demir balta , adamın karşısına dikilmiş.

- Bu muydu baltan ? demiş para babasına.

- İh! demiş beriki. Bunu ne yapayım benimki çok güzeldi.

Yaşlı adam yeniden dalmış, elinde gümüş bir balta adamın karşısına dikilmiş.

- İh ! O da değil, demiş para babası. Bu ne ki, benimki çok daha güzeldi.

Yaşlı adam yeniden dalmış, bu kez da altın bir balat çıkarmış.

- Bu muydu ?

Ya! Ya! Diye atılmış adam. Daha görür görmez tanıdım. Versene baltamı.

Yaşlı adam şöyle biraz gerilemiş.

- Yanılmış olmayasın ? demiş. Aşağıda bir balta daha ilişti gözüme. Hem de bunun gibi altın falan değil, koskoca bir elmas baltaydı. Yoksa o mu seninki?

- Hay Allah ! diye atılmış aç gözlü para babası. Nasıl da yanıldım ! Sahiden benimki değilmiş bu. Ne bileyim kardeşim, güneşin altında ışıltı ışıltı edince o sandım. Benim baltam elmastandı.

Yaşlı adam bıyıklarının altından gülerek onu dinliyormuş. Adamın konuşması biter bitmez baltayı omzuna aldığı gibi suya dalmış.

Beriki beklemiş, beklemiş ama boşuna. Yaşlı adam sudan çıkmıyormuş bir türlü. Gel gelelim aç gözlü para babası, hâlâ elinde elmas balta yaşlı adam sudan çıkar da kaçırırım korkusuyla bekleyip duruyormuş orada.

Ahmet Köklügiller

Pamuk Çocuk

3.2.2.37. Kitap : 7. Sınıf ; S.Doğruel – S. Kurter – M. Gündoğdu / Milli Eğt. Yay. İstanbul- 2000

❖ **Balıkçıl – La Fontaine (çev. Orhan Veli Kanık) : 64**

3.2.2.37.1. Balıkçıl

Bir gün uzun bacakları üstünde balıkçıl,
 Uzun boynuna takılmış upuzun bir gaga,
 Dolaşıyordu bir su kıyısında.
 Su en güzel günlerdeki gibi pırl pırl.
 Güzel turna kardeş fır dönüyordu içinde,
 O nefis yayın kardeşle birlikte.
 Balıklar o kadar yaklaşıyorlardı ki
 Uzansa hepsini yakalayıverecekti.
 Ama hiçbir şey yapmadı, bekledi;
 "Karnım biraz daha acıksın." dedi.
 Muntazam yaşardı, vakitsiz yemek yemezdi.
 Nelerden sonra hazret acıktığını sezdi.
 Yavaşça kıyıya doğru yaklaştı.
 Bu sefer de sazanlar dolaşıyordu suda.
 Bekleyecekti, hoşuna gitmemişti bu da.
 Nedense biraz fazla kibirliydi.
 Beğenmezdi öyle değme yemeği;
 "Sazana mı kaldım? diyordu, kuşların beyi.
 Bununla mı doyacağım! Beni ne sanıyorlar?
 " Sazan da gitti, şimdi bir kaya balığı var;

Onunla da koskoca bahkçıl nasıl doyar?
 "Allah korusun! diyordu, kımıldamam bile.
 " Ama sonra daha azı için kımıldadı.
 Kalmamıştı suda balığın adı.
 Acıkmıştı; bir sümüklü böceğe rastladı;
 Bir anda yaladı yuttu lezzetle.
 Pek o kadar müşkülpesent olmayın.
 Bu dünyada, en fazla uysallar rahat eder
 Kibirlik ederseniz, eldeki de gider;
 Hiçbir şeyi küçük görmeyin sakın.

La Fontaine

Çeviren: Orhan Veli Kanık

3.2.2.38. Kitap : 7. Sınıf ; Asım Onat / Metinler Matbaa - İstanbul

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.39. Kitap : 7. Sınıf ; M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş / Düzgün Yayıncılık – İstanbul 2003

❖ Sarı Kız – Efaltun Cem GÜNEY : 24

❖ Savaşa Giden Aslan - La Fontaine : 54

3.2.2.39.1. Sarı Kız

Kocakarının bir Sarı Kız'ı, Sarı Kız'ın da bir sarı ineği varmış; sarı ineğin bir memesinden süt, bir memesinden bal akarmış... Sarı Kız dersin nar tanesi, nur tanesi, bu dünyanın bir tanesiymiş; yüzü aydan, gözleri kudretten sürmeli imiş, doğan aya "Ya sen doğ, ya ben!" dermiş, başka bir şey demezmiş, hele, öyle utangaç, öyle utangaç ki "Sunam!" desen al al olur, yanağında güller açarmış... Güllerini dersin bal bal olur, dudağından bülbül uçarmış... Ömründe kapıya, bacaya, çıkmaz; ele güne görünmez, sarı ineğin sütünü içip balını emerek buyurmuş...

Günlerden bir gün aşağıya ineğin yanına inmiş, balını emip, sütünü içecekmiş. Derinden derine bir ses duymuş; sese benzemeyen sesi durmuş dinlemiş:
 "Sarı Kız, gelmesine geliyorum! Ağlayarak mı geleyim, çağlayarak mı?"

"Sarı Kız, kalbine inen, kanına karışan bu büyük sestem öyle korkmuş, öyle korkmuş ki büsbütün sararıp gazele dönmüş. Soluk soluğa koşup gelmiş, kendini kocakârının kucasına atıvermiş. Ağlamış, ağlamış, ağlamış... Ağladıkça gözlerinden inci mercan saçılmış. Sonra biraz durur gibi, durulur gibi olmuş. O zaman anne kız baş basa vermiş; durmuş ve düşünmüşler:

"İn içinden gelen ses, in sesi mi? Cin sesi mi? Yok, yoksa dev anasının sesi mi? Her hâlde tekin değil bu!" demişler, demişler ama, bir türlü bir daha konduramamışlar... Derken, akşam olmuş; Sarı Kız da yerinde duramaz, dururken oturamaz olmuş; görünür, görünmez bir el kendisini çekiyormuş... Akşamleyin istemeye istemeye yine, ineğin yanına inmiş; kulağına aynı ses çalınmasın mı?

"Sarı Kız, Sarı Kız; desen de geliyorum, demesen de, harlayarak mı geleyim? Gürleyerek mi?"

Kim demiş, ne olmuş, nasıl olmuş; kız kendini yitirmiş: "Harlayarak gel, harlayarak gel!" dememiş mi?

Vay sen misin diyen! Birden kayalar çatırdamış, sular çağıldamış; harlayarak, çağlayarak sarmışlar Sarı Kız'ı.

Ne yaptılar, neylediler ona? Yalana borcum ne? Biliyor muyum, bilmiyorum... Bir bildiğim, duyduğum varsa, Sarı Kız saçlarının rengini, yüreğinin ateşini bu sulara vermiş ve sır olmuş; kocakârı ile sarı ineği de bir daha gören olmamış...

İmdi, ılıca (kaplıca) suları bu yüzden sarı, bu yüzden sıcaktır. Amanın deyim. "Anlık, duruluk, Sarı Kız aşkına bir cum!" demezeniz bu şifalı su, şifasını vermez. Üstelik, Sarı Kız'ın saçları ağrı olur, sızı olur, dolam dolam dolanır bir yerinize, Amanın deyin siz, siz olun da yüreğinize dolanmasın ha!

Şifalı suyun hastalıklara iyi geldiğini halka duyurmuşlar. Sonra şifalı suya girenler, iyileşip dertlerinden kurtulmuştur. Günlerini gün etmişler. Her istediklerine kavuşup muratlarına ermişler. Gökten üç elma düştü; darısı bu masalı okuyanların başına.

Eflâatun Cem GÜNEY

Bir Varmış Bir Yokmuş

3.2.2.40. Kitap : 7. Sınıf ; Nezihe Yıldız / Mahir Yayınları - İstanbul 2001

❖ Kavak Ağacı - Haldun TANER : 59

❖ Cennet Bursa - Eflâatun Cem GÜNEY : 169 (serbest)

3.2.2.40.1. Kavak Ağacı

Bir sabah yapraklarındaki çiy damlalarını silkeleyip kurulan kavak, az ötesinde birtakım insanların eğilip kalkıp yerleri ölçtüklerini gördü.

Adamlar öğle vakti gelip onun altında oturdular. Elindeki plânlardan mimar olduğu anlaşılan bir tanesi, üç katlı ensesinden mal sahibi olduğu anlaşılan bir başkasına: "Makine dairesi şurada olacak, laboratuvarlar, beri yanda kurulacak. Lojmanlar ise batı cephesine rastlayacak." diye açıklama yapıyordu.

Kavak, gerisini dinlemedi. Bu duyduğu sözlerden yaprakları diken diken olmuştu. Demek burada fabrika kuracaklardı. Demek bu cennet kıyıları, bu canım bayırları makine uğultusuna, kurum kokusuna boğacaklardı. Dünyada başka yer mi kalmamıştı, Yarabbi!

Hayır, hayır bunu yapamazlardı. Bu kadar zevksiz, bu kadar vicdansız olamazlardı.

Fakat yaptılar işte. Onlar öyle renklerden, kokulardan, denizden, tabiattan zevk alacak soydan değillerdi. Maliyet fiyatı diyor da gözleri başka bir şey görmüyordu. Maliyet fiyatı ise bu sahilde çok düşük olacaktı. İlk sahile bir iskele kurdular. Malzeme deniz yoluyla daha ucuza nakledilecekti. Sonra bir mendirek inşa edip denizle sahilin ilgisini kestiler.

Dalgalar, artık suları tath tath okşamaz olmuşlardı. Mendireğin içinde kalan miskin, ölü sulara ise deniz demeğe bin şahit isterdi. Sade deniz mi ya, çiçekler de durumdan şikayetçiydiler. Papatyalar kurumdan simsiyah oluyordu. Gelinciklerin kırmızısı ise isli çatana bayraklarına dönmüştü.

Kuşların cıvıltısı şantiyeden yükselen çekiç sesleri arasında güme gittiğinden onlar da birleşip koro hâlinde ötmeyi denediler. Fakat bu gürültülü medeniyet konseri ile baş edemeyeceklerini anlayınca, sonunda onlar da küsüp ötmemeğe karar verdiler. Hem zaten pazarları gıcır gıcır çifteleri ile ava çıkan şantiye mühendisleri, hayatı onlara zehir etmeye başlamışlardı.

Kuşlar küsüp, deniz susup, çiçekler de solunca, kavak öksüze döndü. "Bir yıldırım gelse de beni de yok etse bari!" diye kötü kötü düşündüğü oluyordu.

Fakat yıldırıma hacet kalmadı. Bir sabah, daha uykuda iken belinde keskin bir testere sızısı ile uyandı ve neye uğradığını anlamadan yan üstü böğürtlenlerin üzerine devriliverdi . Ötede bir ses, fabrikatörün sesi:

"Günah da ne demekmiş!" diye bağıyordu. "Bize ağaç değil, yer lâzım yer! Zaten neye benziyordu. Tek başına, sipsivri bir ağaçtı." Sonra beraberindeki mühendislere dönüp: "Bundan çok güzel telefon direği olur." dedi.

Ve ihtiyar kavak soyuldu, yontuldu. Diğer direkler gibi toprağa girecek kısmı ziftlendi. Bu işler bitince üzerine bir parmak kalınlığında boya sürülüp tepesine de külah gibi çinko bir başlık geçirildikten sonra ana şebekeyi fabrika santralına bağlayan yola, öbür direklerin arasına dikildi.

Haldun TANER (TUŞ)

3.2.2.40.2. Cennet Bursa

(Bursa, insan ruhunun yeşile hayranlığından doğmuştur. Bu hayranlığı ilk duyan ve bu şehri ilk kuran Kartacalı Anibal mıdır, Hazreti Süleyman mı? Biri bir tarihçi görüşül, öbürü bir folklorcu inanışdır. O görüş, bir destan; bu inanış bir efsane... O destanı tarih dedeye sorun; bu efsaneyi de masal babasına.)

Evvel zaman içinde her Süleyman'dan içeri, bir Hazreti Süleyman varmış; alnında peygamberlik nuru yanar, başında hükümdarlık tacı parlarmış. Allah ona "Süleyman'ın mührü " derler, sihirli bir mühür ihsan etmiş. Bu sayede dağa, taşta hükmeder; kurda, kuşa sözü geçermiş. Oturduğu taht dersin, ne altın, ne fildişi; ya cin, ya peri işi bir tahtürevanmış. Dur derse durur; yürü derse yürür; uç derse uçarmış.

Günlerden bir gün Süleyman tahtına kurulur; sağ yanına büyük vezirini alır, sol yanına küçük vezirini, havalanır göklere! Varır, dağların dağı Uludağ'ın tepesine iner. Bir de bakar ki ne baksın: Bu dağın bir kanadı ses, bir kanadı renk, bir kanadı su, bir kanadı ışık!

Hazreti Süleyman: "Yaratan neler yaratıyor!" der, parmağı ağzında kalır. Neden sonra kendine gelir de sağına dönüp büyük vezirine:

"Ey benim sultanım der; Allah her güzelliği buraya vermiş. Elvan elvan çiçek, buram buram koku, salkım salkım söğüt, aygın baygın ses... Velâkin bunları görüp duyacak, derleyip koklayacak biri olmadıktan geri neye yarar?"

Hazreti Süleyman bu söze: "Doğrudur!" der, mührünü basar; sonra soluna dönüp küçük vezirine sorar:

"A benim vezirim, sen de çok gezdin; çok gördün; şu dünyada bu güzelliklerden üstün bir güzellik daha var mı dersin?"

Küçük vezir de:

"Var sultanım, var; İnsan güzelliği! Öyle ya, dal dal ötüşen kuşların sesi güzeldir; ama gönül yaylasını yaylayan insan sesi daha güzeldir. Burcu burcu kokan güller güzeldir; ama dünyada hiçbir gül, gül yanaklar gibi goncadan gonca açılmaz. Şu uçsuz, bucaksız derya güzeldir; ama bir damla göz yaşının yüreklere verdiği ferahlığı veremez. Şu pırl pırl yanan gökyüzü güzeldir; ama seher yıldızı bile ayın on dördü Belkıs gibi ay ile bahsedip gün ile doğamaz!"

Deyip kesince Hazreti Süleyman bu söze de mührünü basar:

"Ey benim vezirlerim" der; "ikiniz de ağzı öpülecek adamlarsınız; dediğiniz gibi Allah burasını sevip yaratmış, gülüp donatmış. Duyacak biri olsaydı ya dile alırdı bunları ya tele; ya tunca işlerdi bunları ya mermere; böylece bu güzellikler kaybolup gitmezdi. Üstelik her güzellikten âlâ bir de bir insan güzelliği katılırdı bunlara! İyisi mi gelin bu yaylaları yurt edinelim. Bir şehir yapalım; köşkü beraber; içinde bahçesi, gülü beraber... Bu saraya güzeller güzeli Belkıs'ın tahtını kuralım; bu bahçeye de dilediği gülü, bülbülü konduralım. Konduralım, ama köşkün bir anahtarını bende kalsın!"

Vezir vüzera bu söze bir mim koymaya kalmaz; dağ, taş gelip: "Belkıs, Belkıs!" diye inler. Hazreti Süleyman, o saatten tezi yok, perilerini başına toplayıp bir akıl danışacak olur; ama perilerden bir peri, niyetini gözünden okuyup:

"Süleyman! Vaktiyle "cin taifesi" derler bir taife buralarda bir şehir kurmuştu. Allah sizi inandırсын. Bin yıl dövüştüler, durdular ya, sonu ne onlara kaldı, ne bunlara! Tufan erip sular altında kaldı şehir! İmdi, bu dağın eteğinde gördüğün göller, göl değil; bu tufanda göllenip kalmış sulardır. İşte o batan şehir de bu suların altında yatıp duruyor. Gayri dile bizden dilediğini!" Deyince Hazreti Süleyman mührü Süleyman'ı basıp ferman üstüne ferman yağdırır! Bunun üzerine su perileri sulara dalar; gölcükleri boşaltıp "Can Şehri"ni ortaya çıkarır. Dağ perileri de dağları dolandır, getirecekleri kadar getirip mermer taş, mermer direk, bir saray kurarlar, köşkü beraber, içinde bahçesi, gülü beraber. Derken Belkıs Sultan da varır, köşküne kurulur; şehir de şehir olur, saray da saray...

Büyük vezir, bu ela gözlüler memleketini görür: "Doğrusu cennet burası!" der. Meğer küçük vezirin kulağı biraz ağırca imiş. "Cennet burası" sözünü "Cennet Bursa!" anlamasın mı! İşte o gün, bugün bu şehrin adı "Bursa" kalır. Köşkün anahtarını kendinde ya, Hazreti Süleyman da ayda, yılda bir gelip burada kalır. Ee, fani dünya bu; kime kalmış ki onlara da kalsın. Ömürlerini yakalarına dikmediler ya! Bir gün ikisi de bu âlemden göçerler; ama gel zaman git zaman burası "Bursa" olarak destan olur dillere.

Eflâtun Cem Güney

Bir Varmış Bir Yokmuş

3.2.2.41. Kitap : 7. Sınıf ; Metin Gül – Muhsin Köktürk / Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

❖ Ziyafet Sofrası - La Fontaine (La Fontaine'den Masallar) : 153

3.2.2.41.1. Ziyafet Sofrası

Bir kır faresi ile bir kent faresi arkadaş olmuşlar. Çok da iyi anlaşıyorlarmış. Kent faresi arkadaşı kır faresini yemeğe davet etmiş.

- Bu akşam bize gel, demiş. Sana bir güzel ziyafet çekeyim. Dilediğince ye. Miden bayram etsin.

Kır faresi çok sevinmiş bu davete . kırda yiyemeyeceği yemekleri yiyeceğini düşünmüş; baklava , börek geçmiş kafasından.

Gerçekten de öyle olmuş. Kent faresinin ziyafet sofrası çok varılmış. Ne dilerse varmış. Bir kuş sütü eksikmiş. Kır faresi çatalı almış, böreğe tam batıracakken kent faresi feryadı basmış.

- Aman gürültü yapma kardeş ! Biri geliyor.

Apar topar koşmuşlar deliğe. Betleri benizleri atmış. Kül gibi olmuş yüzleri. Soluk soluğa kalmışlar.

Kır faresi sormuş:

- Kedi mi ?

- Olabilir.

- Yoksa insan mı?

- Olabilir.

Korkuyla , heyecanla beklemişler. Sonra sesler kesilmiş. Yeniden çıkmışlar delikten.

Kent faresi:

- Kusura bakma kardeş. Burada bazen böyle oluyor işte. Şimdi hiçbir tehlike yok. Buyur yemeğimizi yiyelim, demiş. Ama kır faresinin tüm iştahı kaçmış birdenbire.

- İstemem, demiş. Eksik olsun. Böyle korku içinde bal börek yiyeceğime hiçbir şeyden korkmadan kuru ekmek yerim, daha iyi. İyisi mi haydi bize gidelim. Bizi kimse

korkutamaz. Ne kedi, ne insanoglu. Yalnız benim soframda seninki gibi her türlü yiyecek olmaz. Acı soğan, kuru ekmek yeriz. Ama özgürce, korkusuzca .

Korku duyarak lüks içinde yaşamaktansa , korkusuzca yoksul yaşamak daha iyidir.

LA FONTAİNE (La Fontaine'den Masallar, 1979)

3.2.2.42. KİTAP : 7. Sınıf ; Ahmet Gümüş / Altın Kit. – İstanbul 2001

- ❖ Horozla Tilki - La Fontaine :117
- ❖ Mor Dağlarda Korkusuz Köyü I – Mehmet Başaran : 152 (serbest)
- ❖ Mor Dağlarda Korkusuz Köyü II– Mehmet Başaran : 154

3.2.2.42.1. Horozla Tilki

Yaşlı, açıkgöz horoz nöbette,
 Bir ağaç dalında beklemekte.
 "Kardeş!" demiş tilki, sesini yumuşatarak,
 "Savaş sona erdi artık, gel bak.
 Barış var bütün dünyada,
 Haber vermeye geldim sana,
 İn aşağı da öpüşelim, durma;
 Ne olur, beni oyalama,
 Yirmi köyüm var görülecek,
 Hepsine de bugün gidilecek.
 Sizler keyfinize bakın,
 Rahatça gezinin, korkmayın sakın.
 Sevinsinler, söyle seninkilere
 Bayram etsinler bu gece,
 Haydi gel, öpüşelim kardeşçe!
 "Arkadaş!" demiş horoz,
 "Bundan hoş, bundan tatlı
 Hiçbir haber olamaz.
 Sevincime sevinç kattı,
 Barış müjdesini senden almak.

Bize doğru koşarak
 Uzaktan iki tazı geliyor, bak!
 İyi haberciler olsa gerek!
 Onlar da aynı şeyi söyleyecek.
 Şimdi buluşurlar bizimle,
 İneyim de, öpüşelim hep birlikte!"
 "Hoşça kal." demiş tilki, "Yolum uzun,
 Dostluk şimdilik sizin olsun."
 Koşmuş ormandaki evine,
 "Beceremedim." deyip kendi kendine.
 Yaşlı horoz gülmüş, arkasından bakarak,
 Demiş: "Tilki, amma da korkak?
 İki kat sevinç, aldatanı aldatmak!"

La FONTAINE (La Fonten)

Bütünüyle La Fontaine Masalları

3.2.2.42.2. Mor Dağlarda Korkusuz Köyü -1

Mor dağlarda, evleri saptan samandan, yolları tozdan dumandan küçücük bir köy varmış, insanları çalışkan, iyi yürekliymiş ama, toprakları azmış; yetiştirdikleri yetmiyor, güçlkle geçinebiliyorlarmış. Ürün bol da olsa bir türlü yüzleri gülmüyormuş. Üstesinden gelemedikleri büyük bir dert varmış başlarında. Tam erdirip kaldırdıklarında, bir dev alıveriyormuş ekinlerini, ölmeyecek kadar bir şey bırakıyormuş onlara da.

Her yıl, her yıl böyle oluyormuş bu.

Çok düşünmüş, çok uğraşmış, çok kurbanlar vermişler, ama bir türlü değiştirememişler durumu. Hüner de güç de devdeymiş çünkü.

Yaşlılar:

"Katlanmaktan, devle iyi geçinmeye bakmaktan başka çare yok." diyorlarmış. "Bu bizim yazgımız. Bizden öncekilerin ellerinden bir şey gelmemiş, bizim de gelmiyor. Dua edelim de Tanrı daha beterinden korusun bizi."

Kimi gençler kızıyormuş bu sözlere. "Deve ırgatlık neden yazgımız olsun. Bunca kişiyiz, el elden, akıl akıldan üstündür. Tartışmamalı, kurtulmanın yollarını aramalıyız." diyorlarmış. "Biz bulamazsak bile bizden sonrakiler..."

Duzsuz ninenin "Korkusuz" diye çağrılan oğlu da böyle düşünenlerdenmiş. Koca koca adamların yılınlığına şaşıyormuş. Vuruyor dağa bayıra "Ah şu deve bir rastlasam, rastlasam da ne menem bir yaratık görsem... Komşular böylesine nasıl sindirilmiş anlasam..." diyor, olmadık şeyler kuruyormuş.

Boyuna Duzsuz ninenin kulağını büküyormuş komşular:

"Göz kulak ol şu oğluna bre nine, başına iş açacak bu çocuk. Kuru bir dal gibi kalacaksın ortalarda. Atalarımızın başa çıkamadığı düşmanla o mu başa çıkacak? Belâyı üstüne sıçratmamaya baksın, yoksa..."

Nine de üzgünmüş. Yüreğinin yağları eriyormuş komşuları dinledikçe. Dilinin döndüğünce öğütler veriyormuş oğluna, ama boşunaymış sızlanıp dövünmeleri. Bildiğinden şaşmıyormuş oğlu. "Varma üstüme güzel anam, benim adım Korkusuz." diyormuş. "İnsanlar, ikilere bükülürken elimi kolumu bağlayıp oturamam."

Çökmüş ocağının başına nohut kavuruyormuş bir gün. Nohudu ceplerine doldurup dağa gidecekmiş gene. Dalgınmış. "Dağı taşı korkudan inlettiğine göre yaman bir yaratık olmalı bu dev. Nerede barınır, nasıl yaşar öğrenmeli. Herkesin dudaklarını uçuklattığına bakılırsa, güç yetmez ona... Kumazlık gerek." diye düşünüyormuş.

Tam bu sırada, ellerinde iplerle kızlar dikilmiş kapıya:

"Aman Korkusuz, bırak nohut kavurmayı da gevene götür bizi." demişler. "Yakacak çırpı kalmadı evlerimizde. Kime vardıkça, göze alamadı bizimle gelmeyi. Dönüşte nohut da kavurur, yağlı çörekler de ederiz sana. Hadi Korkusuz..."

Korkusuz'un gözleri ışımış:

"Geliyorum." demiş. "Öyle de çok güvenli yerler biliyorum ki..." Bıçağını koynuna sokup kalkmış.

Güle oynaya dağa varmışlar. Bol güvenli alanda yüklerini hazırlamaya koyulmuşlar. Elleri acıdikça durup dinlenmiş, ürpererek mor dağların yarıntılarına bakmışlar. Ya bir yerlerden gürleyip gelirse o canavar!... Ya yolda birden karşılarına çıkarsa!... Bir dal çatırdasa, bir taş yuvarlansa yürekleri ağzına geliyormuş. Zor yatıştırıyormuş onları Korkusuz.

Mehmet BAŞARAN

Pamuk Çocuk

3.2.2.42.3. Mor Dağlarda Korkusuz Köyü – 11

Gün kavuşurken yüklerini sırtlayıp yola düşmüşler. Ağaçların gölgeleri uzadıkça korkuları büyümüş, sızlanmaları artmış. Karanlığa kalmadan köye varamayacaklarını anlamışlar. Kestirmeden gitmeye kalkışıp yollarını yitirmişler.

"Ah Korkusuz, yaktın bizi korkusuz!"

"Hani avucunun içi gibi biliyordun buraları? Ne ettik de ardına takıldık..."

"Etmeyin, eylemeyin diyenleri dinlemek varmış... Ah, ah! Ne edeceğiz şimdi bu dağ başlarında?..."

Denilenleri duymazdan geliyormuş Korkusuz. Derken, ırakta bir ışık görünmüş, homurtuya benzeyen bir sesle donup kalmışlar yerlerinde.

"Ah, gözü kör olmayasica, ah!..."

"Korkunun ecele yaranı yok." demiş Korkusuz. "Sıkın dişinizi biraz. Hava soğudu. İşığa doğru gitmekten başka çaremiz yok. Isınacak, geceyi geçirecek bir yer buluruz belki. Yürekerinizi sağlam tutarsanız..."

Soğuk terler dökerek yürümüşler. Az sonra, aydınlık bir ev çıkmış karşılarına. Yüklerini indirip çekine çekine kapıyı çalmışlar.

Kazma dişli, minare kırığı gibi iri yarı biri açmış kapıyı,

"Vay süt kuzuları, vay körpecikler, vay kendi ayaklarıyla gelenler!" demiş. "Gecenin bu vaktinde işiniz ne buralarda? Canımın sıkıldığını düşünüp analarınız, babalarınız mı gönderdi sizleri? Buyurun, buyurun, şenlendirin evimi..."

Kızlar, donup kalmışlar.

Meğer yıllardır köyün kanını, iliğini kurutan devin eviymiş geldikleri yer. Dudaklarını ısırarak içeriye girmişler. Devin ağzı kulaklarındaymış! Tatlısıyla tuzlusuyla sofralar kurmuş önlerine. Karınlarını doyurunca, yatacakları yeri göstermiş, kaba döşekler sermiş altlarına.

Kızlar şaşkınmış. Bir o güne değin anlatılanları, bir de gördüklerini düşündükçe, büsbütün karıştırmış akılları. Kendilerine bu kadar iyi davranan, seçkin konuklar gibi ağırlayan bu acayip yaratık kötü olabilir miymiş hiç? "Yok yok, bu babacan koca adam dokunmaz bize. Boşuna korkudan canımızı terletmişiz." diyorlarmış. Bir süre sonra içleri rahat, uykuya dalmışlar.

Ayaklarının ucuna basarak içeriye giren dev, fısıltılarını duydukça sabırsızlanıyormuş. Uyumayan olup olmadığını anlamak için seslenmiş:

"Kızlaaar! Kim uyur, kim uyanık?"

Bir şeyler sezinleyen Korkusuz tetikteymiş:

"Herkes uyur, Korkusuz uyanık." demiş.

"Neden uyumuyorsun Korkusuz?"

"Yatmadan önce anam yağda yumurta pişirirdi bana, öyle uyurdum."

Dev, beş yumurta pişirip getirmiş, yiyip uyumasını beklemiş.

Biraz sonra yine seslenmiş:

"Kim uyur, kim uyanık?"

"Herkes uyur, Korkusuz uyanık."

"Neden uyumuyorsun Korkusuz?"

"Yatmadan önce pınardan su getirirdi anam bana, yanıklığım geçer öyle uyurdum."

Kızları ürkütmek istemediğinden sesini çıkarmamış dev. Testiyi alıp pınara gitmiş.

O gidedursun, Korkusuz hemen kızları uyandırmış:

"Bakın!" demiş, "Belânın gözüne düştük. Yağ küpünü, eşiğin önüne dökelim. Az sonra dev, bir testi suyla pınardan dönecek. Ötesini bana bırakın..."

Denilenleri hemen yapmışlar.

"Korkusuz uyuyunca tamam." diye düşünen dev, bir türkü mırıldanarak eşikten ayağını atarken kayıp düşmüş. Kızlar, neye uğradığını anlayamayan koca yaratığın üstüne atılmışlar. Korkusuz da devin ellerini, ayaklarını sıkıca bağlamış. Devi, birlikte etkisiz duruma getirmişler. Danalar gibi böğüren devin giderek sesi soluğu kesilmiş.

Devrisi gün, kuş bıcırtıları tutmuş dört bir yanı. Kızlar:

"Biz deve değil, korkumuza yeniliyormuşuz meğer." demişler. Sarılıp sarılıp öpmüşler Korkusuz'u.

Mor dağların yamacında bir Korkusuz Köyü varmış şimdi. Güler yüzlü, çalışkan insanlar yaşarmış orada. Ak saçlı nineler, kışın ocak başında mısır patlatırken bu masalı anlatırmış torunlarına. "Ataların, dedelerin yapamadıklarını çocuklar yapabilir. Yenilmeyecek dev yoktur." derlermiş...

Mehmet BAŞARAN (Pamuk Çocuk)

3.2.2.43. Kitap : 7. Sınıf ; Y. Yörük – A.İ. Mihçı – S. Başer – S. Yörük / Serhat Yayınları - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.44. Kitap : 7. Sınıf ; Suat Batur - Cafer Yıldırım / Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

❖ Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk - Ali PÜSKÜLLÜOĞLU

3.2.2.44.1. Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk

Şimdiki gibi bir zamanlar da yine Milas'ın limanıydı Güllük. Herkes birbirini tanırdı.

Hele bir Hermiyas vardı ki onu tanımayan yoktu Güllük'te. Güllük'ün en güzel çocuğuydu Hermiyas. Bir tek anasından başka kimseciği yoktu Hermiyas'ın.

Günlerden bir gün, sıcak bir yaz günü, arkadaşları kapıya dayandılar Hermiyas'ın. "Hadi denize, Hermiyas!" dediler, "Hadi denize!"

Hermiyas anasından izin istedi ama, anası, "Olmaz!" dedi. O vakit, Güllük'ün çocukları başladılar Hermiyas'la alay etmeye: "Anası bırakmaz ki onu..." "Kaçamaz ki bizim gibi..."

Arkadaşlarının bu söyledikleri, Hermiyas'a dokunmuştu, bunu anlayan anası, "Hermiyas'ım" dedi, "Peki, hadi sen de git denize. Aman n'olur, açılma. Denizin n'eyleyeceği bilinmez."

Hermiyas, "Olur ana!" deyip fırladı arkadaşlarının ardından. Az sonra, tuzlu Ege'nin suları çocuk sesleriyle doldu. Çocuklar, serin sularına daldılar Ege'nin.

Bir süre, uzun bir süre sesler kesildi kıyıda, Ege'nin hafif dalgalarının kıyıda çıkardığı sestense başka bir şey duyulmaz oldu. Derken o şen, o canlı çocuk sesleriyle yeniden doldu kıyı.

Ama aralarında Hermiyas yoktu.

Kara haber bir anda yayıldı Güllük'e, "Güllük'ün güzel çocuğu Hermiyas'ı aldı Ege" diye.

Bundan sonrasını şöyle anlatır eskiler.

Hermiyas'ın Ege'nin köpüklü dalgaları arasında kaldığı Güllük'te duyulur duyulmaz, herkes deniz kıyısına koşmuş. Güllük'ün en usta kayıkçıları, en usta balıkçıları ve de en usta dalıcıları, aramışlar dalgalar arasında Hermiyas'ı. Aramışlar... Ama yok, Güllük'ün en güzel çocuğu Hermiyas, yok. Anası dövünmüş, bağrına taşlar basmış. Deniz kıyısından ayrılmaz olmuş. "Dalgalar Hermiyas'ı kıyıya atar da hiç değilse parmağının ucunu görürüm bir kez daha" diye. Ama yok, Güllük'ün en güzel çocuğu Hermiyas, yok.

Günler geçmiş aradan. Günlerden bir gün, bir balıkçı, kayığını kıyıya çeker çekmez, koşmuş Güllük'ün içine; bir yandan da bağırıyormuş, "Gördüm! Gördüm!" diye.

"Ne gördün?" demişler.

Balıkçı:

"Hermiyas'ı gördüm." demiş, "Güllük'ün en güzel çocuğu Hermiyas'ı gördüm."

"Peki" demişler, "Nasıl? Düş olmasın seninki?"

Balıkçı:

"Düş olur mu hiç?" demiş. "Gördüm diyorum size, şu gözlerimle gördüm. Bir yunus balığının sırtındaydı."

"Attın işte." demişler, "Balık taşır mı insanı sırtında?"

"Yalanım varsa, Ege beni de alsın." diye devam etmiş balıkçı, "Hermiyas'tı. Koca bir yunus balığının sırtındaydı. Bir eliyle tutunmuşlu ona, bir eliyle selâm bile verdi bana. Balık dalıp çıktıkça sulara, o da dalıp çıkıyordu. Ak köpükler çıkıyordu balık, Hermiyas o ak köpükler içinde kalıyordu."

Bunları anlatmış balıkçı, ama inanmamış kimse.

"Peki, niye kurtarmadın onu." demişler, "Niye alıp getirmedin?"

Balıkçı:

"Şunlara bak." demiş, "Nasıl alır gelirdim? Mutlu görünüyordu Hermiyas, üstelik de ben yaklaşmaya kalmadan, dalıyordu sulara yunus. Ege'nin ak köpüklerini bilmez misiniz?"

Aradan yine günler geçmiş. Bir sabah, daha gün doğmadan, yine bir haber yayılmış Güllük'e, "Hermiyas bulunmuş..." diye, "Bulunmuş ama..." diyorlarmış da gerisini söylemiyorlarmış. Bunu duyan Güllüktüler, koşmuşlar kıyıya.

Bir de bakmışlar ki ne göreler? Güllük'ün en güzel çocuğu Hermiyas, kumlarda yatar sessiz soluksuz. Ve de bir balık... O da yatar oracıkta.

Anlamışlar ki balıkçının anlattığı balık bu.

İçlerinden yaşlı biri "Güllüklüler" demiş, "Beni iyi dinleyin! Şu gördüğünüz olay üstüne düşünün biraz. Dostluk işte budur! Hermiyas'la bu yunus balığının dostluğunu görmüyor musunuz? Denizde bırakmamış onu, getirip kıyıya bırakmış."

"Ama o da ölü." demişler.

Yaşlı adam,

"Öyle, o da ölü" demiş, "Dostunu kıyıya çıkarmış, ama kendi de dayanamamış buna, birlikte olmak dilemiş."

Bunun üzerine, işi anlayan Güllüklüler, aralarında para toplamışlar, yunus balığı ile Hermiyas'ın yontusunu yaptırılmışlar, getirip jimnasyumun bahçesine dikmişler, "Dostluğun simgesi olsun." diye.

Derler ki, şimdi Efes Müzesi'ndeki "Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk Yontusu", işte bu yontudur. Her neyse... Dostluk var oldukça bu efsane de yaşayacaktır.

Ali PÜSKÜLLÜOĞLU

Efsaneler (Metin kısaltılmıştır.)

3.2.2.45. Kitap : 7. Sınıf ; Salih Sarıca – Mustafa Gündüz / Fil Yay – İstanbul-1999

❖ Gezgin ve Kuyumcu - **BEYDEBA (Kelile ver Dimne) :206**

3.2.2.45.1. Gezgin Ve Kuyumcu

Debşelem, Beydeba'dan "iyilik yapılmaya değer birine iyilik yapıp, karşılığında teşekkür bekleyen" birine ilişkin bir hikâye anlatmasını istedi.

Bunun üzerine Beydeba anlatmaya başladı:

Her yaratığın doğası kendine özgüdür. Yaratıkların en değerlisi insanoğludur. Ama insanların da "iyileri, kötöleri" vardır. Hatta canavar içinde kimi insanlardan daha hayırlısı vardır. İyilikten anlamayana iyilik yapmamak gerek. İyilik, yalnız insanın kendi yakınlarına, akrabalarına değil, yabancılara da yapılabilir. Sözün kısası iyilik layık olan herkese yapılmalıdır. İnsan, dost edineceği kimseyi önce denemeli; denemeden dost edinirse, başına türlü kötülükler gelebilir. İşte örneği:

Bir su kuyusuna bir yılan, bir maymun, bir pars, bir de bir kuyumcu düşmüş. O sırada oralardan bir gezgin geçiyormuş. Kuyunun içine bakınca:

- Şu kuyumcunun durumu içler acısı. Onu kurtarsam, ömrümün en önemli iyiliğini yapmış olurum! Diye düşünmüş.

Hemen kuyuya bir ip sarkıtmış. Maymun hepsinden atik davranarak ipe sarılıp kuyudan çıkmış arkadan yılan sarılmış ipe, o da kurtulmuş. Sonra pars sarılmış ipe, çıkmış kuyudan. Canlarını kurtaran bu üç hayvan, gezgine:

- Bizi bu kuyudan kurtarmakla hepimizi hayata yeniden kavuşturdu. Şimdi sana çok önemli bir öğüdümüz var: Şu adamı sakın kurtarma; çünkü insanoğlu çiğ süt emmiştir, nankördür. Yer yüzünün en nankör yaratığı insandır.

Maymun:

- Ben, Nevdereht adlı bir kentte yaşıyorum.

Pars:

- Ben de bu çevredeki bir ormandayım.

Yılan:

- Ben de kentin duvarları içinde yaşarım.

Sonra üçü birden:

- İnsanlık hali, başın darda kalırsa bizi yardıma çağır, iyiliğinin altında kalmayız, hemen koşar, elimizden geleni yaparız.

Gezgin, hayvanların öğüdüne rağmen ipi sarkıtmış ve kuyumcuyu da çıkarmış kuyudan. Kuyumcu, gezginin ayaklarına kapanarak:

- Ah çok teşekkür ederim, senin bu iyiliğini ödemem gerek, yolun düşer de bizim kentten geçersen, bana da uğra. Ben, orada kuyumculuk yaparım, demiş.

Bir gün gezgin söz konusu kentten geçerken maymuna rastlamış. Maymun ona meyveler vermiş, onu ağırlamak için ne gerekliyse yapmış. Sonra parsa rastlamış. Pars, “biraz beklemesini, kendisine çok değerli şeyler getireceğini” söylemiş; sonra sarayın duvarından atlayarak kralın kızını parçalamış, değerli mücevherlerini alıp getirmiş, gezgine vermiş. Gezgin, bunların nereden alındığını elbette bilmiyormuş.

Gezgin:

- Bunlar, hayvan olduğu halde yapılan iyiliğe ne güzel karşılık veriyorlar. O kuyumcu beni kim bilir nasıl karşılayacak? Eğer kuyumcu yaptığım iyiliği unutmamışsa bu mücevherleri satar, ben de parasını alırım; ona emeğinin karşılığını veririm, demiş.

Sonra gezgin yola düşmüş, kente varmış, araya sora kuyumcuyu bulmuş. Mücevherleri göstermiş. Kuyumcu, mücevherleri hemen tanımış. Bunlar kralın, kızı için kendisine ısmarladığı mücevherlermiş.

Kuyumcu:

- Bana yaptığın iyilik çok büyüktür. Sen şuracıkta biraz otur. Ben öte beriyi alıp geleyim, demiş.

Yolda aklıma türlü kötülükler geliyormuş: “İnsanın eline bundan daha büyük fırsat geçmez; hemen gidip krala haber vereyim. O kızını öldüren katili ve mücevherleri çalan hırsız arıyordu. Yanında saygınlığım çok artar.” diyormuş. Bu düşüncelerle saraya gitmiş, krala haberi ulaştırmış.

Kral, adamlarını göndererek gezgini yakalatmış. Mücevherleri de üzerinde bulunca:

- Katil de bu, hırsız da bu. Başka kanıtı gerek yok. Bu alçağa adamakıllı işkence yapılınsın, kentte herkese gösterilsin, sonra da ipe çekilsin! diye buyurmuş.

Gezgin işkenceden kıvranıp dururken, hayvanların uyarısı aklına gelmiş:

- Suç hep bende, keşke onların sözünü dinleseydim. Onlar, yalnız bu adamın değil, insanoğlunun nankörlüğünü ne kadar iyi anlatmışlar. Başıma gelecekleri önceden haber vermişlerdi, diye söylenmeye başlamış.

Gezginin işkenceden ölecek duruma geldiğini, abuk sabuk söylendiğini duyan yılan, hemen saraya girmiş, kralın oğlunu sokmuş. Doktorlar hiçbir çare bulamamışlar. Yılan hemen arkadaşı peri kızına gitmiş, kendisine gezginin yaptığı iyiliği anlatıp ondan yardım istemiş. Peri kızı hemen kralın oğluna koşmuş:

- Senin kurtulman için bir tek çare var. Seni ancak işkenceyle canı yanan gezgin kurtarabilir, o suçsuzdur, demiş.

Bu arada yılan gezgine gitmiş:

- Şu yaprakları al, elinde tut. Kralın oğlunu iyileştirmen için sana başvuracaklar. Sen bu yaprakları kaynatır, suyunu içirirsen, o kurtulur. Ondan sonra kral senin durumunu soracaktır. Her şeyi olduğu gibi anlat, başını kurtarmaya bak, demiş.

Her şey, yılanın dediği gibi olmuş. Gezgin kralın oğlunu iyileştirmiş. Kral, gezgine armağanlar vermiş. Nankörlüğü yüzünden de kuyumcuyu astırmış.

Böylece hak yerini bulmuş.

BEYDEBA

(Kelile ve Dimne)

3.2.2.46. Kitap : 7. Sınıf ; Veysi Yıldırım / Elit Yay – Ankara

❖ Deniz Niçin Tuzludur – Norveç Halk Masalı : 37

❖ Kartalla Baykuş - La Fontaine : 51

3.2.2.46.1. Deniz Niçin Tuzludur?

Bir varmış, bir yokmuş... Eskiden iki kardeş varmış; bunlardan birisi çok yoksul, öbürüyse pek zenginmiş. Yılbaşından bir gün önce, yoksul olanı, zengin kardeşinin evine giderek kendisine bir parça yiyecek vermesini yalvara yakara istemiş. Zengin kardeş:

- Of, senin bu isteklerinden bıktım artık, demiş. Sana şimdi şu sucuğu veriyorum fakat, buna karşılık sen de Yaşlı Adam Mağarası'na gideceksin. Kahve değirmenini getireceksin.

Yoksul kardeş, buna razı olmuş. Sucuğu koltuğunun altına sıkıştırdığı gibi yola çıkmış. Gün dememiş gitmiş, gece dememiş gitmiş, gide gide sonunda bir mağaranın önüne gelmiş. Bir de bakmış, yaşlı bir adam, elinde bir balta ha bire odun yarmakla uğraşiyor.

Yoksul kardeş, yaşlı adama sormuş:

- Yaşlı Adam Mağarası burası mı acaba?

Yaşlı adam, baltası üzerine abanarak:

- Evet burası ! diye yanıt vermiş. Yalnız sen şimdi dediklerime kulak ver. Mağaraya girdiğinde içerideki aç gözlü halk, elinden senin sucuğunu almak isteyecektir.

Ne verilerse versinler, duvara dayalı kahve değirmeninden başka hiçbir şeyi alma.

Yaşlı adamın kendisine verdiği bu öğüde teşekkür ettikten sonra, yoksul kardeş mağaranın içine girmiş. Daha bir iki adım atmamış ki etrafını bir kalabalık çevirmiş. Halk, sucuğunu almak için pazarlık ediyor, bağırıp çağırıyormuş. Yoksul kardeş, tekrar tekrar:

- Ben, sucuğu satmam demiyorum, satacağım, satacağım ama demiş, ancak duvara dayalı duran o kahve değirmenini bana verirseniz...

Değirmeni ele geçirinceye kadar, halk kendisine ne vermek istediye, hepsine başını sallamış, olmaz demiş. Sonunda, kendisine değirmeni vermişler.

Yoksul kardeş, bir defa yakasını kurtarıp mağaradan dışarı çıkınca, yaşlı adamdan değirmeni nasıl kullanacağını öğrenmiş. Sonra da sevinç içinde evinin yolunu tutmuş. Sevincinden içi içine sığmıyormuş. Çünkü değirmeni mutfaktaki masa üzerine koyup sağ tarafa çevirmesiyle değirmenin deliğinden içi fıstık dolu, biber salçalı kızarmış bir kazın dışarı çıkması bir olmuş. Değirmenin kolunu sol tarafa çevirince, hemen içinden dumani

üstünde erikli bir pasta, kocaman bir dilim börek ve yuvarlak bir dilim de kaşar peyniri çıkmış. Artık canı bir şey istedi mi, değirmenin kolunu çevirmesi yetiyormuş.

Bu ilginç değirmenin ünü dünyanın dört bir tarafına yayılmış. Bunlar, günün birinde bir kaptanın kulağına gitmiş. Derken kaptan bir gün yoksul kardeşin yanına gelerek, değirmenin tuz da öğütüp öğütmediğini sormuş.

Yoksul kardeş:

- Tuz öğütür mü öğütmez mi şimdi size gösteririm, demiş.

Değirmenin kolunu bir kere çevirmesiyle masanın üzerini bir yığın tuzla örtüvermesi bir olmuş. Kaptan olurdu, olmazdı diye pazarlığa girişmiş. Sonunda üç yüz lira vererek, değirmeni bir yıllığına kiralamayı başarmış.

Kaptan, parayı verdikten sonra, koşa koşa gidip gemisine binmiş. Çünkü niyeti, kendini tuzla yüklü gemileri arayıp bulmak için çıktığı uzun ve tehlikeli seyahatlere çıkmaktan kurtaracak olan o el değirmenini bir daha geri vermemekmiş. Değirmeni güverteye koyup, kolunu çevirmiş. Birden tuzlar ırmak gibi beyaz beyaz akmaya başlamış. Tuzlar, bütün güverteyi örttükten sonra, aşağıya ambara da akmaya başlamış. Ahçının mutfağında bir yığın yaptıktan sonra ambarın deliklerinden dışarıya akmış. Gel gelelim, kaptan bir türlü değirmeni durdurup, tuz öğütmesine engel olamamış. Değirmeni alırken, çok acele ettiğinden, değirmeni nasıl durduracağını sormasını unutmuşmuş. Değirmenin kolunu itmiş olmamış, çekmiş olmamış. Her ne yapmışsa, bir türlü tuzun çıkmasına engel olamamış. Tuz, güvertede yığıla yığıla dağ gibi kocaman bir tuz yığını meydana getirmiş. O kadar ki gemi bu ağırlığa dayanamayıp yavaş yavaş batmış. Hâlâ gemi battığı yerde dururmuş ve o gün bu gün değirmen de hiç durmaz boyuna tuz öğütürmüş.

İşte, bunun için denizin suları tuzluymuş.

Norveç Halk Masalı

Dünya Çocuk Masalları

3.2.2.46.2. Kartalla Baykuş

Kartalla baykuş iyi birer dost olmuşlardı. Bir anlaşma yaptılar. Birbirlerinin yavrularını yemeyeceklerine söz verdiler.

Baykuş kartala bakarak:

- Benim yavrularımı tanıyor musun, diye sordu.
- Hayır, dedi kartal.
- Öyleyse, dedi baykuş. Sen, kuşların kralısın. Benim yavrularıma, ayrıcalık tanimalısın.

Kartal:

- Ben verdiğim sözde dururum, dedi. Yalnız, sen bana yavrularını göster veya tanımla.

Baykuş başladı anlatmaya:

- Benim yavrularım, bütün yavrular içinde, en sevimlisi ve en güzeldir, dedi. Bunu sakın aklından çıkarma.

Birkaç ay sonra, baykuşun birçok yavrusu oldu.

Acıkan kartal, bir akşam üzeri ava çıkmıştı. Bir viranelikte, bir sürü kuş yavrusu gördü. Yavrular, pek güzel ve sevimli değillerdi. Üstelik sesleri de bir garip çıkıyordu.

Yavruları gözden geçiren kartal:

- Bu yavrular, dostum baykuşun olamaz, dedi. Bir çırpıda hepsini yedi ve oradan uzaklaştı. Baykuş, yuvasına gelince olanları gördü. Başladı dövünüp ağlamaya. Yanına gelen arkadaşı:

Hata senin dedi. Sen kartala onları anlatmasını bilemedin. Her anaya göre yavruları güzeldir. Sen yavrularını olduğu gibi tanımlamadın, şimdi evlât acısıyla yanıp tutuşmayacaktın.

LA FONTAİNE

(La Fonten)Seçme Hayvan Masalları

3.2.2.47. Kitap : 7. Sınıf ; Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu / Tutibay Yayınları - Ankara 2001

❖ Çınar Ağacı İle Saz - La Fontaine :156

3.2.2.47.1. Çınar Ağacı İle Saz

Kocaman gövdeli bir çınar ağacı, çok yakınındaki çınar saza şöyle seslenmiş:

- Ne kadar zayıf, ne kadar nazlısın. Üzerine minicik bir kuş konya boynunu bükmeye yeter. Bir de bana bak... Kalın, kocaman gövdem, kalın dallarım, binlerce yaprağım Var. Bu dalların ve yaprakların arasından güneş ışınları bile geçemez. Fırtınalar benim için bir sinek vızıltısı gibidir. Kalın köklerim, yüzlerce metre uzağa uzanır. Eğer, gölgeme sığınmış olsaydın, seni fırtınalardan korurdum. Fakat sazlar daha çok dere kenarlarında bulunuyor. Oraları da daha çok rüzgâr alıyor. Tabiat, size karşı haksız davranıyor.

Saz, ulu ağaca cevap vermiş:

- Ben hâlimden memnunum. Endişe etmeyin. Rüzgârın bana olan tesiri büyük ağaçlara olduğu gibi değildir. Ben rüzgârdan eğilirim ama, kırılmam. Büyük ağaçlar gövdelerini eğmeden fırtınalara zorluklara dayanmaya çalışırlar. Bir kasırga olunca görürüz.

Şaz, bu sözleri bitirince, ufukta bir kara bulut gözükmüş. Şiddetli bir kuzey rüzgârı ile kıyamet kopmuş. Şaz yere katlanmış, ağaç sağlam durup dayanmış. Fakat fırtına kasırga olmuş. Rüzgâr kuvvetini iki kat arttırmış. Şaz gene aynı kalmış. Aniden bir çatırtı ve gürültü kopmuş. Ortalık toz duman ve göz gözü görmez olmuş. Bir müddet sonra fırtına geçmiş, hava sakinleşmiş, etraf görünmeye başlamış. Şaz başını kaldırıp bakmış. Fakat ulu ağacı görememiş. Merak ederek daha dikkatli bakmış. Bu sefer kökleri sökülmiş iri gövdenin boylu boyunca yere uzanmış, yanında yattığını fark etmiş.

Bu hikâyede çınar, gururla kendini beğenmenin cezasını çekmiş. Şaz ise alçak gönüllü sözlerle samimiyet ve mantıkla durumunu belirtmiş.

Kendine güvenmek iyi bir şeydir. Fakat, bu güven duygusu, aşırı bir gurur hâlini alırsa, tehlikeli olur.

La Fontaine

La Fonten'den Seçmeler (çev. Doğan ÖZBAY)

3.2.2.48. Kitap : 7. Sınıf ; Erol Öz – Sevim Öz / Ders Kitapları A.Ş. İstanbul – 2002

❖ Oğuz Han - Eflatun Cem GÜNEY (Dede Korkut Masalları) :133

3.2.2.48.1. Oğuz Han

Evvel zaman içinde, Oğuz Han derler bir ulu hakan varmış. Dağa, taşa hükmü yürür, kurda kuşa sözü geçermiş...

O, dünyaya geldiği zaman dünya bir yaşına daha girmiş! Güzel demek de söz mü, analar doğurmamış onun gibisini... Nar tanesi nur tanesi, Tanrı Dağ'ın bir tanesi imiş. Kaşları varmış, kalem karası... Ağız desen, yumul yumul... İlle alınının ortasında gömgök bir ışık, göğsünün üstünde de üç tüy varmış; biri arslan tüyü, biri kaplan tüyü, biri de kurt tüyü. Hele huyu, hele suyu... Kimseninkine benzemezmiş. Güldükçe güller açılır, ağladıkça inciler saçılırmış; acep insan bakmaya kıyar mıymış ki...

Anasının sütünü bir emmiş, bir daha emmemiş. Ekmek istemiş kuru kuru; aş istemiş duru duru. Daha da ne söylese ağzından bal akar; dili de kaymak çalarmış balın üstüne...

Kaşla göz arasında büyümüş, kırk gün demeden de yürümüş. Gezdiği yerlerde lâleler, sümbüller bitirmiş.

Ne yaşına bakarmış, ne başına... Gün olur, at yarışırır; gün olur ok alıştırmış; uçan kuşu havadan indirirmiş. Hele bir canavarın ardına düşmeye görsün!

Neyse, gah dereler gibi ılgıt ılgıt akarak, gah ırmaklar gibi kabarıp taşarak günün birinde kırk yiğide baş olmuş. Gayri eve, obaya sığar mı! Kırk yiğidini peşine taktı mı dağdan dağa, obadan obaya su gibi akar; düşen başları kaldırıp sönen ocakları yakarmış.

O taraflarda bir orman varmış. İçinde kınalı keklikler dolaşır, sürmeli sürmeli geyikler meleşirmiş. Bu ormanda yedi başlı bir dev varmış, suyun ta göbeğinde oturur; orada yaşayanları bir yudum suya hasret bırakırmış. Bu yüzden nice ocaklar yanıp kül olmuş, nice bucaklar kuruyup çöl olmuş.

Zaman zaman koç yiğitler elbir edip üstüne yürümüşler ya, boyu devrilesicenin derisi demirden sert, bağı çelikten katı imiş. Ok atmışlar, işlememiş; kılıç çalmışlar, kesmemiş; süngü dersen, geçmemiş; dağı, taşı başına yağdırmışlar, gene bir kılına dokunamamışlar.

Anaların bağına taş bağladığı bir gün Oğuz, ormanın yolunu tutmuş. Niyetini gözünden okuyanlar:

"Hey oğul, dünya bir araya gelse, yiğitlikte senin üstüne biri daha yok ama, bu dev başa çıkılacak gibi değil." deyip yolundan çevirecek olmuşlar:

"Ben buna ahdettim bir kere; ölürsem yer beğenir, kalırsam el beğenir..." deyip derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi geçerek yeteceği yere yetmiş. O gün bir geyik tutup söğüt dalıyla bağlamış bir ağaca... Sabah sabah gidip görmüş ki ne görsün, geyiğin yerinde yeller esiyor! Başka bir gün de boz tüylü bir yaratık ele geçirip sırmalı kemeri ile bağlamış ağaca... Yine varıp bakmış ki bunun da yerinde yeller esiyor! Gayri, devin ayağını alıştırdı ya o gece başını koltuğuna alıp ağacın altında kendisini beklemeye başlamış. Ne bir korku duymuş ne bir kuruntu; yüreğinde yaprak bile kımlıdamıyormuş. Derken ormanı bir uğultu sarmış; dallar eğim eğim eğilip yaprak yaprak serilmiş yerlere... Aman zaman demeye kalmamış; dev, karayel gibi gelip çarpmış kalkana; kalkan delinmiş, zirhler parçalanmış; ama Oğuz'un bir tüyüne bile ziyan gelmemiş.

Haber yayılınca yaylanın, yurdun yüzü gülmüş. Öyle bir bayram etmişler, öyle bir bayram etmişler ki felek de beğenmiş doğrusu! O günden geri, yiğitler başı Oğuz'u, hanlardan üstün han bilip başlarına taç etmişler...

Eflâatun Cem GÜNEY
Dede Korkut Masalları

3.2.2.49. Kitap : 7. Sınıf ; Ahmet Kapulu / Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2002

- ❖ Bencil Dev -Oscar VİLDE (çev.Nurettin Sevin) :21
- ❖ İdi ile Bıdı - Eflâatun Cem GÜNEY : 56

3.2.2.49.1. Bencil Dev

Çocuklar, her akşam okuldan çıktıktan sonra devin bahçesinde oynarlardı. Yumuşak yemyeşil çayır, geniş, güzel bir bahçeydi burası. Ötede beride iri güzel çiçekler, çayırın üzerinde yıldızlar gibi parlardı, ilkbaharda pembe inciler gibi çiçekler açıp yazın bol bol meyve veren on iki tane de şeftali ağacı vardı. Kuşlar ağaçlara dizilir, tatlı tatlı öyle öterlerdi ki çocuklar dinlemek için oyunlarını bırakırlar, birbirlerine: "Burada ne kadar eğleniyoruz!" diye haykırdıkları.

Bir gün dev dönüverdi. Arkadaşını ziyarete gitmiş ve orada yedi yıl kaldıktan sonra evine yeniden gelmişti. Gelir gelmez de çocukların bahçede oynadıklarını gördü. Kaba, kalın bir sesle:

- Ne yapıyorsunuz burada, diye bağırdı, çocuklar da kaçtılar. Dev, hemen bahçenin etrafına çepeçevre koskoca bir duvar çevirdi. Üzerine de bir duyuru tahtası astı:

SINIRI GEÇENLER CEZALANDIRILACAKTIR!..

Artık zavallı çocukların oyun oynayacak bir yeri yoktu. Yolda oynamayı denediler; fakat yol çok tozlu ve sert taşlarla doluydu. Derslerden sonra yüksek duvarın etrafında dolaşır, birbirlerine içerideki güzel bahçeyi anlatırlardı.

Derken bahar geldi. Bütün kırlar kuşlarla, çiçeklerle doldu. Yalnız bencil devin bahçesinde kış hâlâ sürüyordu. Çocuklar yok diye kuşlar orada ötmek istemedi. Ağaçlar çiçek açmayı unuttu. Bir kez, güzel bir çiçek, çayırın arasından başını çıkarıp baktı; fakat çocuklar için duvara asılmış olan duyuruyu görünce öyle üzüldü ki tekrar başını toprağa sokup uykuya daldı. Memnun olan yalnız kar ve buzlardı. "Bahar bu bahçeyi unutmuş. Artık

bütün yıl burada otururuz." diye sevinç içindeydiler. Onların mutluluğunu gören dolu da bahçeye koştu.

Bencil dev, pencerenin önüne oturdu ve bembeyaz bahçeye bakarken: "Bahar niye bu kadar gecikti anlayamıyorum?" diye üzüntüyle kendi kendine söylendi.

Fakat ne bahar geldi ne de yaz... Artık orası hep kıştı. Rüzgâr, kar, dolu ve don, ağaçların arasında bütün bir yıl dans edip durdular.

Bir sabah dev, güzel bir sesle uyandı. Bu, penceresinde öten küçük bir kuşun sesiydi. Bahçede bir kuş sesi duymayalı o kadar uzun zaman olmuştu ki bu, ona dünyanın en güzel müziği gibi geldi. O zaman dolu, çatının üstünde günlerdir süren dansını bıraktı, rüzgârın uğultusu dindi, açık pencereden içeri güzel bir koku girdi. Dev, "Nihayet bahar geldi." diye yatağından atlayıp dışarıya baktı.

Ne gördü dersiniz? Hiç görülmemiş bir manzara... Duvarın küçük bir deliğinden çocuklar içeri girivermişler, ağaçların dallarında oturuyorlardı. Görebildiği her ağaçta küçük bir çocuk vardı ve ağaçlar, baştan başa çiçeklere bürünmüştü. Kuşlar, neşe içinde cıvıldaşıyor, yemyeşil çayırların arasından başını uzatan kır çiçekleri gülüşüyorlardı. Görülmemiş bir manzaraydı bu. Yalnız bir köşe hâlâ kıştı. Bu, bahçenin uzak bir köşesiydi ve tam orada küçücük bir çocuk duruyordu. Öylesine küçüktü ki ağacın dallarına yetişemiyor, etrafında dolaşıp acı acı ağlıyordu.

Dev dışarıya bakarken üzüntüyle "Ne kadar bencilmişim!" dedi. "Niçin baharın buraya gelmek istemediğini şimdi anladım. Şu zavallı yavrucuğu ağacın üstüne çıkarayım."

Ağır ağır merdivenden inip bahçeye çıktı. Onu gören çocuklar korkuyla kaçıştılar. Ve bahçe gene kış oldu. Yalnız küçük çocuk kaçamamıştı. Dev, arkasından yaklaşmış yavaşça onu elleri arasına aldı, ağacın üstüne koyuverdi. Ağaç hemen çiçek açtı. Kuşlar dallara dolmuştu. Çocuk, iki koluyla devin boynuna sarılıp onu öptü. Çocuklar, artık devin eskisi gibi davranmadığını görünce koşa koşa geri döndüler. Onlarla birlikte bahar da bahçeye yeniden döndü. Dev:

- Artık burası sizin bahçeniz, küçük yavrular, diye bahçe duvarını yıkmaya girişti.

Öğleye doğru çarşıya gidenler, dünyanın en güzel bahçesinde bir devle çocukların neşe içinde oynadığını şaşkınlıkla gördüler.

Oscar WILDE (Oskır Vayld)

Hikâyeler(Çeviren: Nurettin Sevin)

3.2.2.49.2. İdi ile Bıdı

Bir varmış, bir yokmuş. Develer tellâl iken, pireler berber iken, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken memleketin birinde İdi ile Bıdı derler bir karı koca varmış. Mübarekler sanki birbirinin kaburgasından yaratılmış; ikisinin de huyu suyu o kadar birbirine benzermiş. Kim ne derse ona inanır, yüzlerine gülen ekmeklerini ellerinden almış. El âlemden ağızları yandığı için etliye sütlüye karışmaz, suyu bile üfleyerek içerlermiş. Eh, oğul yok, uşak yok; geçinmeyecek ne başları var! Dağa gider, odun toplar; bağa gider, bel beller; gül gibi geçinip giderlermiş...

Günlerden bir gün, baş başa vermiş de başlarından geçeni konuşup duruyorlarmış. Bir ara karısı:

-İdi, demiş.

Kocası :

- Ne diyorsun Bıdı, demiş.

- Ne diyeceğim, Allah yüzümüze baksa da bize bir evlât verse derim...

Adam, bu söze gülmüş:

- Bre Bıdı, demiş. Nerde o talih bizde! Gökten yağmur yerine inci yağsa, yine bir tanesi düşmez.

Bıdı, bu söze boynunu büktükten sonra

- Ben de biliyorum, öyle ama söz misali... Hani olsa ile bulsa ; bir arya gelse; görmemişin bir kızı , Kôr Memiş'in bir oğlu olsa!" derler ya, veren Allah bize de verecek olsa, oğlan mı istersin kız mı istersin, diye sormuş.

İdi:

- İstemekle olursa, ben altın perçemli bir oğlan isterim, demiş.

Bıdı da:

- Yook ! Doğrusu ben sıрма saçlı bir kız isterim. Hani Allah bana öyle bir kız ihsan etse ninnilerle uyutur, el üstünde büyütürüm. Öyle bir güzel olurdu ki doğan aya , ya sen doğ ya ben derdi. Güldükçe güller açılır, ağladıkça inciler saçılırdı. .. Acep insan bakmalara doyar mıydı ki... Yüzüne bakanın nasibi kısmeti artardı. Bu böyle olduktan başka , üstelik on parmağında da on hüner olurdu; bir halı dokur, bir halı dokurdu ki... Cümle âlem otururdu da yine bir yanı boş kalırdı. Bir sofraya donatırdı ki... Herkes yiyip içer de yine de yetip artardı. O zaman herkesin gözü üstünde kalırdı da yağma yok, dizimin dibinden ayırmaz, eteğinin

ucunu kimselere göstermezdim. Ne küçük vezirin oğluna verirdim, ne büyük vezirin; alırsa padişahın oğluna verirdim de varır saraylarda sultan olurdu.

Bıdı böyle atıp eğirince kocası dayanamadı:

- Hele sen sus, sultan anası dedi. Allah bana da altın perçemli bir oğlan verse , yemez yedirir, giyemez giydirir; okutur, dokutur; öyle bir adam ederdim ki kaleminden kan damlar ; ağzından cevahir dökülürdü. Alimallah görenin parmağı ağzında kalırdı., hele kızların... İlle velâkin ne küçük vezirin kızını alırdım, ne büyük vezirin ; alsam alsam padişahın kızını alırdım. Hani Allah o günü bir gösterse öyle de bir düğün yapardım ki görenlerin ömrü, günü uzar; felek bir yaşına daha girerdi.

- İdi da bu kadar yükseklerden uçunca karısı duramadı:

- Bre İdi, dedi. Büyük lokma ye de büyük söz söyleme; Allah sana böyle altın perçemli bir oğlan yerine kel oğlan verirse... O zaman tut perçeminden çal duvara; öyle ya Allah bir, peygamber hak...

Pekmez kara, yoğurt ak... Başka ne bilir Keloğlan.

Bıdı, böyle söz dokundurunca , kocası:

- Karıcığım, dedi, neredeyse biz de herkes gibi saç saça , baş başa geleceğiz. Benim altın perçemli oğlumu gözün götürmedi galiba! Allah, gönlümüze göre hayırlısından , ömürlüsünden versin de varsın kel olsun oğlan olsun.

...

Kuru yerde yatan, minare kadar rüya görür derler; İdi ile Bıdı yedi yıl bu hüyla ile avunmuşlar ya Allah ne yapmaya kadir değil! Gel zaman git zaman; bunlara sırma saçlı bir kızla altın perçemli bir oğlan vermiş. Gönüllerine göre besleyip büyütmüşler; günün birinde al bayrak kaldırıp toy, düğün etmişler. Onlar ermiş muradına , biz çikalım kerevetine. Gökten üç elma düştü; böyle bir murat isteyenlerin niyetine...

Eflâatun Cem GÜNEY

Çocuk Edebiyatı Antolojisi

3.2.2.50. Kitap : 8. Sınıf ; A. Saraçoğlu – C. Çimen – Y.Güzel / Milli Eğt. Yay.

❖ **Tasmalı Güvercin – Bedaba (Kelile ve Dimne) : 129**

3.2.2.50.1. Tasmalı Güvercin

Kral Debşelim, filozof Beydaba'ya sordu :

- Birbirine en içten bağlı dostların karşılıklı sevgilerini nasıl paylaştıklarını, bundan nasıl yararlandıklarını anlamak istiyorum.

Filozof yanıtladı:

- Akıllı kimse dostluğu her şeyden üstün tutar. Bir sıkışık durumda dostluk bölüşülür.

Tasmalı Güvercin ile fare bunun örneğidir.

Kral sordu:

- Bu nasıl oldu ?

- Beydaba anlattı:

Dehar kenti yakınında avı bol bir yer vardı. Avcılar buraya sık sık uğrarlardı. Buradaki iri ve dalları birbirine girmiş gür ağaçlar arasında özgür kuşlar yaşardı. Bir gün çirkin yüzlü, kötü bir avcı, elinde sopası, sırtında ağı ile ormana girdi; ağını attı, üzerine yem tanelerini serpti, yakın bir yerde saklandı.

Çok geçmeden önde tasmalı güvercin olduğu halde bir sürü güvercin alana üşüştü; tuzağı görmeden taneleri yemeye başladılar, ağın içine düştüler. Avcı sevinç içinde gizlendiği yerden çıktı. Onu gören güvercinler kurtulabilmek için çırpındılar; fakat onların bu çabaları boşuna gitti. Tasmalı güvercin, uzaktaki diğer güvercinlere dönerek:

- Felâkete karşı gelebilmek için aramızdaki el birliğini kaybetmeyelim...

Hiçbirimiz kendi canını arkadaşının canından üstün tutmasın. Hepimiz birlikte harekete geçerek tek kuş gibi uçalım; bu sayede hep birlikte kurtulalım, dedi.

Gerçekten güvercinlerin hepsi, kendilerini toplayıp kanat birliği yaptılar; birden bire ağı da taşıyarak gökyüzüne doğru yükseldiler. Avcı yorulacaklarını umarak yükselen kuşların tekrar döneceklerini sandı. Tasmalı Güvercin, durumu gözden geçirerek arkadaşlarına döndü; ikinci önlemini açıkladı.:

- Avcı peşimizedir. Böyle açıkta uçarsak bizi görür, nereye konacağımızı anlar. Kapalı yerlerde uçarsak bizi izleyemez., peşimizi bırakmak zorunda kalır. Biz de benim yakın dostum farenin ülkesine kadar gideriz. O, bu ağları keser, tuzaktan kurtuluruz, dedi.

Güvercinler, Tasmalı Güvercin'in sözünü dinledi. Avcı da bunları ele geçiremeyeceğini anlayıp geri döndü.

Güvercinler bir süre sonra farenin bulunduğu yere vardılar; burada yere indiler.

Farenin her tehlikeye karşı hazırladığı yüz deliği vardı. Tasmalı Güvercin onu adıyla çağırdı:

- Zeyrek !

Fare deliğin içinden yanıtladı:

- Sen kimsin ?

- Ben senin dostun, Tasmalı Güvercin'im.

Fare hemen koşup geldi; Tasmalı Güvercin'i ağı içinde görünce şaşırarak sordu:

- Nasıl oldu da bu duruma düştün ? Tasmalı Güvercin anlattı :

- Bilmiyorum musun , iyi kötü ne varsa başa gelebilir; güneş ve ay bile tutulur.

Bunun üzerine fare, Tasmalı Güvercin'i bağlayan düğümleri kemirmeye başladı. Tasmalı Güvercin buna razı olmadı.

- Önce öteki güvercinleri kurtar, sonra bana gel, dedi.

Fare bu söze aldırmadı. Tasmalı Güvercin'in dayatması üzerine:

- Sen kendine acı mı yapıyorsun ? Nefsin hakkını gözetmiyorsun, dedi.

Tasmalı Güvercin anlattı:

- Beni kurtarmakla işe başlarsan belki de yorulur gevşersin. Belki de onları kurtarmakta yavaşlarsın. Fakat ötekilerle işe başlarsan yorulsan bile dostun olan birini ağı içinde bırakmaya razı olmazsın , dedi.

Fare:

- İşte bu düşünce benim sana olan sevgimi arttıracaktır, dedi. Büyük bir istekle bütün ağı kemirmeye başladı ve çok geçmeden bitirdi.

Güvercinler sevinçle havalanarak yurtlarına döndüler.

BEYDEBA (Kelile ve Dimne)

3.2.2.51. Kitap : 8. Sınıf ; Asım Onat / Metinler Yayıncılık- İstanbul 1999

❖ Köse ile Ese – Eflatun Cem GÜNEY : 233

3.2.2.51.1. Köse İle Ese

Bir Türkmen beyi, işlerine bakacak dürüst bir kâhya aramaktadır. Akşam vakti kösenin biri gelir. Türkmen beyi ona öğütler verir ve işin zorluğunu anlatır. Bir de koyun alması için para verir. Alacağı koyunun "yününden kürk, derisinden başlık, kanından kan, canından can " ister. Verdiği parayı da geri getirmesini tembih eder. Köse, buna akıl sır erdiremez Ama yola koyulur. Yolda Ese ile karşılaşır. Ese'nin köyüne doğru yolculuğa devam ederler.

Ese kaşlarını çatmış:

- Bizim köye diyecek yok ama, bu yokuş belimizi büküyor yoksa, der. Köse başını sallamış:

- Yokuş olmasına yokuş ama, yarı yere kadar ben seni taşıyım, yarısından sonra da sen beni taşırsın, olur biter, demiş.

Demiş ya, Ese bu söze bir mana verememiş. Öyle ya at yok, araba yok. Omuzlarında mı taşıyacaklar birbirlerini? Aklının bir tahtasını noksan sanmış bu Köse'nin. Gülüp geçmiş.

Yine dereden tepeden söz açarak yokuşun başını bulmuşlar. Bir de görmüşler ki ekinler diz boyu... Köse şöyle bir bakmış:

- Bu yıl ekinlerinizin maşallahı var ama, yiyip bitirdiniz mi bunları, yoksa daha yiyecek misiniz? demiş.

Ese kulaklarına inanamamış. " Daha bir başağı bile koparılmamış, neresi yenmiş olabilir bunun? Galiba bu adamın bir değil, aklının iki tahtası noksan." deyip başını öte yana çevirmiş.

Tarlaların kıyısından geçerek köyün mezarlığına kadar gelmişler. Köse bu defa da:

- Toprakları bol olsun ama, bu adamlar öldü mü, yaşıyor mu? diye sormasın mı?

Ese bunu duyunca akı karayı yitirmiş. Ne he demiş, ne yok. Kâh havadan sudan, kâh yağmurdan yaştan söz açarak köye girmişler. Ese yarım ağızla:

- Buyur bir yorgunluk kahvesi içelim de gideceğin yere sonra gidersin deyip kapısını açmış.

Ese'nin bir kızı varmış, akıllı mı akıllı imiş. Bir ara "Kim bu konuk?" diye sormuş. Babası da:

- Bilmem ki kızım, kösenin biri... Akıllı desem akıllı değil, deli desem deli değil! Yokuşu gördü, böyle dedi: ekini gördü şöyle dedi; mezarlığı gördü, öyle dedi. Hâsılı fındık kabuğunu doldurmayan şeyler söyledi durdu yolda, demiş.

Kız gülümsemiş:

- Baba, demiş, hâşâ akıl öğretmek gibi olmasın ya, bazen "Bir ima, bin mana..." derler. Senin Köse de yokuşu görünce: "Biraz ben dereden tepeden bahsederim, biraz da sen; derken yokuşun başını buluruz." demek istemiş.

Bu bir!

Ekinleri görünce:

- Tarlanızdan çıkanları borca harca mı yatıracaksınız, yoksa sapı ile samanı ile hepsi kendi ambarınıza mı girecek? demek istemiş. Bu iki!

Mezarlığı görünce de:

- Burada yatanların hepsinin adı sanı unutulup gitti mi, yoksa yaptıkları iyiliklerle, işledikleri işlerle adı, kalanlara karışanlar da var mı? demek istemiş. Bu üç! Demiş.

Ese ellerini dizlerine vurmuş:

- İlahî! Aklınla yaşayasın kızım, demiş.

Köse'nin yanına gitmiş. Onun yolda yokuşta savurduğu o imalı sözleri, kızının ağzı ile yorumlamaya kalkmış; ama yüzüne gözüne bulaştırmış. Köse, rüzgârın başka yerden estiğini anlamış:

- Bre Ese, demiş; birbirimizi tartıp teraziledik gayrı... Demek sonradan sonraya bunları bir söyleyen var sana. O benim elime de bir geçse, şu çözemediğim düğümü bir çözse, demiş.

Ese, kızara bozara:

- A Köse kardeş, demiş. Allah'ın bildiğini kuldan niye saklayalım. Senin o yolda yokuşta tekerlediğin sözlerin önüne taş koyan benim kızımdır, demiş.

Kızını çağırmış. Köse de iki hoş beşten sonra:

- Kızım demiş, akıl yaşta değil, baştadır. Belli ki sen, ince eğirip sık dokumasını biliyorsun. Dinle şimdi: Türkmen beyi bana bir koyun alacak para verdi. Ve lâkin kırk gün sonra yününden kürk, derisinden börk istiyor; kanından kan, canından can istiyor; yine de koyunu diri, parayı geri istiyor. Olacak şey mi bu? demiş.

Ese'nin kızı gülmüş:

- Köse dayı, demiş, bu parayla, akşama sabaha doğuracak bir koyun alırsın, yünlü yapağılı bir koyun. Karamanın karasından olursa, bir yerine iki kuzu verir sana. Kırk gün koyunu sağar, sütünü satar, parasını para edersin beyin. Yünün yapağısını da dokutur, bir kürk yaparsın ona. Ha, iki kuzudan birini canından candır diye verirsin ona ; birini de kanından kandır der, yatırıp kesersin; derisinden börk, etinden kebab yaparsın, deyince Köse'nin parmağı ağzında kalmış.

Gayrı sözü çiğneyip de ne biz günaha girelim, ne sizin başınızı ağrıtalım. Köse, kızın sayıp sıraladıklarını bir bir yapıp yakıştırmış ve kırk güne varmadan konağı boylamış.

Eflâtun Cem GÜNEY

Bir Varmış Bir Yokmuş

3.2.2.52. Kitap : 8. Sınıf ; Mehmet Ali Külekçi / Dörtel Yayıncılık – Ankara 1999

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.53. Kitap : 8. Sınıf ; M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş / Düzgün Yayıncılık – İstanbul

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.54. Kitap : 8. Sınıf ; Nezihe Yıldız / Mahir Yayınları - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.55. Kitap : 8. Sınıf ; Metin Gül – Muhsin Köktürk / Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.56. Kitap : 8. Sınıf ; Ahmet Kapulu / Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2001

❖ **Masallarımız** - Eflatun Cem GÜNEY : 62

❖ **Cici Semer** – Muzaffer İZGÜ :135

3.2.2.56.1. Masallarımız

Bizim de bir masal dünyamız var; uçsuz bucaksız bir dünya bu! Keloğlan'ı da içine alır, Koroğlu'nu da; peri kızını da içine alır, dev anasını da; seni de içine alır, beni de; gene de bir fındık kabuğuna sığar, yedi dünyaya sığmaz.

Hani, şu masal dünyasını bir dönüp dolanayım diye, demir çarık, demir asa yola düşseniz; dere tepe düz, altı ayla bir güz gitseniz, bir arpa boyu yol giderseniz ancak! İyisi mi gelin derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi geçerek; lâle, sümbül derleyip soğuk sular içerek; daha da yorulursanız Hızır'ın atına binerek bir tandır başına götürüyüm sizi. Vay ne masallar ne masallar var orada; makas kesmedik, iğne batmadık masallar! Oturup bunları dinlemekle kalkıp şu dünyayı dolaşmak bir bence.

Öyle ya, masal deyip geçmeyin; kökleri vardır geçmişte, dayanır durur dağ gibi... Dalları var üstümüzde, yeşerir gider bağ gibi... Ama anlatılacağı gibi anlatılırsa... Zira asıl tadı anlatılışındadır bunların; hele masal, masal ağzıyla iki tekerleyip bir yuvarlamasını bilen masal ustalarından dinlenirse tadına doyum olmaz doğrusu.

Ha, işte bu niyetle sizi bir tandır başına götürüyüm dedim ama bir yer bulabilirsek ne mutlu! Çünkü Allah'ın kışı, tandırın başı olur da kim gelmez. Çağrılan da gelir, çağrılmayan da; haylanan da gelir huylanan da; ahlanan da gelir ohlanan da; Kambur Eşe de gelir Sarı Köse

de; hâsılı, seyrek basandan sık dokuyana, bir taşla iki kuş vurandan her yumurtaya bir kulp takana kadar kim var, kim yok, sırtı bütün, kamı tok... Cümlesi gelir toplanır ama masalcı başını masala başlatmak kolay mı? Mübarek, kendini naza çektiğçe çeker; onu söyletmek için her biri bir dereden su getirmeye başlar. Kimi yukarıdan atıp aşağıdan tutar, kimi ağzını yumup dilini yutar; kimi ince eğirip sık dokur, kimi süt dökmüş kedi gibi oturur; kimi akıntıya kürek çeker, kiminin kırdığı ceviz kırkı geçer; daha daha bir yığın maval martaval derken masalcımızın çenesi açılır, gayri öyle bir dizip koşar ki ağzından bal akar, dili de kaymak çalar balın üstüne!

İmdi; kalem benim, söz onun; nokta benim, harf onun; okuyun okuyabildiğiniz kadar. Okudukça gönlünüz gül olup açılacak, diliniz de bülbül olup şakiyacak...

Eflâtun Cem GÜNEY

Masallar

3.2.2.56.2. Cici Semer

Eşeklerin tümü bir araya gelmişler. Kimi anırmış, kimi tozlu bir yer bulup debelenmiş. Kimisi de bulduğu karpuz kabuğunu kemirmiş. Sonra oturmuşlar, şundan bundan konuşmaya başlamışlar. Ama genç eşekler, yaşlı eşeklere saygılı. Yaşlı eşekler konuşurken genç eşekler söze karışmıyor, onları dinliyorlarmış. Yaşlı eşeğin biri, yıllar önce nasıl tozlu bir yer bulup debelendiğini ballandıra ballandıra anlatmış.

Daha sonra söz semerlere gelmiş. Her eşek kendi semeriyle övünmüş:

- Vallahi benim semerimin dünyada bir eşi daha yoktur.
- Senin semerin benimkinin yanında ne ki? Benim semerim kaymak gibi. Sahibim üzerime iki çuval atsa bile tınmıyorum. Bakın şu sırtıma, hiç yağır görebilecek misiniz?

Ötekiler bağırılmışlar:

- Bizim de yağırımız yok, bizim de yağırımız yok.

En yaşlı eşek:

- Susun bakalım! diye bağırmış. Hiçbirimizin sırtında yağır yok; çünkü hepimizin semerini yapan aynı adam, aynı usta.

Gerçekten o ülkede tüm semerleri aynı usta yaparmış. Yaptığı semer eşeğin sırtına hokka gibi oturmuş. Çünkü semerci bilimsel çalışmış. Semer dikeceği eşeğin ölçüsünü almadan dünyada semer yapmazmış.

Ne yazık ki bir süre sonra semer ustası ölüvermiş! Yeni bir semer ustası bulunmuş. Eski ustanın dükkânına yerleşmiş, kurmuş tezgâhını, yapmış reklâmını:

- Bir semer dikerim ki ben, öteki usta benim yanımda hiç kalır! Semerin tahta omurgasını erikten, yanlarını cevizden yaparım. Altına astar geçirir, kurdeleler takarım. Kolanı ince kıldan, atkıyı has pamuktan bağlarım...

İlk kez, genç bir eşeğin sahibi gitmiş bu yeni semerciye, semer ısmarlamış.

- Hay hay! demiş yeni usta.

Geçmiş eşeğin karşısına şöyle bir bakmış:

- Gel yarın al, demiş.

- Ölçü falan almayacak mısın?

Gülmüş yeni usta:

- Ben işimin o denli eriyim ki ölçü almama falan gerek yok. Benim yaptığım semer hokka gibi oturacak göreceksiniz.

Görmüşler! Eşeğin sırtı iki günde yağır olmuş. Tüm eşekler, genç eşeğin başına birikmişler, yağıra bakmışlar.

- Vah vah, demişler.

Genç eşek:

- Merak etmeyin, çok yakında aynı şey sizin de başınıza gelecek!... demiş.

Eskimiş semerler, yaptırılmış yeni semerler; eskimiş semerler, yaptırılmış semerler. Tüm eşeklerin her yanı yağıra kesmiş.

Ülkede yağırsız eşek kalmadıktan sonra, en yaşlı eşek:

- Arkadaşlar demiş, bu böyle olmaz... Ne yapalım, ne edelim bu ustadan kurtulmaya bakalım.

Öteki eşekler bağırılmışlar:

- Peki, ne yapalım?

Yaşlı eşek:

- Miting yapalım, demiş. Yeni semer ustasını istenmeyen adam ilân edelim.

Tüm eşekler, yeni semer ustasının dükkânına doğru yürümeye başlamışlar.

- Yeni ustayı istemeyiz, biz bu semeri giymeyiz!

- Sırtımız yağır oldu, ustamız sağır oldu!

- Yağırda sinek çok, semerde hiç insaf yok!

Semercinin dükkânının önüne toplanmışlar, hep bir ağızdan bağırmağa başlamışlar. Genç eşek, geriden hızlı hızlı koşmuş gelmiş, olanca sesiyle bağırmağa:

- Arkadaşlar, sevgili arkadaşlar, dinleyin beni... Arkadaşlar biz semerle de semerciyle de boşuna uğraşyoruz... Biz eşek olduktan sonra bize semer vuran çok olur... Onun için eşeklikten kurtulalım...

Muzaffer İZGÜ

Dayak Birincisi (Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

3.2.2.57. Kitap : 8. Sınıf ; Suat Batur - Cafer Yıldırım / Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.58. Kitap : 8. Sınıf ; Y. Yörük – A.İ. Mıhçı – S. Başer – S. Yörük / Serhat Yayınları - İstanbul 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.59. Kitap : 8. Sınıf ; Veysi Yıldırım / Elit Yay – Ankara

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.60. Kitap : 8. Sınıf ; Ahmet Gümüş / Altın Kit. – İstanbul

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.61. Kitap : 8. Sınıf ; Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu / Tutibay Yayınları - Ankara 2001

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.2.62. Kitap : 8. Sınıf ; Salih Sarıca – Mustafa Gündüz / Fil Yay – İstanbul-1999

❖ Masal metnine rastlanmadı.

3.2.3. Konuları Bakımından Masal Sınıflandırmaları

Türkçe ders kitaplarından alınan masallar konuları bakımından “1. Hayvan Masalları 2. Doğa ile İlgili Masallar 3. Olağanüstü Masallar 4. Gerçekçi Masallar 5. Efsane Niteliğindeki Masallar” şeklinde sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmaya göre Türkçe ders kitaplarında en çok “Hayvan Masalları”na yer verildiği görülmektedir. Özellikle birinci kademe kitapları olan 1.—5. sınıf kitaplarında hayvan masalları ve doğa ile ilgili masallara yer verilmiştir. 6. sınıfla birlikte az da olsa olağanüstü masallar, gerçekçi masallar ve efsane niteliğindeki masalların kullanıldığı görülmektedir. Bu durum çocukların en çok hayvan masallarına ilgi duymalarından kaynaklanmaktadır. Çocuklar hayal dünyalarında, yaşadıkları çevrenin sıradan olaylarını istemezler. Onlar için çevrelerindeki büyüklerden ve büyüklerin yaşadığı olaylardan çok hayvanlar ve doğadaki bitkiler önemli ve dikkat çekicidir. Çevrede gördükleri hayvan ve bitkilerin dünyasına girmek; onların konuştuklarını düşünmek ve metinde verilen konuşmaları kullanarak onları canlandırmak çocuklar için Türkçe dersinin zevkli geçmesini sağlar. Kahramanı hayvan ya da doğadaki bitkiler, güneş, rüzgar vb. varlıklar olan masallarla hoş vakit geçiren ve hayal dünyasından gıdasını alan çocuk, dinleme , okuma , anlama ve anlatma beceri ve davranışlarını büyük bir istek ve başarı ile gerçekleştirecektir.

3.2.3.1. Hayvan Masalları

1. 3.2.2.1.2. Kuzgun İle Minik Fare
2. 3.2.2.1.3. Kartal Olmak İsteyen Karga
3. 3.2.2.1.4. Kent Faresi İle Kır Faresi
4. 3.2.2.2.1. Horoz , Köpek Ve Tilki
5. 3.2.2.2.2. At İle Kurt
6. 3.2.2.2.3. Tilki İle Ördek
7. 3.2.2.3.1. Yaramaz Kirpi
8. 3.2.2.3.2. Kurtla Keçi Masalı
9. 3.2.2.3.3. Akıllı Küçük Tavşan
10. 3.2.2.3.4. At İle Eşek
11. 3.2.2.4.1. Kardeş Payı
12. 3.2.2.5.1. Tavşan İle Kaplumbağa
13. 3.2.2.5.2. Beyaz Kuzu
14. 3.2.2.6.1. Tembel Guguk Kuşu

15. 3.2.2.6.2. Horoz , Köpek Ve Tilki
16. 3.2.2.6.7. Güç Birliği
17. 3.2.2.7.1. Tilki İle Leylek
18. 3.2.2.7.2. Yol Arkadaşı
19. 3.2.2.7.3. Anne Ayı
20. 3.2.2.8.1. Aslan İle Fare
21. 3.2.2.9.1. Akılsız Horoz
22. 3.2.2.9.2. Ağustos Böceği İle Karınca
23. 3.2.2.9.3. Tavşanla Aslan
24. 3.2.2.10.1. Her Karıncaya Bir İş
25. 3.2.2.10.2. Aç Gözlü Kurt
26. 3.2.2.4.3. Tilki İle Leylek
27. 3.2.2.11.1. Kendini Beğenmiş Balıkçıl
28. 3.2.2.11.2. Haksever Aslan
29. 3.2.2.13.1. Özgürlüğün Değeri
30. 3.2.2.13.2. Tilki İle Keçi
31. 3.2.2.14.1. Sadık Dost
32. 3.2.2.15.1. Yalancı Keçi
33. 3.2.2.15.2. Kurdun Bahanesi
34. 3.2.2.15.3. Alakarganın Yaptıkları
35. 3.2.2.16.1. Keklik İle Avcı
36. 3.2.2.17.1. Güvercinler Beyi
37. 3.2.2.17.2. Bremen Çalgıcıları
38. 3.2.2.18.1. Tarla Kuşu İle Yavruları
39. 3.2.2.23.1. Eşek Yüklü At
40. 3.2.2.24.1. Güvercin, Tilki, Leylek
41. 3.2.2.29.2. Aslan, Kurt, Tilki
42. 3.2.2.31.1. Güvercinle Fare
43. 3.2.2.34.1. Fil İle Çalı Kuşu
44. 3.2.2.34.2. Kedinin Tek Oyunu
45. 3.2.2.42.1. Horozla Tilki
46. 3.2.2.46.2. Kartalla Baykuş

47. 3.2.2.56.2. Cici Semer

3.2.3.2. Doğa ile İlgili Masallar

1. 3.2.2.4.5. Papatya
2. 3.2.2.4.6. Aceleci Elma Ağacı
3. 3.2.2.6.3. Çam Ağacının Masalı
4. 3.2.2.8.2. Mavi Bulut
5. 3.2.2.12.1. Kestane Ağacı
6. 3.2.2.12.2. Hey Güneş
7. 3.2.2.5.3. Yaşasın Bahar
8. 3.2.2.5.4. Rüzgar İle Güneş
9. 3.2.2.5.5. İlkbaharın Ayları
10. 3.2.2.6.5. Saz İle Çınar
11. 3.2.2.6.6. Poyraz İle Güneş
12. 3.2.2.27.2. Çayır Kuşu Ve Papatya
13. 3.2.2.40.1. Kavak Ağacı
14. 3.2.2.47.2. Çınar Ağacı İle Saz

3.2.3.3. Olağanüstü Masallar

1. 3.2.2.4.4. Üç Gözlü Çocuk
2. 3.2.2.22.1. Perili El
3. 3.2.2.10.4. Masallara Ne Oldu?
4. 3.2.2.27.1. Tasa Kuşu
5. 3.2.2.28.2. İhtiyar Balıkçı
6. 3.2.2.30.1. Sedef Kız
7. 3.2.2.35.1. Konuşan Kaval
8. 3.2.2.35.2. Gülümden Ben Sorumluyum
9. 3.2.2.36.2. Elmas Balta
10. 3.2.2.39.1. Sarı Kız
11. 3.2.2.42.2. Mor Dağlarda Korkusuz Köyü -1 ,ll
12. 3.2.2.45.1. Gezgin Ve Kuyumcu
13. 3.2.2.46.1. Deniz Niçin Tuzludur?
14. 3.2.2.49.1. Bencil Dev
15. 3.2.2.49.2. İdi İle Bıdı

3.2.3.4. Gerçekçi Masallar

1. 3.2.2.4.2. Çiftçinin Geçimsiz Oğulları
2. 3.2.2.10.3. Çiçek İle Çocuk
3. 3.2.2.24.2. Çivi
4. 3.2.2.24.3. Cimri İle Altınları
5. 3.2.2.25.2. Kaz Yolar Mısın?
6. 3.2.2.26.1. Keloğlan İle Anası
7. 3.2.2.26.2. Dil
8. 3.2.2.29.1. Akıllı Evlat
9. 3.2.2.51.1. Köse İle Ese
10. 3.2.2.56.1. Masallarımız

3.2.3.5. Efsane Niteliğindeki Masallar

1. 3.2.2.31.2. Tanıklar Kayası
2. 3.2.2.40.2. Cennet Bursa
3. 3.2.2.44.1. Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk
4. 3.2.2.48.1. Oğuz Han

3.2.4. Ortak Masallar

Türkçe ders kitaplarında kimi zaman ortak masal metinleri kullanılmıştır. Bunların sözcük sayısı, metni anlama soruları gibi işleniş kısımları sınıf seviyesine göre düzenlenmiş. Kimi zaman aynı sınıf düzeyinde olan ancak farklı yayınevlerince hazırlanan kitaplarda sözcük sayısı bakımından seviye farklılıkları bulunmaktadır.

- ❖ Tilki ile Leylek – **La Fontain (La Fonten)** : 136 sözcük (3.2.2.4.3.)
- ❖ Tilki ile Leylek - **La Fontain (La Fonten)** : 140 sözcük (3.2.2.7.1.)
- ❖ Rüzgar İle Güneş – **Aisopos- Ezop Masalları** : 92 sözcük (3.2.2.5.4.)
- ❖ Güneş ile Poyraz – **Güner Hatipoğlu** : 111 ; 115 sözcük (3.2.2.6.6.)
- ❖ At ile Eşek – **Aisopos- Ezop Masalları** : 98 sözcük (3.2.2.3.4.)
- ❖ Yol Arkadaşı – **Güven Demir** : 118 sözcük (3.2.2.7.2.)
- ❖ Eşek Yüklü At - **Aisopos (EZOP)** : 148 sözcük (3.2.2.23.1.)
- ❖ Kent Faresi İle Kır Faresi - **La FONTAINE** : 126 sözcük (3.2.2.1.4)
- ❖ Ziyafet Sofrası - **La Fontaine (La Fontaine'den Masallar)** : 215 sözcük (3.2.2.41.1)
- ❖ Güvercinler Beyi – **BEYDABA (Kelile ve Dimne)** : 214 sözcük (3.2.2.17.1)
- ❖ Güvercinle Fare - **BEYDABA (Kelile ve Dimne)** : 340 sözcük (3.2.2.31.1.)
- ❖ Tasmalı Güvercin - **BEYDABA (Kelile ve Dimne)** : 438 sözcük (3.2.2.50.1.)
- ❖ Horoz, Köpek ve Tilki –**Tarık Dursun KALKINÇ (Ezop):** 99 sözcük (3.2.2.2.1)
- ❖ Horoz , Köpek ve Tilki – **Aisopos (Ezop)** : 200 sözcük (3.2.2.6.2)
- ❖ Kendini Beğenmiş Balıkçıl -**La Fontaine (La Fonten):** 98 sözcük (3.2.2.11.1.)
- ❖ Balıkçıl – **Jean de la Fontaine (çev. Oğuz Saruhan)** : 164 sözcük (3.2.2.20.1.)
- ❖ Balıkçıl – **La Fontaine (çev. Orhan Veli Kanık)** : 160 sözcük (3.2.2.37.1.)

- ❖ Akıllı Evlat – Naki TEZEL : 554 sözcük (3.2.2.29.1.)
- ❖ Akıllı Evlât - Naki TEZEL : 814 sözcük (3.2.2.36.1.)

- ❖ Perili El – Eflâtun Cem GÜNEY : 422 sözcük (3.2.2.22.1.)
- ❖ Perili El – Eflatun Cem GÜNEY : 438 sözcük (3.2.2.23.2.)
- ❖ Perili El - Eflatun Cem GÜNEY : 556 sözcük (3.2.2.25.1.)

- ❖ Güvercin, Tilki, Leylek – Beydaba (hızl. Turgut GÜNAY) : 48 (3.2.2.25.3.)
- ❖ Güvercin, Tilki, Leylek – Beydaba (çev. Ömer Rıza Doğrul) : 94 (3.2.2.24.1.)

- ❖ Dil - Aisopos (EZOP) :327 sözcük (3.2.2.26.2.)
- ❖ Dil - Tarık Dursun K. (Ezop Masalları) : 323 sözcük (3.2.2.28.1)

- ❖ Tasa Kuşu - Eflatun Cem GÜNEY : 624 sözcük (3.2.2.27.1.)
- ❖ Tasa Kuşu - Eflatun Cem GÜNEY : 474 sözcük (3.2.2.32.1)

- ❖ Kurdun Bahanesi – Aisopos (Ezop) Masalları : 179 sözcük (3.2.2.15.2.)
- ❖ Ölüm Geldi Kuzuya - Tarık Dursun K. (Ezop Masalları) :204 sözcük
(3.2.2.28.3.)

3.2.5. Masal İletileri

Türkçe öğretimi amaçları arasında “Öğrencileri, Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek; ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;” yer alır. Öğrencilerin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerleri benimsemesinin bir yolu Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerdir. Bu metinlerin bir kısmı olan masalarda da öğrenciye kazandırılacak millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerler vardır. Bize bu değerler, metinlerin ana düşünceleri kavratılarak kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu masal metinlerinde; insanları küçümsemenin yanlışlığı; bencilliğin zararları; yardımseverliğin önemi; aza kanaat etmenin doğruluğu; kimseyle alay edilmemesi gerektiği; yumuşak davranmanın zor kullanmaktan daha iyi olduğu vurgulanmıştır. Bunların yanında “İyilik eden iyilik, kötülük eden kötülük bulur.; Son pişmanlık fayda etmez.; Akıl akıldan üstündür.; Birlikten kuvvet doğar.; Bakarsan bağ bakmazsan dağ olur.; Bir musibet bin nasihatten iyidir.; Azla yetinmeyen çoğu bulamaz.; Öskeyle kalkan zararla oturur.; Akıl yaşta değil baştadır.; Sevgi güzellik ister, güzellik ise emek ister.; İşlemeyen demir pas tutar.; Kendine yapılmasını istemediğin bir şeyi başkasına yapma.” gibi atasözlerine dayalı iletiler yer almaktadır. Kimi masalarda ana düşünce metnin sonunda ya da başında belirtilmiş kimi metinlerde ise ana düşünce öğrencinin yorumuna bırakılmıştır. Ele alınan Türkçe ders kitaplarındaki masal metinlerinin iletileri şu şekilde belirtilebilir:

1. Kumazlığımıza ve büyüklüğümüze güvenip hiç kimseyi küçümsememeliyiz. Herkesin kendini koruyabilecek , zorlukların üstesinden gelebilecek kadar akli vardır. **Horoz , Köpek Ve Tilki (3.2.2. 2. 1 .); At İle Kurt (3.2.2. 2. 2 .); Tilki İle Ördek (3.2.2.2.3.); Kurtla Keçi Masalı (3.2.2. 3. 2 .); Akıllı Küçük Tavşan (3.2.2. 3. 3 .);**

- Horoz , Köpek Ve Tilki (3.2.2. 6. 2 .); Saz İle Çınar (3.2.2. 6. 5 .); Bahkçıl Kuşu (3.2.2.33.1.); Fil İle Çalıkuşu (3.2.2.34. 1.); Horozla Tilki (3.2.2.42. 1 .)**
2. Bencilce davranarak çevredekileri rahatsız etmek yalnız kalmamıza neden olur. **Yaramaz Kirpi (3.2.2. 3.1 .)**
3. Gereken durumlarda çevremizdekilere yardım etmeyi bilmeliyiz. İyilik eden iyilik, kötülük eden kötülük bulur. Son pişmanlık fayda etmez. **At İle Eşek (3.2.2. 3.4 .); Çam Ağacının Masalı (3.2.2. 6. 3 .); Yol Arkadaşı (3.2.2. 7. 2 .); Aslan İle Fare (3.2.2.8.1.); Kestane Ağacı (3.2.2.12.1.); Eşek Yüklü At (3.2.2.23.1.); Konuşan Kaval (3.2.2.35.1.); Gezgin Ve Kuyumcu (3.2.2.45.1.)**
4. Daha fazla şeye sahip olup korkuyla yaşamaktansa aza kanaat edip rahat yaşamak daha iyidir. **Kent Faresi İle Kır Faresi (3.2.2. 1. 4 .); Üç Gözlü Çocuk (3.2.2. 4. 4 .); Ziyafet Sofrası (3.2.2.41. 1. .); İdi ile Bıdı (3.2.2.49. 2 .)**
5. Kimseyle alay etmemeli, kendimizi büyük görmemeliyiz. Ummadık taş baş yarar. **Tavşan İle Kaplumbağa (3.2.2. 5. 1 .); Çıftren (3.2.2. 6. 4 .); Aslan İle Fare (3.2.2. 8.1.); Mavi Bulut (3.2.2. 8. 2 .); Kedinin Tek Oyunu (3.2.2.34. 2.)**
6. Boyundan büyük işe kalkışma, yetmez gücün. Üstelik de kendine, herkesi güldürürsün. **Kartal Olmak İsteyen Karga (3.2.2.1.3.); Aceleci Elma Ağacı (3.2.2.4.6.); Akılsız Horoz (3.2.2. 9. 1 .)**
7. Akıl akıldan üstündür. Gerektiğinde fikir alışverişinde bulunmalıyız. **Kardeş Payı (3.2.2.4. 1 .)**
8. Birlikten kuvvet doğar. Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur. **Çiftçinin Geçimsiz Oğulları (3.2.2. 4. 2 .); Yaşasın Bahar (3.2.2. 5. 3 .); İlkbaharın Ayları (3.2.2.5.5.); Güç Birliği (3.2.2. 6. 7 .); Her Karıncaya Bir İş (3.2.2. 10. 1 .); Bremen Çalgıcıları (3.2.2.7. 2 .)**
9. Sana yapılmasını istemediğin bir şeyi başkasına yapma . **Tilki İle Leylek (3.2.2. 4. 3.); Tilki İle Leylek (3.2.2. 7. 1 .); Anne Ayı (3.2.2.7.3.); Keklik İle Avcı (3.2.2.16.1.)**
10. Büyüklerimizin sözünü dinlemeliyiz. **Beyaz Kuzu (3.2.2. 5. 2 .)**
11. Yumuşak davranmak , güç kullanmaktan daha iyidir. **Rüzgar İle Güneş (3.2.2.5.4.); Poyraz İle Güneş (3.2.2. 6. 6 .)**
12. Bir musibet bin nasihatten iyidir. Tembellik insana zarar verir. **Tembel Guguk Kuşu (3.2.2.6. 1 .)**
13. Yazın çalan kışın oynar. **Ağustos Böceği İle Karınca (3.2.2. 9. 2 .)**

14. Öfkeyle kalkan zararlar oturur. Herkesin her söylediğine hemen inanmamalıyız. **Tavşanla Aslan (3.2.2. 9. 3 .); Hey Güneş (3.2.2. 12. 2 .); Yalancı Keçi (3.2.2.15.1.)**
15. Açgözlü olan elindekileri de yitirir. Azla yetinmeyen çoğu bulamaz. İnsan elindekilerle kanaat etmesini bilmelidir. **Aç Gözlü Kurt (3.2.2. 10. 2 .); Kendini Beğenmiş Balıkçıl(3.2.2. 11. 1 .) Alakarganın Yaptıkları (3.2.2. 15. 3 .); Balıkçıl (3.2.2. 20. 1 .); Keloğlan İle Anası (3.2.2.26. 1 .); İhtiyar Balıkçı (3.2.2. 28. 2.); Elmas Balta (3.2.2.36. 2.); Balıkçıl (3.2.2.37. 1 .);**
16. Kolaylıkla elde edilen mutluluklar, sürekli olamazlar. Mutluluk, uğruna uzun süre emek vermeyi gerektirir. İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir. **Çiçek İle Çocuk (3.2.2. 10. 3 .); Akıllı Evlat (3.2.2. 29. 1.); Gülümnden Ben Sorumluyum (3.2.2.35. 2.); Akıllı Evlat (3.2.2.36. 1.); Sedef Kız (3.2.2.30.1.)**
17. Güçlü olan zayıf olanı ezmemelidir. **Haksever Aslan (3.2.2. 11. 2 .)**
18. Besili bir köle olmaksızın, zayıf bir efendi kalmak daha iyidir. **Özgürlüğün Değeri (3.2.2. 13. 1 .)**
19. Akıl yaşta değil baştadır. Düşünmeden hareket etmemeliyiz. **Tilki İle Keçi (3.2.2. 13. 2 .); Tanıklar Kayası (3.2.2.31. 2.); Kartalla Baykuş (3.2.2.46. 2 .); Köse İle Eşe (3.2.2.51. 1 .); Kaz Yolar Mısın? (3.2.2.25 2. .); Kavak Ağacı (3.2.2.40. 1.)**
20. Değer veren değer bulur. **Sadık Dost (3.2.2. 14. 1 .)**
21. Kötüleri, kararlarından çevirmek zordur. **Kurdun Bahanesi (3.2.2. 15. 2 .); İhtiyar Balıkçı (3.2.2. 28. 2.)**
22. Akıllı bir kimse, dostu ve dostluğu her şeyin üstünde tutar. Dostlar, iyi günde mutluluklarını; kötü günlerde üzüntülerini ve sıkıntılarını paylaşırlar. **Güvercinler Beyi (3.2.2.17.1.); Çayır Kuşu Ve Papatya (3.2.2.27.2.); Güvercinle Fare (3.2.2.31.1.); Bencil Dev(3.2.2.49.1.); Tasmalı Güvercin (3.2.2.50.1.)**
23. Bugünün işini yarına ve başkasına bırakmamalıyız. **Tarla Kuşu İle Yavruları (3.2.2. 18. 1 .)**
24. İşlemeyen demir pas tutar. İyilik eden iyilik bulur. **Perili El (3.2.2.22. 1 .); Perili El (3.2.2.23.2.); Perili El (3.2.2. 25 1.)**
25. Başkalarına akıl vermeden önce kendi aklımızı ölçüp tartmalıyız. **Güvercin, Tilki, Leylek (3.2.2.24 1.); Güvercin, Tilki Ve Leylek (3.2.2.25.3.)**
26. İnsan acele etmeli, ama önce tedbirini almalı. **Çivi (3.2.2.24. 2.)**

27. Diline sahip olmak insan için bir marifettir. Dil yeri geldi mi keskin, vurucu bir silâhtan beter olur. **Dil (3.2.2. 26. 2 .); Dil (3.2.2. 28. 1 .)**
28. Karamsarlık insana zarar verir. **Tasa Kuşu (3.2.2. 27.1.);Tasa Kuşu (3.2.2.32.1.)**
29. Başkalarına tuzak kurmaya kalkanların çoğu o tuzığa kendi düşer.**Aslan, Kurt, Tilki (3.2.2.29. 2 .)**
30. Kendine güvenmek iyi bir şeydir. Fakat, bu güven duygusu, aşırı bir gurur hâlini alırsa, tehlikeli olur. **Çınar Ağacı İle Saz (3.2.2.47.1.); Mor Dağlarda Korkusuz Köyü 1 (3.2.2.42. 2 .); Mor Dağlarda Korkusuz Köyü–II (3.2.2.42. 3 .)**

3.2.6. Dinleme - Okuma- Anlama - Anlatım

Bu bölüm Türkçe dersinin genel amaçlarından “ Onlara dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak; estetik duygularının gelişmesinde yardımcı olmak,” amacının gerçekleştirilmesini sağlar. Türkçe kitaplarında metinlerden sonra; “Okuyalım, Dinleyelim; Anlayalım, Öğrenelim , Yapalım ; Anlama ; Bunları Bilelim ; Okuyalım, Dinleyelim, Anlatalım; Okuyalım, Dinleyelim, Yanıtlayalım ; Sesli Ve Sessiz Okuma Çalışmaları” adlarından biri kullanılarak verilmiştir. Masal metinlerinde de öğrencini dinlemesine okumasına, anladığı şeyleri anlatmasına ve hatta canlandırma yapmasına yönelik bölümler vardır.

3.2.6.1. Dinleme

Dinleme eğitimine yönelik olarak ; “Arkadaşlarımız okurken kitabımızı kapatıp dinleyelim. (3.2.2.1.4.); Masalı anlatanın sözünü kesmeden dinleyelim. (3.2.2.2.1.); Okuyan arkadaşlarımızı dikkatle dinleyelim. Güzel okuyup okuyamadıklarını söz alarak belirtelim. (3.2.2.2.4.1.); Sesli okuyan arkadaşımızı , kitaptan izlemeden dinleyelim. Metinde anlatılanları sırasıyla kavramaya çalışalım. (3.2.2.10.1.); Verilen metni bir arkadaşımız sesli olarak okurken siz de dikkatle dinleyiniz. (3.2.2.25.3.); Yukarıdaki yazıyı bir arkadaşımız okurken dinleyiniz. (3.2.2.9.3.); Öyküyü, öğretmeniniz ve arkadaşlarınız okurken, kitabınızı kapatıp dinleyiniz. (3.2.2.18.1.); “Tilki ile Leylek” yazısını öğretmeniniz okurken , kitaptan izlemeden dinleyiniz. (3.2.2.4.3.); Dinleyerek masalın konusunu anlamaya çalışalım. (3.2.2.1.4.)” ifadeleri kullanılarak öğrencilerin metni görmeden dikkatli bir şekilde ve sözleri bölmeden dinlemesi istenmiş ; dinlemenin da anlamının bir aşaması olduğu verilmeye çalışılmıştır.

3.2.6.2. Okuma -Canlandırma

Okumaya yönelik ise ; “Masalı öğretmenimiz gibi okuyalım. (3.2.2.2.1.); Yukarıdaki yazıyı öğretmeniniz okurken dinleyiniz. Daha sonra bir kez sessiz okuyunuz. Sessiz okuma sırasında , dudaklarınızı kıpırdatmayınız. Gözünüzle içinizden okuyunuz. (3.2.2.4.1.); Öyküyü, başımızı ve vücudumuzu sallamadan sessiz okuyalım. (3.2.2.10.4.); Öyküyü bir kez de sessiz okuyunuz. Okurken dudaklarınızı kıpırdatmayınız. (3.2.2.18.1 .); Aşağıdaki parçayı, dudaklarınızı kıpırdatmadan sessiz olarak okuyunuz. Dudaklarınızı kıpırdatmayınız.(3.2.2.25.2.); Öğretmeniniz parçayı sesli olarak okurken tümceleri ve sözcükleri nasıl söylediğine dikkat ederek dinleyiniz. Parçayı sesli olarak okurken öğretmeninizin okumasında olduğu gibi vurgulamaları ve tonlamaları

doğru yapmaya çalışınız. Herkesin duyabileceği bir ses tonuyla okuyunuz. (3.2.2.31.1.); Öyküyü doğal sesle okuyalım. (3.2.2. 2. 3.); Yukarıdaki yazıyı bir kez sesli okuyunuz. Okurken sese tonunuza ve doğru okumaya dikkat ediniz. (3.2.2. 4. 2 .); Sesli okurken sesimizi yerine göre alçaltıp yükseltelim, kalınlaştırıp inceltelim. (3.2.2. 6. 6 .); Metni , noktalama işaretlerinin anlamlarına uygun olarak okuyalım. (3.2.2. 10. 3 .); Yazıyı, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek okuyunuz. (3.2.2.19.1.); Sözcükleri doğru söyleyelim. (3.2.2.10.3.)” gibi ifadeler kullanılmıştır. Böylece öğrencilere dinleme aşamasından sonra sessiz ve sesli okuma davranışı kazandırılmak istenmiş; sessiz okumada dudakların kıpırdatılmaması gerektiği; sesli okumada öğretmenin örnek alınması , vurgu ve tonlamalara dikkat edilerek doğal bir sesle okunması gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanında okuma sırasında uyulacak kurallar hakkında da bilgi verilmiştir. “ Gözümüzün bozulmaması için okurken kitapla gözümüz arasında yeteri kadar aralık bırakılmazsa göz sağlığı bozulur. (3.2.2.6.2.); Hızlı ve anlayarak okuyalım. (3.2.2.10.4 .); Metni öğretmeniniz okurken, ses tonuna ve vurgularına dikkat ediniz. Daha sonra bir arkadaşınız anlatan, biriniz martı ve biriniz denizyıldızı olmak üzere sesli okuma yapınız. (3.2.2.12. 2 .)”

Dinleme ve okuma etkinliklerinin yanında canlandırma faaliyetlerine de yer verilmiş; “Bir öyküyü sesli okurken konuşmaları canlandıralım. Ses tonumuza dikkat edelim. (3.2.2. 6. 6 .); Yukarıdaki masalı üç arkadaşımızla karşılıklı okuyunuz. Biriniz anlatan olsun; biriniz ağustos böceği, biriniz de karınca olsun. Daha sonra bu masalı oyunlaştırınız. (3.2.2.9.2.); Sesli okurken, konuşmaları canlandıralım. Sesimizi, konuşana göre ayarlayalım. (3.2.2.10.4.); Metni bir kez de arkadaşlarımızla birlikte oyunlaştırarak okuyalım. Okurken sesimizi tümcedeki duyguya göre ayarlayalım. (3.2.2.15.2.); Metni canlandırıp oyunlaştıran arkadaşlarımızı izleyelim. (3.2.2. 15. 2 .); Yazı, canlandırma yöntemiyle okunabilir: Anlatma kısımlarını bir öğrenci; güvercin, tilki ve leyleğin sözlerini birer öğrenci okuyabilir. (3.2.2.24.1.)” gibi ifadeler kullanılarak öğrencilerin masal metinlerini canlandırmaları istenmiştir. Böylece sözsözsel anlatım yanında bedensel anlatım da kazandırılmaktadır.

3.2.6.3. Anlama- Anlatım

Anlama ve anlatım çalışmaları olarak; okuduğunu anlama , anladıklarını yazılı ve sözlü olarak anlatma, masal tamamlama, metnin ana

fikri hakkında düşüncelerini açıklama gibi etkinliklere yer verilmiştir. Bu bölümlerde kullanılan sorulara şu örnekleri verebiliriz:

1. Yazı bitti ama masal bitmedi! Haydi, masalın sonunu da biz tamamlayalım.
(3.2.2.1.2.)
2. Okuduğunuz bu masalı arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2. 3. 1 .)
3. Oyun bozanlık neden iyi değildir ? Anlatınız. (3.2.2. 3. 1 .)
4. Başkalarını kandırmak niçin doğru değildir ? (3.2.2. 3. 2 .)
5. Köpek, küçük tavşanı kandırabilmek için neler söylemiş ? (3.2.2. 3. 3 .)
6. Okuduğunuz yazı bir masaldır. Siz de bildiğiniz bir hayvan masalını sınıfta anlatınız. Anlatırken , işitilebilecek ve anlaşılabilir şekilde konuşunuz.
(3.2.2.4.1.)
7. “ Çiftçinin Geçimsiz Oğulları” yazısı bir masaldır. Masalların sonunda, genellikle eğitici bir ders verilir. Bu masalın vermek istediği ders nedir ? Sınıfça konuşunuz. (3.2.2.4.2 .)
8. Masalarda ve öykülerde olayları yaşayan kişiler vardır. Bu kişilere , olayların kahramanları denir. Okuduğunuz yazının kahramanları kimlerdir ? (3.2.2. 4. 2 .)
9. Öykü ve masalarda olaylar , oluş sırasına göre anlatılır. Dinlediğiniz bir masalın olaylarını, oluş sırasına göre anlatınız. (3.2.2. 4. 2 .)
10. “Tilki il Leylek” masalının vermek istediği ders nedir ? Sınıfça konuşunuz.
(3.2.2. 4. 3 .)
11. Yapılan yanlış bir davranışa , aynı şekilde karşılık vermek doğru mudur ?Niçin ?
(3.2.2.4. 3.)
12. “ Üç Gözlü Çocuk” yazısının son cümlesini okuyunuz. Siz de “iyi ki” ile başlayan cümleler kurup defterinize yazınız. (3.2.2. 4. 4 .)
13. Başınızda bulunan organların adlarını söyleyiniz. Bu organlar ne işe yarıyor ? Anlatınız. (3.2.2.4. 4 .)
14. Yazıda yaşlı ağaç, küçük ağaca büyüyüp güçlenmesi gerektiğini söylüyor. Bitkilerin büyüebilmeleri için neler gereklidir? Araştırınız. Öğrendiklerinizi defterinize yazınız. (3.2.2.4. 6.)
15. “ Boyundan büyük işlere kalkışmak” sözü, başaramayacağı işlere girişmek anlamındadır. Başaramayacağınız işlere girişmek doğru bir davranış mıdır ? Niçin ? Örnekler veriniz. (3.2.2.9. 1.)

16. Yaşınıza ve gücünüze uygun hangi işleri yapabiliyorsunuz? Kısaca defterinize yazınız. (3.2.2.9. 1 .)
17. “Yazın çalan, kışın oynar.” Sözüden ne anlıyorsunuz? Kısaca defterinize yazınız. (3.2.2.9. 2.)
18. “Tavşanla Aslan” masalının olaylarını , oluş sırasına göre anlatınız. (3.2.2.9.3.)
19. Sonuçlarını düşünmeden, öfkeyle hareket etmek doğru mudur ?Niçin ? Sınıfça konuşunuz. (3.2.2. 9. 3 .)
20. Okuduğunuz yazıda yazar, yapılan bir iyiliğin karşılıksız kalmayacağını vurguluyor. Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz? Anlatınız. (3.2.2. 12. 1 .)
21. Kestane ağacı, geride bir fidan bırakarak çevresine yararlı olmak istiyor. Siz çevrenize yararlı olmak için neler yapıyorsunuz? İki paragraflık bir yazıyla anlatınız. (3.2.2.12. 1 .)
22. Bu metinden nasıl bir sonuç çıkarabiliriz ? (3.2.2. 16. 2 .)
23. Okuduğumuz metnin kahramanlarının karakter özelliklerini söyleyelim. (3.2.2.16.2.)
24. Okuduğumuz metin bir masaldır. Biz de beğenerek okuduğumuz bir masalı sınıfta anlatalım. Masalın konusunu , kahramanlarının özelliklerini açıklamayı unutmayalım. (3.2.2. 16. 2 .)
25. Sevdiğimiz bir hayvanı iki bölümlük bir yazı ile tanıtalım. Yazdıklarımıza uygun bir başlık bulmayı unutmayalım. (3.2.2. 16. 2 .)
26. Okuduğunuz masalı olayların oluş sırasına uygun olarak anlatınız. Ana düşünceyi söyleyiniz ve defterinize yazınız. (3.2.2. 17. 2 .)
27. Kedi , köpek, horoz ve eşeğin sahiplerinin davranışlarını doğru buluyor musunuz ? Neden? Tartışınız. Tartışma sırasında dikkatli ve nazik olunuz. Söz almadan konuşmayınız. Arkadaşlarınızın görüş ve düşüncelerini sonuna kadar dinleyiniz. (3.2.2.17.2.)
28. “Tarla Kuşu ile Yavruları” başlıklı yazıyı, olayların sırasını bozmadan, kısaca anlatınız. (3.2.2.18.1.)
29. Bu öyküden nasıl bir sonuç çıkardınız? Sınıfça konuşunuz. Öyküden çıkardığınız sonucu defterinize yazınız. (3.2.2.18.1.)
30. "Emek olmadan yemek olmaz." atasözünün anlamını, örnekler vererek iki paragraflık yazıyla anlatınız. (3.2.2. 19. 1 .)

3.2.7. Sözcük Çalışmaları

Bu bölüm Türkçe Öğretiminin genel amaçlarından biri olan “Türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek.” ‘e hizmet eder.

Anadili öğretiminde sözcük çalışmalarının önemli bir yeri vardır. Sözcük dağarcığının zenginleştirilmesi ve dilin anlatım gücünü yansıtan deyimlerin kavranmasının bir yolu da Türkçe kitaplarında yer alan sözcük çalışmalarıdır. Deyimler bir dilin anlatım yollarını , o dili konuşan toplumun geçmişini, yaşam biçimini, geleneklerini ve çeşitli özelliklerini belirten ipuçları sağlar. Türkçe doğaya sıkı sıkıya bağlı, anlatım sırasında doğadan yararlanan , olayları , durumları ve duyguları somut nesnelere dayanarak, somutlaştırma adını verdiğimiz aktarmalar yoluyla dile getiren bir dildir. Bu yüzden deyimler anlatımın güçlü tanıklarındır. (Aksan 2000:33.3)

Bir dildeki sözcük sayısı ne denli büyük olursa olsun, biz bu sözcüklerin ne kadarını bilirsek bilelim, günlük konuşmalarda kullandığımız sözcük sayısı fazla değildir. Kullanılan sözcüklerin sayısında elbette kişinin öğrenim düzeyi , okumaya olan eğilimi ve kişisel yetenekleri etkilidir. Okumaya ilk başlayan öğrencilere öğretilecek kelimelerin önceden belirlenip sınıflandırıldığı görülür. (Aksan 2000:19)

3.2.7.1.Sözcük Dağarcığı

Türkçe ders kitaplarında kullanılan metinler ve bu metinlerin sözcük çalışmaları bölümü Türkçe öğretiminde; sözcük dağarcığının zenginleştirilmesi amacına hizmet eder. Ele alınan masal metinlerinin sözcük çalışmaları da ilköğretim öğrencilerinin sözcük dağarcığını zenginleştirmeyi amaçlamıştır. Bu bölümde kimi zaman sözcüğün anlamı verilerek öğrenilmesi istenmiştir. (3.2.2.1.4.) (3.2.2.9.2.) (3.2.2.10.1.) (3.2.2.10.2.) (3.2.2.10.3.) (3.2.2.10.4.) (3.2.2.15.2.) (3.2.2.25.1.) (3.2.2.25.3.) (3.2.2.39.2.) (3.2.2.56.2.) Anlamı verilen sözcüklerin ve deyimlerin öğrenilmesi için günlük konuşmalarda kullanılması vurgulanmış. (3.2.2.1.4.) (3.2.2.15.2.) Kimi zaman sözcüğün ve deyim anlamının öğrenciler tarafından metinden hareketle bulunması istenmiştir. (3.2.2.2.1.) (3.2.2.2. 2 .) (3.2.2. 5. 3.) 3.2.2. 18.1.) (3.2.2.22.1 .) (3.2.2.31.1.) (3.2.2.31. 2.) (3.2.2.40.1.) (3.2.2.40.1.) (3.2.2.42.1.) (3.2.2.56.1 .) (3.2.2.56. 2 .)

Yeni sözcüğün kavranması ve sözcük dağarcığına yerleşmesi için yeni öğrenilen sözcüğün cümle içinde kullanılması ve bu cümlelerin yazılması son derece faydalı ve önemlidir. Masal metinlerinin sözcük çalışmalarında da bu yöntem üzerinde durulmuştur. (3.2.2. 4.1 .) (3.2.2. 4.3 .) (3.2.2. 4. 4 .) (3.2.2.4. 5 .) (3.2.2. 4. 6 .) (3.2.2.

6.1.) (3.2.2. 6.2.) (3.2.2. 6. 3 .) (3.2.2. 6. 4 .) (3.2.2. 6. 5 .) (3.2.2. 6. 6 .) (3.2.2. 6. 7.)
 (3.2.2. 8.1.) (3.2.2.9.3.) (3.2.2.10.3.) (3.2.2.12.1.) (3.2.2.12.2.) (3.2.2.16.2.) (3.2.2.18.1.)
 (3.2.2.19.1.) (3.2.2.24.3.) (3.2.2.25.3.) (3.2.2.26.2.) (3.2.2.31.2.) (3.2.2.32.1.)
 (3.2.2.34.1.) (3.2.2.35.2.) (3.2.2.36.1.) (3.2.2.36.2.) (3.2.2.37.1.) (3.2.2.39. 2 .) (3.2.2.48. 1.)
 (3.2.2.49. 1 .)

Ancak bütün masal metinlerinin sözcük çalışmalarında her zaman sözcüğün anlamı öğrenciye hazır verilmemiş, kimi metinlerde öğrencilerden anlamı bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının sözlüklerden yararlanarak bulunması istenmiştir. Bu yolla da öğrenilen sözcüklerin cümlelerle pekiştirilmesi istenmiştir. “Siz de verilen kelimelerin - deyimlerin anlamlarını sözlükten bulunuz. Bunları birer cümlede kullanınız.”
 (3.2.2.4.3.) (3.2.2.4.4.) (3.2.2.4.5.) (3.2.2.4.6.) (3.2.2.9.1.) (3.2.2.9.2.) (3.2.2.9.3.)
 (3.2.2.10.1.) (3.2.2.10.2.) (3.2.2.14.1.) (3.2.2.19.1.) (3.2.2.23.1.) (3.2.2.23.2.)
 (3.2.2.24.1.) (3.2.2.24.2.) (3.2.2.26.1.) (3.2.2. 26. 2 .) (3.2.2. 27.1.) (3.2.2.27. 2.)
 (3.2.2.28.1.) (3.2.2.29.1.) (3.2.2.32.1.) (3.2.2.33.1.) (3.2.2.39.1.) (3.2.2.39.1.) (3.2.2.42.3.)
 (3.2.2.44.1.) (3.2.2.45.1.) (3.2.2.45.1.) (3.2.2.46.1.) (3.2.2.46.2.) (3.2.2.47.1.)
 (3.2.2.49.2.) (3.2.2.50.1.) (3.2.2.51.1.)

Yaparak yaşayarak öğrenmenin etkililiği de göz önünde bulundurularak anlamı bilinmeyen sözcüklerin ve deyimlerin ; metinlerden, öğrenciler tarafından çıkarılması ve anlamlarının bulunması da istenmiştir. Bu sözcük ve deyimlerin günlük konuşmalarda kullanılması vurgulanmıştır. (3.2.2.5.2.) (3.2.2.12.1.) (3.2.2.15.2.) (3.2.2.25.3.)
 (3.2.2.26.1.) (3.2.2. 28. 2.) (3.2.2.29. 2 .) (3.2.2.35. 1.) (3.2.2. 48. 1.) (3.2.2.50.1 .)

Masal metinlerinin sözcük çalışmalarında anlamı verilen ve anlamı bulunması istenen sözcük, sözcük grubu ve deyimler şunlardır:

3.2.7.1.1. Anlamı Verilen Sözcükler

- 1 ağaç kovuğu : “Bir ağacın oyulmuş iç bölümü.” (3.2.2. 2. 1 .)
- 2 ağlamışlar, ağlamışlar : “Çok ağlamışlar.” (3.2.2. 3. 1 .)
- 3 aldırmamak: “Önem vermemek, ilgilenmemek.” (3.2.2.24 1.)
- 4 aşağılamak: “Değerden, saygıdan düşürmek, küçümsemek.” (3.2.2.34. 1.)
- 5 ata : “ Dedelerden ve büyük babalardan her biri.” (3.2.2. 19. 1 .)
- 6 azılı : “ Gözü bir şeyden yılmayan, azgın.” (3.2.2. 9. 3 .)
- 7 bahane : “Bir şeyin gerçek nedeni gizlenerek ileri sürülen sözde neden.” (3.2.2. 15. 2 .)
- 8 barındırmak : Kapalı bir yerde doğanın tehlikelerinden korumak.” (3.2.2. 6. 3 .)

- 9 **bastırdı (yazıda)** : “ Birden bire ve pek çok etkisini gösterdi.” (3.2.2. 4. 6 .)
- 10 **bayılırsın** : “ (parçada) Çok seversin.” (3.2.2. 3. 3 .)
- 11 **baykuş**: “Yırtıcı gece kuşlarının genel adı.” (3.2.2.46. 2 .)
- 12 **belâ**: “İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum.” (3.2.2.42. 3 .)
- 13 **bellemek (yazıda)** : “ Bel ile toprağı işlemek.” (3.2.2. 19. 1 .)
- 14 **bencil**: “Yalnız kendini ve kendi çıkarını düşünen, egoist.” (3.2.2.49. 1 .)
- 15 **beraber** : “ Birlikte.” (3.2.2. 3. 1 .)
- 16 **bereketli yağmurlar** : “ Bol ve faydalı yağmurlar.” (3.2.2. 5. 5 .)
- 17 **bilge**: “Bilgili, iyi ahlâklı, olgun ve örnek kimse.” (3.2.2. 28. 1 .)
- 18 **bir solukta** : “ Hemen , çabucak.” (3.2.2. 10. 3 .)
- 19 **birlik** : “Birleşme , bir arada olma, bütünlük.” (3.2.2. 4. 2 .)
- 20 **boz renkli** : “ Açık toprak renkli.” (3.2.2. 7. 3 .)
- 21 **Bremen** : “Almanya’da bir şehir.” (3.2.2. 17. 2 .)
- 22 **buharlaşma** : “Bir sıvının güneş etkisi ile gaz durumuna dönüşmesi.” (3.2.2. 12. 2 .)
- 23 **bunalmak**: “ Çok sıkılmak, zor nefes almak.” (3.2.2. 6. 6 .)
- 24 **buzacağı**: “ Sütten kesilmemiş sığır yavrusu.” (3.2.2.31. 2.)
- 25 **bürünmek**: “Kapanmak, örtünmek.” (3.2.2.49. 1 .)
- 26 **ciğerpare**: “Çok sevilen kimse.” (3.2.2.26. 1 .)
- 27 **cimri**: “Para harcamaktan aşırı derecede kaçınan.” (3.2.2.24.3.)
- 28 **cin**: “ Masallara ve kimi inançlara göre, göze görünmeyen yaratık.” (3.2.2.39. 1 .)
- 29 **çalgı** : “ Müzik aleti.” (3.2.2. 17. 2 .)
- 30 **çaylak** : “ Uzun kanatlı, çengel gagalı, kuş gibi hayvanları avlayan yırtıcı bir kuş.”(3.2.2.32. 1.)
- 31 **çekişmek**: “ Ağız kavgası etmek.” (3.2.2. 6. 6 .)
- 32 **çerez**: “Asıl yemekten sayılmayan peynir, zeytin gibi yiyecekler; kuru yemişler.” (3.2.2. 28. 1 .)
- 33 **çıkıştı** : “ Sert sözler söyledi.” (3.2.2. 4. 6 .)
- 34 **çiftçi** : “Toprağı ekerek geçimini sağlayan kimse.” (3.2.2. 4. 2 .)
- 35 **çifte** : “ Atın veya eşeğin iki arka ayağı ile attığı tekme.” (3.2.2. 2. 2 .)
- 36 **davet** : “Çağrı.” (3.2.2. 7. 1 .)
- 37 **denetlemek**: “ incelemek, kontrol etmek.” (3.2.2. 18. 1 .)
- 38 **dere**: “ Küçük akarsu.” (3.2.2. 2. 3.)
- 39 **dev gibi** : “ Çok iri ve güçlü.” (3.2.2. 4. 6 .)
- 40 **dev**: “Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı.” (3.2.2.49. 1 .)

- 41 **dilemek** : “Birinden, bir şeyin yapılmasını istemek.” (3.2.2. 4. 4 .)
- 42 **don**: “Hava ısısının sıfırdan aşağı düşmesiyle suların buz tutması durumu.” (3.2.2.49. 1 .)
- 43 **düşünce**: “Düşünme sonucu varılan hüküm.” (3.2.2. 6. 6 .)
- 44 **Efes** : “Ege Bölgesi'nde K. Menderes ırmağının denize ulaştığı körfezde antik kent.” (3.2.2.44.1.)
- 45 **emek** : “ Bir işin yapılması için harcama kafa ve beden gücü.” (3.2.2. 10. 3 .)
- 46 **feryat**: “Yüksek sesle bağırp dövünme.” (3.2.2.24 3.)
- 47 **gaga** : “Kuşlarda, dudak ve diş görevinde organ.” (3.2.2. 4. 1 .)
- 48 **gagalamış** : “ (metinde) Gagasına almış.” (3.2.2. 16. 2 .)
- 49 **gezgin**: “Çok gezen.” (3.2.2. 6. 7 .)
- 50 **gölge**: “ (metinde) Güneş ışınlarından korunacak yer.” (3.2.2. 6. 5 .)
- 51 **gömü**: “Toprak altına gömülerek saklanmış para veya değerli şeyler.” (3.2.2.24. 3.)
- 52 **görkem** : “ Gösteriş, göz alıcılık.” (3.2.2. 8. 1 .)
- 53 **gurur** : “Kendini yüksek ve değerli tutma duygusu, kendini beğenme.” (3.2.2.35. 2.)
- 54 **güvercinler beyi** : “ (Parçada) Güvercinlerin başkanı, önderi.” (3.2.2. 17. 1 .)
- 55 **güverte**: “ Gemide ambar ve kamaraların üstü.” (3.2.2.46. 1 .)
- 56 **ha bire**: “Sürekli olarak.” (3.2.2.46. 1 .)
- 57 **halletmek** : “Bir işi sonuca ulaştırmak.” (3.2.2. 4. 1 .)
- 58 **hamarat** : “ (Kadınlar İçin) Ev işlerinde çok çalışkan ve becerikli.” (3.2.2.22.1 .)
- 59 **hayal gücü** : “Zihinde canlandırma, düş kurma becerisi.” (3.2.2. 10. 4 .)
- 60 **hazret**: “ Adı söylenmeyen birinden söz edilirken kullanılan sözcük.” (3.2.2.37. 1 .)
- 61 **hile** : “ Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, oyun.” (3.2.2. 13. 2 .)
- 62 **Hindistan** : “Asya'nın güneyinde bir ülke.” (3.2.2. 17. 1 .)
- 63 **iletme**: “ Gideceği yere ulaştırma.” (3.2.2. 6. 4 .)
- 64 **irkilmek** : “Şaşırp duraklamak.” (3.2.2. 12. 1 .)
- 65 **işgüzar**: “ Becerikli, iyi iş yapan.” (3.2.2.22. 1 .)
- 66 **itiraz** : “ Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.” (3.2.2. 15. 2 .)
- 67 **iyi yürekli** : “ Başkaları için hep iyi düşünen.” (3.2.2. 4. 5 .)
- 68 **kandırmak** : “Aldatmak.” (3.2.2. 3. 2 .)
- 69 **kartal**: “İri bir yırtıcı kuş.” (3.2.2.46. 2 .)
- 70 **katar**: “ Tren vagonlarından oluşan.” (3.2.2. 6. 4 .)
- 71 **kayın**: “ Kerestesi kıymetli bir ağaç.” (3.2.2. 6. 3 .)
- 72 **kemer**: “Bele dolanarak toka ile tutturulan bel bağı.” (3.2.2.24. 2.)

- 73 **kent**: “ Yerleşim merkezi, şehir.” (3.2.2. 1. 4 .)
- 74 **kerevet** : “Üzerine oturmaya, yatmaya yarayan, tahtadan seki, sedir.” (3.2.2.23.2.)
- 75 **kır** : “ Şehir ve kasabaların dışında kalan boş yerler.” (3.2.2. 4. 5 .), (3.2.2. 1. 4 .)
- 76 **kısmet** : “ (Kız ya da erkek için) Evlenme talihi.” (3.2.2.23 2.)
- 77 **kibirli**: “Gururlu, kendini büyük gören.” (3.2.2.37. 1 .)
- 78 **kol** : “ Ağaçlarda, gövdeden ayrılan dal.” (3.2.2. 4. 6 .)
- 79 **korumak**: “ (metinde) Soğuktan ve tehlikeden uzak tutmak.” (3.2.2. 6. 3 .)
- 80 **kovmak**: “ Bir yerden uzaklaşmasını sağlamak.” (3.2.2. 6. 2 .)
- 81 **kovuk**: “ Bir şeyin oyuk biçimde bulunan iç tarafı.” (3.2.2. 6. 2 .)
- 82 **köle** : “ Özgürlükten yoksun, tutsak.” (3.2.2. 13. 1 .), (3.2.2. 26. 2 .)
- 83 **kuytu**: “ Issız, تنها, sapa.” (3.2.2. 6. 3 .)
- 84 **lâle soğanı** : “ Lâle bitkisinin toprak altındaki kökü.” (3.2.2. 5. 3 .)
- 85 **leş** : “ Hayvanın kokmuş ölüsü.” (3.2.2.23.1.)
- 86 **lezzetli** : “ Tadı güzel.” (3.2.2. 4. 3 .)
- 87 **mercan**: “Kayalık denizlerde yaşayan, kalkerli hayvan iskeletlerinden elde edilen.” (3.2.2.39.1.)
- 88 **Milas**: “Ege Bölgesi'nde Muğla iline bağlı ilçe.”(3.2.2.44. 1 .)
- 89 **mintan**: “ Yakasız, uzun kollu erkek gömleği.” (3.2.2.31. 2.)
- 90 **müşkülpesent**: “Zor beğenen, bir şey beğenmeyen.” (3.2.2.37. 1 .)
- 91 **nal**: “At, öküz gibi hayvanların tırnaklarına çakılan demir parçası.” (3.2.2.24. 2.)
- 92 **nalbant**: “ Hayvanlara nal çakan kimse.” (3.2.2.24. 2.)
- 93 **nefis**: “ Öz varlık, kişilik.” (3.2.2.24 1.)
- 94 **net** : “ Açık olan, anlaşılmaz yanı bulunmayan.” (3.2.2. 12. 2 .)
- 95 **ödüllendirmek** : “Bir iyiliğe veya başarıya karşı hediye vermek.” (3.2.2. 4. 1 .)
- 96 **öğüt vermek**: “Birine, yapması ve yapmaması gereken şeyler için söylenen söz.” (3.2.2.26.1.)
- 97 **ökse**: “1. Kuş tutmakta kullanılan, bu macunla bulanmış değnek.” (3.2.2.31. 2.)
- 98 **öneri**: “ Kabul edilmesi isteğiyle öne sürülen düşünce, teklif.” (3.2.2. 6. 6 .)
- 99 **özenmek** : “ Beğendiği şeye benzemeye çalışmak.” (3.2.2. 13. 1 .)
- 100 **özgürlük** : “ Herhangi bir zorlamaya bağlı olmaksızın düşünmek ve davranmak.” (3.2.2.13. 1)
- 101 **panayır**: “ Belli zamanlarda kurulan, sergi niteliği de taşıyan pazar.” (3.2.2.24. 2.)
- 102 **peri** : “Doğaüstü güçleri bulunduğu inanan, düşsel, dişi varlık.” (3.2.2.23 2.)
- 103 **pike**: “ Bir hedef üzerine yüksek bir yerden hızla inip tekrar yükselmek.” (3.2.2. 6. 7.)
- 104 **salına salına** : “Yürürken bir sağa, bir sola hafifçe eğilerek.” (3.2.2. 7. 3 .)

- 105 **saman**: “Tahılların taneleri ayrıldıktan sonra kalan sapları.” (3.2.2. 6. 7 .)
- 106 **savulmak**: “ Bir şeyden çekinerek bulunduğu yerden uzaklaşmak.” (3.2.2. 6. 3 .)
- 107 **sayıklamak** : “İstediği bir şeyden sürekli söz etmek.” (3.2.2. 12. 1 .)
- 108 **senaryo**: “ Bir tiyatro veya radyo eserinin sahnelerini gösteren yazılı metin.” (3.2.2. 10. 4 .)
- 109 **sığınmak**: “ (metinde) Soğuktan , tehlikeden kurtulmak için bir yere sokulmak.” (3.2.2. 6. 3 .)
- 110 **sınamak** : “ Denemek.” (3.2.2.22. 1 .)
- 111 **sinmiş** : “(Yazıda) Kendini göstermemek için saklanmış.” (3.2.2. 7. 3 .)
- 112 **sinsi sinsi** : “Yapacağı kötülüğü belli etmeden.” (3.2.2. 3. 3 .)
- 113 **sofra**: “Masa, sini gibi şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu.” (3.2.2.26. 1 .)
- 114 **sorun** : “Sonuca ulaştırılması gereken durum.” (3.2.2. 4. 1 .)
- 115 **sürüklemek**: “Önüne katıp götürmek.” (3.2.2. 6. 7 .)
- 116 **süzmek** : “ (Parçada) İnceleyerek dikkatle bakmak.” (3.2.2.13.1.)
- 117 **süzülmek** : “ Kuşların kanatları gerili olarak havada ilerlemesi.” (3.2.2. 17. 1 .)
- 118 **şakımak** : “ Kulağa hoş gelen ses çıkarmak, ötmek.” (3.2.2.32.1.)
- 119 **şanssız** : “ Talihi olmayan, talihsiz.” (3.2.2. 6. 1 .)
- 120 **şer**: “ Kötülük, fenalık ” (3.2.2.24.1.)
- 121 **şikâyet** : “ Durumdan memnun olmamak.” (3.2.2. 4. 4 .)
- 122 **şölen**: “Eğlenmek amacıyla birçok kimsenin bir arada yedikleri yemek, ziyafet.” (3.2.2.28.1.)
- 123 **şölen**: “Ziyafet.” (3.2.2. 26. 2 .)
- 124 **tacir**: “ Ticaretle uğraşan kimse, tüccar.” (3.2.2.24. 2.)
- 125 **tandır** : “ Yere çukur hazırlayarak yapılan bir çeşit fırın.” (3.2.2.22.1.)
- 126 **tanış**: “Tanıdık, bildik kimse.” (3.2.2. 26. 2 .)
- 127 **tarla kuşu** : “ Tarlalarda yuva yapan küçük bir kuş.” (3.2.2. 4. 5 .)
- 128 **tartışma**: “ Birbirine ters olan düşünceleri karşılıklı olarak savunma.” (3.2.2. 5. 5 .)
- 129 **tasarlamak** : “Bir şeyin nasıl gerçekleşebileceğini düşünmek”. (3.2.2. 4. 3 .)
- 130 **tünemek** : “Kümes hayvanlarının uyumak için bir dala konması.”(3.2.2.2.1.),(3.2.2.6.2.)
- 131 **ulu**: “ Çok büyük.” (3.2.2. 6. 5 .)
- 132 **uşak**: “ Erkek hizmetçi.” (3.2.2.24. 2.)
- 133 **ürkünç**: “ Korkutan, ürküten.” (3.2.2.34.1.)
- 134 **ürpertir**: “ (metinde) Anı titreme.” (3.2.2. 6. 5 .)
- 135 **yağır**: “1. Sırt, arka, iki kürek arası. 2. Atın omuzları arasındaki yer.” (3.2.2.56. 2 .)

- 136 **yaramaz** : “ Söz dinlemeyen, başkalarını üzen.” (3.2.2. 3. 1 .)
 137 **yaymak** : “ (parçada) Otlatmak.” (3.2.2.31. 2.)
 138 **yıkım**: “ Yıkma eylemi.” (3.2.2.34. 1.)
 139 **yük** : “ Taşınan şeylerin hepsi.” (3.2.2. 7. 2 .)
 140 **yüklemek** : “ (metinde) Bir suçu başkalarının üzerine atmak.” (3.2.2. 6. 1 .)
 141 **zavallı** : “ Acınacak kadar kötü durumda bulunan.” (3.2.2.23 1.)
 142 **ziyafet** : “ Eğlenmek amacıyla yenen yemek,. Şölen.” (3.2.2. 1. 4 .)

3.2.7.1.2.Anlamı Bulunması İstenen Sözcükler

- 1 aceleci (3.2.2. 4. 6 .)
- 2 ağ (3.2.2. 8. 1 .)
- 3 ahbap (3.2.2. 20. 1 .)
- 4 akıbet (3.2.2.26. 1 .)
- 5 akıl (3.2.2.46. 2 .)
- 6 akış (3.2.2.36. 2.)
- 7 aksamak (3.2.2.24. 2 .)
- 8 ambar (3.2.2.46. 1 .)
- 9 ana (3.2.2.46. 2 .)
- 10 arıcı (3.2.2.46. 1 .)
- 11 astar (3.2.2.56. 2 .)
- 12 avare (3.2.2. 27. 1 .)
- 13 avlu (3.2.2. 10. 3 .)
- 14 bağ (3.2.2.32. 1.)
- 15 belâ (3.2.2.33. 1.)
- 16 bit pazarı (3.2.2.36. 1.)
- 17 böbürlenmek (3.2.2.35. 2.)
- 18 börk (3.2.2.51. 1 .)
- 19 büyülenmek (3.2.2. 10. 2 .)
- 20 cılız (3.2.2.47. 1 .)
- 21 çaresiz (3.2.2. 12. 2 .)
- 22 çarık (3.2.2.36.2.), (3.2.2.56.1 .)
- 23 çeşni (3.2.2.33. 1.)

- 24 çivi (3.2.2.24.2.)
- 25 çuha (3.2.2. 27.1 .)
- 26 çul (3.2.2.32. 1.)
- 27 dana (3.2.2. 10. 2 .)
- 28 define (3.2.2. 19. 1 .)
- 29 dere (3.2.2. 8. 1 .)
- 30 derman (3.2.2.36. 2.)
- 31 duvak (3.2.2.29. 1 .)
- 32 düş (3.2.2.44. 1 .)
- 33 ecel (3.2.2. 25 1.), (3.2.2.42. 3 .)
- 34 efendi (3.2.2.23.1.)
- 35 el âlem (3.2.2.49. 2 .)
- 36 emanet etmek (3.2.2. 28. 1 .)
- 37 eren (3.2.2. 27. 1 .)
- 38 eşik (3.2.2.42. 3 .)
- 39 evren (3.2.2.35. 2.)
- 40 fanus (3.2.2.35. 2.)
- 41 felek (3.2.2. 25 .1.)
- 42 felek (3.2.2.48. 1 .)
- 43 filozof (3.2.2.50. 1 .)
- 44 fitlemek (3.2.2.31. 2.)
- 45 gafil (3.2.2.25 3 .)
- 46 gah (3.2.2.48.1.)
- 47 gergef (3.2.2. 27.1.)
- 48 gevşemek (3.2.2.36. 2.)
- 49 gezegen (3.2.2.35. 2.)
- 50 gezgin (3.2.2.45.1.)
- 51 gitgide (3.2.2.10.4.)
- 52 gücenmek (3.2.2. 9.1.)
- 53 gür (3.2.2.50. 1.)
- 54 hak (3.2.2.23.1.)
- 55 halsiz (3.2.2. 8. 2 .)

- 56 hamarat (3.2.2. 25.1.)
 57 harçlık (3.2.2. 10. 3 .)
 58 hâsılı (3.2.2.56. 1 .)
 59 hasretlik (3.2.2.36. 1.)
 60 hatuncuk (3.2.2.31. 2.)
 61 hayıflanmak (3.2.2. 14. 1 .)
 62 hekim (3.2.2.29. 2 .)
 63 hendek (3.2.2.27. 2.)
 64 heybe (3.2.2.24. 2 .)
 65 huy (3.2.2.23. 1.)
 66 hüner (3.2.2.49. 2 .), (3.2.2. 25 1.), (3.2.2.23. 2.)
 67 ışın (3.2.2.47.1.)
 68 ilkin (3.2.2.40.1.)
 69 ima (3.2.2.51. 1 .)
 70 in (3.2.2.29. 2 .), (3.2.2.39. 1 .)
 71 iş bölümü (3.2.2. 10. 1 .)
 72 işgüzar (3.2.2. 25.1.) , (3.2.2.23.2.)
 73 iştah (3.2.2. 4. 3.)
 74 kabadayı (3.2.2.36. 1.)
 75 kâhya (3.2.2.51. 1 .)
 76 kanaat (3.2.2.26. 1 .)
 77 karalatmak (3.2.2. 26. 2 .), (3.2.2. 28. 1 .)
 78 kararlı ışın (3.2.2.12. 2 .)
 79 kasırğa (3.2.2.47. 1 .)
 80 kerevet (3.2.2. 25 1.)
 81 kese (3.2.2.36.1.)
 82 kısmet (3.2.2.26.1.), (3.2.2.49. 2 .)
 83 kışkırtmak (3.2.2. 9.1.)
 84 kibirli (3.2.2. 4. 5 .)
 85 kiler (3.2.2. 9. 2 .)
 86 kocakarı (3.2.2.39. 1 .)
 87 kocamak (3.2.2.29. 2 .)

- 88 kolon (3.2.2.36. 1.)
89 kor (3.2.2.27. 2.)
90 kök (3.2.2. 4. 6.)
91 kötü (3.2.2.23.1.)
92 kulp (3.2.2.56. 1.)
93 kuruntu (3.2.2.32. 1.), (3.2.2. 27. 1.)
94 kuyumcu (3.2.2.45. 1.)
95 küflenmek (3.2.2.26. 1.)
96 külüstür (3.2.2.36. 2.)
97 laboratuvar (3.2.2.40.1.)
98 mağara (3.2.2.46.1.)
99 mantık (3.2.2.47.1.)
100 manzara (3.2.2. 8. 2.)
101 marifet (3.2.2. 9. 2.), (3.2.2.25.3.), (3.2.2. 28. 1.)
102 masal (3.2.2.31. 2.)
103 mendirek (3.2.2.40. 1.)
104 mesele (3.2.2.33.1.)
105 miskin (3.2.2.40.1.)
106 miting (3.2.2.56.2.)
107 müjde (3.2.2.42.1.)
108 nankör (3.2.2.45.1.)
109 nasip (3.2.2.49. 2.)
110 nefis (3.2.2.50. 1.)
111 nesil (3.2.2.33. 1.)
112 nezaket (3.2.2. 4. 3.)
113 nice (3.2.2. 28. 1.)
114 nöbet (3.2.2.42. 1.)
115 oba (3.2.2.48. 1.)
116 orak (3.2.2. 19. 1.)
117 oyalamak (3.2.2.42. 1.)
118 ödünç (3.2.2. 9. 2.)
119 ölü sular (3.2.2.40. 1.)

- 120 önermek (3.2.2. 10. 2 .)
121 önlem (3.2.2.50.1 .)
122 övünmek (3.2.2. 9.1 .)
123 özenmek (3.2.2.33.1.)
124 perçem (3.2.2.49.2.)
125 pınar (3.2.2.29.1.)
126 post (3.2.2.29.2.)
127 rahmetli (3.2.2.23.2.)
128 reddetmek (3.2.2.23. 1.)
129 sabır (3.2.2.29.1 .)
130 sadık (3.2.2. 14. 1 .)
131 saz (3.2.2.47. 1 .)
132 sazan (3.2.2. 20. 1 .)
133 sebeplenmek (3.2.2.26. 1 .)
134 semer (3.2.2.56. 2 .)
135 seyahat (3.2.2.46. 1 .)
136 sırma (3.2.2.49. 2 .)
137 süklüm püklüm (3.2.2. 9. 1 .)
138 şakayık (3.2.2.27. 2 .)
139 şakımak (3.2.2. 27. 1 .)
140 şantiye (3.2.2.40. 1.)
141 şen şakrak (3.2.2. 9. 2 .)
142 şifa (3.2.2.39. 1 .)
143 tandır (3.2.2.56. 1 .)
144 tanık (3.2.2.31. 2.)
145 tasalanmak (3.2.2.27. 2.)
146 tavan arası (3.2.2. 10. 2 .)
147 tavır (3.2.2. 12. 2 .)
148 tellâl (3.2.2.36. 1.), (3.2.2.49. 2 .)
149 testi (3.2.2.42. 3 .)
150 tetik (3.2.2.42. 3 .)
151 tınmamak (3.2.2.56. 2 .)

- 152 titiz (3.2.2. 20. 1 .)
 153 toy (3.2.2. 27. 1 .), (3.2.2.49. 2 .)
 154 Tuba (3.2.2. 27. 1 .)
 155 tuzak (3.2.2. 8. 1 .)
 156 tünemek (3.2.2. 12. 2 .)
 157 ulu (3.2.2.25. 3 .), (3.2.2.29. 1 .), (3.2.2.47. 1 .)
 158 uyruk (3.2.2.39. 1 .)
 159 vadi (3.2.2. 8. 2 .)
 160 yağlık (3.2.2. 27. 1 .)
 161 yanardağ (3.2.2.35. 2.)
 162 yanık (3.2.2. 27. 1 .)
 163 yapağı (3.2.2.51. 1 .)
 164 yaşıt (3.2.2. 4. 6 .)
 165 yetenek (3.2.2. 10. 1 .)
 166 yetim (3.2.2.23. 2.), (3.2.2.36. 1.)
 167 yontu (3.2.2.44. 1 .)
 168 yunus balığı (3.2.2.44. 1 .)
 169 yüce (3.2.2. 8. 1 .)
 170 zırh (3.2.2.48. 1 .)

3.2.7.1.3. Anlamı Verilen Deyimler Ve Sözcük Grupları

- 1 aç gözlü : “Doymak bilmeyen.” (3.2.2. 10. 2 .), (3.2.2. 4. 4 .)
 3 açlıktan gözleri kararmak: “Açlıktan gözü bir şey görmemek.” (3.2.2. 6. 2 .)
 4 ağzı kulaklarına varmak Çok sevinmek.” (3.2.2.17.1.), (3.2.2.31.1.)
 6 ağzuma göre : “Tam sevdiğim gibi yiyecek.” (3.2.2. 1. 3 .)
 7 akli karışmak: “Ne yapacağını bilememek.” (3.2.2.42. 3 .)
 8 alay etmek: “Bir kimsenin, bir şeyin kusurlu, yönlerini küçümsemek.” (3.2.2. 28. 1 .)
 9 alt üst etmek : “Karmakarışık etmek, zarar vermek.” (3.2.2. 5. 5 .)
 10 ateş püskürmek: “Çok öfkeli olmak.” (3.2.2. 9. 3 .)
 11 ava çıkmak: “Avlanmak için ava gitmek.” (3.2.2.46. 2 .)
 12 ayrıcalık tanımak: “Özel haklar vermek.” (3.2.2.46. 2 .)
 13 bağırıp çağırmak: “Gürültü etmek, şamata etmek.” (3.2.2.24.1.) (3.2.2.24. 3.)
 15 bata çıka: “ “Güçlkle, zorlukla.” (3.2.2. 12. 2 .)

- 16 **bir yaşına daha girmek**: “Şaşılacak yeni bir şeyle karşılaşmak.”(3.2.2.48. 1 .)
- 17 **boy ölçüşemez**: “ (metinde) Benden daha güzel olamaz.” (3.2.2. 5. 5 .)
- 18 **boyundan büyük işlere kalkışma** : “Gücünün yetmeyeceği işleri yapma.” (3.2.2. 1. 3 .)
- 19 **canına tak etmek** : “ Dayanamaz duruma gelmek, sabrı tükenmek .” (3.2.2. 14. 1 .)
- 20 **cinler cirit oynamak** : “Çok ıssız olmak.” (3.2.2.23. 2.)
- 21 **çeki düzen verdi** : “Üstünü başını düzenli bir duruma getirdi.” (3.2.2. 10. 1 .)
- 22 **derisi kemiklerine yapışmak** : “Çok zayıflamak.” (3.2.2. 17. 2 .)
- 23 **dil belâsı**: “Ölçsüz, düşüncesiz konuşması yüzünden zarar görme.” (3.2.2. 28. 1 .)
- 24 **dudak bükmek**: “Küçümsemek.” (3.2.2. 6. 4 .)
- 25 **düşünüp taşınmak** : “İyice düşünmek.” (3.2.2. 9. 3 .)
- 26 **elden geçirmek** : “ Düzeltmek, eksikliklerini gidermek.” (3.2.2. 19. 1 .)
- 27 **ele geçirmek**: “Sahip olmak.” (3.2.2.46. 1 .)
- 28 **ellerini sıcak sudan soğuk suya sokmamak** :“Evde hiçbir iş yapmamak.” (3.2.2.23.2.)
- 29 **emeğimle yarattığım** : “(metinde) Beyin, kol ve el gücü ile ortaya çıkarttığım iş.” (3.2.2.6.1.)
- 30 **evine dayanmış**: “(metinde) Evine giderek yardım istemiş.” (3.2.2. 6. 1 .)
- 31 **evirip çevirmek**: “İyice, istediği gibi gözden geçirmek.”(3.2.2.24 3.)
- 32 **feda etmek**: “Gözden çıkarmak, kıymak.” (3.2.2.24 1.)
- 33 **göğüs germek** : “Bir güçlüğü karşı koymak, dayanmak.” (3.2.2. 12. 1 .)
- 34 **gövdeye indirmek** : “Oburca yemek.” (3.2.2. 20. 1 .)
- 35 **gözden geçirmek**: “Tek tek incelemek. (3.2.2.46. 2 .)
- 36 **gözlerini sele vermek** : “Çok ağlamak, gözünden bolca yaşlar gelmek.” (3.2.2.23 2.)
- 37 **gözüne kestirmek** : “Beğenisine uygun bulmak.” (3.2.2. 15. 2 .)
- 38 **hatırını (hal hatır) sormak**: “Bir kimseye halini, durumunu sormak.” (3.2.2.24 1.)
- 39 **hiç orah olmadı** : “Olanların farkında değilmiş gibi davrandı.” (3.2.2. 7. 2 .)
- 40 **hikâye anlatmak**: “Örnek vermek, açıklamak için bir olay anlatmak.” (3.2.2.24 1.)
- 41 **hor görmek** : “Değersiz saymak, değer vermemek.” (3.2.2. 20. 1 .)
- 42 **içi içine sığmamak**: “Çok sevinmek.” (3.2.2.46. 1 .)
- 43 **iliğini kurutmak**: “Canından bezdirecek kadar sıkıntı vermek.” (3.2.2.42. 3 .)
- 44 **kana kana içmek** : “(Parçada) Suyu doya doya içmek.” (3.2.2. 13. 2 .)
- 45 **kapıya dayanmak** : “Gelip çatmak, vakti gelmek.” (3.2.2. 9. 2 .)
- 46 **kara kara düşünmek** : “Çok üzüntülü olmak.” (3.2.2.32.1.)
- 47 **kara saplanmak**: “Kara batmak.” (3.2.2. 6. 4 .)

- 48 **kendini beğenmişlik** : “Başkalarını küçümseyerek kendini üstün görme durumu.” (3.2.2. 8. 2 .)
- 49 **keskin nişancı** : “Silâhını iyi kullanan kişi.” (3.2.2. 7. 3 .)
- 50 **kestirmeden gitmek**: “En kısa yoldan gitmek.” (3.2.2.42. 3 .)
- 51 **kulağını dört açmak**: “Büyük bir dikkatle dinlemek.” (3.2.2. 18. 1 .)
- 52 **kulak vermek**: “Dinlemek, anlamak.” (3.2.2.46. 1 .)
- 53 **meydan okumak** : “Kavgaya çağırmak.” (3.2.2. 9. 3 .)
- 54 **muradına ermek** : “Dileği gerçekleşmek.” (3.2.2.32. 1.)
- 55 **neşesi kaçmak** : “Sevinci azalmak, üzülmek.” (3.2.2. 4. 5 .)
- 56 **ocağı kül olmak**: “Ailenin dağılıp yok olması.” (3.2.2.48. 1 .)
- 57 **pes etmek**: “Yenilgiyi kabul etmek.” (3.2.2. 6. 6 .)
- 58 **pişman oldu** : “Yaptığı davranışın yanlış olduğunu anlayarak üzüldü.” (3.2.2. 7. 2 .)
- 59 **pusu kurmak** : “(Yazıda) Tuzağa düşürmek için saklanmak.” (3.2.2. 7. 3 .)
- 60 **razı olmak**: “Kabul etmek.” (3.2.2.46. 1 .)
- 61 **serin kanlı** : “Kolayca öfke, heyecan ve telâşa kapılmayan .” (3.2.2. 13. 2 .)
- 62 **silip süpürmek** : “ Tabaktaki yemeği bitirmek, tabakta hiçbir şey bırakmamak.”(3.2.2.7. 1.)
- 63 **şanına yakıştıramamak** : “Ününe , büyüklüğüne , karakterine uygun olmamak.”(3.2.2.15.2.)
- 64 **tedbirini almak**: “Olabilecek olumsuzluklara karşı önlem almak.” (3.2.2.24. 2.)
- 65 **temsil etmek**: “Yerine geçmek, yerini tutmak.” (3.2.2.24 .1 .)
- 66 **tepeden bakmak**: “(metinde) Küçümsemek.” (3.2.2. 6. 5 .)
- 67 **tepeden tırnağa süzmek** : “Herhangi bir sebeple birine dikkatlice bakmak.” (3.2.2. 9. 2 .)
- 68 **tüfeğini doğrultmuş** : “Vurmak için hazırlanmış.” (3.2.2. 16. 2 .)
- 69 **uygun bulmak** : “Yakışır, yaraşır görmek.” (3.2.2. 20. 1 .)
- 70 **ümidini kesmek**: “(metinde) İsteddiği şeyin olamayacağını anlamak.” (3.2.2. 2. 3.)
- 71 **varsın olsun**: “Çok önemli değil.” (3.2.2.24. 2.)
- 72 **yakayı kurtarmak**: “İstemeyerek bulunduğu bir yerden, bir işten kurtulmak.” (3.2.2.46. 1 .)
- 73 **yerinde yeller esmek**: “Artık bulunmamak, yok olmak.” (3.2.2.24. 3.)
- 74 **yola koyulmak** : “Gitmek için hazırlanmak ” (3.2.2. 6. 2 .)
- 75 **yüreğini sağlam tutmak**: “Kendini korkuya kaptırmamak.” (3.2.2.42. 3 .)
- 76 **avucuna almak**: “Bir şeyi avucunun içine koymak.” (3.2.2.24. 3.)
- 77 **babalık etmek** : “Baba gibi davranmak, babaya ait sorumlulukları yerine getirmek.”(3.2.2.29.1.)
- 78 **gürültülü medeniyet konseri**: “Fabrika inşaatının oluşturduğu olumsuz gürültü.” (3.2.2.40.1.)
- 79 **mola vermek**: “Uzun süren yolculuğa, çalışmaya dinlenmek için ara vermek.” (3.2.2.24. 2.)

80 **yetim bırakmak** : “Babasız bırakmak.” (3.2.2.29. 1 .)

3.2.7.1.4. Anlamı Bulunması İstenen Deyimler Ve Sözcük Grupları

- 1 abuk sabuk söylemek (3.2.2.45. 1 .)
- 2 ağlayıp sızlamak(3.2.2.34. 1.)
- 3 ağzı dili tutulmak (3.2.2.32. 1.)
- 4 ağzı kulaklarında (3.2.2.42. 3 .)
- 5 ağzı var dili yok(3.2.2. 25.1.)
- 6 ağzına yüzüne bulaştırmak(3.2.2. 25.1.)
- 7 ağzını açmamak(3.2.2.23.2.)
- 8 ağzını hayra açmak(3.2.2. 27. 1 .)
- 9 akıl öğretmek(3.2.2.24.1.)
- 10 akli başından gitmek(3.2.2.27. 2.), (3.2.2.33. 1.)
- 11 akli çalışmak (3.2.2.34. 1.)
- 12 akli yatmak(3.2.2.33. 1.)
- 13 aklın başa gelmesi (3.2.2. 15. 2 .)
- 14 aklını kaçırmak(3.2.2. 26. 2 .), (3.2.2. 28. 1 .)
- 15 alay etmek(3.2.2. 26. 2 .)
- 16 alçak gönüllü (3.2.2.47. 1 .)
- 17 alınının teriyle geçinmek(3.2.2. 25 1.)
- 18 aşağıdan almak (3.2.2.35. 2.)
- 19 avucunun içi gibi bilmek (3.2.2.42. 3 .)
- 20 avuç açmak(3.2.2. 27. 1 .)
- 21 babayiğit(3.2.2.29. 1 .)
- 22 bağına taş basmak (3.2.2.44. 1 .)
- 23 ballandıra ballandıra anlatmak (3.2.2.56. 2 .)
- 24 bana mısın dememek (3.2.2. 15. 2.)
- 25 baş olmak, iş görmek(3.2.2.29. 1 .)
- 26 başı darda kalmak (3.2.2.45. 1 .)
- 27 başına musallat (belâ) olmak(3.2.2.24 .1.)
- 28 başında kavak yelleri esmek (3.2.2.26. 1 .)
- 29 başını kurtarmaya bakmak (3.2.2.45. 1 .)
- 30 battı bahk yan gider (3.2.2. 12. 2 .)

- 31 burnunda ttmek (3.2.2.29.1 .), (3.2.2.36. 1.)
- 32 byklgne güvenmek(3.2.2.34. 1.)
- 33 can atmak(3.2.2.27. 2.)
- 34 can kulağı ile dinlemek (3.2.2. 14. 1 .)
- 35 canından olmak. (3.2.2.27. 2.)
- 36 canını dişine takmak (3.2.2. 14. 1 .)
- 37 ıkagelmek (3.2.2. 18. 1 .)
- 38 Çıt çıkmıyordu (3.2.2. 10. 4 .)
- 39 rmeye yüz tutmak (3.2.2. 18. 1 .)
- 40 dalgaların suları tatlı tatlı okşaması (3.2.2.40.1.)
- 41 dil dökmek (3.2.2. 27.1.)
- 42 dili bozulmak (3.2.2. 26. 2 .)
- 43 dillere destan olmak (3.2.2.23. 2.)
- 44 dişinden tırnağından artırmak(3.2.2. 27. 1 .)
- 45 dişini sıkmak (3.2.2.42. 3.)
- 46 dizlerini dövmek (3.2.2.36. 2.)
- 47 donup kalmak (3.2.2.42. 3 .)
- 48 dünya başına yıkılmak (3.2.2. 25. 1.)
- 49 dünyası kararmak (3.2.2. 25. 1.)
- 50 düşe kalka (3.2.2.35. 2.)
- 51 el üstünde bytmek (3.2.2.23 2.), (3.2.2.49. 2 .)
- 52 el üstünde bytmek (3.2.2.24.1)
- 53 eli ermez gücü yetmez (3.2.2.27. 2.)
- 54 eli kolu bağlı kalmak (3.2.2. 19. 1 .)
- 55 elini, kolunu bağlamak (3.2.2.26. 1 .)
- 56 elleri tutamamak (3.2.2.36. 1.)
- 57 etliye sütlüye karışmamak (3.2.2.49. 2 .)
- 58 evin direği (3.2.2.36. 2.)
- 59 fazla mal gz çıkarmamak (3.2.2.29. 1 .)
- 60 geçimi sağlamak (3.2.2.36. 2.)
- 67 göğsü kabarmak (3.2.2. 12. 1 .)
- 61 gz gözü görmemek (3.2.2.42. 3 .)

- 62 göze almak (3.2.2.24.1.)
- 63 gözleri kan çanağına dönmek (3.2.2.36. 2.)
- 64 gözlerinden kanlı yaşlar akıtmak(3.2.2. 25 1.)
- 65 gözlerini sele vermek (3.2.2.22. 1 .), (3.2.2. 25.1.)
- 66 gözü gönlü açılmak (3.2.2.22. 1 .), (3.2.2.23. 2.), (3.2.2. 27. 1 .)
- 67 gözünden ayırmamak (3.2.2. 25 1.)
- 68 gözünün bebeği olmak (3.2.2.36. 2.)
- 69 gül gibi geçinmek (3.2.2.49. 2 .)
- 70 gününü gün etmek(3.2.2. 27. 1 .)
- 71 hatır sormak(3.2.2.29. 2 .)
- 72 içi kazınmak (3.2.2. 20. 1 .)
- 73 içler acısı (3.2.2.45. 1 .)
- 74 ince eleyip sık dokumak (3.2.2.51. 1 .)
- 75 insanoğlu çiğ süt emmiş (3.2.2.45. 1 .)
- 76 ipe çekilmek (3.2.2.45. 1 .)
- 78 işe güce yaramamak(3.2.2.23. 2.)
- 79 işin iç yüzünü anlamak(3.2.2.33. 1.)
- 80 işinin eri olmak (3.2.2.56. 2 .)
- 81 iyiliğin altında kalmamak (3.2.2.45. 1 .)
- 82 kaleminden kan damlamak (3.2.2.49. 2 .)
- 83 kanat birliği yapmak (3.2.2.50. 1 .)
- 84 kapı kapı dolaşmak(3.2.2.29. 2 .)
- 85 kara haber (3.2.2.44. 1 .)
- 86 kârlı çıkmak(3.2.2. 20. 1 .)
- 87 kaş yapayım derken göz çıkarmak(3.2.2. 25 1.)
- 88 kendini beğenmiş (3.2.2. 9. 1 .)
- 89 kitabına uydurmak(3.2.2. 15. 2 .)
- 90 kötü huy (3.2.2.23. 1.)
- 91 kulak vermek(3.2.2.35. 2.)
- 92 kulaklarına inanmamak (3.2.2.51. 1 .)
- 93 kurum kokusuna boğmak (3.2.2.40. 1.)
- 94 kuruntuya kapılmak(3.2.2.32. 1.)

- 95 mecbur kalmak (3.2.2.23.1.)
- 96 muradına ermek(3.2.2.29. 1.)
- 97 musallat olmak(3.2.2.25.3.)
- 98 nefsinin hakkını gözetmek (3.2.2.50. 1.)
- 99 nesli kurumak(3.2.2.33. 1.)
- 100 önceden haber vermek (3.2.2.45. 1.)
- 101 özen göstermek (3.2.2.10. 3.)
- 102 palan vurmak (3.2.2.36. 1.)
- 103 parmak ısırarak(3.2.2. 28.1.)
- 104 peyda olmak(3.2.2. 27. 1.)
- 105 semtine uğramak(3.2.2.25 3.)
- 106 soğuk ter dökmek (3.2.2.42.3.)
- 107 söz vermek (3.2.2.46. 2.)
- 108 surat asmak (3.2.2.35. 1.)
- 109 şaşkına dönmek (3.2.2.35. 1.)
- 110 şeytana uymak(3.2.2. 27. 1.)
- 111 tozu dumana katmak (3.2.2.36. 1.)
- 112 tuhafına gitmek (3.2.2. 8.1.)
- 113 umutsuzluğa kapılmak (3.2.2. 12.1.)
- 114 yalvar yakar olmak (3.2.2. 18. 1.)
- 115 yanağında güllerin açması (3.2.2.39. 1.)
- 116 yanıp tutuşmak (3.2.2.46. 2.)
- 117 yapıp yakıştırmak (3.2.2.51. 1.)
- 118 yere kapanmak(3.2.2.27. 2.)
- 119 yerin göğün titremesi(3.2.2.29. 2.)
- 120 yolu düşmek (3.2.2.45. 1.)
- 121 yüreği acımak(3.2.2.33. 1.)
- 122 yüreğiyle bakmak (3.2.2.35. 2.)
- 123 yüzünden kan damlamak (3.2.2.29.1.), (3.2.2.36.1.)
- 124 bayram etmek (3.2.2.42.1.)
- 125 gizli servis (3.2.2.39.2.)
- 126 kara sevda. (3.2.2.27.2.)

- 127 keyfine bakmak (3.2.2.42.1.)
 128 kudretten sürmeli (3.2.2.39.1.)
 129 Maliyet fiyatı (3.2.2.40.1.)
 130 Savaş divanı (3.2.2.39.2.)
 131 yalayıp yutmak (3.2.2.37.1.)
 132 yavuzluk etmek (3.2.2.29.2.)

3.2.7.2. Yazım (İmlâ) – Sözlük Kullanımı

Masal metinlerinin sözcük çalışmalarında yani sözcük ve deyimlerin öğretiminin yanında yazım ve imla kuralları hakkında da bilgi verilmiş ve uygulama yapılmıştır. Bir sözcüğün yazımının doğruluğunu öğrenmek için “yazım (imlâ) kılavuzlarından yararlanılacağı belirtilmiştir. Bunun yanında sözlük ve sözlük kullanımı hakkında da bilgi verilmiştir. (3.2.2.10.1.) (3.2.2.10.4.) Sözcüklerin sözlükte alfabetik sıralamaya göre dizildiği ve bir sözcüğün birden fazla anlamı olabileceği açıklanmış ve buna örnekler verilmiştir. (3.2.2.10.3.)

3.2.7.3. Sözcükte Anlam

Sözcük çalışmalarında anlam bilgisi üzerinde de durulmuş. Sözcüklerin eş anlamlıları , zıt anlamlıları ve eşseslileri verilmiş ya da bunların bulunması istenmiştir.

Uygulamalar

- “Peri kızları dizim dizim dizilmişler yamacına.” tümcesinde geçen yamaç sözcüğü yerine hangi sözcüğü kullanabilirsiniz. (3.2.2.22. 1 .)
- **cimri:** “Para harcamaktan, bir şeyler almaktan aşırı derecede kaçınan, başkasına bir şey vermemekte inat eden. (3.2.2.24.3.)Anlamdaşları: Eli sıkı, pinti, hasis. Zıt anlamlısı:Cömert, eli açık. (3.2.2.24. 3.)
- **feryat:**“Yüksek sesle bağırp dövünme (3.2.2.24.3.) Anlamdaşları: Haykırış, çığlık.(3.2.2.24.3.)
- **gömü:** “Toprak altına gömülerek saklanmış para veya değerli şeyler. (3.2.2.24.3.) Anlamdaşı: Define, hazine,
- **sıvışmak:** (mecaz) (3.2.2.24.3.) Haber vermeden sessizce gidivermek, kaçmak. "Marifet" kelimesinin eş anlamlısını söyleyiniz. (3.2.2.25.3 .)

- “Eski Hint kentlerinden birinde, avcılarının sık sık avlandıkları avı bol bir yer varmış.” tñmcesinde **kent** ve **bol** sözcüklerinin yerine başka hangi sözcükleri kullanabiliriz? (3.2.2.31.1.)
- Komak sözcüğü yerine daha çok hangi sözcüğü kullanıyoruz? (3.2.2.39.2.)
- Tür, savaş, kişi sözcüklerinin anlamdaşlarını söyleyiniz. Her birini birer cümlede kullanınız. “Düşman, eksik, küçük” (3.2.2.39.2.)
- Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılı sözcüklerin yerine eş anlamlılarını sözlükten bulup yazınız.

"Papatyalar kurumdan **simsiyah** oluyordu." (3.2.2.40.1.)

"Hem zaten pazarları, gıcır gıcır **çifteleri** ile ava çıkan şantiye mühendisleri hayatı onlara zehir etmeye başlamışlardı." (3.2.2.40.1.)

- "Papatyalar **kurumdan** simsiyah oluyordu." cümlesinde **kurum** hangi anlamda kullanılmıştır? Aynı sözcüğü **kuruluş**, **müessese** anlamına gelecek şekilde bir cümlede kullanınız. (3.2.2.40.1.) Her iki cümledeki **kurum** sözcükleri arasındaki anlam ilişkisini belirtiniz. (eş anlamlı, zıt anlamlı, eş sesli) (3.2.2.40.1.)
- "Düş yontu" sözcüklerinin eş anlamlılarını söyleyiniz. (3.2.2.44.1.)
- "Nihayet bahar geldi." tñmcesinde nihayet sözcüğünün yerine hangi sözcüğü kullanabiliriz? (3.2.2.49.1.)
- "Vallahi benim semerimin dünyada bir eşi daha yoktur." cümlesinde geçen eş sözcüğünün anlamdaşını söyleyiniz. (3.2.2.36.2.)
- “ *At iyi koşuyor. Satrançta da at vardır. Topu kaleye at.*

Bu üç cümledeki **at**, kökleri, anlamları ayrı, yazılışları benzer kelimelerdendir; böyle kelimelere ne denildiğini anımsayalım. (3.2.2.24.2.)

- "Bütün yemekler, çerezler, **tathılar** hep dilden yapılmı değil mi?" cümlesinde geçen **tathı** sözcüğü gerçek anlamıyla mı, mecaz anlamıyla mı kullanılmıştır? Sözcüğü bir de mecaz anlamıyla cümlede kullanınız. (3.2.2.26.2.)
- **Yersiz** sözcüğünün gerçek ve mecaz anlamını bulunuz. "Zavallı çayır kuşunun üzüntüsü yersiz değildi." cümlesinde bu sözcüğün hangi anlamıyla kullanıldığını belirtiniz. (3.2.2.31.1.)
- "İyi ama demişler, bizler bir **lokmacık** kuşlarız." cümlesinde **lokmacık** hangi anlamda kullanılmıştır? Bu kelimenin gerçek ve mecaz anlamını söyleyiniz. (3.2.2.34.1.)

- Kulak vermek" gerçek anlamda mı mecaz anlamda mı kullanılmıştır? Niçin? (3.2.2.46. 1 .)
- "Kuzguna yavrusu anka görünür." atasözünün anlamını öğrenip bir cümle içinde kullanınız. (3.2.2.46. 2 .)
- "Halk ozanı sazıyla dinleyicileri coşturdu." "Bataklıktaki sazların arasında birçok hayvan barınıyordu." Yukarıdaki cümlelerde, "saz" kelimelerinin hangi anlamlarda kullanıldığını söyleyiniz. Böyle kelimelere ne ad verildiğini belirtiniz. (3.2.2.47. 1 .)
- "O benim elime de bir geçse, şu çözemediğim düğümü bir çözse, demiş."cümlesindeki mecaz anlamlı kelimeleri söyleyiniz. Bu cümlede söylenmek isteneni gerçek anlamlı kelimelerden oluşan bir cümle kurarak söyleyiniz. (3.2.2.51.1.)
- “ Kurt” sözcüğünün sesteşi olan sözcüğün anlamını bulalım. (3.2.2.15. 2 .)

3.2.7.4. İkilemeler

Dilin canlılığını sağlayan unsurlardan biri de ikilemelerdir. Anlatımın akıcılığını ve etkililiğini sağlayan ikilemelere masal metinlerinde sıkça kullanılmıştır. Bu durum öğrencilerin masal metinlerini zevkle ve ilgiyle dinlemesini, okumasını sağlarken kolay anlamasına da yardımcı olur.

- 1 acı acı (3.2.2. 13.2.), (3.2.2. 15.2.), (3.2.2. 17. 2 .), (3.2.2.27. 2 .), (3.2.2.28. 3 .)
- 2 ağır ağır (3.2.2. 5. 1 .), (3.2.2. 5. 1 .)
- 3 al al (3.2.2.39. 1.)
- 4 allı pullu (3.2.2. 25.1.)
- 5 araya araya (3.2.2. 30. 1 .)
- 6 az az (3.2.2. 17. 2 .)
- 7 bal bal (3.2.2.39. 1.); (3.2.2.30. 1 .)
- 8 balık malık (3.2.2. 20. 1 .)
- 9 bar bar (3.2.2.31.2.)
- 10 bata çıka (3.2.2. 12. 2 .)
- 11 bir bir (3.2.2.30.1.)
- 12 birer birer (3.2.2. 4. 2 .), (3.2.2. 4. 6 .), (3.2.2.22. 1.), (3.2.2.23 2.), (3.2.2. 25 1.)

- 13 birim birim (3.2.2.30. 1 .)
14 böyle böyle (3.2.2.23 2.), (3.2.2.35. 1.)
15 buharlaşa buharlaşa (3.2.2. 12. 2 .)
16 bulunsa bulunsa (3.2.2. 27. 1 .)
17 buzlu buzlu(3.2.2.32. 1.)
18 cır cır (3.2.2. 9. 2 .)
19 cıvıl cıvıl (3.2.2. 27. 1 .)
20 cik cik(3.2.2. 4. 5 .)
21 çat çat (3.2.2. 3. 2 .)
22 çeşit çeşit (3.2.2.26. 1 .)
23 çil çil (3.2.2.25. 2 .)
24 çoluk çocuk (3.2.2.36. 2.)
25 çuf çuf (3.2.2. 6. 4 .)
26 dal dal (3.2.2. 27. 1 .) ; (3.2.2.30. 1 .)
27 değdire değdire (3.2.2. 12. 2 .)
28 deli divane (3.2.2.22. 1.), (3.2.2. 25.1.)
29 deli dolu (3.2.2.31. 2.)
30 Derken derken (3.2.2.30.1.)
31 diken diken (3.2.2.40. 1.)
32 diri diri (3.2.2.29. 2 .)
33 diye diye (3.2.2.22. 1 .), (3.2.2.36. 2.)
34 dizim dizim (3.2.2.22. 1 .), (3.2.2. 25.1.)
35 dolam dolam (3.2.2.39. 1.)
36 doya doya (3.2.2.35. 1.)
37 döve döve (3.2.2.36. 2.)
38 ele güne (3.2.2.39. 1.)
39 elin kolun (3.2.2. 25 1.)
40 enine boyuna (3.2.2.33. 1.)
41 eşi benzeri (3.2.2. 27. 1 .)
42 fırıl fırıl(3.2.2. 20. 1 .)
43 gece gündüz (3.2.2.22. 1.), (3.2.2. 25.1.)
44 gele gele (3.2.2. 29.1.), (3.2.2.36. 1.)

- 45 gere gere (3.2.2.31. 2.)
- 46 gıcır gıcır (3.2.2.40. 1.)
- 47 gide gide (3.2.2.25.2.)
- 48 gizlene gizlene (3.2.2.31. 1.)
- 49 güle oynaya (3.2.2. 10. 2 .)
- 50 güm güm (3.2.2. 1. 4 .)
- 51 hay hay (3.2.2.36. 1.)
- 52 hayıflana hayıflana (3.2.2. 27.1.)
- 53 hıra güre (3.2.2.28. 3 .)
- 54 hop hop (3.2.2. 4. 1 .), (3.2.2.36. 2.)
- 55 huyunu suyunu (3.2.2.31. 2.)
- 56 ışıl ışıl (3.2.2. 20. 1.), (3.2.2.36. 2.)
- 57 inci mercan (3.2.2. 27. 1 .), (3.2.2.39. 1.)
- 58 inleye inleye (3.2.2. 2. 2 .)
- 59 istemeye istemeye (3.2.2.39. 1.)
- 60 işlemeye işlemeye (3.2.2.22. 1 .), (3.2.2.23. 2.), (3.2.2. 25. 1.)
- 61 işsiz güçsüz (3.2.2.23. 2.)
- 62 kana kana (3.2.2. 8. 2 .), (3.2.2. 13. 2 .)
- 63 kapı kapı (3.2.2.29. 2 .)
- 64 kara kara (3.2.2. 27. 1.), (3.2.2.32. 1.)
- 65 kardeş kardeş (3.2.2. 4. 1 .), (3.2.2. 29. 1.), (3.2.2.36.1.)
- 66 kasıla kasıla (3.2.2.25.3.)
- 67 kat kat (3.2.2.24.1.)
- 68 katıla katıla (3.2.2.25.3.)
- 69 kıkır kıkır (3.2.2. 6. 5 .)
- 70 koklaya koklaya (3.2.2.25.3.)
- 71 korka korka (3.2.2.24.1.)
- 72 koşa koşa(3.2.2. 1. 4 .)
- 73 kötü kötü (3.2.2.40.1.)
- 74 lıkır lıkır (3.2.2.36. 2.)
- 75 manyayı konyayı (3.2.2.26. 1.)
- 76 olsa olsa (3.2.2. 15. 2 .), (3.2.2.28.3 .)

- 77 oluk oluk(3.2.2. 27. 1.), (3.2.2.32. 1.)
- 78 oraya buraya (3.2.2. 13. 2.)
- 79 oyunu moyunu (3.2.2. 15. 2.)
- 80 ötede beride(3.2.2. 9. 1.)
- 81 öttüre öttüre (3.2.2.35. 1.)
- 82 paslı pasaklı (3.2.2.26. 1.)
- 83 pırıl pırıl (3.2.2.37. 1.)
- 84 rahat rahat (3.2.2. 23. 1.), (3.2.2.25. 2.), (3.2.2. 10. 2.)
- 85 sabah sabah (3.2.2.30. 1.)
- 86 salına salına (3.2.2. 7. 3.)
- 87 sallaya sallaya (3.2.2. 2. 3.)
- 88 sarmaş dolaş (3.2.2. 11. 2.)
- 89 seke oynaya (3.2.2. 9. 3.)
- 90 seke seke (3.2.2. 9. 3.)
- 91 seve seve (3.2.2. 12.1.), (3.2.2.35. 2.)
- 92 sık sık (3.2.2.17.1.), (3.2.2.24.3.), (3.2.2.31.1.), (3.2.2.35.1.)
- 93 sıkı sıkı (3.2.2.33. 1.)
- 94 sinsi sinsi (3.2.2. 3. 3.)
- 95 süyüm süyüm (3.2.2.30. 1.)
- 96 süzüm süzüm (3.2.2.30. 1.)
- 97 şölen şölen (3.2.2. 28. 1.)
- 98 tabi tabi(3.2.2. 6. 1.)
- 99 tatlı tatlı (3.2.2.40. 1.)
- 100 tek tek (3.2.2. 4. 2.)
- 101 teker teker (3.2.2.31.1.)
- 102 tıngır mıngır (3.2.2.1.1.), (3.2.2.32. 1.), (3.2.2.36. 1.), (3.2.2. 30.1.)
- 103 tir tir (3.2.2. 9.1.)
- 104 top top(3.2.2.36. 2.)
- 105 tutam tutam (3.2.2.30. 1.)
- 106 tuzlu tuzlu(3.2.2.32. 1.)
- 107 uça uça (3.2.2. 17. 1.), (3.2.2.31.1.)
- 108 uğrun uğrun (3.2.2.30. 1.)

- 109 uzun uzun (3.2.2. 6. 2 .)
 110 üzgün üzgün (3.2.2. 17. 2 .), (3.2.2.34.1.)
 111 varlı vakitli (3.2.2. 25.1.)
 112 vura vura (3.2.2. 4. 1 .), (3.2.2. 27. 1 .)
 113 yavaş yavaş (3.2.2. 30. 1 .)
 114 yanık yanık (3.2.2. 27. 1.), (3.2.2.32. 1.)
 115 yarlı yakışıklı (3.2.2.22. 1.), (3.2.2. 25.1.)
 116 yürüye yürüye (3.2.2. 5. 1.)
 117 zaman zaman (3.2.2.22. 1 .), (3.2.2.23.2.), (3.2.2.24. 3.), (3.2.2. 25.1.)

3.2.7.5. Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Masal Metinlerinin Sözcük Sayısı

Türkçe ders kitaplarına seçilen metinlerin sınıf düzeyine göre düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuklar için hazırlanan metinler kısa olmalı dikkat sürelerine uygun olmalıdır. Dinlediklerini doğru bir şekilde anlama yetisini ve anlatma becerisini de pekiştirmelidir. (Türklük Bilimi Araştırmaları 2003:165) Türkçe Öğretimi kitaplarında da belirtildiği gibi 1. Sınıftan 8. sınıfa kadar her sınıfın konulara göre sözcük sayısı bakımından bir sınırlılığı vardır. Öğrencinin, dili kavrayabilmesi, okuduğunu anlaması ve anlatabilmesi açısından bu sınırlılık önemli bir işleve sahiptir. Var olan düzeyden çok yüksek ya da çok düşük bir düzeyde olan metin, öğrencinin konuyu kavrama becerisini olumsuz etkiler. İlköğretim 4. Sınıftan başlayarak öğrencilerin düzeyine uygun metinlerdeki kelime sayısı : 4. sınıfta 150-200; 5. Sınıfta 200-300; 6. Sınıfta düşünce yazılarında 150-200, olay yazılarında 350-400; 7. Sınıfta düşünce yazıları 200-300, olay yazılarında 400-500; 8. Sınıfta düşünce yazılarında 250-300, olay yazılarında 450-550 kelimelik metinler seçilmelidir. (Cemiloğlu 2001: 16) Türkçe ders kitaplarında yer verilen masal metinlerinin sözcük sayılarına bakılacak olursa 1. sınıf için kullanılan masal metinlerinin 45 ile 99 sözcük arasında; 2. sınıf masallarının 92 ile 200 sözcük arasında; 3. sınıf masallarının 98 ile 257 sözcük arasında; 4. sınıf masallarının 199 ile 319 sözcük arasında olduğu görülmektedir. 5. sınıf masallarının 81 ile 164 sözcük arasında ve manzum olduğu dikkati çeker. 6. sınıf masallarının 132 ile 709 sözcük arasında; 7. sınıf masallarının 215-609 sözcük arasında ; 8. sınıf masallarının 333 ile 645 sözcük arasında olduğu görülmektedir. Türkçe ders kitaplarında kullanılan masal metinlerinin sözcük sayıları

bakımından sınıf düzeylerine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Kimi zaman yukarıda verilen sınırlar geçilmişse de masalda anlatılan olayların sürükleyiciliği ve anlatımın akıcılığı, seviyenin üzerinde sözcük kullanımının öğrenmeye olumsuz etkisini engelleyebilir.

3.2.7.5.1. Kitap :1.Sınıf

- ❖ Masal Tekerlemesi : 43
- ❖ Kuzgun İle Minik Fare – 88
- ❖ Kartal Olmak İsteyen Karga – 63
- ❖ Kent Faresi İle Kır Faresi - 126

3.2.7.5.2. Kitap : 1. Sınıf ;

- ❖ Horoz, Köpek ve Tilki : 99
- ❖ At ile Kurt – 99
- ❖ Tilki ile Ördek – 52

3.2.7.5.3. Kitap :1. Sınıf;

- ❖ Yaramaz Kirpi - 74
- ❖ Kurtla Keçi Masalı – 67
- ❖ Akıllı Küçük Tavşan - 93
- ❖ At ile Eşek – 98

3.2.7.5.4. Kitap : 2. Sınıf ;

- ❖ Kardeş Payı – 119
- ❖ Çiftçinin Geçimsiz Oğulları – 96
- ❖ Tilki ile Leylek – 136
- ❖ Üç Gözlü Çocuk – 173
- ❖ Papatya – 137
- ❖ Aceleci Elma Ağacı – 142

3.2.7.5.5. Kitap : 2. Sınıf ;

- ❖ Tavşan ile Kaplumbağa – 110
- ❖ Beyaz Kuzu – 138

- ❖ Yaşasın Bahar - 137
- ❖ Rüzgar İle Güneş - 92
- ❖ İlkbaharın Ayları - 99

3.2.7.5.6. Kitap : 2. Sınıf ;

- ❖ Tembel Guguk Kuşu – 233
- ❖ Horoz , Köpek ve Tilki – 200
- ❖ Çam Ağacının Masalı – 134
- ❖ Çuf Çuf Tren - 132
- ❖ Saz ile Çınar - 120
- ❖ Güneş ile Poyraz – 115
- ❖ Güç Birliği - 121

3.2.7.5.7. Kitap : 2. Sınıf ;

- ❖ Tilki ile Leylek - 140
- ❖ Yol Arkadaşı – 118
- ❖ Anne Ayı - 120

3.2.7.5.8. Kitap : 3. Sınıf ;

- ❖ Aslan ile Fare – 122
- ❖ Mavi Bulut –175

3.2.7.5.9. Kitap : 3. Sınıf ;

- ❖ Akılsız Horoz - 257
- ❖ Ağustos Böceği ile Karınca -186
- ❖ Tavşanla Aslan - 213

3.2.7.5.10. Kitap : 3. Sınıf ;

- ❖ Her Karıncaya Bir İş - 153
- ❖ Aç Gözlü Kurt - 171
- ❖ Çiçek İle Çocuk - 133
- ❖ Masallara Ne Oldu ? - 160

3.2.7.5.11. Kitap : 3. Sınıf ;

- ❖ Kendini Beğenmiş Balıkçıl - 98
- ❖ Haksever Aslan - 153

3.2.7.5.12. Kitap : 4. Sınıf ;

- ❖ Kestane Ağacı – 264
- ❖ Hey Güneş – 318

3.2.7.5.13. kitap : 4. sınıf ;

- ❖ Özgürlüğün Değeri - 199
- ❖ Tilki İle Keçi - 219

3.2.7.5.14. Kitap : 4. Sınıf ;

- ❖ Sadık Dost - 298

3.2.7.5.15. Kitap : 4. Sınıf ;

- ❖ Yalancı Keçi – 239
- ❖ Kurdun Bahanesi – 179
- ❖ Alakarganın Yaptıkları – 67

3.2. 7.5.16. Kitap : 4.Sınıf ;

- ❖ Keklik İle Avcı - 40
- ❖ Güvercin İle Karınca - 112

3.2.7.5.17. kitap : 4. sınıf ;

- ❖ Güvercinler Beyi – 214
- ❖ Bremen Çalgıcıları – 311

3.2.7.5.18. Kitap : 4. Sınıf ;

- ❖ Tarla Kuşu ve Yavruları – 171

3.2.7.5.19. Kitap : 5. Sınıf ;

- ❖ Çiftçi ile Oğulları – 81 (manzum)

3.2.7.5.20. Kitap : 5. Sınıf ;

- ❖ Balıkçıl – 164 (manzum)

3.2.7.5.22. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Perili El – 422

3.2.7.5.23. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Eşek Yüklü At - 148
- ❖ Perili El – 438

3.2.7.5.24. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Güvercin, Tilki, Leylek – 329
- ❖ Çivi - 177
- ❖ Cimri İle Altınları –132

3.2.7.5.25. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Perili El - 556
- ❖ Kaz Yollar mısın ? – 501
- ❖ Güvercin, Tilki, Leylek – 449

3.2.7.5.26. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Keloğlan İle Anası - 709
- ❖ Dil - 326

3.2.7.5.27. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Tasa Kuşu - 623
- ❖ Çayır Kuşu Ve Papatya - 469

3.2.7.5.28. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Dil - 323
- ❖ İhtiyar Balıkçı - 348
- ❖ Ölüm Geldi Kuzuya - 204

3.2.7.5.29. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Akıllı Evlât – 554
- ❖ Aslan , Kurt, Tilki - 158

3.2.7.5.30. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Sedef Kız – 979

3.2.7.5.31. Kitap : 6. Sınıf

- ❖ Güvercinle Fare - 340
- ❖ Tanıklar Kayası - 445

3.2.7.5.32. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Tasa Kuşu - 474

3.2.7.5.33. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Balıkçıl Kuşu - 265

3.2.7.5.34. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Fil İle Çalıkuşu - 308
- ❖ Kedinin Tek Oyunu - 119

3.2.7.5.35. Kitap : 6. Sınıf ;

- ❖ Konuşan Kaval – 621
- ❖ Gülümden Ben Sorumluyum - 434

3.2.7.5.36. Kitap : 6. Sınıf ;

❖ Akıllı Evlât - 814

❖ Elmas Balta – 775

3.2.7.5.37. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Balıkçıl – 160 (manzum)

3.2.7.5.39. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Sarı Kız – 380

3.2.7.5.40. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Kavak Ağacı - 361

❖ Cennet Bursa - 632

3.2.7.5.41. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Ziyafet Sofrası - 215

3.2.7.5.42. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Horozla Tilki - 135 (manzum)

❖ Mor Dağlarda Korkusuz Köyü I – 384

❖ Mor Dağlarda Korkusuz Köyü II– 452

3.2.7.5.44. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Yunus Balığı Sırtındaki Çocuk - 536

3.2.7.5.45. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Gezgin ve Kuyumcu - 609

3.2.7.5.46. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Deniz Niçin Tuzludur – 523

❖ Kartalla Baykuş – 158

3.2.7.5.47. Kitap : 7. Sınıf ;

❖ Çınar Ağacı İle Saz - 241

3.2.7.5.48. Kitap : 7. Sınıf ;

- ❖ Oğuz Han - 472

3.2.7.5.49. Kitap : 7. Sınıf ;

- ❖ Bencil Dev -520
- ❖ İdi ile Bıdı - 567

3.2.7.5.50. Kitap : 8. Sınıf ;

- ❖ Tasmalı Güvercin - 438

3.2.7.5.51. Kitap : 8. Sınıf ;

- ❖ Köse ile Ese – 645

3.2.7.5.56. Kitap : 8. Sınıf ;

- ❖ Masallarımız - 333
- ❖ Cici Semer – 433

3.2.9. Hazırlık Çalışmaları

Masal metinlerine ön hazırlık niteliğinde olan bu bölümlerde öğrenciye, verilen konuları araştırma , bildiği ve edindiği konular hakkında yorum yapma ; amaçlı gözlem yapma, sahip olduğu bilgi ve becerilere uygulama davranışları kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu bölümler Türkçe Ders kitaplarında “ Hazırlık Çalışmaları, Ön Hazırlık, Derse Hazırlık, Ön Bilgi, Konuya Hazırlık Yapalım, Hazırlık, Araştıralım , Öğrenelim,” başlıkları altında verilmiştir. Bu çalışmalar aracılığı ile öğrenci aktif hale getirilir , var olan bilgiler hatırlatılır ve konu için öğrenci güdülenir. Güdüleme ve kendi bilgilerinin farkına varma Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesinde kolaylaştırıcı ve kalıcı bir tekniktir. Türkçe ders kitaplarında bulunan masal metinlerinin hazırlık soruları, “araştırma soruları, yorum soruları, gözlem soruları ve uygulama soruları” başlıkları altında gruplanabilir:

3.2.9.1.Araştırma Soruları:

1. Gücünüzün yetmeyeceği işleri yapmaya çalışmanızın sakıncalarını araştırınız. (3.2.2.1.3.)
2. Evinize gelen konuklara nasıl davranmanız gerektiğini araştırınız. (3.2.2.1.4.)
3. Hayvanlarla ilgili bir masal öğrenip anlatalım. (3.2.2.2.1.)
4. Yük taşımacılığında hangi hayvanlardan yararlandığımızı araştıralım.(3.2.2.2.2.)
5. Kümes hayvanlarının yararlarını araştıralım. (3.2.2.2.3.)
6. Hayvan masalları araştırarak sınıfta okuyunuz. (3.2.2.4.1.)
7. Bir işi birlik içinde yapmanın yararları nelerdir ? (3.2.2.4.2.)
8. Beğenilmeyen bir davranışa nasıl karşılık verilmelidir ? Araştırınız.(3.2.2.4.3.)
9. Aç gözlü davranmak ne demektir ? Araştırınız. (3.2.2.4.4.)
10. Bitkilere zarar vermemek için nelere dikkat edilmelidir ? Araştırınız.(3.2.2.4.5.)
11. Koyun ve kuzulardan elde edilen yünün nerelerde kullanıldığını öğrenelim. (3.2.2.5.2.)
12. Bitkiler için suyun önemini araştıralım. (3.2.2.5.3.)
13. İlbaharda , doğada görülen değişikliklerin nedenlerini araştıralım. (3.2.2.5.5.)
14. Arkadaşlarımızla yardımlaşmanın yararlarını araştıralım. (3.2.2.6.4.)
15. Çevremizdeki ağaçların adlarını araştırıp öğrenelim. (3.2.2.6.5.)
16. Güneşin canlılar için yararlarını araştıralım. Öğrendiklerimizi anlatalım (3.2.2.6.6.)

17. Dayanışmanın önemini araştırıp öğrendim. (3.2.2. 6. 7 .)
18. Ormanlarda hangi ağaç türleri bulunur ? Araştırınız. (3.2.2. 12. 1 .)
19. Canlıların yaşamında güneşin önemi nedir? Bu konuda bilgi edininiz.
(3.2.2.12. 2 .)
20. Köpeklerle kurdun özellikleri hakkında bilgi edininiz. (3.2.2. 13. 1 .)
21. Çeşitli hayvan masalları araştırınız. Bunlardan en beğendiğinizi olay sırasını bozmadan sınıfta anlatınız. (3.2.2. 14. 1 .)
22. Birbirimize niçin yardım etmemiz gerektiğini araştıralım. (3.2.2. 16. 2 .)
23. Yapabileceğimiz işlerde başkalarının yardımını beklemenin sakıncalarını araştırınız. (3.2.2. 18. 1 .)
24. Ağaçları kesmenin, çiçekleri koparmanın, kuşları öldürmenin zararlarını araştırınız.
25. Henüz konuşmaya başlamadan önce, su, ekmek, oyuncak gibi bazı isteklerinizi nasıl anlatmaya çalışmış olduğunuzu anne - babalarınıza sorunuz. (3.2.2. 28. 1 .)
26. Masallar hep "mutlu son" la biter. Bunun nedenini düşününüz, büyüklerinize sorunuz. (3.2.2.28. 2 .)
27. Hayvanlarla ilgili ilginç öyküler bulup okuyunuz. Beydeba kimdir? Ansiklopedilerden araştırıp öğreniniz. (3.2.2.31. 1.) (3.2.2.45. 1 .)
28. Yörenize ilişkin efsaneleri araştırınız. (3.2.2.44. 1 .)
29. Okulunuzun kütüphanesinde bulunan masal ve öykü kitaplarının adlarını öğreniniz. (3.2.2.39. 1 .)
30. Haritada Milas, Güllük ve Efes'in yerlerini bulunuz. (3.2.2.44. 1 .)
31. Denizlerin niçin tuzlu olduğunu araştırınız. (3.2.2.46. 1 .)
32. Hangi hayvanların ne gibi özellikleri olduğunu araştırınız. Bulduğunuz sonuçları sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız? (3.2.2.46. 2 .)
33. Ansiklopedilerden Oğuz Han hakkında bilgi toplayıp öğrendiklerinizi arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2.48. 1 .)
34. Eflâton Cem Güney'in yaşamını araştırıp defterinize yazınız. (3.2.2.49. 2 .)
35. Eflâton Cem Güney'in yaşamına ve yapıtlarına ilişkin bir araştırma yapıp defterinize yazınız. (3.2.2.56. 1 .)
36. Masal okumanın ve dinlemenin yararlarını araştırınız. (3.2.2.49. 1 .)

37. Gülmece öykülerinde amaç yalnızca güldürmek midir? Yoksa, gülmece yazarları, öyküleri aracılığıyla insanlara bir ders vermek amacını da güderler mi? Araştırınız. (3.2.2.36. 2 .)

3.2.9.2.Yorum Soruları:

1. Hayvanlarla ilgili masalları sever misiniz ? Neden ? (3.2.2. 3. 2 .)
2. Sizin yaşınızdaki çocuklar, evde hangi işleri yapabilirler. (3.2.2. 4. 6 .)
3. Engelli insanlara nasıl yardımcı olabileceğimizi tartışalım (3.2.2. 6. 3 .)
4. Birbirinize nasıl yardım edersiniz ? Örnekler vererek anlatınız. (3.2.2. 7. 2 .)
5. Hayvanlara nasıl davranmalıyız ?Onları korumak için neler yapmalıyız ? (3.2.2. 7. 3 .)
6. Yalnız kendini beğenmek , başkalarını küçümsemek, niçin yanlış bir davranıştır? (3.2.2. 9. 1 .)
7. İşlerimizi zamanında yapmanın yararları nelerdir ? (3.2.2. 9. 2 .)
8. Hayvanlarla ilgili masalları biliyor musunuz ? (3.2.2. 7. 1 .)
9. Masalarda anlatılan olaylarla gerçek yaşamda karşılaşp karşılaşamayacağımızı arkadaşlarımızla tartışalım. (3.2.2. 10. 4 .)
10. Sonunun ne olacağını düşünmeden bir işe girişmek niçin doğru değildir ? (3.2.2.13.2.)
11. Düzenli çalışmak insana neler kazandırır? Anlatınız. (3.2.2. 19. 1 .)
12. Yardımlaşmanın önemi nedir? (3.2.2.23.1.)
13. Hayvanlara nasıl davranmalıyız? (3.2.2.23 .1.)
14. Ailenize nasıl yardımcı oluyorsunuz? Güler yüzlü olmanın yararları nelerdir? (3.2.2.23. 2.)
15. Masal dinlemeyi veya okumayı sever misiniz? Neden? (3.2.2.23.2.)
16. Önceden önlemini almadığımız için, çok zor durumlarla karşılaştınız mı ? O durumun nasıl sonuçlandığını gözlemlerimizden de yararlanarak anlatalım. (3.2.2.24. 2 .)
17. “Atına bakan ardına bakmaz.” Türk atasözü “ At” ı “ herhangi bir araç” “bakma” yı da “ bakımını yapmak, önceden önlemini almak” gibi düşünelim. Bu sözden ne anlamamız gerektiğini kısaca açıklayalım. (3.2.2.24. 2 .)
18. Masal okumayı seviyor musunuz? Niçin? (3.2.2.24.3.)

19. Hangi masalı neden çok seviyorsunuz? (3.2.2.24.3.)
20. Yeni öğrendiğiniz bir işi yaparken zorlandığınız oluyor mu? Bu durumda nasıl davranıyorsunuz? (3.2.2. 25.1.)
21. Ülke yöneticilerinin, halkın dertlerini ve sıkıntılarını yakından görebilmeleri için nasıl davranmaları gerekir? (3.2.2.25. 2.)
22. Başkalarına akıl vermek mi daha kolaydır, akıllıca davranmak mı?(3.2.2.25.3.)
23. "Ele verir talkını, kendi yutar salkını." sözünü, insanların hangi davranışları eleştirilmektedir? Sizin çevrenizde de böyle insanlar var mı? Varsa bunların davranışlarından örnekler veriniz. (3.2.2.25.3.)
24. Hepiniz bir masal dinlemiş veya okumuşsunuzdur. Masaldan hoşlanırsınız mı? Niçin? (3.2.2.26. 1 .)
25. Büyükleriniz sizden daha deneyimlidir. Onlar, zaman zaman yaşadıklarına, duyduklarına, gördüklerine kısaca tecrübelerine dayanarak size bazı öğütler verirler. Onları dinlemediğiniz için zor duruma düştüğünüz oldu mu? Anlatınız. (3.2.2.26. 1 .)
26. Karşınızdakini incitmeden yaptığınız konuşmalar size ne gibi yararlar sağlar? Söyleyiniz. (3.2.2. 26. 2 .)
27. Dostluklar nasıl kurulur? Siz dostlarınızı nasıl seçersiniz? (3.2.2. 26. 2 .)
28. Zaman zaman karamsarlığa düştüğünüz oluyor mu? Böyle durumlarda günleriniz nasıl geçiyor? Anlatınız. (3.2.2. 27. 1 .)
29. "Hayat bir aynadır; sen gülersen o da güler, sen kaşlarını çatarsan o da çatar." sözünden anladığınızı arkadaşlarınızla paylaşınız. (3.2.2. 27. 1 .)
30. Doğayı korumak için neler yapmalıyız? Bu konudaki düşüncelerinizi söyleyiniz. (3.2.2.27. 2.)
31. Dinlediğiniz masalların sizi etkileyen yönleri nelerdir? Masal kahramanlarını hayalinizde canlandırır mısınız? Hayalinizde canlandırırdığınızda hangi duyguları yaşarsınız. (3.2.2. 29. 1.)
32. Masallar, okuyanlara neler kazandırır? (3.2.2.24.3.)
33. Kendi çıkarı için başkalarına zarar veren insanlarla dost olmak hoşunuza gider mi? Niçin? (3.2.2.33. 1.)

34. Tehlikeli bir durumla karşılaştığınızda oradan ayrılmayı mı, mücadele etmeyi mi düşünürsünüz? Size göre bu davranışlardan hangisi, insana gelecekteki yaşamı için bir şeyler öğretir? (3.2.2.33.1)
35. "Kötü davranış" ne demektir? Birkaç örnek veriniz. (3.2.2.34.1.)
36. Bizden zayıf ve güçsüz olanlara nasıl davranmalıyız? Niçin? (3.2.2.34.1.)
37. Büyüklerinizden hiç masal dinlediniz mi? Dinlediğiniz ya da okuduğunuz masallar içinde en çok hangisini sevdiniz? Neden? Açıklayınız. (3.2.2.31.1.)
38. Masalların sonunda kimler kazançlı çıkar? (3.2.2.35.1.)
39. Birisini kışkırdığımız zaman onun iyi taraflarını neden görmeyiz? Bu tavır doğru mudur? Niçin? (3.2.2.35.1.)
40. Dost kazanmanın yolları nelerdir? (3.2.2.35.2.)
41. Güzellikleri çevrenizde mi, başka yerlerde mi ararsınız? (3.2.2.35.2.)
42. Büyükleriniz tarafından ödüllendirilmek sizde nasıl bir duygu uyandırır? (3.2.2.35.2.)
43. Canlılara yardım etmek, onları mutlu etmek sizce önemli bir davranış mıdır ? Niçin ? (3.2.2.36. 1.)
44. Masal okumayı ve dinlemeyi sever misiniz? Nedenlerini belirtiniz. (3.2.2.36.1.)
45. Hak etmediği bir şeyi almak isteyen insanlar hakkında neler düşünürsünüz ? (3.2.2.36. 2.)
46. Masal veya fıkra dinlemeyi sever misiniz? Niçin? (3.2.2.39.1.)
47. Evinizde en çok hangi işleri yapmaktan hoşlanıyorsunuz? Niçin? (3.2.2.39. 1.)
48. Çevrenizdeki ağaçların kesilmesi, yerine binalar yapılması sizi nasıl etkiliyor? Anlatınız. (3.2.5.2.40. 1.)
49. Çevrenizi yeşillendirmek, temiz tutmak için bir çaba harcıyor musunuz? Nasıl? (3.2.2.40.1.)
50. Yoksul da olsa, bir insanın kendi ülkesinde güven içinde yaşaması mı, yoksa yabancı bir ülkede, lüks içinde, ama huzursuz bir ortamda yaşaması mı daha iyidir? Düşüncelerinizi nedenleriyle belirtiniz. (3.2.2.41.1.)
51. Bir işe başlamadan önce büyüklerinizin düşüncelerini alıyor musunuz? Bunu niçin yapıyorsunuz? Büyüklerine danışmadan işe başlayanlar hangi güçlüklerle karşılaşabilirler? (3.2.2.41. 2.)

52. Başkalarının sizi, herhangi bir nedenle kandırmak istediğini sezdiğinizde nasıl davranırsınız? (3.2.2.42. 2 .)
53. Kişisel gücünüzü aştığı için çözemediğiniz bir sorunla, bir engelle karşılaştığınızda nasıl davranırsınız? (3.2.2.42. 3 .)
54. Keliile ve Dimne adlı kitabı bulup okuyunuz. . size ne gibi düşünceler aşılacaktır? (3.2.2.45. 1 .)
55. Kendisini herkesten üstün görerek etrafındakileri küçümsemek doğru bir davranış mıdır? Niçin? (3.2.2.47. 1 .)
56. Çevrenizde, önceleri çok güçlü olduğu hâlde sonradan bu gücünü kaybederek zor duruma düşen insanlar var mı? Varsa, onların bu duruma nasıl geldiğini anlatınız. (3.2.2.47. 1 .)
57. İşini bilmek ne demektir? İşini bilmek insana ne gibi yararlar sağlar? Araştırınız. (3.2.2.51. 1 .)
58. İşini doğru, düzenli ve sağlam yapan kişilerin toplum hayatında nasıl bir konuma sahip olduklarını büyüklerinizden sorarak öğreniniz. (3.2.2.51. 1 .)

3.2.9.3.Gözlem Soruları:

1. Arkadaşlarınızla oyun oynarken nelere dikkat ettiğinizi söyleyiniz. (3.2.2.3. 1 .)
2. Hiç tavşan gördünüz mü ? Gördüyseniz anlatınız. (3.2.2. 3. 3 .)
3. Çevremizde bulunan kuş çeşitlerinin adlarını öğrenelim. (3.2.2. 6. 1 .)
4. Okulda hangi konularda arkadaşlarımızla iş birliği yaptığımızı gözlemleyelim. (3.2.2.10. 1 .)
5. Evimizdeki bitkilerin bakımına nasıl yardımcı olabileceğimizi öğrenelim. (3.2.2.10. 3 .)
6. Evcil hayvanlardan nasıl yararlanıyoruz ? (3.2.2. 17. 2 .)
7. Çevrenizde güvercin yetiştirenler var mı? Bununla ilgili ilginç gözlemlerinizi varsa arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2.24. 1 .)
8. Tilkiyi hangi özellikleriyle tanıyorsunuz ? (3.2.2.24. 1 .)
9. Leylekler hakkında neler biliyorsunuz? (3.2.2.24. 1 .)
10. Evinize alınan günlük gazetenin geçen haftaki sayısını inceleyiniz. Ülkemizi yöneten cumhurbaşkanı, başbakan ve bakanların hafta boyunca ne amaçla, nereleri gezdiklerini belirleyiniz. (3.2.2.25.2.)

11. Küçükken, büyüklerinizden dinlediğiniz masallardan hangilerini hatırlıyorsunuz? Bunlardan hangisini daha çok beğenmişsiniz? (3.2.2. 28. 2.)
12. Kahramanı hayvan olan okuduğunuz öykü, roman, masal var mı? Hiç tiyatro oyunu izlediniz mi? Konusu neydi? Çıkardığınız ders ne oldu? (3.2.2.29. 2.)
13. Şimdiye kadar hangi Türk masallarının çizgi filmini seyrettiniz?Anlatınız. (3.2.2.35.1.)

3.2.9.4.Uygulama Soruları

1. Bildiğiniz bir hayvan masalını sınıfta anlatınız. (3.2.2. 9.3.)
2. Hayvanlar arasında geçen olaylarla ilgili bir masal öğrenelim. Bu masalı arkadaşlarımıza anlatalım. (3.2.2.10. 2 .)
3. Gücünden yararlandığımız hayvanların adlarını söyleyiniz. (3.2.2.23.1.)
4. Dostluk ve arkadaşlıkla ilgili güzel sözlerden birkaçını söyleyiniz. (3.2.2.17.1 .)
5. Kahramanları hayvanlar olan bir masal bulunuz. Bu masalı okuyarak sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız. Masalda verilmek istenen öğüt nedir? Söyleyiniz. (3.2.2.20.1 .)
6. Bildiğiniz bir masalı sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2.23.2.)
7. "Dede Korkut Hikâyeleri" birçok yazarımız tarafından bugünkü dille yazılmıştır. Dede Korkut hikâyelerinden birini okuyunuz. Öykü kahramanını tanıttınız. (3.2.2.48. 1 .)
8. Dede Korkut kimdir? Hayatı hakkında öğrendiklerinizi arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2.48.1.)
9. Çocukluğunuzda size masal anlatıldı mı? Bunlardan en beğendiğiniz birini kısaca anlatınız. (3.2.2.25.1.)
10. Ailenizde, çevrenizde masal anlatan kişiler var mı? Onlardan dinlediğiniz bir masalı sınıfta anlatınız. (3.2.2. 29. 1.)
11. La Fontaine (.La Fonten), dünyaca ünlü bir hayvan masalı yazardır. Onun havyam masallarından birisini defterinize yazınız. Sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz. (3.2.2.29. 2.)
12. Evinizde ya da sınıf kitaplığında bulduğunuz masallarından birini inceleyiniz. İlginizi çeken bir masalı okuyup arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2.32.1.)
13. Masalların başında anlatılan tekerlemelerden birkaçını defterinize yazıp arkadaşlarınıza okuyunuz. (3.2.2.32.1.)

14. Okuduğunuz bir masalı arkadaşınıza kısaca anlatınız. (3.2.2.36. 2.)
15. Hayvanlar arasında geçen olayları anlatan Őir veya dűz yazı biçiminde hazırlanmıŐ fabl tűrűnde mekler bulup sınıfta arkadaşlarınıza okuyunuz. (3.2.2.42.2.)
16. Masal dinlemeyi sever misiniz? Sevdiğiniz bir masalı arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2.46. 1 .)
17. Hayvan masalları sever misiniz? Bildiğiniz bir hayvan masalını arkadaşlarınıza anlatınız. (3.2.2.46. 2 .)
18. Dedeleriniz, nineleriniz, anneniz, babanız ya da bir baŐka bűyűđünüz size hiç masal anlattı mı? Anlattıysa bu masalın konusunu kısaca açıklayınız. (3.2.2.49.2.)
19. Annenizden ya da babanızdan hiç masal dinlediniz mi? Onlardan ya da baŐka bűyűklerinizden dinlediđiniz bir masalı anlatınız. (3.2.2.56. 1 .)
20. Okuduğunuz ya da dinlediğiniz masallardan birkaçının konusunu belirtiniz. (3.2.2.49. 1 .)
21. Hiç gűlmece ykűŐ okudunuz mu? Okuduysanız konusunu kısaca söyleyiniz. (3.2.2.56. 2 .)

3.2.10. Metni Anlama Soruları

Öğrencilerin metinden hareketle anlama , kavrama yorum yapma ve değerlendirme seviyelerini ölçen metni anlama soruları öğrenilenlerin pekişmesini sağlar. Metni anlama soruları “Bloom Taksonomisi” ne göre gruplandırılacaktır. Bloom bilişsel alanı bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olarak altı basamağa ayırmıştır. (Akbulut; 1999:11)

“Bilgi / Ezber: Cevapların ve bilgilerin çabukça unutulması ve ayrıca yüzeysel anlamlar gerektirmesi bu soruların en sakıncalı yanıdır.

Kavrama / Anlama: Öğrencinin bilişsel olarak konuya hakim olmasını gerektirir. Nedir?, açıklayınız gibi soru şekilleri vardır.

Uygulama soruları: Uygulama sorularının yanıtlanması, bilginin kullanılabilmesini gerektirir. Öğrenci kural ve yöntemleri kullanarak tek bir sonucu olan problemleri çözebilir. Uygula, sınıfla, kullan, çöz, çalıştır bu grubun soru şekilleridir.

Analiz soruları: Derin ve eleştirel düşünmeyi gerektiren sorulardır. Bilgiye dayalı olarak sonuca ulaşmak için bu tür sorular kullanılır. Türkçede en çok ana fikir veya tema bulma sırasında kullanılır.

Sentez soruları: Öğrencilerin kendine özgü ve yaratıcı düşüncelerini harekete geçiren yüksek düzeyli sorulardır. İlişkilendir, sentezle gibi soru kalıpları kullanılır.

Değerlendirme soruları: Tek doğru cevabı olmayan soru türleridir. Değerlendir, fikrini söyle şeklinde kalıplar kullanılır.” (Akbulut; 1999:11)

Türkçe ders kitaplarındaki metni anlama sorularının bulunduğu kısım değişik şekillerde adlandırılmıştır: “Metni Anlama Soruları; Okuyalım , Dinleyelim, Anlayalım; Okuduğumuzu Anladık mı?; Yanıtlayalım, Öğrenelim, Söyleyelim; Okuyalım; Anlayalım, Okuyalım; Anlatalım; Okuyalım Söyleyelim; Okuduğumuzu Anlayalım ; Okuduğumuzu Pekiştirelim; Okuyalım, Dinleyelim, Anlatalım ; Okuyalım, Anlayalım, Cevaplayalım; Düşünelim Yanıtlayalım; Anlama Ve Anlatım Çalışmaları; Anlama, Anlatma; Metni Anlayalım ; Metni Anlama Çalışmaları; Metnin Kavranması; Metin Soruları; Anlama Çalışmaları; Okuduğumuzu Anlayalım.”

Metni anlama sorularının ağırlıkla bilgi / ezber, kavrama / anlama ve analiz sorularından oluştuğu görülmekte sentez ve değerlendirme sorularının bunlara oranla daha az olduğu dikkati çekmektedir. Masal metinlerinden çıkarılan metni anlama soruları şu şekilde sınıflandırılabilir:

3.2.10.1. Bilgi / Ezber Soruları

1. Bu masalın kahramanı kimdir ? (3.2.2. 1. 3 .)
2. Karga hangi işi yapmak istemiş ? (3.2.2. 1. 3 .)
3. Karganın istekleri gerçekleşmeyince neler olmuş ? (3.2.2. 1. 3 .)
4. Çoban, kargaya ne söylemiş ? (3.2.2. 1. 3 .)
5. Fareler tam yemeğe başlayacakları zaman ne olmuş ? (3.2.2. 1. 4 .)
6. Kimler arkadaş olmuşlar ? (3.2.2. 2. 1 .)
7. Horoz ve köpek geceyi nerede geçirmiş ? (3.2.2. 2. 1 .)
8. Tilki horoza nasıl seslenmiş ? (3.2.2. 2. 1 .)
9. Tilkiyi horozla konuşurken duyan köpek ne yapmış ? (3.2.2. 2. 1 .)
10. Kurt, ata ne söyledi ? (3.2.2. 2. 2 .)
11. At, kurda ne söyledi ? (3.2.2. 2. 2 .)
12. Kurt, niçin inleye inleye uzaklaştı ? (3.2.2. 2. 2 .)
13. Tilki ördeği nerede gördü ? (3.2.2. 2. 3 .)
14. Tilki, ördeği kandıramayınca ne yapıyor ? (3.2.2. 2. 3 .)
15. Tavşanlar kaç kardeşmiş ? (3.2.2. 3. 1 .)
16. Küçük kirpi, tavşanlara ne demiş ? (3.2.2. 3. 1 .)
17. Küçük kirpi ne demiş ? (3.2.2. 3. 1 .)
18. Keçileri kandırmak için, onlara ne demiş ? (3.2.2. 3. 2 .)
19. Anne keçi, kurda nasıl bir yanıt vermiş ? (3.2.2. 3. 2 .)
20. Küçük tavşan , büyüyünce neler yapmak istiyormuş ? (3.2.2. 3. 3 .)
21. Köpek, küçük tavşana ne demiş ? (3.2.2. 3. 3 .)
22. Köpek, tavşanı kandıramayınca ne yapmış ? (3.2.2. 3. 3 .)
23. Tavşan, elmayı görünce ne düşünüyor ? (3.2.2. 4. 1 .)
24. Ayı , tavşana ne yapmasını söylüyor ? (3.2.2. 4. 1 .)
25. Çiftçi oğullarını hangi alışkanlıklarından vazgeçirmek istiyor ? (3.2.2. 4. 2 .)
26. Çubukları bağlayan çiftçi, oğullarından ne yapmalarını istiyor ? (3.2.2. 4. 2 .)
27. Bağlanan çubuklar kırılmayınca , çiftçi ne yapıyor ? (3.2.2. 4. 2 .)
28. Tilki, yemeğe kimi davet etmiş ? (3.2.2. 4. 3 .)
29. Leylek, tilki için ne tasarlamış ? (3.2.2. 4. 3 .)
30. Okuduğunuz yazının olayları, nerede ve hangi mevsimde geçmektedir ?
(3.2.2.4 . 3.)

31. Çocuğun dileğini, kim yerine getiriyor ? (3.2.2. 4. 4 .)
32. Çocuk, İyi ki Perisi'nden ne istiyor ? (3.2.2. 4. 4 .)
33. İyi ki Perisi'nin çocuktan istediği nedir ? (3.2.2. 4. 4 .)
34. Papatya nerede yaşıyor ? (3.2.2. 4. 5 .)
35. Papatya, lâleler için ne düşünüyor ? (3.2.2. 4. 5 .)
36. Tarla kuşu, papatyaya ne söylüyor ? (3.2.2. 4. 5 .)
37. Papatya, rüyasında ne görüyor ? (3.2.2. 4. 5 .)
38. Elma ağaçlarından biri, ne zaman çiçek açıyor? (3.2.2. 4. 6 .)
39. Yaşlı ağaç, aceleci ağaca neler söylüyor? (3.2.2. 4. 6 .)
40. Yaz gelince neler oluyor? (3.2.2. 4. 6 .)
41. Beyaz tüylü, ormanda annesini gördüğünde ona neler anlatmış ? (3.2.2. 5. 2 .)
42. Yer altındaki Lâle'nin kapısını önce kim çalmış, ne demiş ? (3.2.2. 5. 3 .)
43. Daha sonra , Lâle'nin penceresini çalan Güneş ne demiş ? (3.2.2. 3.3. 3 .)
44. Küçük Lâle , kapısını ne zaman açmış ? (3.2.2. 5. 3 .)
45. Çocuklar , bahçede Lâle'yi görünce ne demişler ? (3.2.2. 5. 3 .)
46. İlkbaharın ayları aralarında neyi tartışmış ? (3.2.2. 5. 5 .)
47. Güneş , ilkbaharın aylarına hangi gerçeği hatırlatmış ? (3.2.2. 5. 5 .)
48. Guguk kuşu serçeden ne istiyor ? (3.2.2. 6. 1 .)
49. Horozla köpek ne yapmaya karar vermişler ? (3.2.2. 6. 2 .)
50. İki arkadaş geceyi nerede geçirmişler ? (3.2.2. 6. 2 .)
51. Tilki horozun sesini duyunca ne yapmış ? (3.2.2. 6. 2 .)
52. Küçük kuş, hangi ağaçlarla konuşuyor ? (3.2.2. 6. 3 .)
53. Kayın ve meşe ağacı küçük kuşa ne diyor ? (3.2.2. 6. 3 .)
54. Çam ağacı küçük kuşa ne diyor ? (3.2.2. 6. 3 .)
55. Küçük trenin görevi nedir? (3.2.2. 6. 4 .)
56. Küçük tren, yokuşu tırmanırken ne görüyor? (3.2.2. 6. 4 .)
57. Uzun katarlı tren, küçük treni görünce ne yapıyor? (3.2.2. 6. 4 .)
58. Çınar ağacı, saza ne söylüyor? (3.2.2. 6. 5 .)
59. Rüzgâr kime zarar veriyor? (3.2.2. 6. 5 .)
60. Güneş ile Poyraz, düşüncelerini kime uygulamışlar? (3.2.2. 6. 6 .)
61. Poyraz, güçlü olduğunu göstermek için neler yapmış? (3.2.2. 6. 6 .)
62. Okuduğumuz metindeki kahramanlar kimlerdir? (3.2.2. 6. 6 .)

63. Karınca, pazar günü ne yapmak istiyor? (3.2.2. 6. 7 .)
64. Karıncayı kurtarmak için kimler çalışıyor? (3.2.2. 6. 7 .)
65. Eşek attan ne istiyormuş ? (3.2.2. 7. 2 .)
66. Eşek ölünce sahibi ne yapıyor ? (3.2.2. 7. 2 .)
67. Anne ayı yavrularıyla nerde yaşıyor ? (3.2.2. 7. 3 .)
68. Avcılar bu ayılara ne yapıyorlar ? (3.2.2. 7. 3 .)
69. Fare, ne zaman aslanın yardımına koştu ? (3.2.2. 8. 1 .)
70. Mavi bulut, yararlı olabilmek için ne yapmaya karar vermiş ? (3.2.2. 8. 2 .)
71. Baykuş, akılsız horoza ne diyor ? (3.2.2. 9. 1 .)
72. Ağustos böceğinin özellikleri nelerdir ? (3.2.2. 9. 2 .)
73. Kış, niçin en zor mevsimdir ? (3.2.2. 9. 2 .)
74. Ağustos böceği, yaz boyunca neler yapıyor ? (3.2.2. 9. 2 .)
75. Karınca, ağustos böceğine ne söylüyor? (3.2.2. 9. 2 .)
76. Hayvanlardan oluşan heyet, aslana ne teklif ediyor ? (3.2.2. 9. 3 .)
77. Sıra tavşana gelince, diğer hayvanlar ne düşünüyor ? (3.2.2. 9. 3 .)
78. Tavşan, aslanı nereye götürüyor ? (3.2.2. 9. 3 .)
79. Metinde anlatılan olaylar nerede geçiyor ? (3.2.2. 10. 1 .)
80. Küçük karınca uyanınca neler yapmış ? (3.2.2. 10. 1 .)
81. Küçük karınca, dışarıda neler görmüş? (3.2.2. 10. 1 .)
82. Büyük karınca, küçük karıncaya yaşamıyla ilgili neler anlatmış ? (3.2.2.10.1.)
83. Tilki ile kurt, karnlarını doyurmak için nereye gitmişler? (3.2.2. 10. 2 .)
84. Tilki ile kurdun başından, sırasıyla hangi olaylar geçmiş ? (3.2.2. 10. 2 .)
85. Bu masal kahramanlarının özellikleri nelerdir ? (3.2.2. 10. 2 .)
86. Çocuk, bütün harçlığını neye vermiş ? (3.2.2. 10. 3 .)
87. Bir sabah çocuğu şaşkırtan ne olmuş ? (3.2.2. 10. 3 .)
88. Masallarla ilgili olarak Pina neler söylüyor ? (3.2.2. 10. 4 .)
89. Güz mevsiminde, kestane ağacında hangi değişiklikler oluyor ? (3.2.2. 12. 1 .)
90. Kestane ağacı, yavru ceylândan ne istiyor ? (3.2.2. 12. 1 .)
91. Güz mevsimi gelince ceylân ne yapıyor ? (3.2.2. 12. 1 .)
92. Ceylân, gelecek yıllar için ne düşünüyor ? (3.2.2. 12. 1 .)
93. Martının en sevdiği şey nedir ? (3.2.2. 12. 2 .)
94. Kurtla köpek nerede karşılaşıyorlar ? (3.2.2. 13. 1 .)

95. Kurt, köpeğin işini çok beğendiği hâlde sonra niçin fikrinden vazgeçiyor ?
(3.2.2.13. 1.)
96. Tilki, kuyuya düşünce ne yapıyor ? (3.2.2. 13. 2 .)
97. Keçi, aldatıldığını anlayınca tilkiye neler söylüyor ? (3.2.2. 13. 2 .)
98. Kurdun ikinci bahanesi neymiş ? (3.2.2. 15. 2 .)
99. Avcı yakaladığı keklige ne yapacaktı ? (3.2.2. 16. 1 .)
100. Avcı, tuzağı hazırladıktan sonra ne yapıyor ? (3.2.2. 17. 1 .)
101. Bey, kuşları nereye götürüyor ? (3.2.2. 17. 1 .)
102. Fare önce kimleri kurtarmak istiyor ? (3.2.2. 17. 1 .)
103. Evden kaçan horoz, ne yapmaya karar vermiş ? (3.2.2. 17. 2 .)
104. Yolda ona hangi hayvanlar katılmış ? (3.2.2. 17. 2 .)
105. Evdeki hırsızları kaçırmak için ne yapmışlar ? (3.2.2. 17. 2 .)
106. Tarla kuşu nerede, kimlerle birlikte yaşıyormuş ? (3.2.2. 18. 1 .)
107. Tarla sahibi kimlerden yardım almak istemiş ? (3.2.2. 18. 1 .)
108. Tarla sahibi sonunda neye karar vermiş ? (3.2.2. 18. 1 .)
109. Zengin çiftçi, oğullarına gizlice neler söylüyor ? (3.2.2. 19. 1 .)
110. Defineyi bulmak için neler yapmak gerekiyor ? (3.2.2. 19. 1 .)
111. Babanın akıllı oluşu, hangi özelliğinden kaynaklanıyor ? (3.2.2. 19. 1 .)
112. Derede hangi balıklar yüzüyor ? (3.2.2. 20. 1 .)
113. Kaya balığını küçümsemesi, balıkçıla neye mal oluyor ? (3.2.2. 20. 1 .)
114. Olaylar, hangi varlıklar (kişiler) arasında geçmektedir ? (3.2.2.23.1.)
115. Eşek, attan ne gibi bir istekte bulunuyor ? (3.2.2.23.1.)
116. Eşek ölünce köylü ne yapıyor ? (3.2.2.23.1.)
117. Yükü ağırlaşan at kendi kendine ne söylüyor ? (3.2.2.23.1.)
118. Nur yüzlü kadın, perileri getirince Gül Kız'a neler söylemiş ? (3.2.2.23.2.)
119. Nur yüzlü kadının getirdiği perilerin ne gibi özellikleri varmış ? (3.2.2.23.2.)
120. Beydeba'dan hangi konuda bir hikâye anlatması isteniyor ? (3.2.2.24 1 .)
121. Olay kimler arasında geçiyor ? (3.2.2.24.1.)
122. Tacir nerede, ne yapmıştır; nereye gitmektedir ? (3.2.2.24. 2.)
123. Cimrinin altınlarına ne olmuştur ? (3.2.2.24 .3.)
124. Okuduğunuz parçada olaylar kimler arasında geçmektedir ? (3.2.2.25 .3 .)

125. Arap Bacı, Keloğlan'a sihirli sofraya ve değirmeni niçin veriyor? Sihirli sofraya ve değirmene ne oluyor? (3.2.2.26. 1 .)
126. Hangi olay Keloğlan'ın aklını başına getiriyor? (3.2.2.26. 1 .)
127. Anasının Keloğlan'a verdiği öğüt nedir? Keloğlan verilen öğüdü tutunca durumlarında ne gibi değişiklik oluyor? (3.2.2.26. 1 .)
128. Okuduğunuz yazıda anlatılan olay kimler arasında geçiyor? Adı en çok geçen kişi kimdir? (3.2.2. 26. 2 .)
129. Efendisi, bir gün Ezop'tan ne istiyor? (3.2.2. 26. 2 .)
130. Ezop konuklara ne tür yemekler hazırlıyor? (3.2. 26. 2 .)
131. İkinci kez efendisi Ezop'tan ne istiyor? Konuklar neye tepki gösteriyorlar? Anlatınız. (3.2.2. 26. 2 .)
132. Ezop, bu defa durumu nasıl açıklıyor? Konukların düşüncesi ne oluyor?(3.2.2. 26.2.)
133. Babası ölünce Sülün Kız niçin kaygılanıyor? Annesi onu nasıl teselli ediyor? (3.2.2.27.1.)
134. Anne kız birlikte neler yapıyorlar? Bu yapılanlar Sülün Kız'ı mutlu etmeye yetiyor mu? (3.2.2. 27.1.)
135. İşi avareliğe vuran Sülün Kız, kendini nasıl bir bahçede buluyor? (3.2.2.27.1.)
136. Tasa kuşu, Sülün Kız'ı niçin cezalandırıyor? (3.2.2.27.1.)
137. Sülün Kız, Oh dededen ne istiyor? (3.2.2. 27. 1 .)
138. Sülün Kız, bütün bu yaşadıklarından ders alıyor mu? Bunu nereden anlıyorsunuz? (3.2.2. 27. 1 .)
139. Papatya nerede açmıştır? Bu yerin başlıca özellikleri nelerdir? (3.2.2.27. 2.)
140. Bahçeye gelen çocuklar, ne yapıyorlar? (3.2.2.27. 2.)
141. Çayır kuşu, kafeste nelere özlem duymaktadır? (3.2.2.27. 2.)
142. Çayır kuşu, neden ölüyor? Bu ölüm karşısında çocukların tepkisi ne oluyor? (3.2.2.27. 2.)
143. Çocuklar, çimenle papatyayı ne yapıyorlar? (3.2.2.27. 2.)
144. Ezop kimdir? (3.2.2. 28. 1 .)
145. Efendisi, Ezop'tan nasıl bir istekte bulunuyor? (3.2.2. 28. 1 .)
146. Ezop, nasıl bir sofraya hazırlıyor? (3.2.2. 28. 1 .)

147. Ev sahibi ve konukların, Ezop'un hazırladığı yiyeceklere tepkileri ne oluyor? Ezop onlara ne karşılık veriyor? Ezop'un sözleri konukların hoşuna gidiyor mu? (3.2.2.28. 1.)
148. Ezop'a göre acı dilin zararları nelerdir? (3.2.2. 28. 1 .)
149. İhtiyar balıkçının ailesi kaç kişiden oluşmaktadır? Bunlar ne iş yapmaktadır? (3.2.2.28. 2.)
150. İhtiyar balıkçı, balık tutmaya gittiği bir gün nasıl bir olayla karşılaşılıyor? (3.2.2.28. 2.)
151. Peri kızı ile karşılaşan balıkçı ne yapıyor? (3.2.2. 28. 2.)
152. Kansı, balıkçıya ne söylüyor? (3.2.2. 28. 2.)
153. İhtiyar balıkçı, peri kızından neler istiyor? istekleri yerine geliyor mu? (3.2.2. 28. 2.)
154. Balıkçı en son ne istiyor? Peri kızı bu isteği yerine getiriyor mu? (3.2.2. 28. 2.)
155. Baba, mallarını bölüştürürken nasıl bir ölçü kullanıyor? (3.2.2. 29. 1.)
156. Çocuklar birer kese altınla neler yapıyor? (3.2.2. 29. 1.)
157. Aslan, kurt ve tilki hangi karakterdeki insanları temsil ediyor? (3.2.2.29. 2.)
158. Aslan, neden ininden çıkamıyor? (3.2.2.29. 2.)
159. Güvercinlerin tuzağa yakalandıkları yer, neredeymiş ve nasıl bir yermiş? (3.2.2.31. 1.)
160. Avcının geldiğini gören karga neler düşünmüş? (3.2.2.31.1.)
161. Avcı, kuşları tuzağa düşürebilmek için ne yapmış? (3.2.2.31.1.)
162. Tuzağa yakalanan güvercinlerin beyi, kurtulmak için nasıl bir yol önermiş? (3.2.2.31.1.)
163. Avcıdan kurtulan güvercinler, nereye gitmişler? (3.2.2.31. 1.)
164. Çoban, nasıl bir insanmış? (3.2.2.31. 2.)
165. Gülsüm Abanın ineğinin başına ne gelmiş? (3.2.2.31. 2.)
166. Çobanı çekemeyenler, buzağının ayağı kırılınca neler söylemişler? (3.2.2.31.2.)
167. Okuduğunuz metinde anlatılan olaylar kimler arasında geçmiş? (3.2.2.32.1.)
168. Tasa Kuşu, gereksiz yere tasalanan Sülün Kız'ı nasıl bir yere götürmüş? (3.2.2.32. 1.)
169. Cıvılcıvıl öten kuşları gören kız, nasıl bir istekte bulunmuş? (3.2.2.32.1.)

170. Sülün Kız, Oh Dede'den neler istemiş? (3.2.2.32.1.)
171. Oh Dede, Sülün Kız'a nasıl iyilik etmiş? (3.2.2.32.1.)
172. Balıkçılın kurduğu plân nedir? Bu plânını kime söylüyor? (3.3.2.33.1.)
173. Yengeç, niçin nehre gitmek istiyor? Bu kararından dolayı ne zaman pişman oluyor? (3.2.2.33.1.)
174. Çalıkuşunun yaptığı yuva neredeymiş? (3.2.2.34. 1.)
175. Çalıkuşu, durumu anlatmak için file gittiğinde, fil onu nasıl karşılamış? (3.2.2.34. 1.)
176. Çalıkuşu, yardım için kimlere başvurmuş? (3.2.2.34. 1.)
177. Çalıkuşu, uçurumun başında neler söylemiş? (3.2.2.34. 1.)
178. Fidan ile Yaprak'ın , kardeşlerini kıskanmaları nelere sebep oluyor? (3.2.2.35.1.)
179. Tilkide Küçük Prensle tanıştıktan sonra ne gibi değişiklikler olmuştur? Onu dünyada bir tane kılan nedir? (3.2.2.35. 2.)
180. Babanın ne zaman içine hasretlik çöker ? Bunu, yazarın sözleriyle belirtiniz. (3.2.2.36. 1.)
181. Üç yıl boyunca büyük oğul, neler yapmış? (3.2.2.36. 1.)
182. Sıra kendisine gelince küçük oğul ne söylemiş ? (3.2.2.36. 1.)
183. Küçük oğul , niçin yetim çocukları toplayıp getirmiş ? (3.2.2.36. 1.)
184. Ülke babanın ölümünden sonra nasıl yönetilecektmiş ? (3.2.2.36. 1.)
185. Ormandan çıkagelen yaşlı adamın özellikleri nelerdir ? Yaşlı adam suya niçin dalıyor ve sudan neler çıkartıyor ? (3.2.2.36. 2.)
186. Oduncu, sudan çıkan altın ve gümüş baltaları niçin almıyor ? Bunun üzerine yaşlı adam ne yapıyor? (3.2.2.36. 2.)
187. Yaşlı adam niçin için için gülüyor ? Komşunun orada ısrarla beklemesi onun hakkında nasıl düşünmemizi sağlıyor ? (3.2.2.36. 2.)
188. Manzumede balıkçıl nasıl tanıtılıyor? (3.2.2.37. 1 .)
189. Balıkçıl, çevresinde dolaşan balıkları neden yakalayıp yermiyordu? (3.2.2.37.1.)
190. Balıkçıl nelerle besleniyor? (3.2.2.37. 1 .)
191. Balıkçıl, çevresindeki balıkları beğenmezken ne yemek zorunda kalıyor? (3.2.2.37. 1.)

192. Yazıda anlatılan kişiler kimlerdir? (3.2.2.37. 1 .)
193. Sarı Kız, ne amaçla, nereye iniyor? (3.2.2.37. 1 .)
194. Sarı Kız'ın olay karşısındaki tutumu nedir? Kime danışıyor ve ne yapmaya karar veriyor? (3.2.2.37. 1 .)
195. İkinci kez ineğin yanına inen Sarı Kız, nasıl bir soruyla karşılaşılıyor? (3.2.2.37.1.)
196. Yazıda anlatılanlar bir gerçeği mi yoksa bir rivayeti mi anlatıyor? Bunu hangi sözlerden anlıyorsunuz? (3.2.2.37. 1 .)
197. Kaplıca sularının sarı ve sıcak olması hangi nedene bağlanarak açıklanmıştır? Bu, gerçeği yansıtıyor mu? (3.2.2.37. 1 .)
198. Şifalı suya girenler nasıl bir yaşama kavuşmuşlar? (3.2.2.37. 1 .)
199. Bir sabah kavak ağacı neler görüyor, neler işitiyor? (3.2.2.40.1.)
200. Kavak ağacı kesileceğini hangi konuşmalardan anlıyor? Neler hissediyor? (3.2.2.40. 1.)
201. Fabrika kurmak için yapılan hazırlıklar, doğayı ne hâle getiriyor? (3.2.2.40. 1.)
202. Fabrikatör, kavak ağacı ile ilgili ne düşünüyor? (3.2.2.40.1.)
203. Kavak ne zaman, nasıl kesiliyor? Kesilen kavak ağacı ne yapılıyor? (3.2.2.40.1.)
204. Yaşlı horozu ağaç dalından indirmek isteyen tilki neler yaptı, horozu neler söyledi? (3.2.2.42.1 .)
205. Tilki, horozdan, niçin kendisini oyalamamasını istedi? (3.2.2.42.1.)
206. Tilki, horoz ve yakınlarının nasıl davranmalarını önerdi? (3.2.2.42.1.)
207. Tilkinin güzel sözlerine horoz, nasıl karşılık verdi? (3.2.2.42.1 .)
208. Tilkinin koşarak uzaklaştığını gören horoz neler yaptı, neler söyledi? (3.2.2.42.1.)
209. Korkusuz, yanındakilere neden uzaktaki ışığa doğru gitmeyi önermiş? (3.2.2.42.3.)
210. Korkusuz, devî nasıl oyalamış ve evden nasıl uzaklaştırmış? (3.2.2.42. 3 .)
211. Korkusuz' un, dev için tasarladığı tuzak neymiş? (3.2.2.42. 3 .)
212. Korkusuz ve kızlar, devî nasıl yenmişler; devin yenilişinden kızlar nasıl bir sonuç çıkarmışlar? (3.2.2.42. 3 .)
213. Hermyas kimdir? Nerede, kiminle yaşamaktadır? (3.2.2.44. 1 .)

214. Arkadaşları, Hermiyas'ı nereye gitmek için çağırıyorlar? Anası, Hermiyas'a nasıl bir uyarıda bulunuyor? (3.2.2.44. 1 .)
215. Denizde Hermiyas'a ne oluyor? Anası neden kıyıda ayrılanıyor? (3.2.2.44. 1 .)
216. Hermiyas'ı gören balıkçı neler anlatıyor? (3.2.2.44. 1 .)
217. Hermiyas nasıl bulunuyor? O, bulunduğu yalnız mıdır? (3.2.2.44. 1 .)
218. Güllüklüler, Hermiyas ile Yunus balığının niçin yontusunu yaptırıyor? (3.2.2.44. 1 .)
219. Gezgin, kuyudan önce kimi çıkarmayı düşünür? Bunu yapmaktaki amacı nedir? (3.2.2.45. 1 .)
220. Hayvanlar, gezgini ne diyerek uyarırlar? (3.2.2.45. 1 .)
221. Gerçek, çıkara dayanmayan dostluk örneğini kimler vermişlerdir? Gezginin yanlışı nedir? (3.2.2.45. 1 .)
222. Zengin kardeş, yoksul kardeşine niçin kızıyor? (3.2.2.46. 1 .)
223. Zengin kardeş, yoksul kardeşine ne veriyor? Bunun karşılığında ondan ne istiyor? (3.2.2.46. 1 .)
224. Yoksul kardeş nereye gidiyor? Yol, uzun sürüyor mu? Bunu hangi sözlerden anlıyorsunuz? (3.2.2.46. 1 .)
225. Oduncu, yoksul kardeşe neler öğütüyor? (3.2.2.46. 1 .)
226. Mağaraya girince, nelerle karşılaşılıyor? (3.2.2.46. 1 .)
227. Yoksul kardeş, mağaradakilere ne söylüyor? (3.2.2.46. 1 .)
228. Değirmenin nasıl kullanılacağını kim öğretiyor? (3.2.2.46. 1 .)
229. Yoksul kardeşin niçin içi içine sığmıyor? (3.2.2.46. 1 .)
230. Okuduğunuz yazıya göre denizin suları, neden tuzludur? (3.2.2.46. 1 .)
231. Kartalla baykuş nasıl bir anlaşma yapıyor? (3.2.2.46. 2 .)
232. Kartal, baykuşa neler söylüyor? (3.2.2.46. 2 .)
233. Baykuş, yavrularını hangi sözlerle tanımlıyor? (3.2.2.46. 2 .)
234. Arkadaşı baykuşa neler söylüyor? (3.2.2.46. 2 .)
235. Saz ile çınarı görünüş olarak karşılaştırınız. (3.2.2.47. 1 .)
236. Çınar hangi özelliğiyle övünüyor? (3.2.2.47. 1 .)
237. Fırtına sırasında, sazın ve çınarın durumu nasıldır? (3.2.2.47. 1 .)
238. Oğuz Han, hangi fiziksel özelliklere sahiptir? (3.2.2.48. 1 .)
239. Oğuz Han, doğduktan sonra ne kadar zamanda büyüdü? Büyüdükten sonra neler yaptı? (3.2.2.48. 1 .)

240. Ormandaki canavar, çevre halkına ne gibi kötülükler yaptı? (3.2.2.48. 1 .)
241. Oğuz, canavarı istediği yere nasıl getirdi? (3.2.2.48. 1 .)
242. Oğuz, canavarı nasıl öldürdü? (3.2.2.48. 1 .)
243. Çocuklar, her akşam oyun oynamak için neden devin bahçesine giriyor ?
(3.2.2.49. 1 .)
244. Dev, bahçede oynayan çocukları görünce ne yapmış? (3.2.2.49. 1 .)
245. Dev, çocukların bahçeye girmesini engellemek için ne önlem almış?
(3.2.2.49.1.)
246. Bu olaydan sonra devin bahçesinde nasıl bir değişiklik olmuş? (3.2.2.49. 1 .)
247. Bahçede bitmek tükenmek bilmeyen bir kış mevsiminin sürüp gitmesi devi nasıl etkilemiş? (3.2.2.49. 1 .)
248. Dev, bahçesine baharın geldiğini hissedip pencereden bakınca ne görmüş?
(3.2.2.49. 1 .)
249. Çocuklar, devdeki olumlu değişikliği nasıl anlamışlar? (3.2.2.49. 1 .)
250. Dev, gerçekten değiştiğini kanıtlamak için neler yapmış? (3.2.2.49. 1 .)
251. İdi ile Bıdı, yaşamlarını nasıl sürdürüyorlarmış? (3.2.2.49. 2 .)
252. İdi ile Bıdı'nın en büyük istekleri ne imiş? (3.2.2.49. 2 .)
253. Bıdı, nasıl bir kız istiyormuş? Onu nasıl büyütmeyi düşünüyormuş?
(3.2.2.49.2.)
254. İdi, nasıl bir oğlan çocuğu istiyormuş? Onu nasıl büyütme istiyormuş?
(3.2.2.49. 2.)
255. İdi ile Bıdı, istedikleri çocuklara kavuşunca ne yapmışlar?(3.2.2.49.2 .)
256. Hükümdarın, filozoftan yanıtlanmasını istediği şey nedir ? Filozof, hükümdara nasıl yanıt verdi ? (3.2.2.50. 1 .)
257. Avcı, güvercinlere nasıl bir tuzak kurdu ? (3.2.2.50. 1 .)
258. Tuzığa yakalana Tasmalı Güvercin , arkadaşlarına nasıl bir uyarıda bulundu ?
Bu uyarı karşısında güvercinler ne yaptı ? (3.2.2.50. 1 .)
259. Tasmalı Güvercin ,dostu olan farenin yanına girmelerini niçin istedi ? Onların fare ile karşılaşmaları nasıl oldu ? (3.2.2.50. 1 .)
260. Türkmen beyi, Köse'yi sınamak için ona ne vermiş ve karşılığında neler istemiş? (3.2.2.51. 1 .)
261. Köse yokuşa gelince ne demiş? (3.2.2.51. 1 .)

262. Diz boyu ekinleri görünce, Köse ile Ese arasında nasıl bir konuşma geçmiş?
(3.2.2.51. 1.)
263. Ese, akla kararı Köse'nin hangi sözlerinden sonra yitirmiş? (3.2.2.51. 1 .)
264. Ese'nin kızı, babasına konuğun kim olduğunu sorunca, babası neler demiş?
(3.2.2.51. 1 .)
265. Kız gülümseyip babasına ne demiş? Köse'nin dediklerini nasıl yorumlamış?
(3.2.2.51. 1 .)
266. Ese'nin kızı Köse'nin sorusuna nasıl bir çözüm bulmuş? (3.2.2.51.1.)
267. Masallarımızın belli başlı kahramanları kimlerdir? (3.2.2.56.1.)
268. Yazar, üçüncü paragrafta masallarımızın hangi özelliklerinden söz etmektedir?
(3.2.2.56.1.)
269. Masalların asıl tadı nerededir? Yazar bununla masallarımızın hangi özelliğini vurgulamak istemiştir? (3.2.2.56. 1.)
270. Masallarımız eskiden nerede anlatılırmış? Buraya kimler gelirmiş?
(3.2.2.56. 1.)
271. Masalcı başını masala başlatmak için neler yapılırmış? (3.2.2.56.1 .)

3.2.10.2. Kavrama / Anlama Soruları

1. Masalın kahramanlarını belirtelim. (3.2.2. 1. 4 .)
2. Kent faresi, kır faresini nereye , niçin çağırmış ? (3.2.2. 1. 4 .)
3. Kır faresi, kent faresinin önerisini neden kabul etmemiş ? (3.2.2. 1. 4 .)
4. Tilki horozun farkına nasıl varmış ? (3.2.2. 2. 1 .)
5. Her öykünün ve masalın kahramanları vardır. Bildiğimiz bir hayvan masalının kahramanlarını söyleyelim. (3.2.2. 2. 2 .)
6. Kurt , atı görünce niçin sevindi ? (3.2.2. 2. 2 .)
7. At nasıl bir kurnazlık düşündü ? (3.2.2. 2. 2 .)
8. Tilki, ördekle niçin oynamak istedi? (3.2.2. 2. 3.)
9. Ördek nasıl bir yanıt verdi? (3.2.2. 2. 3.)
10. Tavşanlar , niçin bir daha kirpi ile oynamamışlar ? (3.2.2. 3. 1 .)
11. Tavşanın, kargadan yardım istemesinin sebebi nedir ? (3.2.2. 4. 1 .)
12. Yaşlı kurt, neden keçileri yemek istemiş ? (3.2.2. 3. 2 .)
13. Küçük tavşan, köpeğin sözlerine neden inanmamış ? (3.2.2. 3. 3 .)

14. Küçük kirpi, neden bir daha yaramazlık yapmamış ? (3.2.2. 3. 1 .)
15. Ayı, nasıl ödüllendiriliyor ? (3.2.2. 4. 1 .)
16. Karga, niçin elmanın kendisinin olduğunu söylüyor ? (3.2.2. 4. 1 .)
17. Kirpi, elmayı neden vermek istemiyor ? (3.2.2. 4. 1 .)
18. Çubukların çabucak kırılmasının sebebi nedir ? (3.2.2. 4. 2 .)
19. Çiftçi, birlik olmanın gücünü nasıl açıklıyor ? (3.2.2. 4. 2 .)
20. Çocuk, niçin üç gözünün olmasını istiyor ? (3.2.2. 4. 4 .)
21. Leylek, tilkiye nasıl bir ders vermiş ? (3.2.2. 4. 3 .)
22. Leylek, sofradan niçin aç kalkmış ? (3.2.2. 4. 3 .)
23. Çocuk, niçin eski hâline dönmek istiyor ? (3.2.2. 4. 4 .)
24. Bahçedeki çiçekler, papatyayı niçin kıskanıyor ? (3.2.2. 4. 5 .)
25. Elma ağacı, niçin erkenden çiçek açıyor? (3.2.2. 4. 6 .)
26. Acelecî ağaç, inadını nasıl sürdürüyor? (3.2.2. 4. 6 .)
27. Anne koyun , yavrusunu ne diye çağırır? (3.2.2. 5. 2 .)
28. Diğer ağaçlar, küçük ağaca niçin acıyor? (3.2.2. 4. 6 .)
29. İlkbaharın ayları tartışmayı niçin sonuçlandıramamış ? (3.2.2. 5. 5 .)
30. Anne koyun, başka yiyecekler aramaya gittiğinde neden yavrusunu da götürmemiş ? (3.2.2. 5. 2 .)
31. Guguk kuşu, nasıl bir hayvandır ? (3.2.2. 6. 1 .)
32. Guguk kuşu evini yapmaya nasıl karar veriyor ? (3.2.2. 6. 1 .)
33. Serçe, guguk kuşuna neden kızıyor ? (3.2.2. 6. 1 .)
34. Lâleler niçin başlarını havaya kaldırıyorlar ? (3.2.2. 4. 5 .)
35. Sahibi, horozu niçin kovmuş ? (3.2.2. 6. 2 .)
36. Kuşlar neden sıcak yerlere gidiyor ? (3.2.2. 6. 3 .)
37. Küçük kuş neden sıcak yerlere gidemiyor ? (3.2.2. 6. 3 .)
38. Çam ağacının yaprakları neden dökülmüyor ? (3.2.2. 6. 3 .)
39. Büyük trenler ona neden dudak büküyorlar? (3.2.2. 6. 4 .)
40. Küçük tren onlara nasıl yardım ediyor? (3.2.2. 6. 4 .)
41. Çınar ağacı kendisini nasıl anlatıyor? (3.2.2. 6. 5 .)
42. Saz, çınar ağacının söylediklerine niçin gülüyor? (3.2.2. 6. 5 .)
43. Poyraz ile Güneş, niçin çekişmeye başlamışlar? (3.2.2. 6. 6 .)
44. Çekişmeyi kim kazanmış? Niçin? (3.2.2. 6. 6 .)

45. Güneş, yolcuya giysilerini nasıl çıkarttırmış? (3.2.2. 6. 6 .)
46. Karınca, yaprağın üstüne nasıl düşüyor? (3.2.2. 6. 7 .)
47. Karınca nasıl kurtarılıyor? (3.2.2. 6. 7 .)
48. Leylek, tilkiye nasıl bir ders veriyor ? (3.2.2. 7. 1 .)
49. Tilki, sofraya niçin düz bir tabak koyuyor ? (3.2.2. 7. 1 .)
50. Tilki, daha sonra arkadaşlarına nasıl davranıyor ? (3.2.2. 7. 1 .)
51. At, eşeğin isteği karşısında nasıl davranıyor ? (3.2.2. 7. 2 .)
52. Anne ayı avcılara neden yavrularını gösteriyor ? (3.2.2. 7. 3 .)
53. Anne ayı, bu davranışıyla avcılara nasıl bir ders veriyor ? (3.2.2. 7. 3 .)
54. Aslan, niçin ormanların kralıdır ? (3.2.2. 8. 1 .)
55. Fare, aslana niçin yaklaştı ? (3.2.2. 8. 1 .)
56. Aslanın yakaladığı fare, nasıl kurtuldu ? (3.2.2. 8. 1 .)
57. Vadideki ekinler , gelincikler, ağaçlar neden ağlaşıyorlarmış ? (3.2.2. 8. 2 .)
58. Mavi bulut vadideki ekinlerin, gelinciklerin, ağaçların isteğini neden yerine getirememiş ? (3.2.2. 8. 2 .)
59. Tavşan, geç kalışını , aslana nasıl açıklıyor ? (3.2.2. 9. 3 .)
60. At ve öküzün korkmasının sebebi nedir ? (3.2.2. 9. 1 .)
61. Hindi, akılsız horozu nasıl kışkırtıyor ? (3.2.2. 9. 1 .)
62. Akılsız horoz, güneşe niçin kızıyor ? (3.2.2. 9. 1 .)
63. Karınca nasıl bir hayvandır ? (3.2.2.9. 2.)
64. Ağustos böceği, niçin karıncanın evine gidiyor ? (3.2.2. 9. 2 .)
65. Ormandaki hayvanlar niçin korku içindedir? (3.2.2. 9. 3 .)
66. Kümes hayvanları, akılsız horoza niçin güceniyor ? (3.2.2. 9. 1 .)
67. Aslan , niçin kuyuya atıyor ? (3.2.2. 9. 3 .)
68. Metne göre karıncalarda ve insanlarda görülen ortak özellik nedir ?
(3.2.2.10.1.)
69. Çocuk, çiçeği nereye dikmiş ? Çiçeğe nasıl bakmış ? (3.2.2. 10. 3 .)
70. Çocuk, çiçeğe nasıl sitem etmiş ? (3.2.2. 10. 3 .)
71. Çiçek, çocuğa nasıl yanıt vermiş ? (3.2.2. 10. 3 .)
72. Anneler, babalar, nineler, dedeler neden masal bulmakta güçlük çekiyorlar ?
(3.2.2.10. 4.)
73. Belediye başkanı, halkı neden topluyor ? (3.2.2. 10. 4 .)

74. Pina konuştuğça insanlar neden şaşınıyorlar ? (3.2.2. 10. 4 .)
75. Masallara ne olduğunu bulabiliyorlar mı ? Niçin ? (3.2.2. 10. 4 .)
76. Yaşlılık , kestane ağacını nasıl etkiliyor ? (3.2.2. 12. 1 .)
77. Yavru ceylân, neden gizlenecek yer arıyor ? (3.2.2. 12. 1 .)
78. Kestane ağacı, yaralı ceylâna nasıl yardım ediyor ? (3.2.2. 12. 1 .)
79. Deniz yıldızının kumsalda bulunuşunun sebebi nedir ? (3.2.2. 12. 2 .)
80. Martı, kanatlarını neden güneşin önüne geriyor ? (3.2.2. 12. 2 .)
81. Deniz yıldızı, suların çekilmesini nasıl açıklıyor ? (3.2.2. 12. 2 .)
82. Martıya göre, denizin suyunun azalmaması nasıl sağlanabilir? (3.2.2. 12. 2 .)
83. Kurt, köpeğin durumuna neden hevesleniyor ? (3.2.2. 13. 1 .)
84. Köpek, yaptığı işi nasıl açıklıyor ? (3.2.2. 13. 1 .)
85. Kurt, köpekten neler soruyor ? Köpek nasıl cevap veriyor ? (3.2.2. 13. 1 .)
86. Tilki, keçiyi kandırmak için neler söylüyor ve kuyudan nasıl çıkıyor ?
(3.2.2.13.2.)
87. Keçi, kuyunun başına niçin geliyor ? (3.2.2. 13. 2 .)
88. Köpek, yaşadığı çevreden niçin ayrılıyor ? (3.2.2. 14. 1 .)
89. Köpek, nasıl bir dost arıyor ? (3.2.2. 14. 1 .)
90. Okuduğunuz yazının kahramanları kimlerdir ? Söyleyiniz. (3.2.2. 14. 1 .)
91. Köpeğin, ayının daha güçlü olduğunu düşünmesinin sebebi nedir ?(3.2.2. 14. 1.)
92. İnsanoğlu, köpeğe nasıl davranıyor ? (3.2.2. 14. 1 .)
93. Kurt, kuzucuğu neden gözüne kestirmiş ? (3.2.2. 15. 2 .)
94. Kuzucuk, kurdun bahanesini nasıl yanıtlamış ? (3.2.2. 15. 2 .)
95. Kuzucuk, kurdun yalanını nasıl engellemiş ? (3.2.2. 15. 2 .)
96. Kurt, asıl isteğini nasıl belirtmiş ? (3.2.2. 15. 2 .)
97. Alakarga ilk günlerde niçin ötmeye kalkmamış ? (3.2.2. 15. 3 .)
98. “ Foyası ortaya çıkmak” ne demektir ? (3.2.2. 15. 3 .)
99. “ Ayak uyduramamak” , metinde hangi anlamda kullanılmıştır ?
(3.2.2.15.3.)
100. Kuş, avcıya nasıl yalvarmış ? (3.2.2. 16. 1 .)
101. Metnin kahramanları kimlerdir ? (3.2.2.16.1 .)
102. Karınca neden yardım istemiş ? (3.2.2. 16. 2 .)

103. Güvercin, karıncayı nasıl kurtarmış ? (3.2.2.16. 2 .)
104. Kuşların tuzağa yakalandığı yer nasıl bir yerdir ? (3.2.2. 17. 1 .)
105. Karınca güvercini nasıl kurtarmış ? (3.2.2. 16. 2 .)
106. Tuzağa düşen kuşlar, önce nasıl davranıyorlar ? (3.2.2. 17. 1 .)
107. Güvercinlerin beyi, farenin önce kendisini kurtarmak istemesine neden karşı çıkıyor? (3.2.2. 17. 1 .)
108. Beyin bu davranışı, fare üzerinde nasıl bir etki yapıyor ? (3.2.2. 17. 1 .)
109. Horoz, evden niçin kaçmış ? (3.2.2. 17. 2 .)
110. Oğulların, toprağın her yerini kazmaları nasıl sonuç veriyor? (3.2.2.19.1.)
111. Sabaha karşı ışıklarını gördükleri eve niçin gitmişler ? (3.2.2. 17. 2 .)
112. Yavrular, annelerine neden yalvar yakar olmuşlar? (3.2.2. 18. 1 .)
113. Tarla kuşu neden taşınmak istemiş? (3.2.2. 18. 1 .)
114. Hayvanlar geceyi nasıl geçirmişler ? (3.2.2. 17. 2 .)
115. Tilki niçin güle oynaya ormana kaçmış ? (3.2.2. 10. 2 .)
116. Balıkçıl, niçin beklemeyi uygun buluyor? (3.2.2. 20. 1 .)
117. İştahı açılan balıkçıl, yeşil sazanları niçin yemiyor? (3.2.2. 20. 1 .)
118. "Çok kazanayım diyen çok kaybeder." sözünün anlamı nedir? (3.2.2. 20. 1 .)
119. Gül Kız kimdir ? Anası, babası onu nasıl büyütmüş ? (3.2.2.22. 1 .)
120. Dünya neden Gül Kız'ın başına yıkılmış ? (3.2.2.22. 1 .)
121. Gül Kız neden talihliymiş ? (3.2.2.22. 1 .)
122. Nur yüzlü hatun ona niye yardım ediyormuş ? (3.2.2.22. 1 .)
123. Köylü, eşeği ve atı yüklerken nasıl davranıyor? (3.2.2.23.1.)
124. Okuduğunuz yazıda anlatılan olaylar gerçek hayatta olabilir mi? Neden?
(3.2.2.23.2.)
125. Gül Kız, niçin bir iş beceremiyormuş? (3.2.2.23.2.)
126. Gül Kız, Tanrı'ya nasıl yalvarıyormuş? (3.2.2.23.2.)
127. Gül Kız, perileri nasıl sınımış ve sonuçta neler olmuş? (3.2.2.23.2.)
128. Kocası, Gül Kız'a neler söylemiş; nasıl dualarda bulunmuş? (3.2.2.23.2.)
129. Bu olaydan sonra Gül Kız ile kocası nasıl bir yaşam sürdürmüşler?
(3.2.2.23.2.)
130. Tilki, güvercini hangi tehditle kandırıyor? Güvercin, neyi bilmediği için yavrularını tilkiye atıyor? (3.2.2.24.1.)

131. Tilki, leyleği nasıl kandırıyor? (3.2.2.24.1.)
132. Düşmanın tatlı sözlerine kanmanın, saf davranmanın sonu ne olur?
(3.2.2.24 1.)
133. Tacir, ne zaman, kim tarafından, neden uyarılmıştır? (3.2.2.24. 2.)
134. Cimri, altınlarını toprağa gömmekle rahatlamış mıdır, tedirgin midir? Bunu ne yapmasından anlıyorsunuz? (3.2.2.24. 3.)
135. Güvercinlerin beyi nasıl bir öneride bulunuyor ? (3.2.2. 17. 1 .)
136. Tacir, ilk uyarıyı hangi nedenle önemsememiştir? (3.2.2.24. 2.)
137. Tacir, hangi olumsuz durumla karşılaşmıştır? (3.2.2.24. 2.)
138. Cimrinin yaptığı çok sakıncalı, yanlış davranış nedir?
(3.2.2.24.3.)
139. Bir komşusu, cimriye hangi ilginç soruyu sormuştur? Bu soruyla ona ne demek istemiştir? (3.2.2.24. 3.)
140. Ailesi, Gül Kız'ı nasıl büyütüştür? (3.2.2. 25 .1.)
141. Gül Kız, niçin yalnız kalmıştır? (3.2.2. 25. 1.)
142. Gül Kız, yalnızlıktan nasıl kurtuluyor? Kocasını nasıl bir insandır?
(3.2.2.25.1.)
143. Okuduğunuz parçada gerçeğe uymayan olaylar var mı? (3.2.2. 25. 1.)
144. Perili Ana, geliş sebebini nasıl açıklıyor? (3.2.2. 25 .1.)
145. O yıl güvercin, niçin korku ve üzüntü içindedir? Tilki, güvercini nasıl tehdit etmektedir? (3.2.2.25. 3 .)
146. Leylek, güvercine nasıl bir akıl veriyor? (3.2.2.25. 3 .)
147. Tilki, amacına ulaşabiliyor mu? Güvercinin yavrularını ölümden kurtaran leylek, aklını kendisi için de kullanabiliyor mu? Bunu nereden anlıyorsunuz?
(3.2.2.25. 3.)
148. Leylek, tilkinin övgüleri karşısında nasıl davranıyor? (3.2.2.25. 3 .)
149. Tilki, gerçekten kuşları üstün yaratıklar olarak mı görüyor? Böyle davranmasının sebebi nedir? (3.2.2.25. 3 .)
150. Evlendikten sonra, Gül Kız'ın en büyük üzüntüsü nedir? O, bu üzüntüsünden nasıl kurtuluyor? (3.2.2. 25. 1.)
151. Keloğlan nasıl biridir? Anası onun nasıl olmasını istemektedir?
(3.2.2.26.1.)

152. Daha sonra Arap Bacı, Keloğlan'a niçin bir tokmak veriyor? (3.2.2.26.1 .)
153. Bilgenin dostları, tanışları neye kızıyorlar? Ezop durumu nasıl açıklıyor ?
(3.2.2.26. 2.)
154. Eşeğin isteğinin yerine getirilmemesi hangi sonuca yol açıyor?
(3.2.2.23.1.)
155. Okuduğunuz yazıdaki olayı birkaç cümle ile özetleyiniz. (3.2.2.27. 2.)
156. Çayır kuşunun hangi davranışı, papatyanın mutluluğunu daha da artırıyor?
Niçin? (3.2.2.27. 2.)
157. Papatya niçin mutludur? (3.2.2.27. 2.)
158. Çayır kuşunun başına nasıl bir iş geliyor? Bu durum, papatyayı etkiliyor mu?Nasıl? (3.2.2.27. 2.)
159. Papatya, çayır kuşunun kafesine nasıl giriyor? (3.2.2.27. 2.)
160. Baba, çocukları arasında neden mallarını bölüştürmek istiyor? (3.2.2. 29.1.)
161. Baba hangi çocuğun yaptığı işi beğeniyor? Niçin? (3.2.2. 29. 1.)
162. Kurt, tilkiyi aslana nasıl kötülüyor? Amacı nedir? (3.2.2.29. 2.)
163. Tilki, kendini nasıl savunuyor? Tilkinin yalan söylemesi, aslanın bu yalana inanarak davranması nasıl bir sonuç doğuruyor? (3.2.2.29. 2.)
164. Bu hayvan masalının (Aslan, Kurt, Tilki) verdiği ders hangi cümle ile belirtilmiş? Bunu kısaca açıklayınız. (3.2.2.29. 2.)
165. Güvercinlerin beyi, farenin önce kendisini kurtarmak istemesine neden karşı çıkmış? (3.2.2.31.1.)
166. Karga, niçin fareyle dost olmak istemiş? (3.2.2.31. 1.)
167. Çoban, huyunu beğenmediği insanların hayvanlarını neden gütmek istemezmiş? (3.2.2.31. 2.)
168. Çoban, Gülsüm Abaya nasıl bir söz vermiş? Neden böyle bir söz verme gereğini duymuş? (3.2.2.31. 2.)
169. Çoban, Gülsüm Abaya verdiği sözü yerine getirebilmiş mi?Neden?
(3.2.2.31.2.)
170. Buzağı, nasıl yaralanmış? (3.2.2.31.2.)
171. Babası öldüğünde çok üzülen Sülün Kız'ın acısını annesi nasıl hafifletmiş?
(3.2.2.32. 1.)

172. Kuşlar neden susmuş, ağaçlar Sülün Kız'a neden meyve vermemiş?
(3.2.2.32.1.)
173. Balıkçıl kuşu niçin bir plân kuruyor? (3.2.2.33.1.)
174. Balıklar, niçin düşmanları balıkçıdan yardım istiyor? (3.2.2.33.1.)
175. Balıkçıl, gerçekten balıklara yardım ediyor mu? Bunu hangi davranışından anlıyorsunuz? (3.2.2.33.1.)
176. Yengeç, niçin balıkçılı öldürdü? (3.2.2.33.1.)
177. "Fil, su içmeye gittiği bir gün ne yapmış? İsteyerek yapılan bu davranış niçin yanlıştır? Söyleyiniz. (3.2.2.34.1.)
178. Çalığışuna kimler, nasıl yardım etmiş? (3.2.2.34. 1.)
179. Dal'ın gölde boğumlamasının sebebi nedir? (3.2.2.35. 1.)
180. Masalın sonunda Yaprak ile Fidan'ın yüzlerine bakılamayacak kadar cirkinleşmeleri ile nasıl bir ders verilmek isteniyor? (3.2.2.35.1.)
181. Küçük Prens'e göre, insanların mutsuz olmalarının sebebi nedir?
(3.2.2.35.2.)
182. Küçük Prens'in tilki ile kurduğu dostluk evcilleştirme kelimesinin anlamını karşılıyor mu? Niçin? (3.2.2.35. 2.)
183. Küçük Prens, kendi gezegenindeki gülü için ne gibi fedakârlıklarda bulunuyor? Onu dünyadaki binlerce benzerinden daha değerli kılan nedir?
(3.2.2.35. 2.)
184. Dünya'daki güller niçin boştur? (3.2.2.35.2.)
185. Oduncu eve gidince, komşularından biri ondan neler öğreniyor ? Komşusu ormana niçin gidiyor ? (3.2.2.36.2.)
186. Babası hangi oğlunu ödüllendirmiş? Bunu sebebi nedir ? (3.2.2.36.1.)
187. Yoksul oduncu niçin ağlamaktadır ? (3.2.2.36.2.)
188. Yaşlı adam tekrar suya niçin dalıyor ? Sudan çıkan altın baltayı almayan komşu, niçin böyle davranıyor ? (3.2.2.36. 2.)
189. Masalda baba, çocuklarını niçin yanına topluyor ? Onlara ne söylüyor ?
(3.2.2.36.1.)
190. Eşekler, eski ustanın yaptığı semerleri neden çok beğeniyorlar?
(3.2.2.56.2.)

191. Eski ustanın ölümü üzerine aynı yerde işe başlayan yeni usta nasıl bir kişiliğe sahiptir? İşine gereken özeni göstermekte midir? Açıklayınız. (3.2.2.56. 2.)
192. Yeni usta, önce hangi eşeğe semer yapıyor? Yaptığı semer önceki ustanın yaptığı semerlere benziyor mu? Açıklayınız. (3.2.2.56. 2.)
193. Eşekler, neden hepsinin sırtı yara bere içinde kalıncaya kadar bir tepki göstermiyorlar? Daha sonra nasıl bir tepki gösteriyorlar? (3.2.2.56. 2.)
194. Masal dünyasını bir dönüp dolaşmak nelere bedeldir? Neden? (3.2.2.56.1.)
195. Fare neden önce Tasmalı Güvercin 'in düğümlerini kemirmeye başladı ? Tasmalı Güvercin buna neden karşı çıktı ? (3.2.2.50. 1 .)
196. "Düşen başları kaldırıp sönen ocakları yakarmış." tümcesinden ne anlıyorsunuz? Bu tümce ile Türklerin hangi özelliği anlatılmıştır? (3.2.2.48.1.)
197. Saz, çınarı övünmekte haklı buluyor mu? Niçin? (3.2.2.47. 1 .)
198. Fırtına kasırgaya döndükten sonra çınar yerinde kalabiliyor mu? Niçin? (3.2.2.47. 1.)
199. Baykuş, kartala ne soruyor? Kartaldan nasıl bir ayrıcalık istiyor? Niçin? (3.2.2.46. 2 .)
200. Kartal, niçin "Bu yavrular dostum baykuşun olamaz" diyor? (3.2.2.46. 2 .)
201. Kaptan, değirmeni niçin kiralamak istiyor? (3.2.2.46. 1 .)
202. Kendisine iyilik eden gezgine, kuyumcu teşekkür mü etmiştir, yoksa ne yapmıştır? Bunu neden yapmıştır? Kuyumcunun dostluğu neye dayanmaktadır? (3.2.2.45. 1 .)
203. Yunus bahği, neden Hermiyas'ı bırakıp denize dönmemiş? (3.2.2.44. 1 .)
204. Devın evine ulaşan kızlar niçin şaşırılmışlar; kızların, içleri rahat uyumalarının nedeni neymiş? (3.2.2.42. 3 .)
205. Tilki, horozun yanından niçin koşarak uzaklaştı? (3.2.2.42.1.)
206. Kızlar, dağdan köye dönerken neden yakınmaya başlamışlar, tepkilerini nasıl göstermişler? (3.2.2.42. 3 .)
207. Kuşların susması, kavak ağacına neler düşündürüyor? Niçin? (3.2.2.40.1.)
208. Kuşların susması hangi nedenlere bağlanıyor? (3.2.2.40. 1.)

209. "Bu duyduğu sözlerden yaprakları diken diken olmuştu." cümlesini metne göre açıklayınız. (3.2.2.40.1.)

3.2.10.3.Analiz Soruları

1. Okuduğumuz metinden çıkarılabilecek sonuç nedir? (3.2.2. 6. 7 .)
2. Metinden nasıl bir ders alıyoruz ? (3.2.2. 8. 2 .)
3. Masaldan nasıl bir sonuç çıkardınız? (3.2.2. 9. 1 .)
4. Yazının ana düşüncesi, vermek istediği ders nedir ? (3.2.2. 15. 2 .)
5. Metinden çıkan sonuç nedir ? (3.2.2. 15. 3 .)
6. Metnin ana düşüncesi nedir ? (3.2.2. 16. 1 .)
7. Masalın ana düşüncesi nedir ? (3.2.2.22. 1 .)
8. Okuduğunuz yazıdan nasıl bir sonuç çıkarabiliriz? (3.2.2.23 1.)
9. Ana düşünceyi bulup açıklayalım. (3.2.2.24 1.)
10. Yazının ana düşüncesi olabilecek cümleyi bulalım ve açıklayalım.
(3.2.2.24. 2.)
11. Yazının ana düşüncesi, hangi sözle belirtilmiştir? Neden?(3.2.2.24.3.)
12. Metinden çıkardığımız dersi söyleyiniz. (3.2.2.26. 1 .)
13. Yazının ana fikrini belirtiniz. (3.2.2. 26. 2 .)
14. Parçadan çıkardığımız sonucu söyleyiniz. (3.2.2.27. 2.)
15. Yazıdan nasıl bir ders çıkarıyorsunuz? (3.2.2. 28. 1 .)
16. Bu yazıdan nasıl bir ders çıkarıyorsunuz? (3.2.2. 28. 2.)
17. Masaldan çıkardığımız dersi söyleyiniz. (3.2.2. 29. 1.)
18. Parçadan nasıl bir ders çıkardınız? (3.2.2.31. 1.)
19. Okuduğunuz masaldan çıkarılan dersi söyleyiniz (3.2.2.32. 1.)
20. Bu parçadan çıkaracağınız ders nedir? (3.2.2.33. 1.)
21. Yazıdan çıkardığımız sonuç nedir? (3.2.2.34. 1.)
22. Metnin ana düşüncesi nedir? (3.2.2.42. 3 .)
23. Metnin ana düşüncesini belirtiniz. (3.2.2.44. 1 .)
24. Okuduğunuz hikâye, hangi düşünceyi anlatmak için yazılmıştır? (3.2.2.45.1 .)
25. Metinden nasıl bir ders çıkarabiliriz? (3.2.2.46. 2 .)
26. Hikâyeden nasıl bir ders alıyorsunuz? Bu ders açıkça söyleniyor mu?
(3.2.2.47.1.)

27. Okuduğunuz metinden çıkardığınız ders nedir ? (3.2.2.50. 1 .)
28. Masalın ana düşüncesi nedir? (3.2.2.49. 1 .)
29. Metinden çıkardığınız sonuç nedir? (3.2.2.51. 1 .)
30. Genç ešek, neler söylüyor?Buna göre parçanın ana düşüncesi nedir?(3.2.2.56.2.)
31. Bu masalda verilmek istenen ders nedir? Söyleyiniz. (3.2.2. 27. 1 .)

3.2.10.4.Değerlendirme soruları

1. İşlerimizi zamanında yapmamanın zararları neler olabilir ? (3.2.2. 6. 1 .)
2. Arkadaşlar arasındaki dayanışmanın sonunda neler olmuş olabilir ? (3.2.2. 6. 2.)
3. Başkalarına özenmek doğru mudur? Neden? (3.2.2. 6. 5 .)
4. Başkalarını küçük görmenin sakıncaları nelerdir? (3.2.2. 6. 4 .)
5. Atın yaptığını doğru buluyor musunuz ? (3.2.2. 7. 2 .)
6. Kendini beğenmiş insanların davranışları nasıldır ? (3.2.2. 8. 2 .)
7. Size göre tarla kuşu taşınmaya karar vermekte haklı mıdır? Niçin? (3.2.2.18. 1.)
8. Martı, suların çekilmesi ile ilgili endişe duymakta haklı mı? Niçin ?
(3.2.2. 12. 2 .)
9. Son paragrafta tilkinin keçiye söylediklerini doğru buluyor musunuz ?
(3.2.2. 13. 2.)
10. Toprağın kazılması ile ekinlerin bollaşması arasında nasıl bir ilgi olabilir? (3.2.2. 19. 1 .)
11. Aynı komşu, cimriye hangi aklı vermiştir? Bu sözde bir "taşlama, yaptığı yanlışlığı yüzüne vurma, bir ders verme" anlamı var mı?
(3.2.2.24 3.)
12. Güvercinin leylek ile ilgili yaptığı yanlış nedir? Böyle yapması akıllıca mıdır?
(3.2.2.24.1.)
13. Kahramanların isimlerinin Fidan, Yaprak, Dal gibi ağaç isimlerinden seçilmesi tesadüf müdür? Bu isimlerden masalda nasıl yararlanılmış? (3.2.2.35. 1.)
14. Masalda gerçeğe uygun ve olağanüstü olayları gösteriniz. (3.2.2.35. 1.)
15. Parçada birinci paragrafta geçen tekerlemeler masala ne kazandırıyor?
(3.2.2.35.1.)
16. İnsan doğruyu nasıl görebilir, insanların unuttukları gerçek nedir? (3.2.2.35. 2.)
17. Çok seçici, zor beğenen insanlar yaşamlarında mutlu olabilirler mi? (3.2.2.37.1.)

18. Okuduğunuz metindeki olayı birkaç cümleyle anlatınız. (3.2.2.44. 1 .)
19. İyilik kimlere yapılmalıdır? Kimlerden dost edinilmemelidir? (3.2.2.45. 1 .)
20. Metindeki ana düşünceye uygun bildiğiniz atasözlerini söyleyiniz. (3.2.2.50.1 .)
21. Okuduğumuz metinde hangi varlıklar kişileştirilmiş, konuşurulmuştur ?
(3.2.2. 5.3.)
22. Okuduğunuz yazının başlığını söyleyiniz. Bu yazıya başka bir başlık bulunuz.
(3.2.2.4. 4.)
23. Okuduğunuz yazının başlığını söyleyiniz. Bu yazıya başka bir başlık bulunuz.
(3.2.2.4. 5.)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ana dilin öğretimi Türkçe dersi ile sağlanır. Türkçe derslerinde de kullanılan temel kaynak Türkçe ders kitabıdır. Türkçe ders kitaplarında edebî türlerden örnekler alınarak öğrencilere, dinleme, okuma, anlama, anlatma bilgi ve becerileri kazandırılmaya çalışılır. Türkçe ders kitaplarında örnek metin olarak kullanılan edebî türlerden biri de masallardır. Masallar çocukların hayal dünyasına seslendiklerinden çocuklar üzerinde diğer türlerden biraz daha fazla etki bırakırlar. Bu çalışmada da Türkçe kitaplarında kullanılan masal metinleri aracılığı ile masalların Türkçe eğitimindeki işlevi saptanmaya çalışıldı. Masal metinlerinin öğrenci seviyelerine göre düzenlendiği, ve öğrencilerin ilgilerine hitap ettiği görüldü.

- Bu çalışmada kullanılan masal metinlerinin Türkçe ders kitaplarındaki kullanımı esas alınmış, üzerindeki incelemeler kitaplarda bulunan metnin işleniş bölümleri kaynak alınarak yapılmıştır. 62 Türkçe ders kitabı üzerinde yapılan ve 90 masal metninin kullanıldığı bu incelemede, masal metinlerinin ilköğretimin ilk sınıflarında daha fazla kullanıldığı; sınıf seviyesi arttıkça masal kullanımının azaldığı görülmüştür. İlk dört sınıfta her bir ders kitabında birden fazla masal metninin kullanıldığı, 5., 6., 7. sınıflarda ders kitabında bir ya da iki masal metninin kullanıldığı; 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında masal metinlerinin çok az kullanıldığı, hatta bazı kitaplarda hiç kullanılmadığı ortaya çıkmıştır. Bazı kitaplarda da ufak tefek değişikliklerle aynı masalların kullanıldığı belirlenmiştir. Çocukların ilgisini çeken ve onları böylesine etkileyen bir tür olan masalların her sınıfa yönelik Türkçe ders kitabında bulunması, öğrencilerin anlama ve anladığını ifade edebilme becerilerini geliştirmek açısından yararlı olacaktır.

- Ele alınan masal metinlerinde iyiliğe, doğruluğa, yardımlaşmaya ve çalışmaya teşvik edici masal iletileri saptanmış; öğrencileri karamsarlığa, hayalperestliğe sürükleyecek iletilere rastlanmamıştır. Metinlerde, öğrencilere; insanları küçümsemenin yanlışlığı; bencilliğin zararları; yardımseverliğin önemi; aza kanaat etmenin doğruluğu; kimseyle alay edilmemesi gerektiği; yumuşak davranmanın zor kullanmaktan daha iyi olduğu kavratılmaya çalışılmıştır. Bunların yanında “İyilik edenin iyilik bulacağı; son pişmanlığın fayda vermeyeceği; kimi zaman aklın akıldan üstün olabileceği; birlikten kuvvet doğduğu; azla yetinmeyenin çoğu bulamayacağı; öfkeyle kalkanın zararlı oturacağı; aklın yaşta değil başta olduğu; işemeyen demirin

pas tutacağı; çocuğun kendisine yapılmasını istemediği bir şeyi başkasına yapmaması gerektiği vurgulanmıştır. Ders kitaplarında yer verilen masalların seçiminde mutlaka edebî ve manevî değerler göz önünde bulundurulmalı; öğrencileri karamsarlığa şiddete ve olumsuz düşüncelere sürükleyecek metinlerden kaçınılmalıdır.

- Sınıf içerisinde uygun öğrenim durumlarında gerçekleştirilen bir derste kullanılan masal metinlerinin, öğrencileri dinleme, okuma, sözlü ve yazılı anlatım davranışlarına yönelttiği, anlama yetisini güçlendirdiği görülmüş, böylece Türkçe dersinin amaçlarının nasıl gerçekleştirildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Canlandırma faaliyetleri ile de öğrencilerin yaparak, yaşayarak öğrenmelerinin sağlandığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Bazı ders kitaplarında böyle bir yönlendirme yoksa bile öğrencilerin masalları büyük bir ilgi ve istekle canlandırma istekleri reddedilmemeli öğretmeni tarafından öğrencilere dinleme, okuma aşamalarından sonra canlandırma ve masalı kendi düşünceleri ve davranışları ile ifade etme fırsatı tanınmalıdır.

- Sözcük çalışmalarında yer alan yeni sözcük, deyim ve masal metinlerinde anlatımının akıcılığını sağlayan ikilemelerle, öğrencilerin sözcük dağarcığına kazandırılmak istenen bilgiler belirlenmiştir. Masal metinlerinin işlenişindeki “sözcük çalışmaları” bölümünde yazım kuralları ve sözlük kullanımı hakkında verilen bilgiler, sözcükte anlam bilgisi konusunda yapılan uygulamalar incelenmiştir. Masalların sözcük sayıları, kullanıldıkları sınıfların seviyelerine göre değerlendirilerek uygunluğu saptanmıştır. Masallarda mümkün oldukça sözcük sayısı sınıf seviyesine uygun olmalı, anlamı öğretilmek istenen sözcük ve deyimlerin de anlamlı ve düzeye göre yerinde olması gerekmektedir. Öğrencinin bilinmeyen sözcük ve deyimleri metinden hareketle bulması, bunun yanından bulduğu anlamları sözlüklerle de desteklemesi, örnek cümlelerde kullanarak pekiştirmesi sağlanmalıdır.

- “Hazırlık Çalışmaları” ve “Metni Anlama” bölümlerinde yer alan sorular gruplandırılarak öğrencilere kazandıracağı kavrama yetisi, araştırma, gözlem ve değerlendirme yapabilme becerileri ortaya çıkarıldı. Masal metinleri için hazırlanan soruların çoğunlukta bilgi/ ezber ve kavrama sorularından oluştuğu görüldü. Uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme sorularına daha fazla yer verilerek öğrencilerin ezber yapma, kavrama / anlama yetisi kazanmasının yanında öğrendikleri ile uygulama, analiz ve sentez yapması, değerlendirmeye ulaşması sağlanabilir.

Çocuklara dil öğretimi için önemli bir araç olan masallar, çocukların ilgilerini canlı tutabilmektedir. Dil becerilerinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Masallar, Türkçe ders kitaplarında ilerleyen sınıflarda diğer türlere oranla daha az kullanılmasına rağmen içeriğinin çocuğun ruh dünyasına seslenmesi; şekil açısından tekerleme, ikileme, hal söyleyişleri gibi dil zenginliklerini barındırması, anlatımının akıcılığı ve sürükleyiciliği; kültürel öğelerle yoğrulmuş olması Türkçe eğitimi açısından onu diğer türlerden daha etkili kılmıştır. “Öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama ve bunları amaca uygun olarak söz ya da yazı ile anlatma gücü kazandırmak; onlara dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak; estetik duygularının gelişmesinde yardımcı olmak; onların kelime dağarcığını zenginleştirmek; sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı, insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak; onlara, bilimsel, eleştirci, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmak” şeklinde belirtilen Türkçe öğretiminin genel amaçlarının gerçekleştirilmesinde etkili bir araçtır.

Bu çalışmanın sonucunda toplumun kültürel değerlerini barındıran ve çocukların içerisinde kendilerini buldukları masal metinlerinin, Türkçe eğitiminde önemli bir işleve sahip olduğu ortaya çıkarılmıştır.

KAYNAKÇA:

AKBULUT,T.,1999,İlköğretim Okullarında Görevli Öğretmenlerin Soru Sorma Becerilerinin Değişkenler Açısından İncelenmesi, Çukurova Üniv. YL. Tezi, s.11

AKSAN, D. , 1975 , Türk Dili Dergisi; Sayı: 285, s.423-434,

AKSAN,D., 2000, Her Yönüyle Dil, TDK Yay. 439, III.Cilt, Ankara , s. 15, 35,

ANAYASA , 1997, Seçkin Yay. , Ankara

ANA BRİTANNİCA ,C.15, s.402

AYTAŞ , G.- YALÇIN,A., 2002, Çocuk Edebiyatı, Akçağ, Ankara, s. 42

BORATAV, P. N., 1969, Türk Halk Edebiyatı, Gerçek Yayınevi, İst, s.80

BORATAV, P. N., 1992, Zaman Zaman İçinde, Remzi Kitabevi, İst. ,s. 14-15

CEMİLOĞLU, M., 2001, İlköğretim okullarında Türkçe Öğretimi Alfa İst., s. 15-16

DEMİRAY, K., 1975, Türkçe Çocuk Edebiyatı; Milli Eğt. Bas. İstanbul

GÜNEY, E. C. , 1992, Masallar, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara

KARADAĞ, M., 1996, Türk Halk Edebiyatı Anlatı Türleri, Balıkesir Akademi Dergisi, 22 basım, Balıkesir , s. 244- 293

MEYDAN LAROUSSE, C. 8, s.120

OĞUZKAN, F., 2001, Çocuk Edebiyatı, Anı Yay, Ankara, s. 17-26

ÖZ, F., 2001, Uygulamalı Türkçe Öğretimi, Anı Yay. Ankara, s. 45-92

PORZİG W. , 1995. Dil Denen Mucize (çev. V. Ülkü) Ankara s. 66

SEVER, S., 2000, Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme, Anı Yay. Ankara, s. 1,5

ŞİMŞEK, E., 2001, Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması, II. Cilt, TC.

Kültür Bak. Yay. Ankara

ŞİRİN M.R.; 99 Soruda Çocuk Edebiyatı, Ç.V. Yay.İstanbul 1994 s.113 -126

TÜRKÇE SÖZLÜK , 1998, Türk Dil Kurumu Yay., C.II., Ankara, s. 1510

TANER, N., Masal Araştırmaları, Halkevi Dergileri, sayı:239-247

TEZEL, N., 1985, Türk Masalları cilt 1, Kültür Turizm bakanlığı Yay., Ankara, s. 17

TÜRKLÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI, 2003, Türkçe Öğretimi Özel S., Niğde, s. 164

ÜNALAN, Ş., 2001, Türkçe Öğretimi, Nobel Yay. Ankara, s. 2-3, 67-108

VARDAR, B., 1984, Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, Ankara Türk Dil Kurumu Yay.. s.80

YARDIMCI, M.- Tuncer H. , 2000, Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı, Ürün Yay. İzmir ,s. 78

YAVUZ,M. H.,2002, Masallar ve Eğitimsel İşlevleri, TC. Kültür Bak.Yay. Ankara s.13

YILDIZ, C., 2003, Ana Dili Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Türkçe Öğretimi, Pegem A yay. Ankara, s. 9

İncelenen Türkçe Ders Kitapları

- Rasim Bakırcıoğlu–Güner Yalçın , Türkçe 1.Sınıf; Özgün Yay. Ankara 2001
- M. Aksakal – A. Çetin – S. Demir,Türkçe 1. Sınıf ; Başarı Yay.- İstanbul 2000
- Aliyar Karaca–Ahmet Kapulu , Türkçe 1. Sınıf; Koza Yay.Dağ.–Ankara 2000
- Hüseyin Hüsnü Tekişik ,Türkçe 2. Sınıf ; Tekişik Yayıncılık – Ankara 2000
- Ali Tunç ,Türkçe 2. Sınıf ; Metro Yay. – İstanbul 2002
- N.Çolak – S. Ülgen – E. Çırak ,Türkçe 2. Sınıf ; Berk Yayıncılık – İstanbul 2002
- Emin Özdemir – Nesrin Baraz ,Türkçe 2. Sınıf ; Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Yayınları 1999
- H.Özkan – H. Gürsoy – M.E. Vardar ,Türkçe 3. Sınıf ; Milli Eğt. Yay. – Eskişehir 1999
- Hüseyin Hüsnü Tekişik ,Türkçe 3. Sınıf ;Tekişik Yayıncılık – Ankara 2001
- R. Bakırcıoğlu- G. Yalçın ,Türkçe 3. Sınıf ; Özgün Matbaa – Ankara 2003
- Ali Tunç ,Türkçe 3. Sınıf ; Metro Yayınları - Ankara 2002
- Hüseyin Hüsnü Tekişik ,Türkçe 4. Sınıf ; Tekişik Yayıncılık – Ankara 1999
- Z. Sırmatel – A. Topaloğlu ,Türkçe 4. Sınıf ; Yıldırım Yay. – Ankara 2001
- Dr. M. Hengirmen – B.K. Aydoğan – N. Yılmaz– P.Çınar – Ö. Güngör ,Türkçe 4.Sınıf ; Engin Yayıncılık - Ankara 2001
- R. Bakırcıoğlu – G. Yalçın ,Türkçe 4. Sınıf ; Özgün Matbaa – Ankara 2003
- M. Aksakal - A. Çetin ,Türkçe 4.Sınıf ; Başarı Yayıncılık – İstanbul 2001
- Aliyar Karaca - Ahmet Kapulu ,Türkçe 4. Sınıf ; Koza Yay.–Ankara 2000
- H. Anaç - M.T. Tuncel - S. Çalışkan – M. Öz, Türkçe 4. Sınıf ; Delta Yayıncılık- Ankara 2000
- Hüseyin Hüsnü Tekişik ,Türkçe 5. Sınıf ; Tekişik Yayıncılık – Ankara 2000

Dr. M. Hengirmen – B.K. Aydoğan – N. Yılmaz– P.Çınar – Ö. Güngör ,Türkçe 5.Sınıf ; Engin Yayıncılık - İstanbul 2002

R. Bakırcıoğlu- G. Yalçın ,Türkçe 5. Sınıf ; Özgün Matbaa –Ankara 2003

M. Ünal – M.Y. Öner – N. Bayrak ,Türkçe 6. Sınıf ; Meb. Ankara 2002

M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş ,Türkçe 6. Sınıf ; Düzgün Yayıncılık – İstanbul 2000

Salih Sarıca -- Mustafa Gündüz ,Türkçe 6. Sınıf ; Fil Yay -- İstanbul- 1999

Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu ,Türkçe 6. Sınıf ; Tutıbay Yayınları - Ankara 2001

Nezihe Yıldız ,Türkçe 6. Sınıf ; Mahir Yayınları - İstanbul 2001

Y. Yörük – A.İ. Mihçı – S. Başer – S. Yörük ,Türkçe 6. Sınıf ; Serhat Yayınları - İstanbul 2001

Metin Gül – Muhsin Köktürk ,Türkçe 6. Sınıf ; Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

Suat Batur - Cafer Yıldırım ,Türkçe 6. Sınıf ; Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

Ahmet Gümüş ,Türkçe 6. Sınıf ; Altın Kitap - İstanbul 2002

Ahmet Kapulu ,Türkçe 6. Sınıf ; Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2002

Erol Öz – Sevim Öz ,Türkçe 6. Sınıf ; Ders Kitapları A.Ş. İstanbul – 2002

Mehmet Ali Külekçi ,Türkçe 6. Sınıf ; Dörtel Yayıncılık – Ankara 1999

Asım Onat ,Türkçe 6. Sınıf ; Metinler Yayıncılık- İstanbul 1999

Ş. Aktaş – O. Gündüz – Yakup. Çelik – H. Alacatlı ,Türkçe 6. Sınıf ; Akçağ Basım Yayım Pazarlama - Ankara 2000

S. Özaltun – H.H. Tekişik ,Türkçe 6. Sınıf ; Tekişik Yay. Ankara 1997

S.Doğruel – S. Kurter – M. Gündoğdu ,Türkçe 7. Sınıf ; Milli Eğt. Yay. İstanbul- 2000

Asım Onat ,Türkçe 7. Sınıf ; Metinler Matbaa - İstanbul 1999

M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş ,Türkçe 7. Sınıf ; Düzgün Yayıncılık – İstanbul 2003

Nezihe Yıldız ,Türkçe 7. Sınıf ; Mahir Yayınları - İstanbul 2001

Metin Gül – Muhsin Köktürk ,Türkçe 7. Sınıf ; Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

Ahmet Gümüş ,Türkçe 7. Sınıf ; Altın Kit. – İstanbul 2001

Y. Yörük – A.İ. Mihçı – S. Başer – S. Yörük ,Türkçe 7. Sınıf ; Serhat Yayınları - İstanbul 2001

Suat Batur - Cafer Yıldırım ,Türkçe 7. Sınıf ; Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

Salih Sarıca – Mustafa Gündüz ,Türkçe 7. Sınıf ; Fil Yay – İstanbul- 1999

Veysi Yıldırım ,Türkçe 7. Sınıf ; Elit Yay – Ankara 2000

Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu ,Türkçe 7. Sınıf ; Tutubay Yayınları - Ankara 2001

Erol Öz – Sevim Öz ,Türkçe 7. Sınıf ; Ders Kitapları A.Ş. İstanbul – 2002

Ahmet Kapulu ,Türkçe 7. Sınıf ; Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2002

A. Saraçoğlu – C. Çimen – Y. Güzel ,Türkçe 8. Sınıf ; Milli Eğt. Yay. 2000

Asım Onat ,Türkçe 8. Sınıf ; Metinler Yayıncılık- İstanbul 1999

Mehmet Ali Külekçi ,Türkçe 8. Sınıf ; Dörtel Yayıncılık – Ankara 1999

M. Aksakal – O.M. Çelik – İ. Savaş ,Türkçe 8. Sınıf ; Düzgün Yayıncılık – İstanbul 2000

Nezihe Yıldız ,Türkçe 8. Sınıf ; Mahir Yayınları - İstanbul 2001

Metin Gül – Muhsin Köktürk ,Türkçe 8. Sınıf ; Yıldırım Yayınları – Ankara 1999

Ahmet Kapulu ,Türkçe 8. Sınıf ; Koza Yayın Dağıtım - Ankara 2001

Suat Batur -Cafer Yıldırım ,Türkçe 8.Sınıf; Özyürek Yayın Evi - İstanbul 2001

Y. Yörük – A.İ. Mihçı – S. Başer – S. Yörük ,Türkçe 8. Sınıf ; Serhat Yayınları - İstanbul 2001

Veysi Yıldırım ,Türkçe 8. Sınıf ; Elit Yay – Ankara 2000

Ahmet Gümüş ,Türkçe 8. Sınıf ; Altın Kit. – İstanbul 2000

Melahat Koyuncu – Mustafa Koyuncu ,Türkçe 8. Sınıf ; Tutlibay Yayınları - Ankara 2001

Salih Sarıca – Mustafa Gündüz ,Türkçe 8. Sınıf ; Fil Yay – İstanbul- 1999

EK - 1**1.TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI****1. Anayasada Türkçenin Yeri**

7 Kasım 1982 tarihinde halkoyu ile kabul edilen ve halen yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Birinci Kısım Genel Esaslar" başlığı altında yer alan 3. maddesinde yer alan "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçe'dir." ifadesi ile devletin tek bir dili olduğu vurgulanmaktadır. Aynı bölümün dördüncü maddesinde ise, devletin dili ile ilgili hükmün asla değiştirilemeyeceği ifade edilmiştir.

2. Millî Eğitim Temel Kanunu

Kanun Numarası : 1739

Kabul Tarihi : 14.06.1973

Yayımlandığı Resmî Gazete :24.06.1973 /14574 ,16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile 18.06.1983 tarih ve 18081 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Kanunun Kapsamı

Madde 1. Bu kanun, Türk Millî Eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul-bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsar. (Anayasa 1997: 6)

3. Türk Millî Eğitiminin Amaçları**3.1.Genel Amaçlar**

Madde-2. (Bu maddenin 1 numaralı bendi 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 1. maddesi ile değiştirilmiştir.)

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve

sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır.

3.2. Özel Amaçlar

Madde-3. Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

4. Türk Millî Eğitiminin Temel ilkeleri

4.1. Genellik ve Eşitlik

Madde-4. Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz

4.2. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları

Madde-5. Millî Eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

4.3. Yöneltilme

Madde-6. Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

Millî Eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

4.4. Eğitim Hakkı

Madde-7. Temel eğitim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. Temel eğitim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.

4.5. Fırsat ve İmkân Eşitliği

Madde-8. Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

4.6. Süreklilik

Madde-9. Fertlerin genel ve meslekî eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

4.7. Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

(Bu başlık “ Atatürk İnkılâpları ve Türk Milliyetçiliği” iken 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 2. maddesi ile bu şekilde değiştirilmiştir.)

(Bu madde 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 2. maddesi ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.)

Madde-10. Eğitim sistemimizin her derece ve her türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk İnkılâp ve ilkeleri ve anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Millî ahlâk ve millî kültürün bozulup yozlaşmasından kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

Millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir, çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışır ve bu maksatla

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliği yapılarak Millî Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır.

4.8. Demokrasi Eğitimi

(Bu madde 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 3. maddesi ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.)

Madde-11. Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevî değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışır; ancak, eğitim kurumlarında anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasî olay ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasî olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.

4.9. Laiklik

(Bu madde 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 4. maddesi ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.)

Madde-12. Türk millî eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilkokul ve ortaokullar ile lise dengi okullarda zorunlu dersler arasında yer alır.

4.10. Bilimsellik

Madde-13. Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmesinin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddî ve manevî bakımdan teşvik edilir ve desteklenir.

4.11. Planlılık

Madde-14. Millî eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim, insan gücü- istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak meslekî ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derecede ve her türdeki örgün yaygın, meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

4.12.Karma Eğitim

Madde-15. Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

4.13.Okul ile Ailenin İşbirliği

(Bu madde 16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı kanunun 5. maddesi ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.)

Madde-16. Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır.

Bu maksatla okullarda okul-aile birlikleri kurulur. Okul-aile birliklerinin kuruluş ve işleyişleri Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

4.14. Her Yerde Eğitim

Madde-17. Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, iş yerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, millî eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tâbidir.(1739 no'lu Millî Eğitim Temel Kanun)

5. İlköğretim Kurumları Türkçe Eğitimi Programı

5.1.Genel Amaçlar

Türkçe öğretiminin amacı, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

- 1- Öğrencilere görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak,

- 2- Onlara; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak,
- 3- Öğrencilere Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirmek, onları, Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçli, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmek,
- 4- Onlara dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak; estetik duygularının gelişmesinde yardımcı olmak,
- 5- Türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek,
- 6- Onların ulusal duygusunu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak,
- 7- Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı, insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak,
- 8- Onlara, bilimsel, eleştirici, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir.

Bu yüzdendir ki, yazılı metinlerin okunup anlaşılmasının yanında dinlenen bir konuşmanın veya konferansın anlaşılmasına da önem vermek gerekir. Yani yalnız okunulan metni anlama değil konuşulan ve dinlenen anlama da Türkçe dersinin etkinlikleri arasındadır. (İlköğretim Türkçe – Yazı Programı 2000: 7)

5.1.1. Açıklama

1. Türkçe, çocuğun, her şeyden önce anlama ve anlatma gücünü geliştirecektir. En yaygın ve doğal anlaşma aracı konuşmadır. Günlük hayatımızda söylenenleri anlamak, dille ilgili etkinliklerin başında gelir. Ancak, anlamamanın türlü biçimleri vardır. Kuşkusuz, konuştuğumuz kimselerle anlaşmamızı en iyi sağlayan, bize söylenenleri doğru ve eksiksiz anlamamızdır. Doğru anlamak demek; bize aktarılmak istenen bilgi, duygu, düşünce vb. olduğu gibi bir yanışığa yol açmadan ve hiçbir şüpheli nokta kalmayacak biçimde, bütün boyutları ile kavramak demektir.

Bize anlatılmak isteneni, bazen yer yer atlayarak algılarız. Böyle durumlarda biz, söylenenleri eksik anlamışız demektir. Tam anlamak ise bir duygu ya da düşünceyi, kendi akışı içinde, kopukluklara uğramadan anlamaktır.

Yazılı bir metni böylesine anlamak ise, sözlü anlatılanı anlamaya göre daha karmaşık bir iştir. Çünkü yazılı metinde önce yazılı, yazıdaki düğüm noktalarını çözmek

gerekir. Bunun içindir ki okullarımızda okumaya, yazılı bir metni anlatmaya büyük önem verilmektedir. Bu, yerinde bir tutum olmakla birlikte günümüzde görsel ve işitsel araçların hızla gelişerek günlük hayatımızda çok etkin bir rol kazanmış olması, dinleyerek, dinlemesini bilerek anlamayı da ön plâna getirmiş bulunmaktadır. Toplumsal ve demokratik yaşayışın gelişmesi, radyoda, televizyonda, açık havada ya da bir salonda izlenen bir konuşmayı anlamamanın önemini büyük ölçüde arttırmıştır.

2. Birbirimizle anlaşmamızda bize söylenenleri, okuduklarımızı anlamamız, olayın yalnız bir yanını oluşturur. Anlaşmanın sağlanabilmesi için bizim de karşımızdakilere düşündüklerimizi, duygularımızı, gördüklerimizi, istediklerimizi söyle ya da gereğinde yazı ile anlatmamız gereklidir. Karşımızdakilerle anlaşabilmemiz için bize söylenenleri tam ve doğru olarak anlamamız ne kadar önemli ise, onların bizim söylediklerimizi tam ve doğru anlayabilmeleri için, düşünce, duygu ve dileğimizi aynı biçimde tam, doğru olarak anlatmamız da o kadar önemlidir. Çağımızdaki toplumsal yaşayış, demokratik düzen, başkalarını anlama kadar, kendimizi anlatmamızı da zorunlu kılmaktadır.

Anlaşmanın en yaygın ve doğal biçimi konuşmadır. Bunun içindir ki çocuklarımıza her şeyden önce doğru ve düzgün konuşmak, anlatmak istediklerini en kısa yoldan, en açık ve karşımızdakilerin zihinlerinde karanlık bir nokta bırakmayacak biçimde anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak gereklidir.

Yazılı anlatım, sözlü anlatımdan biraz farklı ve karmaşıktır. Konuşurken dinleyenin göstereceği tepkiler (yüz ifadesinin değişmesi, soru sorması vb.) bizi hemen etkileyerek amacımız yönünde konuşmamızı, şu ya da bu doğrultuda değiştirebilmeyi yönlendirmesine karşı, yazıda böyle bir imkân yoktur. Yazıda her şeyi önceden hesaplayarak, yazımızı okuyacak kimsenin düşünce ya da duygularımızı tam bizim istediğimiz biçimde anlamasını sağlayıcı önlemleri almamız gereklidir. Çünkü yapacağımız yanlışları sonradan şu ya da bu biçimde düzeltemez, eksikleri tamamlayamayız. Ayrıca yazılı anlatımın belli ve kesin kuralları vardır. Yazı yazarken bunlara uymamız düşüncelerimizi kurallara uygun cümleler durumuna getirmemiz, bu cümleleri en etkili ve amacımıza en iyi varacak biçimde sıralamamız gerekir.

Bunun içindir ki yazma öğretimi ve yazılı anlatım, öteden beri Türkçe dersinin en önemli etkinliklerinden biri olagelmıştır; böyle olmayı da sürdürecektir.

Ancak sözlü anlatımın günümüz koşulları içinde kazandığı büyük önem göz önünde tutularak Türkçe derslerinde yazılı anlatım etkinliği yanında sözlü etkinliklere de bu öneme uygun bir yer vermek zorunluluğu vardır.

3. Her dil, kendi kurallarını kendisi yaratır ve kurallar içinde yaşar, gelişir. Çocuklar, ana dillerini önce kulaktan, yaşayarak öğrenirler. Ana-baba ve yakın çevreden öğrenilen bu dil, dilin ana kurallarına uygundur. Çocuk çeşitli bölgelerde birbirine göre pek az özellik gösteren bu kurallara farkında olmadan uyar; dilini kurallara uygun olarak kullanma becerisini yine farkında olmadan kazanır.

İlköğretim döneminde okul, dil öğrenimini önce bir sistem içine sokar ve yavaş yavaş öğrencilere dilin kurallarını sezdirir; onların, dillerini bu kurallara uygun olarak kullanmalarında bir bilince varmalarını sağlar. Öğrenci bu bilinci kazandıktan sonradır ki dile saygı duyar. Dili kullanmada özen gösterir. Giderek dilimizin özellik, incelik ve güzelliklerini sezip dilini sever.

4. Ulusal kültürümüzün yeni kuşaklara aktarılması, ortak bir kültür yoluyla kuşaklar arasında bağlılık kurulmasını sağlaması, milli eğitimimizin temel görevleri arasındadır. Okulda bu görevin yerine getirilmesinde en büyük ağırlık ve sorumluluk Türkçe derslerine düşmektedir. Çünkü ulusal kültürümüzün en canlı, en birleştirici, milli şuuru ve iyi biçimde yaratıcı, ulus ve yurt sevgisini güçlendirici örnekleri, Türkçe yazılmış sanat eserleridir ve çocuk bu eserlerin ilk örnekleriyle Türkçe derslerinde karşılaşacaktır.

Öte yandan öğrencilerin evrensel kültür ve sanat eserleri ile karşılaşmaları okulda ve özellikle Türkçe derslerinde başlayacaktır. Türkçe öğretmenlerinin bu ilişkiyi en iyi ve yararlı sonuçları verecek biçimde ayarlamaları kültür ile evrensel kültürün birbirini tamamlayıp geliştirmesini ve öğrencilerin hayata ve dünyaya en geniş açıdan, en iyi, en insancıl ve en sağlıklı duygularla bakmalarını sağlayıcı bir yol izlemeleri gerekir.

Bunun için öğretmen, Türkçe derslerinde yapacağı çeşitli çalışmalarla dergi ve kitap okuma alışkanlığı ve zevki kazandıracak, onların, değerli eserleri kendi başlarına arayıp bulacak ve okuduklarını değerlendirebilecek düzeye gelmelerini sağlayacaktır.

Öğrencilerin hoşlandıkları türler birbirinden farklı olabilir; bu çok doğal bir durumdur. Onları aynı türden eserleri okumaya zorlamak zararlı sonuç verir. Zaten amaç; öğrencileri aynı kalıba sokmak değil onlara okuma alışkanlığı kazandırarak

kişiliklerini geliştirmektir. Öğretmenin her zaman göz önünde tutacağı şey, önce çocuğun okuma eğilimini saptamak ve onu o yönde geliştirmektir.

Öğretmenin sürekli izlemesi sonucu aşamalılığa ve düzeye özen göstererek zamanında ve yerinde yapacağı küçük yardım ve özendirmeler, öğrencilerin okuma alışkanlık ve zevkini kazanmalarını sağlayacaktır.

Ancak bu çalışmalar sırasında öğrenciler, bir kitabı kendi kendilerine okurken özellikle nelere dikkat edecekleri, eserlerin plânını , düşünce yapısını, değerli değersiz yanlarını nasıl saptayacakları vb. hususlarında öğretmenin yardımına ve yol göstericiliğine ihtiyaç duyacaklardır.

Bunun içindir ki öğretmen, öğrencilerine sadece okuyacakları ve okumaları gereken kitapları tavsiye etmek ve bu yönden onları izlemekle yetinmemeli, bir yandan derslerde metin incelemesi çalışmaları ile onlara bir küçük parça üzerinde derinliğine inceleme yollarını birlikte uygulayarak öğretirken, bir yandan da onları kendi başlarına okuyacakları tam ve büyük eserleri nasıl değerlendireceklerini, bu eserlerden nasıl yararlanacaklarını, yine aşamalılığı ve öğrenci düzeyini göz önünde tutarak göstermelidir.

5. İnsan kelimelerle düşünür. Biz, en önemsiz bir ihtiyacımızdan en çapraşık duygu ve düşüncelerimize kadar başkalarına açıklamak istemediklerimizi ancak kelimelerle anlatabiliriz.

Çocuğun, başlangıçta annesinden öğrendiği dil, ailesinin, yakın çevresinin sosyal ve kültürel düzeyine göre değişmekle birlikte, doğal olarak, ancak en ilkel yalın ihtiyaçlarını karşılayacak durumdadır. Yapı ilerleyip çevresi genişleyerek ihtiyaçları çeşitlendikçe, çoğaldıkça çocuğun kelime dağarcığı da genişler, zenginleşir. Yalnız bu gelişme, sistemsizdir ve çevre imkânları ile sınırlıdır. Çocuğun kelime dağarcığı, asıl okulda zenginleşir. Özellikle, Türkçe dersinin türlü etkinlikleri okuma, dinleme, anlama, anlatma çalışmaları, bu zenginleşmeyi hem bir sisteme bağlar, hem de hızlandırır. Öğrenci, okulda duygu ve düşüncelerini, istediklerini daha tam, daha açık ve etkili anlatabilmek için kendine mâl etmesi gerekli olan kavramları gittikçe çoğaltarak kazandığı gibi, kelimeler arasındaki ince anlam farklarını ve türlü ilişkileri de öğrenir.

6. Türkçe bir bilgi değil, bir ifade ve beceri dersidir. Öğrencinin zihin ve ruh gelişmesiyle iyi bir anadili öğretiminin rolü, başka hiçbir dersle ölçülemeyecek kadar büyüktür, Türkçe dersleri, öğrencinin;

- a) Ulusal kültürümüzün değerli eserleri ile karşılaşmasını sağlayarak, ulusal bilincini ve coşkusunu;
- b) Dil bilgisi öğrenimindeki ayrıntıları inceleyerek, kuralı sezme ve kurala varma çalışmalarıyla usa varmasını;
- c) Güzel metinlerin zevkini tadarak; duygusunu ve Türk diline olan sevgisini;
- d) Türlü metin incelemeleriyle doğru karar verme yeteneğini,
- e) Okuma ve özellikle yazma çalışmalarıyla düşünme gücünü;
- f) Söz ve yazıyla anlatım konusundaki çalışmalarla da, güzel konuşma ve yazma alışkanlığını geliştirecektir.

7. Türkçe derslerinde, öteki derslerde de olduğu gibi, kesin olarak ezbercilikten kaçınmak gereklidir. Türkçe öğretiminde başarı sağlanabilmesi için birtakım kuralların, tanımların öğretilmesi, ezberletilmesi hiçbir anlam taşımaz. Bir öğrencinin, noktanın ve büyük harfin nerelerde kullanılacağını, sıfatın ve zarfın tanımını, fıkranın makalenin özelliklerini ezbere bilmesinin bir yararı yoktur. Böyle bir yol tutulması, belleği yıpratmaktan, zamanı boşa harcamaktan, dersi öğrenci için sevimsiz kılmaktan başka bir şeye yaramaz. Türkçe öğretiminin amaçlarına ters düşer. Önemli olan, öğrencinin Türkçeyi doğru olarak, bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık haline getirmesi, okuduğu veya dinlediği bir parçada işlenen fikri ya da duyguyu kavrayıp sezebilmesi, ondan zevk alabilmesidir.

Türkçeyi doğru olarak, bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık haline getirmenin en etkili yolu, derslerde öğrencilere, sık sık düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak anlatma imkân ve koşullarını sağlamaktır. Öğretmen, onları, bir sistem içinde ve kendi seçeceği konularda ne kadar çok konuşturur, yazdırırsa ve bu etkinlikler üzerinde ne kadar çok düşündürür, onların eleştiri yapmalarını sağlarsa, olumlu sonuç almayı o kadar kolaylaştırmış olur.

Öğrencilerin okudukları bir yazıda, dinledikleri bir konuşma veya konferansta işlenen düşünce ya da duyguları kavrayıp sezebilme yeteneklerinin geliştirilebilmesi için metinler üzerinde çalışırken gözlemlerde bulunmak, kaynakları incelemek, ayrıntıları arayıp bulmak, karşılaştırmalar yapmak, sorunları çözmek suretiyle kurala, tanıma ve bütüne varma yöntemi uygulanmalıdır. Bu yolla Türkçe öğretimi, aynı zamanda öğrencilere, bilimsel, eleştirci, yapıcı ve yaratıcı düşünme yeteneğinin

kazandırılmasında öteki dersler arasında kendi payına düşen görevi de yerine getirecektir.

Öğrencileri sanat değeri taşıyan eserlerden zevk alabilir hale getirmenin yolu ise, onları yaşlarına, düzeylerine ve okuma eğilimlerine uygun, değerli eserleri okumaya yöneltmek ve özendirmektir.

Bütün bu etkinlikler, kuşkusuz iç içedir; birbirinden soyutlanamaz. Zaten Türkçe dersi kendi içinde bir bütünlük taşır. Uygulamada kolaylık olsun diye okuma, anlama, anlatım, dil bilgisi, yazım gibi bölümlere ayrılmış görünen etkinlikler arasında sıkı bir bağlantı bulunmalı ve bu etkinliklere birbirini tamamlayıcı birer öge olarak bakılmalıdır. Bu amaçla, söz gelimi, anlama çalışmalarında gerektiğinde öbür etkinliklerle ilgili çalışmalara yer verilmeli, anlatım konuları işlenirken dil bilgisi ya da yazım kuralları üzerinde durulmalıdır.

Bunun içindir ki Türkçe derslerinde haftanın şu günlerinde okuma,anlama, şu saatlerde dil bilgisi, anlatım çalışmaları yapılacaktır, gibi kesin ayrımlara gidilmesi doğru değildir. Ancak çalışmalarda bir plânsızlıktan da dikkatle kaçınılması gerekir.

Türkçe, bir araç- ders olarak okulda öğretimin temelini oluşturur. Çocuğun başlangıçta annesinden ve yakın çevresinden öğrendiği dil pek yalındır, ham bir araç durumundadır. Anadili, okulda sistemli bir biçimde geliştirilir. Öyle ki anadili etkinlikleri sonucunda çocuk, bir yandan yavaş yavaş çeşitlenen ve genişleyen ilgi alanlarına göre anlatma ihtiyacını karşılayacak duruma gelir; bir yandan da bu çalışmalar, onda yeni, değişik ilgi alanları yaratır, çocuğun kendi kendini tanmasına birinci derecede yardım eder.

Dilini, yaşının gerektirdiği sınırlar içinde, yeterli derecede öğrenmemiş bir öğrencinin, ilköğretim 1-3. sınıflarda Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisinin çeşitli ilgi alanlarına, diğer sınıflarda ise öteki derslerin konularına ilgi duyabilmesi, öğretmenlerin sınıfta anlattıklarını, ders kitaplarında okuduklarını anlatabilmesi, anlattıklarını anlayabilmesi, dolayısıyla bu derslerde başarılı olabilmesi imkânsızdır. Bu gibi öğrenciler, pek doğal olarak nedenini bilmedikleri bu başarısızlıklarını ortadan kaldırmak için, öğretmenlerinin anlattıklarından bölük pörçük tutabildikleri notları,ders kitaplarında yazılı olanları ezberleme yoluna başvururlar. Bunun ise ne kadar zararlı olduğu ortadadır.

Bunun içindir ki, ilköğretimin 1-5. sınıflarında öğretmen, anadili çalışmalarını yalnız Türkçe derslerine bırakmamalı, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Matematik gibi derslerde de en küçük fırsatlardan yararlanarak, çoğu zaman bu fırsatları kendisi yaratarak, öğrencilerin Türkçe yanlışlarını düzeltmeli, eksiklerini tamamlamalıdır.

Derslerde alanlara yönelmenin başladığı 6-8. sınıflarda ise konu daha da önem kazanmaktadır. Çünkü bu kademedeki öğrencilerin, bir anlama ve anlatma aracı olarak Türkçeye olan ihtiyaçları çok daha fazla arttığı halde Türkçe dersine ayrılabilen zaman sınırlıdır. Bu yüzden öteki branşların öğretmenleri kendilerinin de her şeyden önce bir Türkçe öğretmeni olduklarını dikkate alarak, öğrencilerine, okuduklarını anlama ve anladıklarını anlatabilme konusunda yardım etmeli, fırsat düştükçe onların dil yanlışlarını düzeltmelidir. Söz gelimi bir Sosyal Bilgiler, bir Fen Bilgisi, hatta Matematik ile ilgili olarak, bir kitaptan özet çıkaran, bir gözlem ya da inceleme ödevi hazırlayan, bir soruya sözlü ya da yazılı cevap veren bir öğrenci bu çalışmalar sırasında birtakım anlama ve özellikle anlatım yanlışları yapıyorsa o alan öğretmeni, bunların düzeltilmesini, Türkçe dersine bırakmamalıdır.

Bundan başka, öğretmenler kendilerinin öğrencileri için hayranlıkla taklit edilecek birer örnek olduklarını hiçbir zaman unutmayarak, her türlü davranışlarda olduğu gibi Türkçeyi kullanmada da özen göstermelidirler. Öyle ki çocuk, Türkçe dersinde öğrendiklerinin öğretmenlerce nasıl titizlikle uygulandığını görmeli, içinde yaşadığı diğer eğitim-öğretim ortamlarında da aynı titizlik gösterilerek daha önceki öğrendiklerine ters düşen bir ortam yaratılmamalıdır. (İlköğretim Türkçe – Yazı Programı 2000: 7-11)

5.2.Özel Amaçlar

5.2.1. Anlama (1-111. Sınıflar) Özel Amaçlar

1. Düzeylerine uygun konuşmaları dinleme, olay, film vb. izleme beceri ve alışkanlığını ;
2. Sesli ve sessiz okumanın gerektirdiği iyi alışkanlıkları,
3. Dinlediklerini, izlediklerini, okuduklarını doğru anlama ve yorumlama yeteneğini;
4. Düzeylerine uygun zengin bir kelime dağarcığı;
5. Sınıf, okul, çocuk kitaplıklarından, canlı kaynaklardan vb.den yararlanma istek, beceri ve alışkanlığını;

6. Dinleme, izleme ve okuma yoluyla ilgi uyandırarak çevresini tanımak, sevme duygusunu kazandırmaktır.

5.2.2. Anlatım (1-111 Sınıflar) Özel Amaçlar

Öğrencilere;

1. Kendinin, öğretmenin, aile bireylerinin adlarını, ev ve okul adresini söyleyip yazabilme;
2. Düzeye uygun sorular düzenleyebilme, sorulara karşılık verebilme,
3. Bilinen kısa bir masalı, bir öyküyü, izlenen bir olayı, düzeye uygun bir filmi, öğrenilen bir yeri anlatabilme;
4. Sınıfta ya da bir topluluk önünde işitilebilecek anlaşılabilir gibi, güçlükle çekmeden, kelimeleri yerli yerinde kullanarak konuşabilme;
5. Bu yaş gurubunun kullanmaları gereken yazım kurallarını uygulayabilme, noktalama işaretlerini kullanabilme;
6. Birlikte çalışabilme, iş birliği yapabilme ve yardımlaşma, beceri ve alışkanlıklarını kazandırmaktır.

5.2.3. Dilbilgisi (1-111. Sınıflar) Özel Amaçlar

Öğrencilere;

1. Kullandığı kelimeleri düzgün söyleyebilme, doğru yazabilme, hece ve sesleri ayrı yazabilme,
2. Kelime dağarcığını, düzeye uygun olarak zenginleştirebilme;
3. Bu sınıfların kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilme;
4. Varlıkların tekil ve çoğul oluşunu kavrayarak adları, yerine göre tekil ve çoğul biçimlerinde kullanabilme;
5. Tür adlarını, özel adları tanıyabilme, bunları adın durumuna uygun biçimleriyle kullanabilme;
6. Varlıkların özelliklerini, niteliklerini, sayılarını, yaptıkları işleri, eylemleri bildiren kelimeleri tanıyıp kullanabilme,- beceri ve alışkanlıklarını kazandırmaktadır.

5.2.4. Anlama (IV-V. Sınıflar) Özel Amaçlar

1. Edindikleri dinleme, izleme beceri ve alışkanlığını düzeyine göre geliştirmek;
2. Sesli ve sessiz okumayla ilgili beceri ve alışkanlıklarını geliştirmek;

3. Duygu ve düşünce ürünlerinden ve güncel yayınlardan kendi düzeyinde çıkanları tanıyarak kavramlarını sağlamak;
4. Kelime dağarcığını (dilimizin yapısıyla ilgili özellikleri de sezmiş olarak) düzeylerine göre zenginleştirmek;
5. Sözlük, ansiklopedi vb. başvuru kitapları ve kaynaklardan yararlanabilme alışkanlık ve becerisini kazanmalarını sağlamak,
6. Kitaplardan yararlanma becerisini geliştirmek,
7. Kitap edinme isteğini arttırmak;
8. Dinleme, izleme ve okuma yoluyla yakın ve uzak çevrelerine olan ilgilerini genişletmek ve bilgilerini arttırmaktır.

5.2.5. Anlatım (IV-V. Sınıflar) Özel Amaçlar

1. Düzgün, doğru cümlelerle soru sorabilme, sorulara karşılık verebilme, küme ya da sınıfta konuşulanlara, tartışmalara katılabilmek, varılan sonuçları anlatabilmek;
2. Bu yaş gurubunun kullanmaları gereken yazım kurallarını uygulayabilmek, noktalama işaretlerini kullanabilmek;
3. Düzeye uygun bir filmi, bir olay yazısını kısaca, sırayla anlatabilmek, ana fikrini belirtebilmek, okuduğu bir kitabın konusunu özetleyebilmek;
4. Yakın çevrede gördüklerini, bildiklerini, yaptıklarını, yaşadıklarını, dinlediklerini, edindiği bilgileri küme ya da sınıf arkadaşlarına anlatabilmek;
5. Yakın çevresi ve kendi yaşadığıyla ilgili bir konu üzerinde duygu ve düşüncelerini düzeye uygun olarak belirtebilmek;
6. Günlük hayatta gerekli olan konuşma ve yazışma biçim ve yöntemlerini uygulayabilmek,
7. Gereğine uygun ve okunaklı bir yazı ile yazabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırmaktır.

5.2.6. Dilbilgisi (IV.-V. Sınıflar) Özel Amaçlar

- A.1. Kelime dağarcığını, düzeye uygun olarak zenginleştirebilmek;
2. Bu sınıfların kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilmek ve noktalama işaretlerini kullanabilmek;
3. Sesli ve sessizlerle ilgili kuralları uygulayabilmek,

4. Cümle içinde yüklem, özne ve tümleci bulabilme, özne ve yüklem tekil-çoğul yönünden ilişkisini doğru olarak belirtebilme,
5. Cümle içinde adları, fiilleri, sıfatları, zamirleri, zarfları, ad ve sıfat tamlamalarını tanıyabilme, yerli yerinde kullanabilme;
6. Fiilin üç temel zamanını, üç temel kişiyi kavrayabilme,
7. Beceri ve alışkanlıklarını kazandırmaktadır;

B. Öğrencilerin önceki sınıflarda kazandıkları davranışları pekiştirmektir.

5.2.7. Anlama (VI-VIII. Sınıflar) Özel Amaçlar

1. Öğrencilerin edindikleri dinleme, izleme beceri ve alışkanlığını, düzeylerine uygun duygu ve düşünce ürünlerini, konuşmaları, güncel yayınları anlayabilecek, eleştirebilecek ve onlardan yararlanabilecek ölçüde geliştirmek;
2. Sesli ve sessiz okuma hızını arttırmak ve tekniğini kusursuz hale getirmek;
3. Kelime dağarcığını Türk İnkılâbı doğrultusunda zenginleştirmek;
4. Öğrencilere dipnot, dizin, sözlük, ansiklopedi, her türlü başvurma ve kaynak eserlerden yararlanma yeteneğini kazandırıp geliştirmek;
5. Kitap sevgisini geliştirerek boş zamanları okuyarak değerlendirme alışkanlığını kazandırmak;
6. Dinleme, izleme, okuma ve anlama ile ilgili becerilerini, kaynaklara başvurarak içinde yaşadıkları yurdu, toplumu, dünyayı daha iyi tanımaları, sevmeleri için kullanabilme yöntemini kazandırmaktır.

5.2.8. Anlatım (VI – VIII Sınıflar) Özel Amaçlar

1. Herhangi bir konu üzerinde bir topluluk karşısında tekrarlara düşmeden ve yanlışlık yapmadan 5-10 dakika konuşabilme;
2. Gereğine uygun olarak bir tartışmaya katılabilmek, bir toplantıyı yönetebilme;
3. Konunun gereğine göre türlü yapılarıdaki cümleleri doğru olarak kurabilme;
4. Yazım ve söz dizimi yanlış yapmadan yazabilme, noktalama işaretlerini yerli yerinde kullanabilme;
5. Konuşmalarını ve yazılarını uygun bir plâna göre geliştirebilme,-

6. Türkçe derslerindeki her türlü etkinliklere katılabilmek, varılan sonuçları anlatabilmek, açıklayabilmek;
7. Gördükleri, bildikleri bir yeri, bir olayı, bir canlıyı, bir kimseyi vb. anlatabilmek, tanıtabilmek, bunlar hakkında duygu ve düşüncelerini açıklayabilmek;
8. Okunan bir kitap, dinlenen müzik parçası, gezilen bir sergi, izlenen bir film, bir oyun, bir maç vb. üzerinde açıklamalarda, eleştirmelerde bulunabilmek; yargıya varabilmek;
9. Türlü konularda tasarladıklarını ve düşündüklerini anlatabilmek (ileriki öğrenimi ya da hayatı, yurt ve dünya sorunları ile ilgili);
10. Toplantı programlarını düzenleyebilmek, kararlarını yazabilmek, bu konularda bildirimler, duyurular hazırlayabilmek, sonuçları rapora bağlayabilmek;
11. Kelime grupları, atasözü, özdeyiş, deyim vb. açıklayabilmek;
12. Çeşitli derslerle ilgili açıklama ve raporları saptayabilmek, özet çıkarabilmek, not alabilmek;
13. Günlük hayatta geçerli yazışmaları yapabilmek;
14. Sözlü ve yazılı sanat etkinliklerine katılabilmek, varsa bu alanlardaki yeteneklerini geliştirebilmek;
15. Her zaman, her türlü kalemle okunaklı işlek, güzel ve düzenli bir el yazısıyla yazabilmek beceri ve alışkanlıklarını kazandırmaktır.

5.2.9. Dilbilgisi (VI-VIII. Sınıflar) Özel Amaçlar

Öğrencilere bilinçle;

- A.1 . Anlamlarına göre cümleleri, cümle içinde kelimeleri doğru vurgulayabilmek;
2. Kelimelerin gerçek, mecaz, terim anlamlarını kavrayabilmek, deyimleri anlayabilmek;
3. Kelimeleri gerçek, mecaz, terim anlamlarında ve sestış, anlamdaş, karşıt anlamlı kelimeleri, deyimleri anlatma etkinlikleri içinde doğal olarak kullanabilmek;
4. Büyük ve küçük ses uyumlarını kavrayıp uygulayabilmek,
5. Kelime türlerini cümle içindeki anlamlarına ve görevlerine göre tanıyabilmek ve doğal olarak kullanabilmek;
6. Kelimelerin yapısı ve dilimizin özelliği olan kelime türetme yollarını kavrayabilmek;
7. Kelimeleri, takıları doğru anlayabilmek ve yazabilmek;
8. Noktalama işaretlerini tam ve doğru olarak kullanabilmek;

9. Fiil ve kiplerini, basit ve birleşik zamanlı biçimlerini, çatılarını; ek fiilleri, yardımcı fiilleri, birleşik fiilleri, fiilimsileri cümle içinde kavrama ve doğru kullanabilme;
10. Cümlelerde öğelerin sıralanışını, sıralanışa göre anlam değişikliğini kavrayabilme ve buna göre cümle kurabilme;
11. Cümle türlerini (anlamlarına, yapılarına, yüklemelerine ve öğelerinin sıralanışına göre) öğrenebilme;
12. Cümlelerin görevlerini kavrayabilme, davranışlarını kazandırmak;

B. Bir önceki sınıflarda kazandıkları davranışları pekiştirmektir. (ÖZ ;2001: 45-92)

6. Türkçe Öğretiminin Temel İlkeleri

Türkçe dersi ilk okuma yazma, okuma, sözlü ve yazılı anlatım, dil bilgisi, imlâ, inşat çalışmaları gibi etkinlik alanlarını kapsar.

Bu etkinlikler çerçevesinde belirlenen amaçlara ulaşılması için birtakım temel ilkelere ihtiyaç vardır. Bu temel ilkeler şunlardır:

2. Dil, doğal bir ortam içinde öğretilmelidir.
3. Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmelidir.
4. Türkçe öğretiminde bütün derslerden yararlanılmalıdır.
5. Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır.
6. Çeşitli ders araç ve gereçlerinden yararlanılmalıdır.

7. Türkçe Öğretiminde Yöntem Ve Teknikler

Yöntem, genel olarak bir amaca ulaşmak için gidilen yol, usul, sistem olarak tanımlanır. Teknik ise bir bilim dalında kullanılan metotların hepsine verilen addır. Dil öğretimi, bilgiden çok bir beceri kazandırma dersi olarak işlenmelidir ve beceri kazandırmaya yönelik yöntemler kullanılmalıdır. Dil öğretiminde kullanılan belli başlı yöntem ve teknikler şunlardır:

7.1. Anlatma Yöntemi: Düz anlatım da denilen bu yöntemde konu, öğretmen tarafından mantıksal bir sıra ile belli bir plan çerçevesinde anlatılır. Bilgiler derli toplu verileceği için zaman kaybı olmaz ve kalabalık gruplar için kullanışlıdır. Öğrencilerin iyi birer dinleyici olmalarına yardımcı olur. Çok kullanıldığı zaman öğrenci pasifleşir,

7.2. Soru - Cevap Yöntemi: Önceden hazırlanmış bir dizi sorunun sınıfta öğrenciler tarafından cevaplanması, açıklanması ve tartışılması esasına dayanır. Bu yöntem, öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırır, toplu dinleme alışkanlığı kazandırır.

Öğrencilerin bir konuya ilgilerini çekmek, onları bir konu üzerinde düşündürmek ve bir yazının ana fikrini bulmasına yardımcı olmak için bu yöntem kullanılabilir.

7.3.Gezi, Gözlem ve İnceleme Yöntemi: Gözlem, bir olayı, bir nesneyi ya da bir gerçeğin türlü belirti ve şartlarını izleme işidir. İnceleme ise ele alınan bir konunun özelliklerini tam olarak anlamaya çalışmak için yapılan yöntemli çalışmadır. İlköğretimde gözlem ve inceleme yöntemi Türkçe öğretimi bakımından çok önem taşır. Gözlem ve inceleme sırasında öğrencilerin gördüklerini ve işittiklerini not etmeleri, belge toplayıp bunlar üzerinde inceleme yapmaları, bazı durumlarda gördüklerini yazılı olarak anlatmaları, tartışmaları ve değerlendirmeleri Türkçeyi kullanma becerisinde yakından ilişkilidir.

7.4.Araştırma ve Keşfettirme Yöntemi: Bu yöntemle doğrudan doğruya yeni gerçeklere ulaşmak, bilinenleri yeni amaçlar için kullanmak gayesiyle yapılan bir çalışmadır. Daha önce öğrenilmiş hazır bilgiler, öğrenciye güven verir. Onları kullanarak yeni şeyler keşfetme ise öğrenciye başarıya zevki ve mutluluk sağlar.

7.5.Oyunlaştırma (Dramatizasyon) Yöntemi: Hareket, konuşma, taklit gibi öğelerden yararlanarak doğa ve toplum olaylarının hayali bir ortam içinde canlandırılmasına oyunlaştırma denir. Oyunlaştırma, öğrencilere başkalarının durum ve davranışlarını canlandırırken kendi duygu ve düşüncelerini de belirtme fırsatları verir. Kelime hazinelerinin zenginleşmesinin yanında anlatım bakımından gelişme gösterirler.

7.6.Gösterme Yöntemi: Öğretmenin sınıfta konusunu işlerken bazı araçları göstererek ya da bazı deneyler yaparak ve yaptıklarını açıklayarak bilgi kazandırma yöntemidir. Türkçe derslerinde gösteri aracı olarak resim, harita, küre, model, plak, kaset, slayt, film, video ve karikatürlerden yararlanılabilir

7.7.Problem Çözme Yöntemi (Tümevarım, Tümdengelim, Çözümleme, Bireşim) : Problem çözme metodu, sınama yanılma yoluyla öğrenmenin geliştirilmiş şeklidir. Okulda kazandırılacak bilgi, beceri ve değerler hayatta karşılaşılan problemler şekline sokularak ele alınıp işlenirse, öğrenme daha etkili olur.(Ünalın 2001:67-68)